

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

JUDr. Karel Vlček

Odpovědnost stran v kontraktačním procesu

Disertační práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma Odpovědnost stran v kontraktačním procesu vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Praze dne 30. 4. 2017

JUDr. Vlček Karel

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval zejména JUDr. Petru Dostálíkovi, PhD., a JUDr. Milanu Hulmákovi, PhD., neboť byli nejlepšími možnými školiteli disertačního studia. Poděkování rovněž patří manželce, Mgr. Pavle Vlčkové. Bez jejich cenné pomoci a rad by tato práce nemohla nikdy vzniknout.

Obsah

Seznam Použitých zkratk.....	5
1 Úvod.....	7
2 Obecně k předsmulvní odpovědnosti.....	12
2.1 Historický vznik předsmulvní odpovědnosti.....	12
2.2 Rozvoj předsmulvní odpovědnosti a její moderní pojetí z komparačního pohledu ..	17
2.3 Aktuální podoba předsmulvní odpovědnosti.....	19
2.4 Předsmulvní odpovědnost v českém a československém právu.....	26
2.4.1 Předsmulvní odpovědnost do roku 1991.....	26
2.4.2 Předsmulvní odpovědnost v českém právu po roce 1991	28
2.4.3 Povaha předsmulvní odpovědnosti v českém právu.....	29
3 Informační povinnost jako aspekt předsmulvní odpovědnosti.....	32
3.1 Informační povinnost v římském právu	34
3.2 Další osudy informační povinnosti	42
4 Obecná informační povinnost – komparativní náhled.....	46
4.1 Výslovně formulovaná informační povinnost v zahraničních právních úpravách ...	46
4.2 Informační povinnost dovozená z povinnosti jednat poctivě v zahraničních právních úpravách	49
4.3 Rozsah obecné informační povinnosti – komparativní náhled	52
5 Obecná informační povinnost vůči spotřebiteli z pohledu práva EU.....	61
5.1 Zahraniční náhled se zaměřením na právo EU.....	62
5.2 Rozsah informační povinnosti v právu EU	63
6 Informační povinnost v českém právu	68
6.1 Informační povinnost v českém právu před účinností zák. č. 89/2012 Sb.....	68
6.2 Informační povinnost v platném právu	72
6.2.1 Vznik informační povinnosti.....	75
6.2.2 Rozsah informační povinnosti.....	77
6.2.3 Závaznost poskytnutých informací.....	97
6.2.4 Způsob poskytování informací – forma, jasnost a srozumitelnost poskytovaných informací.....	98
6.2.5 Absence informační povinnosti.....	103
7 Přeinformovanost.....	107
8 Vztahy mezi ustanoveními majícími vztah k informační povinnosti.....	111
8.1 Omyl	111
8.2 Podvod	113
8.3 Práva z vad	115
8.4 Laesio enormis.....	117

8.5	Odpovědnost za radu a informaci	119
9	Následky porušení informační povinnosti	123
9.1	Náhrada újmy	123
9.2	Neplatnost právního jednání.....	125
9.3	Práva z vad	127
9.4	Jednostranné ukončení smlouvy.....	128
9.5	Následky porušení povinnosti poskytování informací jasným a srozumitelným způsobem.....	130
9.6	Jiné důsledky porušení informační povinnosti	132
9.7	Veřejnoprávní sankce.....	132
10	Závěr	134
11	Literatura	142
11.1	Zahraniční monografie	142
11.2	České monografie.....	144
11.3	Zahraniční články	146
11.4	České články	148
11.5	Zahraniční rozhodnutí soudu	149
11.6	Česká rozhodnutí soudu.....	150
11.7	Webové stránky a zdroje	152
12	Abstrakt a klíčová slova	155
12.1	Abstrakt	155
12.2	Klíčová smlouva.....	156
12.3	Abstract.....	156
12.4	Key words.....	158

Seznam Použitých zkratk

OZ	zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ64	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
OZ50	zák. č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 3. 1964
HZ	zák. č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 1991
ZMO	zák. č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku, ve znění účinném do 31. 12. 1991
ObchZ	zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
ZOK	zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
OchS	zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
PojS	zák. č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění platném a účinném do 31. 12. 2013
SpotÚ	zák. č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů
CestR	zák. č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů
PojZL	zák. č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů
NSpotÚ	zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru
OSŘ	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
LZPS	zák. č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
RegRek	zák. č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů
HorČ	zák. č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů

ABGB	rakouský občanský zákoník
BGB	německý občanský zákoník
BW	holandský občanský zákoník
CC	francouzský občanský zákoník
CCI	italský občanský zákoník
DCFR	Draft Common Frame of Reference
PECL	Principles of European Contract Law
RSC	Restatement (second) of Contracts
UNIDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
CEC	European Code on Contrats
ACQP	Aquis Principles
B2B	vztah mezi podnikatelem a podnikatelem
B2C	vztah mezi podnikatelem a spotřebitelem

1 Úvod

Uzavírání smluv je činností, kterou každý realizuje během každého všedního i nevšedního dne. V závislosti na složitosti transakce, předmětu plnění a požadavcích smluvních stran mohou tato jednání trvat kratší či delší časový úsek a mohou s nimi vznikat větší či menší výdaje. Kýženým výsledkem takovýchto jednání je uzavření platné a účinné smlouvy. Může se však stát, že smlouva nebude z důvodů na straně jedné ze smluvních stran uzavřena, anebo bude uzavřena smlouva neplatná. Náklady vynaložené na uzavření smlouvy tak přijdou vniče. Stejně tak může vzniknout škoda.

Účelem předšmluvní odpovědnosti je regulovat vztah mezi potenciálními smluvními stranami, tedy vytvořit soubor práv a povinností, které regulují předšmluvní vztah (povinnost sdělovat si určité informace, nejednat o uzavření smlouvy bezdůvodně, klamavě, chránit legitimní očekávání druhé smluvní strany, chránit důvěrně sdělené informace apod.) s cílem dosáhnout uzavření platné smlouvy, a které *in fine* představují promítnutí povinnosti jednat poctivě. Tyto povinnosti nepochybně trvají od zahájení předšmluvních jednání až do uzavření smlouvy.

Předšmluvní odpovědnost představuje v české civilistice poměrně moderní téma, které si zejména v posledních letech vyžádalo poměrně značnou publikační pozornost.¹ Bylo by však chybou myslet si, že se jedná o institut, který v českém, respektive československém právu, nebyl vymežitelný či dohledatelný v době předchozí. V tomto směru je třeba poukázat např. na příspěvek Pelikánové na konferenci v Montrealu v roce 1991², rozhodovací praxi soudů České republiky³, případně předchozí právní úpravu⁴. Z uvedených zdrojů je patrné, že

¹ HRÁDEK, Jiří. *Předšmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009. 214 s. HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 203 s. MATULA, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s. TOBEŠ, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. *Právní rádce*, 2007, č. 1, s. 16–23. MAREŠOVÁ, Marcela. Předšmluvní odpovědnost v případě prohlášení o záměru (Letter of Intent). *Bulletin advokacie*, 2012, č. 12, s. 37–38. DOBEŠ, Petr. K odpovědnosti za škodu v předšmluvním stadiu de lege lata. *Právní rozhledy*, 2009, č. 20, s. 715–722. HULMÁK, Milan. Předšmluvní odpovědnost. *Právní praxe*, 2001, č. 1–2, s. 121–126. HULMÁK, Milan. Limity předšmluvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53 – 55.

² PELIKÁNOVÁ, Irena. 6. Czechoslovakia. In: HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 103–110.

³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2863/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96.

⁴ Jedná se zejména o níže uvedené ustanovení:

§ 42 OZ64: Vznikne-li pro neplatnost právního úkonu škoda, odpovídá se za ni podle ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti za škodu.

§ 24c HZ: Organizace, která způsobila neplatnost právního úkonu, je povinna nahradit škodu vzniklou v důsledku neplatnosti úkonu organizací, jíž je úkon určen a která důvěřovala v jeho platnost.

československé a následně i české právo znalo případy spadající pod předsmulvni odpovědnost. Pouze tak tyto instituty nebyly nazývány. Navíc je patrné, že úprava předsmulvni odpovědnosti byla roztržštena do několika kodexů, neexistovala její obecná úprava.⁵

Účinností platného občanského zákoníku byla od 1. 1. 2014 do českého právního řádu výslovně zakotvena komplexní úprava předsmulvni odpovědnosti.⁶ Do právní úpravy tak byla vložena ustanovení, která reflektovala judikatorní vývoj a zahraniční trendy. Právní úprava formuluje v rámci předsmulvni odpovědnosti čtyři základní skutkové podstaty předsmulvni odpovědnosti:

- (i) zahájení jednání o uzavření smlouvy nebo pokračování v takovém jednání, aniž má jedna ze smluvních stran v úmyslu smlouvu uzavřít (§ 1728 odst. 1 OZ);
- (ii) porušení informační povinnosti smluvních stran v předsmulvni fázi (§ 1728 odst. 2 OZ);
- (iii) bezdůvodné odmítnutí uzavřít smlouvu, jestliže smluvní strany při jednání o smlouvě došly tak daleko, že se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné a jedna smluvní strana přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání o uzavření smlouvy ukončí, aniž pro to má spravedlivý důvod (§ 1729 odst. 1 OZ);
- (iv) ochrana důvěrných informací (§ 1730 OZ).

Vedle těchto ustanovení lze k předsmulvni odpovědnosti přiřadit ještě § 579 odst. 2 OZ, který upravuje odpovědnost za způsobenou újmu neplatností právního jednání.

§ 37 ZMO: Kdo způsobil neplatnost právního úkonu, je povinen nahradit škodu osobě, které byl právní úkon určen a která utrpěla škodu proto, že důvěřovala v jeho platnost.

§ 43 OZ64: Organizace je povinna poskytnout službu tak, aby potřeba občana mohla být řádně uspokojena; vyžaduje-li to povaha služby, je organizace povinna občana o ní též správně a úplně informovat.

§ 121 HZ: (1) Zjistí-li organizace, že druhá organizace jí udělila nesprávné příkazy nebo předala nevhodné hmoty, výrobky, zařízení nebo obaly, je povinna ji na to upozornit.

(2) Hrozí-li nebezpečí vzniku škody, jsou organizace povinny učinit opatření, aby škodě bylo zabráněno; vznikne-li škoda, jsou povinny usilovat o to, aby se dále nezvětšovala, a podle svých možností přispět k jejímu odstranění.

§ 415 OZ64: Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a na majetku ani k neoprávněnému majetkovému prospěchu na úkor společnosti nebo jednotlivce.

§ 226 OZ64: Organizace je povinna poskytnout službu tak, aby potřeba občana mohla být řádně uspokojena; vyžaduje-li to povaha služby, je organizace povinna občana o ní též správně a úplně informovat.

⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. 6. Czechoslovakia. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 105.

⁶ §§ 1728–1730 OZ.

Předmětem této práce není rozbor všech skutkových podstat předsmulvni odpovědnosti v českém právu, tj. předsmulvni odpovědnost jako celek. Toto téma je již v české právní vědě zpracováno (viz literatura citovaná shora). Předmětem této práce je pouze jedna ze skutkových podstat předsmulvni odpovědnosti, a sice informační povinnost smluvních stran. Jedná se o poměrně zajímavé téma, které nemá v odborné literatuře významnějšího zpracování, případně zpracování nejsou komplexní.⁷

Již na tomto místě je však třeba uvést, že informační povinnost smluvních stran není spojena výhradně s předsmulvni odpovědností. Naopak, jedná se o institut mnohem starší, který je spojen např. s úpravou vadného plnění nebo omylu. Z tohoto důvodu je pro účely pochopení vývoje předsmulvni odpovědnosti popsán historický vývoj předsmulvni odpovědnosti jako celku. Na tomto vývoji je společně se souběžným popisem i jiných institutů regulujících poskytování informací mezi smluvními stranami ukázáno, jak se různé doktríny vyvíjely, jak se společně propojovaly či dotýkaly a ovlivňovaly se navzájem, a kdy se otázka poskytování informací protla s předsmulvni odpovědností.

Z ustanovení § 1728 odst. 2 OZ vyplývá, že při jednání o uzavření smlouvy si smluvní strany vzájemně sdělí všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž ví nebo vědět musí, tak aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít. Takto formulovaná předsmulvni informační povinnost však vzbuzuje řadu otázek, neboť není zřejmé, jaké jsou ony informace, jež si mají budoucí smluvní strany sdělit. S výkladem citovaného ustanovení se může pojít řada výkladových a aplikačních obtíží:

- 1) představuje citované ustanovení úplnou informační povinnost smluvních stran;
- 2) znamená toto ustanovení povinnost aktivně vyhledávat informace pro druhou smluvní stranu;
- 3) jaký vliv má investice do získání informačního náskoku jedné ze smluvních stran (má smluvní strana ztratit tento informační náskok splněním informační povinnosti);
- 4) jaká je alokace rizika neznalosti informací mezi smluvními stranami;

⁷ V publikovaných člancích věnujících se uvedenému ustanovení lze odkázat např. na HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 602–609. HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 644–650. VLČEK, Karel. Co všechno musí vědět spotřebitel dnes a po 1. 1. 2014?. *Rekodifikace a právní praxe*, 2013, č. 8, s. 7–13.

- 5) jaký je vztah mezi obecně formulovanou informační povinností uvedenou v § 1728 odst. 2 OZ a informační povinností podnikatelů vůči spotřebitelům;
- 6) jaký je vztah mezi informační povinností a jinými ustanoveními občanského zákoníku, např. omylem, úpravou vadného plnění, neúměrného zkrácení atd.

Určit rozsah informační povinnosti nebude v řadě případů činit obtíže (např. povinnost sdělit právní vady předmětu smlouvy). Řada případů však může být kontroverzním tématem obsahujícím v sobě právní a společenská dilemata. Tento stav lze prezentovat na řadě případů ze zahraniční.⁸ Je ropná společnost povinna sdělit farmáři při koupi jeho pozemku, že se pod tímto pozemkem nachází ropné naleziště (případ č. 1)?⁹ Na bleším trhu byly expertem koupeny knihy a zápisky, ve kterých byl vlastnoruční podpis Mozarta. Měl kupující povinnost o této skutečnosti informovat (případ č. 2)?¹⁰ Má smluvní strana druhé smluvní straně odhalit informaci o podpisu mírové smlouvy ukončující válku a ukončující blokádu přístavu, čímž se zvýší hodnota vyváženého tabáku (případ č. 3)?¹¹ Prodávající prodává pozemky, které jsou vedeny jako pastvina v katastru nemovitostí. Kupující ale ví, že má dojít ke změně územního plánu a z těchto pastvin se mají stát stavební parcely, jejichž cena bude mnohonásobně vyšší než cena pastvin, za kterou je on kupuje (případ č. 4).¹² Obchodník prodal americké televizní stanici práva k pořadu s tím, že z každé udělené sublicence měl získat určitou částku. Později se těchto práv vzdal za souhrnnou částku 10 000 USD, aniž by televizní stanice sdělila, že dostala nabídku na odkup licence k pořadu za 8,3 mil. DM (případ č. 5).¹³

Cílem této práce by mělo být nalezení řešení shora položených otázek. Za tímto účelem bude analyzována informační povinnost a její jednotlivé aspekty (zejména vznik, rozsah, způsob splnění informační povinnosti a její absence). V první řadě bude provedena komparace

⁸ K problematičnosti povinnosti informovat ve zkratce např. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 199.

⁹ MUSSY, Alberto. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 1. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>.

¹⁰ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 55.

¹¹ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1799.

¹² Zde je možné vidět podobnost s případem, který posuzoval Cour de Cassation (Civ. 27 Mar, 1991, Bull. Cass, 1991, III, no. 108). V tomto případě kupovala pozemek obec, aniž by informovala prodávajícího o připravované změně územního plánu. Kasační soud zrušil napadené rozhodnutí a přikázal nižšímu soudu, aby této skutečnosti věnoval pozornost. V této souvislosti se poukazuje na nezbytnost zkoumat, nakolik mohl prodávající sám informaci o připravované změně územního plánu zjistit (srov. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law. Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contract and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 1997, s. 202).

¹³ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 201.

se zahraničními právními úpravami. V rámci analýzy informační povinnosti budou vymezeny obecné zásady pro určení její existence/neexistence. Aplikovatelnost těchto závěrů bude ověřena na konkrétních případech informační povinnosti, respektive bude ukázáno, že jednotlivé dílčí závěry mohou být promítnuty do konkrétních předsmluvních informačních povinností (např. úprava spotřebitelských smluv, spotřebitelského úvěru, práv z vadného plnění apod.).

Ustanovení o informační povinnosti nestojí v občanském zákoníku osamocně. Lze nalézt některá ustanovení, která se vypořádávají s neposkytnutím informací (omyl, podvod, práva z vad, *laesio enormis* apod.). V práci tedy budou vymezeny i vztahy mezi informační povinností a těmito ustanoveními.

2 Obecně k předsmuvní odpovědnosti

Informační povinnost je dle platného práva jednou ze skutkových podstat předsmuvní odpovědnosti. Tato práce sice nemá za cíl rozebrat předsmuvní odpovědnost jako celistvý institut, přesto je nejdříve třeba provést obecný výklad o předsmuvní odpovědnosti, z kterého vyplyne, zda a jak byla do předsmuvní odpovědnosti zařazena právě informační povinnost, zda informační povinnost (v obecné anebo konkrétní formě) existovala před vytvořením institutu předsmuvní odpovědnosti, a jakým způsobem se informační povinnost a předsmuvní odpovědnost ovlivnily.

Pochopení historického vývoje předsmuvní odpovědnosti a obdobných institutů a předsmuvní odpovědnosti jako celku má rovněž nepochybně význam co do určení rozsahu náhrady škody a povahy náhrady škody. Tyto skutečnosti mohou totiž v konečném důsledku mít vliv i na informační povinnost, respektive pro následky při jejím porušení. Jak totiž poznamenal Wacke¹⁴: „*Kdo má v úmyslu právo vědecky pěstovat, neměl by tak činit z perspektivy jezevčíka, který vidí jen to, co leží před jeho nosem, ale nezná cestu, kterou jsme prošli v průběhu dvou tisíciletí.*“

2.1 Historický vznik předsmuvní odpovědnosti

Předsmuvní odpovědnost je z pohledu vývoje obligačního a deliktního práva relativně mladým institutem. Vzhledem k tomu, že předsmuvní odpovědnost byla koncipována v Německu v druhé polovině 19. století, byla její konstrukce částečně opřena o závěry římské právní vědy, neboť *Gemeines recht* vycházelo z práva římského.¹⁵ Jako většina nových věcí (institutů) vznikl i institut předsmuvní odpovědnosti z nedostatků předchozích teorií smluvního práva. Ucelenou koncepci institutu *culpa in contrahendo* vytvořil v 19. století Ihering v reakci na potřebu zlepšit jistotu smluvních stran v rámci jednání o uzavření smlouvy.¹⁶ Kessler a další autoři shodně uvádí, že stěžejním dílem, ve kterém Ihering konstruoval zásady

¹⁴ WACKE, Andreas. Unfälle bei Sport und Spiel nach römischem und geltendem Recht. Stadion. *Zeitschrift für Geschichte des Sports und der Körperkultur*, 1977, č. 3, s. 42–43.

¹⁵ K právu v Německu v 19. století bliže viz např. REIMANN, Mathias. Nineteenth Century German Legal Science. *Boston College Law Review*, 1990, vol. 31, č. 4, s. 837–897. URFUS, Valentin. *Historické základy novodobého práva soukromého*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 68 a 69.

¹⁶ HRÁDEK, Jiří. *Předsmuvní odpovědnost*. 1 vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 17.

předsmluvní odpovědnosti, je *Culpa in contrahendo, oder Schadensersatz bei nichtigen oder nicht zur Perfektion gelangten Verträgen*.¹⁷

Ptáme-li se, z jakého důvodu předsmluvní odpovědnost vznikla, potom odpověď může být zdánlivě jednoduchá. Předsmluvní odpovědnost vznikla z nedostatků tehdejší právní vědy a platného práva, které dle názoru Iheringa nedostatečně chránilo jednu smluvní stranu, jednala-li druhá smluvní strana v rámci uzavírání smlouvy nedbalostně, čímž nedošlo k uzavření neplatné smlouvy a následně byla způsobena druhé smluvní straně škoda.

Moderní právní věda zastává stanovisko, že Ihering koncipoval předsmluvní odpovědnost z důvodu nedostatků široce uplatňované, oproti teorii projevu upřednostňované, teorie vůle, kterážto byla v té době německou právní vědou pod vlivem Savignyho vyznávána.¹⁸ Lze se rovněž setkat s názorem¹⁹, že vliv na konstrukci předsmluvní odpovědnosti měla i úprava nabídky a akceptace v německém právu.

Bylo by však chybou domnívat se, že Ihering chápal předsmluvní odpovědnost tak široce, jak bylo v úvodu této práce nastíněno a jak je upravena v platném právu. Ihering se dostal ke konstrukci předsmluvní odpovědnosti při řešení problematiky uzavírání smluv v rámci tehdy platného *Gemeines Recht*, zejména při nauce o podstatnosti omylu.²⁰ Toto všeobecné právo nebylo schopno řešit některé případy náhrady škody, které mohly v rámci kontraktačního procesu vzniknout. Obecně bychom mohli nedostatky v neřešených možnostech náhrady škody shrnout pod následující případy – chyby v psaních, chybné odeslání nabídky či akceptace²¹, jednostranný omyl²², chyba třetí strany²³, nemožnost plnění atd.²⁴ Schwenk možná

¹⁷ KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. *Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study*. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 401. Obdobně viz VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>. HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 17. CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 21. MIRMIA, A. Steven. *A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law*. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 79. KÜHNE, Günther. *Reliance, Promissory Estoppel and Culpa in Contrahendo: A comparative analysis*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <http://www.translex.org/114700#toc_0>.

¹⁸ KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. *Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study*. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 401.

¹⁹ MIRMIA, A. Steven. *A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law*. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 79.

²⁰ MIRMIA, A. Steven. *A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law*. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 81.

²¹ Mirmia upozorňuje na rozdíl mezi výrazem *offerte* a *offer*. Prvé z nich používal R. Ihering a má mnohem širší význam než pouze oferta ve smyslu konkrétní nabídky na uzavření smlouvy. R. Ihering tento výraz používal jako pobídku k zahájení vyjednávání. MIRMIA, A. Steven. *A Comparative survey of Culpa in Contrahendo*,

výstižněji shrnuje případy, na které bylo možné předmluvní odpovědnost aplikovat, pod tři okruhy – (i) smluvní strana je neschopná uzavřít smlouvu, (ii) předmět smlouvy je nemožný, (iii) vady vůle.²⁵

V zásadě bychom mohli říci, že se jedná o situace, kdy je jednou z jednajících stran způsobena neplatnost smlouvy.²⁶ Samotná potíž nespočívala v možnosti uzavřít/neuzavřít smlouvu či v neznalosti řešení situace pomocí aplikace pravidel o omylu. Problém spočíval v možnostech náhrady škody v takovýchto případech. Ihering neviděl žádný důvod, proč by strana, jež jednala zaviněně a způsobila druhé smluvní straně škodu, neměla této poškozené straně jednající s důvěrou v druhou stranu škodu nahradit.

Vzhledem ke skutečnosti, že Ihering koncipoval svou teorii v době, kdy nebylo v Německu kodifikováno občanské právo a *Gemeines Recht* vycházelo z práva římského, bylo zcela logické, že i Ihering svou teorii *culpa in contrahendo* založil na pramenech římského práva.

V první řadě se jedná o fragmenty z Digest (D 11, 7, 8, 1²⁷; D 18, 1, 62, 1²⁸) a z Institucí (I 3, 23, 5²⁹).³⁰ Citované fragmenty upravují práva kupujícího v případech, kdy

focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 82.

Hühne naproti tomu uvádí, že problém byl spíše v obecné odvolatelnosti nabídky v německém obecném právu. KÜHNE, Günther. *Reliance, Promissory Estoppel and Culpa in Contrahendo: A comparative analysis*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <http://www.trans-lex.org/114700#toc_0>.

²² Často bývá citován tento příklad – kupující objedná 100 liber zboží namísto 10, které chtěl. Podle tehdejší právní vědy nebyl kupující odpovědný za škodu, kterou způsobil dodáním více zboží, než měl v úmyslu koupit. KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. *Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study*. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 402. Vybral uvádí tento případ – Strana A objednává 100 liber zboží, ale libry zamění za centy. Po dodání 100 centů odmítne zboží převzít neb druhá strana se nepovažuje za zavázanou ze smlouvy. VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

²³ „Strana A požádá přítele, aby objednal ve městě ¼ bedničky zboží, tento však objedná nedopatřením 4 bedničky, jež strana A odmítne přijmouti.“ Ihering odmítl řešit tento případ na základě *actio doli*. Stejně tak má za to, že není možné řešit případ pomocí žaloby z mandátního vztahu mezi osobou A a jejím přítelem pomocí žaloby *actione quasi institoria*. Ihering považoval za rozhodující jen tu okolnost, že k nedbalostnímu jednání došlo při uzavírání smlouvy. VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

²⁴ KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. *Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study*. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 402.

²⁵ Sám autor však dodává, že v případě osob plně nesvéprávných nebyly shledány důvody aplikace, neb se jevílo nespravedlivým, aby nesvéprávný odpovídal za škodu. SCHWENK, Heinze. *Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law*. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 89.

²⁶ MCFINN, Thomas, A. J. *Obligations in Roman Law: Past, present, and future*. Michigan: University of Michigan Press, 2012, s. 88.

²⁷ *Si locus religiosus pro puro venisse dicetur, praetor in factum actionem in eum dat ei ad quem ea res pertinet: quae actio et in heredem competit, cum quasi ex empto actionem contineat.*

Kde posvátné místo, které bylo prodáno jako nezatižené, tak v takovém případě *praetor* poskytuje žalobu *in factum* ve prospěch strany, která má určité nároky proti prodejci; a tato žaloba přísluší dědici, pokud se podobá žalobě ze smlouvy trhově.

koupí věc, která je *res extra commercium*. Smlouva je tedy neplatná pro nezpůsobilost předmětu kupní smlouvy, přesto však *praetor* poskytl dotčené smluvní straně žalobu ze smlouvy. Vybral uvádí, že římské právo znalo pozitivní interesity a negativní interesity. Pozitivní interese je dána tím, co ze smlouvy mělo být splněno. Negativní interese je pak dána tím, co strana ztratila při neplatnosti smlouvy (např. náklady na balné, cestovné atd.).³¹ Pozitivní interese tedy musí být vždy založena na platné smlouvě (nárok na to, co mělo být jedné straně splněno) a negativní na neplatné smlouvě. Citované fragmenty však evidentně směřují k náhradě negativní interese.³² To však za situace, kdy žaloba je koncipována jako žaloba z platné a nikoli z neplatné smlouvy.

Následně tedy musel Ihering vyřešit problém, zda se jedná v případě předšmluvní odpovědnosti o odpovědnost mimosmluvní anebo smluvní. Je si třeba uvědomit, že Ihering vycházel z žalob, tak jak je znalo římské právo, tj. z žalob vlastních pro každý institut zvlášť (kupní smlouva, podvod, náhrada škody atd.). V případě mimosmluvní odpovědnosti se nabízí *actio Aquiliae*. Hrádek a další autoři uvádí, že *actio Aquiliae* byla dalším logickým krokem a zdrojem Iheringovy teorie o předšmluvní odpovědnosti.³³ Shodně však tvrdí, že tato žaloba byla příliš široká a Ihering ji užil pouze v užším smyslu, a to ve vztahu porušení péče o druhou smluvní stranu. Ihering vycházel z toho, že tato povinnost pečovat o zájmy druhé strany vzniká zahájením kontraktace.³⁴ Vybral proti tomu uvádí, že *actio Aquiliae* a *actio doli* nemohly sloužit pro konstrukci mimosmluvní odpovědnosti. V obou případech bychom museli

²⁸ *Qui nesciens loca sacra vel religiosa vel publica pro privatis comparavit, licet emptio non teneat, ex empto tamen adversus venditorem experietur, ut consequatur quod interfuit eius, ne deciperetur.*

Kde strana z neznalosti koupí posvátnou, náboženskou věc nebo veřejné prostranství, předpokládajíc, že to patří soukromému jednotlivci, způsobuje to neplatnost koupě; a přece žaloba z prodeje může být podána proti prodejci kupitelem, tak aby se nahradila částka obchodu, který nebyl uzavřen.

²⁹ *Loca sacra vel religion, item publica, veluti forum basilice, frustra quis sciens emit, quasi tamen si pro privatis vel profanis deceptus a venditore emerit, hanbit actionem ex Emmo, quo non habere ei liceat, ut consequator, quo sua interest deceptum eum non esse. Idem iuris est, si hominem liberum pro servo emerit.*

Kdo ví, že kupuje posvátné anebo zasvěcené místo a stejně tak veřejná, jako tržiště nebo baziliku, ten kupuje zbytečně. Kdo však podveden prodátelem koupí takovéto věci jako věci soukromé anebo věci lidského práva, má žalobu z koupě, neboť si tyto věci ponechat nemůže, a to proto, aby mu byla nahrazena škoda, která vznikla z tohoto důvodu, že byl podveden. Totéž platí, když někdo koupí svobodného jako otroka.

³⁰ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 244.

³¹ VYBRAL, Vladimír. *1926: Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

³² ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 244.

³³ HRÁDEK, Jiří. *Předšmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 21. Obdobně viz MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 81.

³⁴ MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 81–82.

odmyslet podstatné znaky z obou žalob – podvod u *actio doli* a obvyklý způsob poškození věci (fyzické působení na věc) u *actio Aquiliae*. To by však znamenalo, že jakákoli nedbalost by vedla k povinnosti nahradit škodu, tj. jednalo by se o příliš široké pojetí.³⁵ Iheringovi tak v zásadě nezbylo nic jiného než pojmout předsmuvní odpovědnost jako smluvní odpovědnost. Ihering zde patrně musel vycházet i z toho, že byť byla smlouva neplatná, přesto byla poskytována žaloba ze smlouvy. To muselo tedy znamenat, že sice zanikl hlavní závazek, přesto zde ale přetrvávaly některé další nároky – např. vrácení dané věci³⁶, arrha, náhrada škody.³⁷

Jako poslední zdroj pro formulaci Iheringovy doktríny lze označit pruský zemský zákoník, konkrétně pak § 284³⁸. Hrádek upozorňuje na to, že oproti římskoprávním pramenům se jednalo o hotové, pozitivní a odzkoušené právo.³⁹ S uvedeným názorem však nelze souhlasit, neboť *Gemeines Recht* představuje systém práva, který byl německými soudy aplikován téměř 200 let, a lze tedy jen obtížně setrvat na stanovisku, že se jedná o neozkoušené právo.

Hlavní přínos Iheringův tak spočíval v tom, že prolomil a umožnil chránit tu smluvní stranu, jíž byla způsobena škoda druhou smluvní stranou při neplatnosti smlouvy.⁴⁰ Je však zároveň skutečností, že Ihering chránil strany v případě neplatnosti smlouvy, přičemž svou koncepci nezamýšlel jako řešení v případě přerušování vyjednávání o uzavření smlouvy.⁴¹

³⁵ VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

³⁶ Mirmia uvádí, že dalším zdrojem podpírajícím institut *culpa in contrahendo* byla reivindikační žaloba. Ta umožnila požadovat vydání věci po vlastníkovi, který nabyl od nevlastníka (zloděje). Ačkoli zde nebyl žádný smluvní vztah, římské právo poskytovalo odpovědnost smluvní. MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 83.

³⁷ VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>. Obdobně viz Schwenk, který uvádí: „*Má se za to, že odpovědnost v těchto případech nastupuje z kontraktu, protože ani actio doli a ani actio Aquiliae nejsou použitelné. Bylo argumentováno, že neplatností smlouvy neznamená zánik všech efektů smlouvy, ale pouze těch zvláštních, zejména právo na plnění.*“ SCHWENK, Heinze. Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 88.

³⁸ Was wegen des bey Erfüllung des Vertrages zu vertretenden Grades der Schuld Rechtens ist, gilt auch auf den Fall, wenn einer der Contrahenten bey Abschließung des Vertrags die ihm obliegenden Pflichten vernachlässigt hat.

Rozsah, v jakém se odpovídá při plnění smlouvy, se uplatní i v případě, jestliže některý ze smluvních partnerů zanedbá své povinnosti při uzavírání smlouvy.

³⁹ HRÁDEK, Jiří. *Předsmuvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 22.

⁴⁰ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 92.

⁴¹ NOVOA, Rodrigo. Culpa in Contrahendo: A Comparative Law Study: Chilean Law and the United Nations convention on Contracts for the International sale of goods (CISG). *Arizona Journal of International & Comparative Law*, 2005, vol. 22, č. 3, s. 584.

2.2 Rozvoj předsmuvní odpovědnosti a její moderní pojetí z komparačního pohledu

Bylo by více než zarážející, pokud by institut *culpa in contrahendo* vzhledem ke své novosti nebyl v tehdejší době podroben přísné kritice. Každá nová věc, myšlenka je kritice podrobena bez ohledu na to, zda je kritika oprávněná, či nikoli. Nejinak tomu bylo i v tomto případě. Jak Vybral uvádí, Winschied kritizoval bezbarvost culpy definované Iheringem, Mommsen s Dernbergem tvrdili, že předsmuvní odpovědnost je jasně mimosmuvní, Thon měl za to, že nárok na náhradu škody vyplývá z *negotiorum gestio*. Někteří autoři odvozovali nárok na náhradu škody z *Treu und Glauben* (Thöl) či z *bona fidei* (Goldschmidt, Eisele apod.).⁴² Je tedy zjevné, že počátky předsmuvní odpovědnosti byly problematické a rozhodně nelze dojít k závěru, že by Iheringovy myšlenky byly přijaty bez dalšího. Na druhou stranu, Iheringovým myšlenkám nelze upřít proniknutí do kodifikace občanského práva v Německu, v jejímž rámci autoři BGB některé Iheringovy myšlenky⁴³ převzali.⁴⁴ Zároveň na Iheringově učení byla vybudována mnohem širší koncepce předsmuvní odpovědnosti než pouze té týkající se neplatnosti smlouvy (viz dále v této práci).

Ze shora uvedeného je tedy zřejmé, že pojem *culpa in contrahendo* dostával nové kontury a nový obsah. Původní koncepce byla východiskem pro náhradu škody při neplatnosti smlouvy. Předsmuvní odpovědnost dostávala stále obecnější charakter a nevztahovala se striktně k náhradě škody při neplatnosti smlouvy. Naopak, předsmuvní odpovědnost počala být pojímána jako nástroj regulace nepoctivého jednání v rámci procesu uzavírání smlouvy.⁴⁵ Neplatnost smlouvy a náhrada škody z toho plynoucí tak zůstala již pouze jedním z aspektů předsmuvní odpovědnosti.

Dlužno podotknout, že to byla právě právní věda ale i praxe v Německu, která tomuto institutu vtiskla úplně jiný a mnohem širší obsah a pevně ho etablovala v právním prostoru.⁴⁶ Schwenk uvádí, že německý Nejvyšší soud rozšířil předsmuvní odpovědnost do 3 okruhů

⁴² VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

⁴³ Schwenk uvádí, že autoři BGB převzali teorii předsmuvní odpovědnosti v širším slova smyslu. Schwenk zde uvádí odkazy na § 118, § 119, § 120 a § 122 BGB (neplatnost právního jednání). V užším smyslu Schwenk uvádí, že teorie *culpa in contrahendo* byla převzata v rámci náhrady škody při absolutní nemožnosti plnění (Schwenk se odkazuje na § 307 BGB). SCHWENK, Heinze. *Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law*. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 89–90.

⁴⁴ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 92.

⁴⁵ DANNEMANN, Gerhard, VOGENAUER, Stefan. *The Common European Sales Law in Context: Interactions with English and German Law*. 1st edition. Oxford: Oxford European press, 2013s, s. 229.

⁴⁶ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 245.

případů – (i) kdy bylo zabráněno vzniku smlouvy ze zavinění jedné ze smluvních stran, (ii) tam, kde silnější smluvní pravidlo *respondeat superior* (§ 278 BGB) je aplikováno namísto slabšího deliktního pravidla *respondeat superior* (§ 831 BGB), (iii) tam, kde jedna ze smluvních stran měla povinnost informovat druhou smluvní stranu o skutečnostech, které mohly být rozhodné pro posouzení, zda smlouvu uzavřít.⁴⁷

Možná je tedy dějinným paradoxem, že předsmuvní odpovědnost byla Říšským soudem poprvé aplikována v případě, kdy se podle Iheringova učení vlastně o předsmuvní odpovědnost vůbec nejednalo. V roce 1911 Říšský soud aplikoval předsmuvní odpovědnost ve slavném *Linoleum case*.⁴⁸ Osudem předsmuvní odpovědnosti tak bylo znovu řešit nedůslednost existující právní úpravy.⁴⁹ V tomto případě se nejednalo o neplatnost smlouvy, nýbrž o odpovědnost za jednání třetí osoby. Rovněž je možné říci, že tento případ není ani klasickou předsmuvní odpovědností tak, jak byla vymezena v úvodu této práce, neboť se nejedná o vznik újmy jednou ze smluvních stran v souvislosti s vyjednáváním o uzavření smlouvy.

Předsmuvní odpovědnost v podobě bezdůvodného přerušení vyjednávání o uzavření smlouvy byla koncipována na počátku 20. století francouzskou právní vědou (Saleillesem).⁵⁰ Ústřední myšlenkou bylo stanovení povinnosti potenciálních smluvních stran jednat v souladu s dobrou vírou⁵¹ po celou dobu vyjednávání o uzavření smlouvy.⁵² Každý má jednat tak, jak

⁴⁷ SCHWENK, Heinze. *Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law*. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 91.

⁴⁸ Z důvodu nedbalosti jednoho zaměstnanců spadla na zákazníka role linolea v obchodu. Říšský soud pak posoudil náhradu škody nikoli podle deliktní odpovědnosti za třetí osoby (§ 831 BGB), nýbrž podle smluvní odpovědnosti za třetí osoby (§ 278 BGB). Smluvní vztah vznikl již tím, že zákazník vstoupil do obchodu. HRÁDEK, Jiří. *Předsmuvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 25.

Kühne zpřesňuje, že Říšský soud koncipoval kvazismuvní vztah mezi zákazníkem a obchodníkem. KÜHNE, Günther. *Reliance, Promissory Estoppel and Culpa in Contrahendo: A comparative analysis*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <http://www.trans-lex.org/114700#toc_0>.

⁴⁹ Provozovatele obchodu by nebylo možné postihnout v rámci mimosmluvní odpovědnosti, neboť nedbalostně nenajal zaměstnance a z tohoto důvodu byla předsmuvní jednání (tedy i vstup do obchodu) považována za kvazikontrakt. Provozovatele obchodu bylo možné postihnout dle náhrady škody pro porušení smlouvy. MIRMIA, A. Steven. *A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law*. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 85.

⁵⁰ M. VAN DUNNÉ, Jan. 14. Netherlands. In: HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 225.

⁵¹ Je-li v textu této práce užíván pojem jednat v souladu s dobrou vírou, je tím míněna dobrá víra v objektivním smyslu, nikoli subjektivním. Podle platného práva odpovídá tomuto pojem poctivosti. V podrobnostech viz TÉGL, Petr. *K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku*. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 1–2, s. 35–42.

⁵² NOVOA, Rodrigo. *Culpa in Contrahendo: A Comparative Law Study: Chilean Law and the United Nations convention on Contracts for the International sale of goods (CISG)*. *Arizona Journal of International & Comparative Law*, 2005, vol. 22, č. 3, s. 584–585. MELATO, Eleonora, PARISI, Francesco. *A law and economics perspective on precontractual liability*. In: CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn (ed.). *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 434 s.

by jednala každá rozumně uvažující osoba za dané situace. Rozumná osoba se chová loajálně a v souladu s dobrou vírou.⁵³ Dalším logickým krokem již byla pouze výslovná kodifikace předsmulvné odpovědnosti (úpravy jednání kontrahujících stran). V Itálii se tak stalo v roce 1942, když čl. 1337 CCI upravil výslovnou povinnost jednat v předsmulvné fázi v souladu s dobrou vírou. Italská kodifikace byla na dlouho dobu poslední výslovná úprava předsmulvné odpovědnosti. Teprve v následující době byla kodifikace provedena v Nizozemí (viz čl. 6:2 BW), případně v Německu (novela BGB provedená v roce 2002)⁵⁴. I přes tyto výslovné kodifikace směřující k předsmulvné odpovědnosti zůstává stále řada států, které předsmulvné odpovědnost uznávají v režimu teorie a rozhodovací praxe soudů, postavené zpravidla na povinnosti jednat poctivě (např. Rakousko⁵⁵ a Francie⁵⁶).⁵⁷

2.3 Aktuální podoba předsmulvné odpovědnosti

V dnešní době je těžké vymezit předsmulvné odpovědnost jednotně. Je nutno si uvědomit, že rozsah a míra předsmulvné odpovědnosti se nutně liší stát od státu, a to v závislosti na historii vývoje občanských zákoníků a jednotlivých institutů. Vliv na rozsah a míru předsmulvné odpovědnosti může mít řada faktorů.

V první řadě se jedná o míru smluvní svobody, tj. do jaké míry je princip smluvní svobody a volnosti limitován jinými principy.⁵⁸ V tomto směru je zřejmý a patrný rozdíl mezi kontinentálním právem a *common law*, které je z tohoto pohledu pro vyjednávací strany zjevně méně intervencionistické.⁵⁹ *Common law* standardně předsmulvné fázi nepřiznává relevanci.⁶⁰ Neplatí zde obecné pravidlo jednat poctivě (v souladu s dobrou vírou), neboť je dána stranám možnost, aby kdykoli změnily názor v rámci vyjednávání. Strany jsou limitová-

⁵³ SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In: HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 150.

⁵⁴ HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 25–26.

⁵⁵ HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 51.

⁵⁶ MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 86 a násl.

⁵⁷ HULMÁK, Milan. Předsmulvné odpovědnost. *Právní praxe*, 2001, č. 1–2, s. 126.

⁵⁸ CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan, WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 37.

⁵⁹ ANDERSON, Kieran. *Pre-contractual Negotiations: A Good, Clean Fight or No-Holds-Barred? A Comparison of English, French and German Law*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: < <http://www.sjol.co.uk/issue-4/pre-contractual-negotiations-a-good-clean-fight-or-no-holds-barred-a-comparison-of-english-french-and-german-law>>.

⁶⁰ NOVOTNÁ, Marianna. Culpa in contrahendo z perspektivy evropských dimenzí mezinárodního práva súkromného. In: *Súkromné právo v európskej perspektíve*. Trnava: Univerzita Trnava, 2011, s. 119.

ny pouze tím, že nesmí sdělit nepravdivé skutečnosti (*tort misrepresentation*).⁶¹ V Anglii tedy můžeme hovořit o zásadě *caveat emptor* (necht' je kupující ostražitý).⁶²

Uvažovat o této problematice můžeme rovněž z pohledu úpravy nabídky a přijetí. Jestliže je jednou ze skutkových podstat předsmuvní odpovědnosti bezdůvodné ukončení vyjednávání o uzavření smlouvy, potom zcela nepochybně na celkové posouzení může a musí mít vliv otázka nabídky a přijetí, respektive závaznost a odvolatelnost takového právního jednání. V německém právu je obecně nabídka závazná, v *common law* nikoli a může být kdykoli odvolána.⁶³ Obdobně francouzský *Cour de cassation* dovodil, že nabídku je možné odvolat do té doby, než je přijata. Tím není vyloučena odpovědnost za škodu.⁶⁴ Na druhou stranu je dnes zcela nepochybné (přes veškeré rozdílnosti), že učení o předsmuvní odpovědnosti se rozšířilo do řady dalších zemí kontinentálního práva i *common law*.⁶⁵ Předsmuvní odpovědnost najdeme, ať výslovně upravenou, či judikaturou dovozenou v řadě právních řádů kontinentálního práva.⁶⁶

I tak lze vymezit základní zásady, na kterých je předsmuvní odpovědnost vystavěna. V rámci předsmuvní odpovědnosti je vždy v první řadě akcentována autonomie vůle a svoboda smlouvy uzavřít/neuzavřít.⁶⁷ Každý je oprávněn jednat o uzavření smlouvy a *in fine* nemůže být k jejímu uzavření nucen. Stejně tak nemůže být nikdo nucen uzavřít smlouvu nevýhodnou, pakliže si je jedna ze smluvních stran této nevýhodnosti vědoma či měla být vědoma.

Předsmuvní odpovědnost je v obecné rovině založena na povinnosti jednat s náležitou péčí ve vztahu k druhé potenciální smluvní straně, tedy obecně řečeno jednat poctivě (v zahraničních úpravách a judikatuře jsou užívány pojmy *bona fidei*, *bonne foi*, *Treu und Glau-*

⁶¹ CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 451–452. Blíže k misrepresentation např. viz BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 531 a násl.

⁶² FAGES, Bertrand. Pre-contractual Duties in the Draft Common Frame of Reference – What Relevance for the Negotiation of Commercial Contracts?. *European Review of Contract Law*, 2008, č. 3, s. 308.

⁶³ MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*. 1992, č. 8, s. 79.

⁶⁴ SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In: HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 152.

⁶⁵ MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*. 1992, č. 8, s. 77–107. SCHWENK, Heinze. Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 87–99.

⁶⁶ Viz např. komparace: CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 509 s.

⁶⁷ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 35.

ben, good faith and fair dealing, redelijkheid un billikheid, correttezza).⁶⁸ V menší či větší míře, dovozovanou či explicitně uvedenou, tuto povinnost nalezneme v řadě právních řádů – např. německém, holandském, švýcarském, francouzském.⁶⁹ Výslovně formulovaná povinnost jednat při uzavírání smlouvy poctivě (v souladu s dobrou vírou) je formulována v právu francouzském (čl. 1134 CC)⁷⁰, italském (čl. 1337 CCI) nebo holandském (čl. 6:2 BW)⁷¹. Tato povinnost se rovněž nachází evropských akademických projektech, konkrétně pak v čl. 2:301 PECL, čl. II.-3:301 DCFR, čl. 2.1.15 UNIDROIT⁷². V ostatních případech občanské zákoníky mají generální klauzule zakotvující povinnost jednat poctivě (např. § 242 BGB, čl. 2 OR).

Ve francouzském právu se povinnost jednat v souladu s dobrou vírou projevuje ve třech základních principech – principu transparentnosti (povinnost sdělit druhé smluvní straně vše rozhodné pro uzavření smlouvy), princip důvěrnosti (povinnost nevyzradit a nevyužít informace získané při uzavření smlouvy) a nakonec princip konzistentnosti (povinnost nepřerušit jednání bez spravedlivého důvodu).⁷³ Obdobně dovodil Hoge Raad, že pokud smluvní strany zahájí jednání o uzavření smlouvy, vznikne mezi nimi zvláštní vztah, pro nějž je dominantním znakem povinnost jednat v souladu s dobrou vírou a povinnost dbát zájmů druhé strany.⁷⁴ Naproti tomu v rakouském právu je dovozováno, že ústřední zásadou předmluvní odpovědnosti je povinnost informovat.⁷⁵

Common law je oproti kontinentálnímu právu v opozici, když zcela jasná pozice je zřejmá z rozhodnutí *Walford v. Miles*.⁷⁶ V tomto rozhodnutí je mimo jiné uvedeno: „*Koncept předmluvní odpovědnosti je ve své podstatě nechutný k pozici soupeřících stran, které vstoupí do vyjednávání. Každá ze smluvních stran je oprávněna sledovat pouze svoje zájmy a to do té doby, než se dopustí uvedení v omyl. (...) každý je oprávněn odstoupit od vyjednávání o uzavření smlouvy doufajíc, že druhá strana otevře znovu vyjednávání o uzavření smlouvy a nabídne lepší podmínky. (...) Povinnost vyjednat v souladu s dobrou vírou je neakceschop-*

⁶⁸ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 35. FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 20.

⁶⁹ CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan. WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 37.

⁷⁰ Ten však odkazuje na povinnost plnit smlouvy v souladu s dobrou vírou.

⁷¹ Art. 6:2 BW: Věřitel a dlužník musí jednat vzájemně v souladu se standardy rozumnosti a poctivosti.

⁷² Povinnost nahradit škodu, bude-li v rámci uzavírání smlouvy jednáno nepoctivě.

⁷³ CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan. WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 38.

⁷⁴ CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 452.

⁷⁵ HRÁDEK, Jiří. *Předmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 56.

⁷⁶ *Walford v Miles* [1992] 2 A. C. 128.

né v praxi stejně jako je to nekonzistentní s pozicemi vyjednávacích stran. (...) Tak zde nemůže být žádný závazek, z kterého by vyplývala povinnost pokračovat ve vyjednání o uzavření smlouvy do té doby, než zde je ‚spravedlivý důvod‘ vyjednávání ukončit.⁷⁷ Tento závěr byl potvrzen i v rozhodnutí *Pitt vs. P. H. H. Asset Management Ltd.*⁷⁸

Common law, a to včetně amerického⁷⁹ tak zcela evidentně umožňuje smluvním stranám jednat o uzavření smlouvy a jakékoli přerušení vyjednávání nemá za následek vznik odpovědnosti za škodu. Na druhou stranu si je nutno uvědomit, že i *common law* dává stranám vyjednávacím o uzavření smlouvy určité možnosti obrany v případě nepoctivého či protiprávního jednání druhé smluvní strany. V první řadě americké soudy umožňují požadovat vydání bezdůvodného obohacení vzniknuvšího při jednání o uzavření smlouvy.⁸⁰ Dále je vynucováno poskytování pravdivých informací pomocí doktríny *misrepresentation*.⁸¹ Nakonec je stranám poskytována ochrana pomocí *promissory estoppel*. Jedná se o nástroj, který chrání jednu ze smluvních stran, pokud druhá strana učiní nebo tvrdí něco, v důsledku čehož první smluvní strana jedná s důvěrou v trzení nebo jednání utrpí škodu.⁸²

Předsmluvní odpovědnost, což bylo traktováno již výše, může být založena na bázi smluvní odpovědnosti anebo mimosmluvní odpovědnosti. Čím širší pojetí smlouvy (viz § 311 BGB), tím spíše bude předsmluvní odpovědnost pojmána jako smluvní. Naopak, čím užší bude pojetí kontraktu, tím spíše bude pojmána předsmluvní odpovědnost jako mimosmluvní.⁸³ Smluvní odpovědnost vyplývá ze zvláštního vztahu důvěry mezi smluvními stranami,

⁷⁷ Citováno z FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 20.

⁷⁸ ERP VAN, Jeroen. The Pre-Contractual Stage. papers.ssrn.com [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné na <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=266082064082027030093028097081004000101015002033002030090082121006070081106064019007029026017010047102021125109005029077109000104082030064006066091027127065100076062002033127115090029125089009103090127103090005122077066112003089092080024100001026126&EXT=pdf>>.

⁷⁹ GODERRE, Diane, Madeline. *International Negotiations Gone Sour – Precontractual Liability under the United Nations Sales Convention*. [cit. 2. 8. 2015]. Dostupné na: <http://www.jus.uio.no/pace/international_negotiations_gone_sour_precontractual_liability_under_the_cisg.diane_madeline_goderre/_1.html#_*>.

⁸⁰ Viz např. *Hill vs. Waxberg*, 237 F.2d 936 (9th Cir. 1956). Žalobce zpracoval podklady pro stavbu domu, které žalovaný užil bez toho, aniž by nakonec smlouvu uzavřel.

⁸¹ GODERRE, Diane, Madeline. *International Negotiations Gone Sour – Precontractual Liability under the United Nations Sales Convention*. [cit. 11. 7. 2015]. Dostupné na: <http://www.jus.uio.no/pace/international_negotiations_gone_sour_precontractual_liability_under_the_cisg.diane_madeline_goderre/_1.html#_*>.

⁸² HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 86.

⁸³ MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*. 1992, č. 8, s. 89.

případně ze zvláštní dohody o kontraktaci, a to ať bude tato dohoda vyjádřena výslovně⁸⁴ či implicitně. Deliktní odpovědnost bude zpravidla vyplývat z obecných klauzulí, které ukládají osobám jednat v právním styku s náležitou péčí a poctivě.⁸⁵ Německá právní věda stojí na principu smluvní odpovědnosti za škodu. Po reformě německého práva má tento názor explicitní zákonnou úpravu v § 311 odst. 2 BGB.⁸⁶ Stejně tak i rakouská právní věda, která však nemá oporu ve výslovné zákonné úpravě, ale zvláštní smluvní vztah je dovozován z § 859 ABGB. Vztahy, které se vytvoří nejpozději při započetí obchodního kontaktu, lze rozdělit do dvou základních skupin – (i) povinnost informovat druhou smluvní stranu o všech podstatných okolnostech a (ii) povinnost chránit veškeré statky druhé strany, které jsou zároveň chráněny deliktním právem.⁸⁷ Německá a rakouská právní věda a rozhodovací praxe tak v zásadě aplikují smluvní odpovědnost na případy, kdy by většina jiných kontinentálních právních řádů užila jasnou mimosmluvní odpovědnost.⁸⁸

Naproti tomu francouzská právní věda nepřevzala německý model, podle kterého jsou smluvní strany při vyjednávání smlouvy v kvazismluvním vztahu.⁸⁹ Náhrada škody je tak regulována čl. 1382–1386 CC.⁹⁰ Stejně tak je tomu v Belgii a v Lucembursku.

O charakteru předšmluvní odpovědnosti, tj. zda se jedná o mimosmluvní či smluvní odpovědnost, je pojednáno i v evropských kolizních normách. V první řadě se jedná o výklad provedený Evropským soudním dvorem⁹¹ u čl. 5 Bruselské úmluvy o pravomoci soudů a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, a to v případě

⁸⁴ Bude se jednat zejména o výslovné dohody upravující proces uzavírání smlouvy, tj. zejména dohody o záměru, zápisy z jednání, *letter of intent*, *memo deal* a podobně.

Pojednání o předšmluvní odpovědnosti založené na těchto dohodách viz např. SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 153–157.

⁸⁵ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 35.

⁸⁶ § 311 odst. 2 BGB

Závazkový vztah s povinnostmi dle § 241 ods. 2 vzniká i:

1. započítím vyjednávání o smlouvě,
2. přípravou smlouvy, při které jedna strana s ohledem na případný vztah založený na právním jednání poskytne druhé straně možnost působení na jeho práva, právní hodnoty a zájmy, anebo mu tyto svěří,
3. podobnými obchodními kontakty.

⁸⁷ HRÁDEK, Jiří. *Předšmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 58.

⁸⁸ BAR VON, Christian, DROBNIG, Ulrich. *The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe*. München: Sellier, 2004, s. 302.

⁸⁹ První rozhodnutí řadící předšmluvní odpovědnost pod deliktní se objevily ve Francii již v 90. letech 19. století. SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 148.

⁹⁰ SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The International and Comparative Law Quarterly*, 1964, vol. 13, no. 3, s. 817.

⁹¹ Dnes v souladu se zněním čl. 13 Smlouvy o Evropské Unii Soudní dvůr Evropské Unie.

Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA (dále pouze Tacconi) v. *Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH*.⁹² Snad pro úplnost je nutno poznačit, že soud výslovně uvedl, že se nebude zabývat povahou předsmulvné odpovědnosti tak, jak by ji znaly národní soudy, ale výhradně a pouze jenom v tom rozsahu, který je nezbytný a nutný pro výklad shora uvedené úmluvy. Jinak řečeno, soud řešil pouze otázku, pod které ustanovení Bruselské úmluvy tento institut podřadit, přičemž vycházel z ustálené judikatury při vykládání termínu dobrovolně převzaté povinnosti, což je definice smlouvy⁹³.

Zajímavě je pojata předsmulvné odpovědnost v rámci Nařízení Řím II.⁹⁴ čl. 12 odst. 1 stanovuje, že rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z předsmulvného jednání, je bez ohledu na to, zda došlo ke skutečnému uzavření smlouvy, právo, které se použije na smlouvu nebo které by se na ni použilo, kdyby byla uzavřena. Na druhou stranu v důvodové zprávě, bod 29, je uvedeno, že zvláštní pravidla by měla být uvedena pro případy vzniku škody jiným způsobem než z civilního deliktu, jako je bezdůvodné obohacení, jednatelství bez příkazu nebo předsmulvné odpovědnost (*culpa in contrahendo*).

Takováto úprava působí rozpolceně. Na jednu stranu text shora uvedeného nařízení v čl. 12 jasně stanovuje, že se jedná o deliktní odpovědnost, na druhou stranu zákonodárce v důvodové zprávě uvádí, že se jedná o vztah zvláštní a jiný, než je vztah vznikající z deliktu. Nelze rovněž odhlédnout od toho, že na delikt vzniknuvší z předsmulvné odpovědnosti se použije právo uzavírané smlouvy. Jest dlužno dodat, že tento dvojí přístup není v rámci kontinentálního práva až tak ojedinělý. Např. švýcarský Nejvyšší soud stojí na stanovisku, že předsmulvné odpovědnost není ani deliktní a ani smluvní a stojí tedy na pomezí obou.⁹⁵ V některých státech je předsmulvné odpovědnost hybridem, který může mít v různých stádiích různou podobu, tj. v některých fázích se může jednat o smluvní odpovědnost, v některých o deliktní.⁹⁶

Následkem předsmulvné odpovědnosti je vždy nárok na náhradu škody, nejsou však vyloučeny i nároky jiné. Nároky se mohou/budou lišit v závislosti na konkrétní skutkové pod-

⁹² Rozsudek ze dne 17. 9. 2002, *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA versus Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH*, C-334/00, Sb. rozh. s. ECR-07357.

⁹³ HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 107.

⁹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). Úř. věst. L 199, 11. 9. 2009, s. 40–49.

⁹⁵ CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan, WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 41.

⁹⁶ HAGE-CHAHINE, Najib. *Culpa in Contrahendo in European Private International Law: Another Look at Article 12 of the Rome II Regulation*. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 2012, vol. 22, č. 3, s. 456.

statě předsmulvni odpovědnosti, stejně jako na historickém vývoji, který se může skutkových podstat předsmulvni odpovědnosti týkat.

V případě bezdůvodného přerušeni vyjednávání o uzavření smlouvy není nárokem plynoucím z předsmulvni odpovědnosti právo na uzavření smlouvy. Opak platí pouze výjimečně.⁹⁷ Poškozená strana má nárok na náhradu škody. Tradičně, zejména pod vlivem německého práva⁹⁸, je poskytována náhrada negativní škody.⁹⁹ Ve francouzském právu je poskytována náhrada nákladů marně vynaložených v souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy, pokud jedna z jednajících stran svévolně, brutálně a jednostranně přerušil vyjednávání o uzavření smlouvy.¹⁰⁰ Hoge Raad dokonce rozlišuje tři stadia při bezdůvodném přerušeni o vyjednávání smlouvy: (i) počáteční, kdy každá ze smluvních stran může ukončit vyjednávání, (ii) střední, kdy odstoupivší strana má povinnost nahradit druhé straně nahradit *reliance losses* a (iii) závěrečná, ve které je měřen rozsah důvěry v co nejširším možném případě, přičemž škodící strana hradí to, co mohla z uzavřené smlouvy očekávat (pozitivní škodu), spíše než škodu negativní.¹⁰¹

V případě porušeni informační povinnosti bude následkem vždy náhrada škody. Zpravidla se bude jednat o vynaložené náklady spojené s jednáním o uzavření smlouvy (viz právo francouzské).¹⁰² Nelze však vyloučit, v závislosti na konkrétním právním řádu, aplikaci ustanovení o omylu či podvodu a domáhat se tudíž neplatnosti smlouvy.¹⁰³ V případě vyzrazení důvěrných a tajných informací je následkem rovněž náhrada škody. Může to však být i vydání bezdůvodného obohacení.

⁹⁷ Zde je možno poukázat na holandské právo, kde v případě, že jednání o uzavření smlouvy jsou již ve velmi pokročilém stádiu, má poškozená strana právo požadovat pokračování v jednání a případně vynutit uzavření smlouvy. CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan, WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 38.

⁹⁸ FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 21.

⁹⁹ Pozitivní náhrada škody předpokládá uzavřenou smlouvu, neboť poškozený by měl být postaven naroveň situaci, kdy by bylo plněno řádně. Negativní náhrada škody oproti tomu představuje náhradu škody, která by měla poškozeného navrátit ve stav, jako by škodné události nedošlo. BAR VON, Christian, DROBNIG, Ulrich. *The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe*. München: Sellier, 2004, s. 68. SMITS, Jan, M. *Contract Law: A Comparative Introduction*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2014, s. 221–222. V podrobnostech bude pojednáno dále v této práci.

¹⁰⁰ FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 21.

¹⁰¹ FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 21.

¹⁰² FORTE, Angelo D. M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999, s. 21.

¹⁰³ SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 150.

V americkém *common law* v rámci omezené aplikace institutů nahrazujících ucelenou teorii předsmuvní odpovědnosti je hrazena pouze negativní škoda. Pozitivní náhrada škody je ponechána pouze případům, kdy smluvní strany dosáhly uzavření smlouvy. Pozitivní škoda totiž nemůže být určena, pokud nedošlo k uzavření smlouvy.¹⁰⁴

2.4 Předsmuvní odpovědnost v českém a československém právu

2.4.1 Předsmuvní odpovědnost do roku 1991

O tom, kde hledat kořeny předsmuvní odpovědnosti v českém právu, můžeme diskutovat. Vyjdeme-li obsahově z předsmuvní odpovědnosti tak, jak ji definoval Ihering (náhrada škody při neplatném právním jednání), potom je možné konstatovat, že předsmuvní odpovědnost se v moderním českém (míněno rakouském, československém a českém) právu nachází dlouhodobě. Jednalo se o neplatnost právního jednání, jakkoliv tato neplatnost právního jednání byla způsobena z různých důvodů.¹⁰⁵ Důsledkem byla následně povinnost k náhradě škody. Takto pojatá předsmuvní odpovědnost představuje předsmuvní odpovědnost pouze ve velmi úzkém spektru, nikoli tak, jak je pojmána moderní právní vědou (té v zásadě odpovídá kodifikace v platném občanském zákoníku). Otázku předsmuvní odpovědnosti nelze redukovat pouze na neplatnost právního jednání při uzavírání smlouvy. Předsmuvní odpovědnost je nutno primárně chápat jako odpovědnost stran za nepoctivé jednání při uzavírání smlouvy, i když toto nepoctivé jednání může mít různé podoby.

Československá právní věda chápala předsmuvní odpovědnost v Iheringově úzkém pojetí, tj. jako odpovědnost za škodu v případě způsobení neplatnosti právního jednání. Vybral výslovně uvádí, že uvažovat lze o třech okruzích případů, bude-li uvažováno o neplatnosti smlouvy:

- (i) vady v subjektu jednajícím o uzavření smlouvy – jedná se o neplatnost způsobenou nedostatkem věku (§ 865 ABGB), může se jednat o aplikaci usta-

¹⁰⁴ GODERRE, Diane, Madeline. *International Negotiations Gone Sour - Precontractual Liability under the United Nations Sales Convention*. [cit. 11. 7. 2015]. Dostupné na: <http://www.jus.uio.no/pace/international_negotiations_gone_sour_precontractual_liability_under_the_cisg.diane_madeline_goderre/_1.html#_*>.

¹⁰⁵ V této části práce je ponechána stranou podrobná otázka omylu (ve vztahu k informační povinnosti), neboť té budou věnovány jiné pasáže této práce. Stejně tak zůstávají stranou i jiné případy konkrétní informační povinnosti (např. povinnost informovat o vadách apod.).

novení o omylu (§ 871 ABGB), případně se může jednat o podmínky pro právní jednání obecní (§ 867 ABGB)¹⁰⁶;

(ii) vady v objektu uzavírané smlouvy – jedná se zejména o neplatnost způsobenou (objektivní) nemožností plnění (§ 878 ABGB), může se jednat o neplatnost způsobenou předmětem smlouvy, který je v rozporu se zákonem či dobrými mravy (§ 879 ABGB), a rovněž se může jednat o neplatnost z důvodu zkrácení přes polovinu (§934 a § 935 ABGB);

(iii) vada vůle či prohlášení, tj. vadný konsens – v daném případě se jedná zejména o absenci svolení k smlouvě (§869 ABGB; může se jednat o různé vady právního jednání – bezprávná výhrůžka, simulace, disimulace, nedostatky určitosti a srozumitelnosti apod.) nebo o existenci podstatného omylu (§ 871 ABGB).¹⁰⁷

Dlužno podotknout, že Vybralův článek je na dlouho posledním, který se systematicky předsmulvné odpovědnosti věnoval, byť v jejím úzkém pojetí. Právní věda se v době následující předsmulvné odpovědnosti podrobně nevěnovala. Na druhou stranu nelze říci, že by aspekty předsmulvné odpovědnosti v následujících právních úpravách nebyly zachovány. Ucelená pojednání však chybí.

Vydeme-li z výše uvedeného Vybralova přehledu, je zcela nepochybné, že i následná právní úprava obsahovala obdobná ustanovení, a to jak občanský zákoník z roku 1950, tak i občanský zákoník z roku 1964. Neplatnost právního jednání způsobovala nezpůsobilá osoba činící právní jednání (§ 32 OZ50, § 38 OZ64), neurčitost, nesrozumitelnost a absence vážné vůle (§ 32 OZ50, § 37 OZ64), omyl (§ 35 OZ50, § 49a OZ64), lest a výhrůžka (§ 33 OZ50, § 49a OZ64), rozpor se zákonem, veřejným zájmem a dobrými mravy (§ 36 OZ50, § 39 OZ64), nemožnost plnění (§ 43 OZ50, § 37 odst. 2 OZ64), tíseň a nápadně nevýhodné podmínky (§ 37 OZ50, § 49 OZ64). Povinnost nahradit škodu pak byla upravena v § 45 OZ50 a § 42 OZ64.

Pro úplnost se sluší uvést, že povinnost nahradit škodu při neplatnosti právních úkonů nevyplývala jen z občanského zákoníku, ale nacházela se i v jiných právních předpisech, které

¹⁰⁶ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 1923, sp. zn. R.II. 464/23. Soud posoudil neplatnou smlouvu o zápůjčce, když schůze obecního výboru, která schválila zápůjčku, nebyla řádně svolána a zastupitelstvo se nebylo schopné usnášet.

¹⁰⁷ VYBRAL, Vladimír. 1926: *Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

upravovaly vztahy při hospodářské činnosti socialistických organizací (§ 24c HZ), případně jimiž byly regulovány vztahy v mezinárodním obchodním styku (§ 37 ZMO).

Z právě uvedeného stručného výčtu je zřejmé, že byť zákonná úprava za účinnosti 3 občanských zákoníků nikdy výslovně nehovořila o předšmluvní odpovědnosti, přesto takovou úpravu obsahovala (minimálně v užším pojetí chápání předšmluvní odpovědnosti). Principiálně se obsahově nelišila od Iheringových myšlenek, které předšmluvní odpovědnost v prvopočátku koncipovaly jako odpovědnost a následnou povinnost poskytnout náhradu škody v případě, že svým jednáním způsobí neplatnost smlouvy.

2.4.2 Předšmluvní odpovědnost v českém právu po roce 1991

K 1. 1. 1992 došlo k nabytí účinnosti zák. č. 509/1991 Sb., kterým byl tehdy platný a účinný občanský zákoník (zák. č. 40/1964 Sb.) zásadním způsobem novelizován. Tato novelizace se týkala mimo jiné i ustanovení, které měly spojitost s předšmluvní odpovědností tak, jak byla vymezena Iheringem. Upraveny byly z větší části veškeré ustanovení, která jsou uvedena výše v tomto textu. Podstatné rovněž bylo, že § 42 OZ zůstal nedotčen ve své původní koncepci, tj. osoba jednající a způsobící neplatnost právního úkonu je povinna nahradit škodu z tohoto vzniklou.

Zároveň od 1. 1. 1992 vešel v platnost a účinnost zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který bez dalšího zrušil jak zákoník mezinárodního obchodu, tak hospodářský zákoník. Vzhledem k dvojkolejnosti úpravy občanského práva a obchodního práva, tj. vzhledem k dvojkolejnosti úpravy závazkových vztahů, je zcela logické, že i obchodní zákoník obsahoval ustanovení, jež mohla a rovněž i byla ustanovení, která jsou pojímána jako ustanovení regulující předšmluvní odpovědnost. Klíčové z tohoto pohledu bylo ustanovení § 268 ObchZ, které stejně jako § 42 OZ⁶⁴ upravovalo povinnost nahradit škodu osobě, které byl právní úkon určen v případě, pokud jednající osoba způsobila neplatnost právního úkonu.¹⁰⁸ Pomineme-li i v tomto případě otázku informační povinnosti, objevuje se v obchodním zákoníku nově (v tehdejší době) úprava § 271 ObchZ¹⁰⁹, která z dnešního pohledu nepochybně řazena pod předšmluvní odpovědnost je. Jedná se o ochranu důvěrných informací.

¹⁰⁸ Snad pro úplnost se sluší poznamenat, že občanský zákoník i nadále zůstal pro obchodní zákoník subsidiárním právním předpisem, a tudíž se obecná ustanovení, nebylo-li úpravy v obchodním zákoníku, řídila občanským zákoníkem.

¹⁰⁹ Jestliže si strany při jednání o uzavření smlouvy navzájem poskytnou informace označené jako důvěrné, nesmí strana, které byly tyto informace poskytnuty, je prozradit třetí osobě a ani je použít v rozporu s jejich účelem

Existence předsmulvné odpovédnosti získala rovněž reflexi v právní vědě a její boom nastal po začátku tisíciletí. Diskuze se zaměřila spíše na ukončení vyjednávání o uzavření smlouvy.¹¹⁰ Objevily se však komplexnější publikace.¹¹¹ Informační povinnost však zůstávala stranou. Bylo tomu možná i z toho důvodu, že předsmulvné odpovédnost v podobě bezdůvodného ukončení jednání o uzavření smlouvy našla odraz v judikatorní činnosti Nejvyššího soudu.¹¹²

S ohledem na soudobé trendy v soukromém právu byla předsmulvné odpovédnost zařazena jako výslovná úprava do občanského zákoníku, a to ve velmi širokém pojetí (způsobená neplatnost právního jednání, informační povinnost, bezdůvodné přerušování vyjednávání o uzavření smlouvy a ochrana důvěrných informací).¹¹³ Takto široce pojatá předsmulvné odpovédnost odpovídá evropským úpravám a standardům. Znovu je však třeba zdůraznit, že předsmulvné odpovédnost by neměla být stavěna kolem několika skutkových podstat, ale primárně by měla být chápána jako nepoctivost při vyjednávání o uzavření smlouvy.

2.4.3 Povaha předsmulvné odpovédnosti v českém právu

Předsmulvné odpovédnost může mít povahu jak smluvní odpovédnosti, tak mimosmluvní odpovédnosti. Shora byly uvedeny důvody pro každou z těchto možností. Na první pohled se může zdát, že rozlišování smluvní a mimosmluvní odpovédnosti je v rámci předsmulvné odpovédnosti jen pouhým teoretickým rozlišením bez praktických důsledků. Ty však jsou spatřovány ne snad v předpokladech pro vznik odpovédnosti za škodu jako spíše v možnostech vyvinění (liberace) anebo v rozsahu náhrady škody.

V době předcházející kodifikaci bylo možné v právní vědě a rozhodovací praxi vysledovat oba přístupy. Např. Hrádek uváděl, že u předsmulvné odpovédnosti se jedná o odpovédnost smluvní.¹¹⁴ Tento názor zastával i pro novou kodifikaci (míněno platný občanský záko-

pro své potřeby, a to bez ohledu na to, zda dojde k uzavření smlouvy, či nikoli. Kdo poruší tuto povinnost, je povinen k náhradě škody, obdobně podle ustanovení § 373 a násl.

¹¹⁰ Např. DOBEŠ, Petr. K odpovédnosti za škodu v předsmulvním stadiu *de lege lata*. *Právní rozhledy*, 2009, č. 20, s. 715–722. SALAČ, Jaroslav. *Culpa in contrahendo v českém právu?* *Právní rozhledy*, 2002, č. 9, s. 413–416. HULMÁK, Milan. *Předsmulvné odpovédnost*. *Právní praxe*, 2001, č. 1–2, s. 121–126.

¹¹¹ HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovédnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009. 214 s. MATULA, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s. HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008. 203 s.

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005.

¹¹³ § 1728–1730 OZ.

¹¹⁴ HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovédnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 124–132. HRÁDEK, Jiří. *Předsmulvné odpovédnost*. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 46–47.

ník). Oproti tomuto stál názor jak Nejvyššího soudu¹¹⁵, tak právní vědy (zejména pak ve vztahu ke kodifikaci)¹¹⁶. Oba názory mají samozřejmě protichůdné předpoklady. V prvním případě je nezbytné konstituovat zvláštní kvazismulvni vztah mezi smluvními stranami. V druhém případě předpokládáme, že obecné normy (např. povinnost jednat poctivě, povinnost nezpůsobit škodu) samy o sobě představují regulativ předsmulvni jednání, aniž by bylo nezbytné vytvářet *sui generis* právní vztah mezi smluvními stranami.

Přikláníme se k závěru, že předsmulvni odpovědnost je odpovědností mimosmulvni. Předsmulvni odpovědnost je konkrétním promítnutím povinnosti jednat poctivě (např. § 1729 odst. 1 OZ). Povinnost jednat poctivě (§6 OZ) je základní zásadou soukromého práva a uplatní se pro jakékoli právní jednání. Samozřejmostí je, že požadavky na konkrétní lidské jednání/chování při poměření principem poctivosti je třeba učinit vždy v konkrétním případě. Dle našeho názoru tedy není třeba konstruovat zvláštní vztah mezi kontrahenty. Takováto teoretická konstrukce se jeví nadbytečnou a právní úprava k ní nedává ani žádná vodítka.

Rozdíl mezi oběma koncepcemi je i při určení výše náhrady újmy. Při porušení smluvní povinnosti je tradičně nahrazována pozitivní újma, tj. to co bylo očekáváno z uzavřené smlouvy (expectation)¹¹⁷. Jedná se tedy o navrácení ve stav, který by tu byl při řádném splnění smlouvy.¹¹⁸ Teoreticky sporná může být náhrada nákladů spojených s uzavřením smlouvy, byť česká soudní praxe je přiznává¹¹⁹. V delikt ní odpovědnosti je nahrazována ne-

¹¹⁵ „Nejvyšší soud v první řadě zdůrazňuje, že obchodní zákoník ani občanský zákoník obecně institut předsmulvni odpovědnosti (odpovědnosti za škodu vzniklou porušením předsmulvni povinnosti) neupravují. Obchodní zákoník sice určuje podmínky, za nichž vzniká odpovědnost za neplatnost právního úkonu (§ 268 obch. zák.) a za porušení povinnosti ochrany informací (§ 271 obch. zák.), nicméně dopad této právní úpravy je omezen jen na situace v odkazovaných ustanoveních předvídané. Totéž platí o úpravě odpovědnosti za neplatnost právního úkonu obsažené v ustanovení § 42 obč. zák. Odpovědnost za škodu způsobenou ukončením kontraktačního procesu, jako jeden z možných případů předsmulvni odpovědnosti, pak v žádném z výše uvedených právních předpisů, jejichž aplikace v daném případě přichází v úvahu, výslovně zakotvena není. Jelikož povinnost, která by mohla eventuálně vyplývat z toho, že předpokládaná smlouva nebyla uzavřena, nemá smluvní povahu (nejde o porušení smluvní povinnosti), zabýval se Nejvyšší soud dále otázkou, zda, vzhledem k absenci výslovné právní úpravy v tomto směru, odpovědnost za (neoprávněné, resp. bezdůvodné) ukončení jednání o uzavření smlouvy vůbec přichází v úvahu, a pokud ano, o které z ustanovení občanského či obchodního zákoníku lze vznik takové odpovědnosti opřít.“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004)

¹¹⁶ HULMÁK, Milan. Limity předsmulvni odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 54.

¹¹⁷ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 55. FAUVARQUE-COSSON, Bénédicte, MAZEAUD, Denis. *European Contract Law: Materials for a Common Frame of Reference: Terminology, Guiding Principles, Model Rules*. Munich: Sellier, 2008, s. 293 a dále citovaná literatura v této práci.

¹¹⁸ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1573.

¹¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 25 Cdo 453/2005.

gativní újma, tj. újma vznikuvší v důsledku spoléhání se na jednání nepoctivé strany (reali-
ance).¹²⁰ Základem je stav, kdy nebyla uzavřena smlouva.¹²¹

Dalším důvodem, který hovoří proti povaze předsmuvní odpovědnosti jako smluvní odpovědnosti, je samotná povaha smluvní odpovědnosti za škodu. Porušení smluvní povinnosti je objektivní odpovědností za škodu (§ 2913 odst. 1 OZ). Oproti tomu porušení mimosmluvní povinnosti je subjektivní odpovědností za škodu (§ 2910 odst. 1 OZ). Důvodem liberace při porušení smluvní povinnosti je zásadně pouze vyšší moc.¹²² Přijmeme-li tedy myšlenku, že předsmuvní odpovědnost by byla považována za odpovědnost smluvní, potom by v zásadě např. každé přerušení vyjednávání o uzavření smlouvy bylo důvodem pro náhradu škody, vyjma případů, kdy by toto přerušení bylo důsledkem vyšší moci. Obdobně lze takto hledět na porušení informační povinnosti. Jakékoli poskytnutí mylných informací by bylo objektivně vzato porušením povinnosti z předsmuvních jednání. Nebyl by zde prostor pro subjektivní vnímání kontrahujících stran, tedy zda jedna ze smluvních stran měla a mohla informace znát.¹²³ Předsmuvní odpovědnost je však vnímána jako odpovědnost za zavinění, nikoli jako odpovědnost objektivní. Je třeba posuzovat konkrétní situaci, úmysl smluvních stran, jakož i jejich znalosti, možnosti a očekávání. Mělo-li by se jednat o smluvní odpovědnost za škodu, vznikala by dle našeho soudu velice tvrdá právní úprava, pro kterou by bylo nezbytné na judikatorním základě vytvářet výjimky. To v případě mimosmluvní odpovědnosti není třeba.

¹²⁰ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 55.

¹²¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1574. HRÁDEK, Jiří. *Předsmuvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 83

¹²² § 2913 odst. 2 OZ: Povinnosti k náhradě se škůdce zprostí, prokáže-li, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli.

¹²³ Zde se odkazujeme na pravidla o vyvolání omylu a požadavek na to, aby si strana vyvolávající omyl byla vědoma toho, že by mohla omyl vyvolat. „*Druhá smluvní strana musí omyl vyvolat nebo o něm vědět (není nutné, aby omyl byl vyvolán vědomě nebo dokonce úmyslně, ale požaduje se, aby si tato osoba uvědomila před uzavřením smlouvy, že je tu dán takový omyl podstatný, že byl rozhodující pro uzavření smlouvy, a využila toho, anebo že okolnosti byly takové, že o existenci omylu musela vědět)*.“ (náleží Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04)

3 Informační povinnost jako aspekt předsmuvní odpovědnosti

Ze shora uvedeného výkladu o předsmuvní odpovědnosti je zřejmé, že institut předsmuvní odpovědnosti je v zásadě mladým institutem, který prošel svým svébytným vývojem. Ukázali jsme, že jedny ze základních předpokladů pro vznik teorie předsmuvní odpovědnosti byly položeny v římském právu, a stejně tak jsme ukázali, že předsmuvní odpovědnost byla v prvopočátku chápána jako odpovědnost za způsobenou neplatnost právního jednání. Teprve v pozdější fázi se předsmuvní odpovědnost objevila jako nástroj pro úpravu odpovědnosti smluvních stran v rámci kontraktačního procesu, přičemž povinnost sdělit si určité penzum informací se stalo její nedílnou součástí. V dnešní době již informační povinnost, ať šířeji či úžeji pojímaná, tvoří jednu ze skutkových podstat předsmuvní odpovědnosti.¹²⁴ Obsah a rozsah informační povinnosti je a vždy bude závislý na konkrétní skutkové situaci a konkrétním právním řádu a jeho vývoji.

Bylo by chybou se domnívat, že informační povinnost je jakási moderní vymoženost a že nebyla v době předcházející známá. Opak je pravdou, informační povinnost, byť takto nazývána vůbec nemusela být, tvoří pevnou součást řady moderních kodexů (bez ohledu na existenci/neexistenci její výslovné úpravy). Informační povinnost nemusí být upravena výslovně. Její existence je obsažena v úpravě omylu a podvodu, kteréžto jsou známy již od dob římského práva. Omyl představuje mylné chápání reality.¹²⁵ Jednající osoba může mylně chápat realitu z řady důvodů, mimo jiné i z toho důvodu, že nejsou sděleny informace relevantní pro uzavření smlouvy.¹²⁶ Podvod je úmyslné uvedení v omyl, a tedy zpravidla bude znamenat buď nesdělení informací, nebo sdělení mylných informací.¹²⁷

Z tohoto důvodu nemůže být odhlédnuto od té skutečnosti, že shora popsaná obecná informační povinnost má zcela evidentní vztah k ustanovení regulujícím podvod či omyl. Hledáme-li tedy kořeny informační povinnosti, zejména té obecně formulované, potom ustanovení o omylu musejí být výchozím bodem tohoto zkoumání. Lze citovat řadu ustanovení (§

¹²⁴ Viz § 1728 odst. 2 OZ.

¹²⁵ MAGNAN-FABRE, Muriel, SEFTON-GREEN, Ruth. Defects on Consent in Contract law. In: HARTKAMP, Arthur S. et al (ed). *Towards a European Civil Code*. 3th revised and expanded edition. Alphen ann den Rijn: Kluwer Law Internationals, 2004, s. 401. RASMUSEN, Eric, AYRES, Ian. Mutual and Unilateral Mistake in Contract Law. *The Journal of legal studies*, vol. 22, č. 2, 1993, s. 309.

¹²⁶ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010. V tomto rozsudku se jedná o posouzení, zda kupující měl povinnost informovat kupující o nemožnosti realizovat půdní vestavbu, či zda si sami kupující měli tyto informace opatřit.

¹²⁷ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 196.

49a OZ¹²⁸, § 583 OZ¹²⁹, § 119 BGB¹³⁰, čl. 1109 CC¹³¹, 4:103 PECL¹³² apod.), které regulují otázku omylu a které dopadají na případy informační povinnosti. Některé úpravy dokonce výslovně stanovují, že omyl je způsoben nesdělením informací (čl. 6:228 odst. 1 písm. a) BW, čl. II. – 7:201 odst. 1 písm. b) bod iii DCFR).

Vedle obecně formulované povinnosti sdělit skutkové a právní okolnosti však stojí řada ustanovení, která smluvním stranám ukládají povinnost sdělit konkrétní informace v konkrétní situaci, a to již ve fázi uzavírání smlouvy. Může se např. jednat o povinnost sdělit vady věci (§ 1916 odst. 2 OZ), povinnost sdělit spotřebiteli informace týkající se všech okolností uzavírané smlouvy (§ 1820 OZ) apod. Takovýchto ustanovení by bylo možné najít celou řadu.

Je zcela legitimní si položit otázku, která úprava existovala dříve, tj. zda obecně, anebo konkrétně formulovaná informační povinnost, a jak se vzájemně ovlivnily. V současné době je těžké říci, který typ informační povinnosti je starší, tj. zda obecná informační povinnost, či konkrétní informační povinnost. Obě tyto povinnosti, byť zohledněny v různých doktrínách, kráčí historickým vývojem soukromého práva svébytně. Hledat kořeny je třeba, jako prakticky v každém aspektu soukromého práva, v právu římském. Možná právě z tohoto důvodu, neboť obecná informační povinnost je spojena zejména s aplikací ustanovení o omylu, bychom mohli dojít k závěru, že konkrétně formulovaná povinnost informovat je povinností starší.

¹²⁸ Právní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.

¹²⁹ Jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné.

¹³⁰ (1) Kto bol pri odovzdávaní prejavu vôle o jej obsahu na omyle alebo vôbec nebolo odovzdané vysvetlenie tohto obsahu, môže vyhlásenie napadnúť, že ho neodovzdal so znalosťou stavu vecí a s rozumným posúdením prípadu.

(2) Za omyl v súvislosti s obsahom vyhlásenia sa považuje aj omyl o takých vlastnostiach osoby alebo vecí, ktoré sa v styku považujú za podstatné.

¹³¹ Není platného konsensu, pokud byl dán v omylu, nebo byl vynucen nátlakem, zneužitím či podvodem.

¹³² Jedna ze stran může zneplatnit smlouvu pro omyl skutkový či právní existující v době uzavření smlouvy, pokud:

- a) omyl byl způsoben informací danou druhou smluvní stranou; nebo
- b) jedna ze smluvních stran věděla nebo měla vědět o omylu a bylo v rozporu s dobrou vírou a poctivostí zanechat druhou stranu omylu; anebo
- c) druhá strana byla v témže omylu, a
- d) druhá strana věděla nebo měla vědět, že mýlící se strana, pokud by znala pravdu, by smlouvu neuzavřela anebo by tak učinila za podstatně jiných podmínek.

3.1 Informační povinnost v římském právu

Ptáme-li se po historii vzniku informační povinnosti v římském právu, bylo by patrně vhodné i v tomto případě rozdělit problém na otázku obecně formulované a konkrétně pojaté informační povinnosti. Problém však je v tom, že římské právo neznalo obecnou nauku o právním jednání, o uzavírání smluv apod. Římské právo bylo kazuální. Opustíme tedy v tomto směru klasické rozdělení na obecné a konkrétní a ukážeme, že v tomto případě obecná povinnost informovat úzce souvisela s tím, co bychom dnes nazvali konkrétní informační povinností.

Z hlediska současných doktrín se jeví zcela legitimním postupem zkoumat prvořadě otázku omylu v římském právu, neboť současná právní věda, a to jak tuzemská, tak i zahraniční, čerpá a staví v otázce úpravy omylu, na základech v římském právu položených. Pokud hledáme zdroj úpravy omylu v římském právu, zpravidla se bude jednat o fragmenty či zmínky týkající se kupní smlouvy. Je tomu z toho důvodu, že kupní smlouva představovala konsensuální kontrakt (smlouva vzniká konsensem, nikoli přednesem konkrétních slov či provedením konkrétních úkonů).¹³³ U formálních smluv toto rozlišení nemělo valného významu. Pokud spojíme vznik smlouvy pouze a jedině s přednesem konkrétních slov, pak nemůže vůle hrát podstatnou roli a není ji třeba zkoumat, natožpak vady této vůle.¹³⁴

Problematiku demonstrujeme na stipulaci. Stipulace je jednostranné právní jednání *stricti iuris*, jehož podstatou je formální otázka a formální odpověď. V případě stipulace je mylné chápání reality zcela nepodstatné.¹³⁵ Tento velmi tvrdý přístup byl později odstraněn *praetorem*, který ustanovil pravidlo, že kontrahující smluvní strany jsou povinny jednat při uzavírání každé smlouvy čestně a s určitou věrností.¹³⁶ Na tomto místě jest tak zcela nezbytné upozornit na to, že již římské právo znalo obecnou povinnost poctivého jednání, kterážto se vztahovala na jednání stran jak v rámci samotného existujícího smluvního vztahu, tak

¹³³ Gaius 3.135.

¹³⁴ Sommer upozorňuje na tzv. vnitřní formalismus. Důraz není kladen pouze na určitá slova, jež jsou pronesena. Pronesená slova bez ohledu na vůli jednajících osoby mají určitý význam. SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I.: obecné nauky*. Praha: Nakladem „Všehrdy“, 1946, s. 75.

¹³⁵ ZIMMERMANN, Reinhardt, JANSEN, Nielsen. Contract Formation and Mistake in European Contract law: A Genetic Comparison of Transnational Model Rules. *Oxford Journal of Legal Studies*, 2011, č. 31, s. 646.

¹³⁶ LITVINOFF, Saul. Vices and Consent, Error, Fraud, Duress and an Epilogue on Lesion. *Columbia Law Review*, 1989, vol. 50, č. 1, s. 7. Heyrovský uvedl, že neformální právní jednání se v římském právu objevovalo od nepaměti. „Pouze mravem bylo předepsáno, aby byly zachovány povinnosti neformálním právním jednáním na se vzaté, tak že splnění těchto povinností, nejsou zabezpečeno státním donucením, viselo úplně na svědomitosti (fides) zavázaného a na působnosti veřejného mínění. HEYROVSKÝ, Leopold. *Instituce římského práva*. 2. opravené a rozmnožené vydání. Praha: Nakladatelství J. OTTO knihtiskárna, 1894, s. 115.

v případech uzavírání smluv, tj. kontraktačního procesu. Teprve s postupem doby bylo formální jednání odstraněno a bylo nahrazeno preferencí neformálního jednání.¹³⁷

Doktrína omylu byla v římském právu tedy spojena zejména s kupní smlouvou, neboť se jednalo o konsensuální smlouvu a rovněž o nejběžněji užívaný smluvní typ. Nicméně, jako podstatným faktem se jeví to, že dle některých autorů není omyl v římském právu spojen s otázkou vady vůle, nýbrž s otázkou totožnosti předmětu kupní smlouvy.¹³⁸ Dobře patrný je tento problém na problematice omylu v předmětu a sporech týkajících se fragmentu prodeje pozemku či otroka. Podstatou problému je, že smluvní strany uzavřely kupní smlouvu, přičemž předmětem této smlouvy je pozemek, u kterého byla jedna smluvní strana přesvědčena, že kupuje Semproniov pozemek, a druhá strana byla přesvědčena, že prodává Corneliův pozemek. Stejně tomu bude v případě, pokud se jedna strana domnívá, že prodává Sticha a druhá má zato, že je jí prodáván Pamphilus. Za této situace tu není konsens ohledně předmětu smlouvy. Smlouva proto nevznikla.¹³⁹ Vedou se spory o to, zda nebyl tento fragment interpolován.¹⁴⁰ Ulpinián měl uvést spíše: „*Si cum ego me fundum emcre putarem Cornelianum, tu mihi te vendere Sempronianum putasti nee emptio nee venditio sine re quae veneat potest intelligi.*“¹⁴¹ Problém spočívá v tom, že citovaný fragment Digest neposkytuje dostatek skutkových tvrzení, z kterých by bylo možné jednoznačně určit, zda se v tomto případě skutečně jednalo o *dissens* (neshodu o předmětu smlouvy), či jedna strana skutečně věřila, že se jedná o jiný pozemek.

Na druhou stranu je možné se setkat s názorem, že omyl v římském právu představuje nevědomou neshodu mezi vůlí a projevem. Zda existoval nedostatek vůle, je třeba posuzovat vzhledem ke všem okolnostem. Toto může být demonstrováno na fragmentu z Digest popisujícím případ, kdy je na konkrétním pozemku vybudováno zařízení, pomocí kterého lze změnit odtok dešťové vody. Tím je odebrána vláha sousednímu pozemku. Jestliže souseď strpí tuto stavbu, aniž by cokoli namítal, potom se nemůže následně domáhat odstranění stavby pomocí

¹³⁷ HEYROVSKÝ, Leopold. *Instituce římského práva*. 2. opravené a rozmnožené vydání. Praha: Nakladatelství J. OTTO knihtiskárna, 1894, s. 115–116.

¹³⁸ BUCKLAND, W. W. *Manual of Roman Private Law*. 2nd edition. Cambridge: The University Press, 1939, s. 254.

¹³⁹ D.18.1.9. *In venditionibus et emptionibus consensum debere intercedere palam est: ceterum sive in ipsa emptione dissentient sive in pretio sive in quo alio, emptio imperfecta est. si igitur ego me fundum emere putarem cornelianum, tu mihi te vendere sempronianum putasti, quia in corpore dissensimus, emptio nulla est. idem est, si ego me stichum, tu pamphilum absentem vendere putasti: nam cum in corpore dissentiatur, apparet nullam esse emptionem.*

¹⁴⁰ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 588.

¹⁴¹ Jestliže ty jsi chtěl koupit pozemek Korneliánský a ty jsi mi toužil prodat pozemek Sepronianský, není žádná koupě, protože není ani koupě, ani prodej, pokud není shoda na tom, co má být prodáno.

žaloby *actio aquae pluviae arcendae*.¹⁴² Pokud by však soused mlčel, protože byl v omylu, nebo neměl dostatek zkušeností pro posouzení situace (*imperitia*), potom z tohoto mlčení nelze dojít k tomu, že nemůže použít žalobu na odstranění stavby škodící jeho pozemku. I strpění může mít za následek neplatné právní jednání, jestliže bylo jednáno v omylu. Následkem tedy je neplatnost právního jednání, a to navzdory tomu, že Paulus, autor fragmentu, nečiní rozdíl mezi nevědomostí (*ignorantia*) a nedostatkem zkušeností.

Pro vysvětlení je nutno dodat, že v římském právu je *ignorantia* považována za obdobu omylu. *Ignorantia* je neznalost, nedostatek informací o skutkových či právních skutečnostech. Omyl naproti tomu představuje mylné přesvědčení.¹⁴³ Tento závěr neplatí bezvýjimečně.¹⁴⁴ Je třeba si rovněž uvědomit, že *ignorantia* může být příčinnou omylu, nicméně z hlediska platného práva toto rozlišení již nemá takový význam, nebo spíše řečeno neznalost je příčinnou mylného chápání.¹⁴⁵

Omyl samozřejmě může nastat z řady důvodů a řadou způsobů – může se jednat o mýlku v projevu, kdy se projevuje něco, co nemělo být projevováno, přehlédnutí, přeroknutí, přepsání. O. Sommer zdůrazňuje, že v těchto případech „projev odporuje vůli projevovalci.“¹⁴⁶ Dalším případem je omyl v obsahu právního jednání, kdy sice je projevováno, to co projevováno být mělo, ale je tomuto projevu přisouzen jiný obsah – je projevováno něco jiného, než co je chtěno. „Projev tedy odporuje vůli projevené.“¹⁴⁷ Nadčasově potom působí výrok

¹⁴² Dig. 39.3.19. *Labeo ait, si patiente vicino opus faciam, ex quo ei aqua pluvia noceat, non teneri me actione aquae pluviae arcendae:*

¹⁴³ STADDEN, Corry Montague. Error of Law. *Columbia Law Review*, 1907, vol. 7, č. 7, s. 476.

¹⁴⁴ Výjimky lze nalézt v deliktním právu. Způsobím-li škodu jednáním, a stane-li se tak z důvodu nedostatku zkušenosti, pak jsem vznik škody zavinil z nedbalosti. Poškozený má právo požadovat náhradu škody pomocí *actio legis Aquiliae*.

D.9.2.8.1. Navíc, kde muletář z nedostatku zkušenosti není schopný zabránit směru postupu jeho mul a ty sraží otroka patřícího jinému, platí, že muletář je odpovědný z nedbalostního jednání. To samé platí, jestliže někdo není schopen ovládat muly z nedostatku síly; nezdá se být nespravedlivé, že nedostatek síly dá základ zavinění z nedbalosti, protože nikdo nesmí podniknout nic, o čem ví nebo by vědět měl, že bude nebezpečné pro ostatní z důvodu jeho slabosti. D.9.2.27.29. *Si calicem diatretum faciendum dedisti, si quidem imperitia fregit, damni iniuria tenebitur: si vero non imperitia fregit, sed rimas habebat vitiosas, potest esse excussatus: et ideo plerumque artifices convenire solent, cum eiusmodi materiae dantur, non periculo suo se facere, quae res ex locato tollit actionem et aquiliae.* Jestliže svěříš řemeslníku pohár k vyleštění a on ho prorazí z nedostatku zkušenosti, bude odpovědný za způsobenou škodu; jestliže ho nepoškodí z nedostatku zkušenosti, ale protože pohár měl trhliny, které ho pokazily, potom se osvobodí; a proto řemeslník, jemuž jsou popsány věci svěřeny, je obvykle zvyklý poskytnout záruku, že práce nebude činěna na jejich riziko; a to je překážkou možnosti žalovat ze smlouvy nebo podle *Lex Aquilia*.

¹⁴⁵ I *ignorantia*, stejně jako omyl, rozlišovala *ignorantii* skutkovou a právní. Druhá jmenovaná byla neomluvitelná. Prvá omluvitelná byla, pokud byla zachována obezřetnost při zjišťování informací. SHERBA, Girard Michael. *Canon 1096 on Ignorance: Application to Tribunal and Pastoral Practise*. Ottawa: Saint Paul University, 2000, s. 27–29.

¹⁴⁶ SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského*: I. díl. Editor Jiří Spáčil. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 81.

¹⁴⁷ SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského*: I. díl. Editor Jiří Spáčil. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 81.

Paula: „*V nejednoznačné řeči neříkáme to i ono, ale říkáme pouze to, co chceme. A tak jestliže říká někdo něco jiného, než co chce, neříká ani to, co znamenají slova, protože to nechce, a neplatí ani, to co chce, protože to neříká.*“¹⁴⁸ Bez ohledu na nadčasovost tohoto výroku můžeme pouze spekulovat, do jaké míry má zohledňovat vady vůle, či zda se jedná o *dissens*.

V souvislosti s otázkou omylu je vhodné upozornit na aspekt omluvitelnosti omylu. Již výše jsme uvedli, že omyl představuje mylné chápání reality, přičemž to je důsledkem nesdělení/sdělení vadných informací druhé straně. Tato omluvitelnost omylu není v klasických pramenech římského práva v zásadě vůbec zdůrazňována. To mělo za následek, že dle pandektního práva každý podstatný omyl působil neplatnost právního jednání. Z tohoto důvodu Heyrovský uvádí, že následkem omylu je neplatnost právního jednání.¹⁴⁹ Ačkoli je terminologie římských právníků nepřesná, Sommer¹⁵⁰ zastává stanovisko, že následkem omylu je naříkatelnost, tedy dle našich měřítek jde o relativní neplatnost právního jednání. Důvodem, proč je tato skutečnost zmiňována, je obecná zásada *vigilantibus iura scripta sunt*. Nejedná se tedy o nic jiného, než že každý by měl jednat bděle, uvážlivě a zachovat obecnou míru obezřetnosti. Nelze se tedy dovolávat omylu vyvolaného tím, že mi někdo nesdělil informace, protože bdělý člověk by si tyto informace měl zajistit sám.

Závěrem se sluší poznamenat, že dnešní doktrína omylu sice staví na základech vytvořených římským právem, přesto pro zásadní odlišnosti nelze veškeré poznatky aplikovat. Problematika omylu byla, z našeho pohledu, natolik odlišná, že i samotné řešení nám nedodává dostatek podkladů k formulování obecných závěrů ve vztahu k obecné informační povinnosti. Problematické jsou závěry zejména z prostého faktu, že římské právo bylo živým organismem, který se vyvíjel. V počátcích tedy omyl mohl skutečně být chápán jako nedostatek v totožnosti předmětu koupě, neboť vůle ve smlouvách nebyla zohledňována, přičemž v pozdějších fázích se již mohlo jednat v případě omylu o nedostatek vůle vyplývající z mylného chápání reality. Toto rozlišení je však, a to i s ohledem na interpolace pozdější, značně komplikované.

Co je však ze zkoumané materie dnešnímu právu mnohem bližší, je podvod. V současné právní vědě je podvod úmyslně vyvolaným omylem (584 odst. 2 OZ). Římské

¹⁴⁸ Dig. 34.5.3. *In ambiguo sermone non utrumque dicimus, sed id dumtaxat quod volumus: itaque qui aliud dicit quam vult, neque id dicit quod vox significat, quia non vult, neque id quod vult, quia id non loquitur.* Český překlad převzat z a další komentář viz DOSTALÍK, Petr. *Texty ke studiu římského práva soukromého*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 175 s. Dokumenty (Aleš Čeněk), s. 20.

¹⁴⁹ HEYROVSKÝ, Leopold. *Institute římského práva*. 2. opravené a rozmnožené vydání. Praha: Nakladatelství J. OTTO knihtiskárna, 1894, s. 118.

¹⁵⁰ SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I.: obecné nauky*. Praha: Nakladem „Všehrdu“, 1946, s. 84.

právo obdobnou definici neznalo¹⁵¹. Na druhou stranu podvod byl považován za opak *bona fidei* (pocitivého jednání). Byl synonymem nepocitivého jednání, jehož se nesměl římský občan dopustit.¹⁵² Za podvod bylo považováno úmyslné uvedení druhé strany v omyl klamným předstíráním.¹⁵³ Můžeme také říci, že se jedná o jednání, kdy je předstíráno něco jiného, než je chtěno.¹⁵⁴

Spojení nauky o podvodu a informační povinnosti lze v římském právu velmi zřetelně najít u odpovědnosti za vady. Odpovědnost za vady, stejně jako omyl a podvod, je v římském právu spojena s kupní smlouvou, přičemž tato úprava je základem pro většinu moderních právních úprav vyjma *common law*. Zatímco tedy římské právo stálo na zásadě (a toto platí i pro soudobé právo kontinentální) *caveat venditor* (prodávající musí být bdělý), *common law* stojí na zásadě *caveat emptor* (kupující musí být bdělý).¹⁵⁵ Z právě uvedeného tedy vyplývá, přičemž tento závěr je aplikovatelný i pro platné právo, že zásady týkající odpovědnosti za vady ovlivňují zásadním způsobem informační povinnost týkající se vad prodávané věci.

Informační povinnost ve vztahu k vadám věci byla v prvopočátku konstituována k nejhodnotnějším komoditám – pozemkům, otrokům a zvířatům. Zhruba v 2. stol. před Kr. byl přijat názor, že ze žaloby *actio emptio* přísluší kupujícímu právo na náhradu škody,¹⁵⁶ pokud prodávající neinformoval kupujícího o vadách nemovité věci (povinnost strhnout budouv bránící všesteknému pozorování, zatížení nemovitosti služebností).¹⁵⁷ Tato ochrana byla poskytována *praetorem* a byla vyhrazena pro soukromé transakce (mimo tržiště). Podstatné bylo to, že kupující se mohl domáhat náhrady škody pro jakékoli vady (včetně těch týkajících se kvality věci), prodávající však o nich musel vědět (bylo třeba prokázat *dolus*). Tato ochrana byla výhodná u osobního sjednávání kontraktů tam, kde kontraktační proces mohl trvat delší dobu a prodávající tak měl možnost zjistit osobní preference kupujícího.¹⁵⁸

¹⁵¹ D 3.1.1. Lest, podvod nebo machinace, učiněná za účelem obejití, ošálení nebo podvádění jiného.

¹⁵² ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 668–669.

¹⁵³ Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I. 2.* nezměněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 88.

¹⁵⁴ D 4.3.1.2.

¹⁵⁵ Blíže viz SHERMAN, Charles, Phineas. *Roman law in the Modern world*. 2. volume. Littleton: Fred B. Rothman & Co., 1993, s. 347–349.

¹⁵⁶ DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz, LONGCHAMP DE BÉRIER, Francizek, DOSTALÍK, Petr. *Právo římské, Základy soukromého práva*. Olomouc: Iuridicum Olomucensae, 2013, s. 329.

¹⁵⁷ CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970, s. 149–150.

¹⁵⁸ ABATINA, Barbara, DARI-MAT'TIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 14.

Oproti tomu existovala informační povinnost ve vztahu k vadám regulovaná edikty *aedilských kurudilů*, kteří prováděli dohled nad prodejem zboží na veřejných tržištích. Byli to právě *aedilští kurudilové*, kdo ustanovil na přelomu 2. a 1. stol. před Kr. zásadu odpovědnosti prodávajícího, která mu vznikla při prodeji zvířat a otroků.¹⁵⁹ Poprvé se informační povinnost objevila ve vztahu k prodeji otroků. Dle ediktu *aedilských kurudilů* prodávající musel označovat choroby¹⁶⁰ a vady¹⁶¹ otroků a dobytka,¹⁶² tj. zejména jestli má otrok ve zvyku utíkat, toulat se, nebo byl propuštěn z důvodu, že spáchal škodu.¹⁶³ Pokud se takové vady objevily, mohl kupující pomocí *actio redhibitoria* zrušit kupní smlouvu.¹⁶⁴ Mohl se rovněž domáhat pomocí *actio quanti minoris* slevy z kupní ceny. Velmi zajímavý je také fakt, že stejně jako je tomu v současném právu, vztahovala se tato informační povinnost pouze na „vady“ skryté. Za vady zjevné, tj. takové, které si mohl kupující prohlédnout již v době koupě, prodávající neodpovídal.¹⁶⁵

Odpovědnost za vady dle ediktu *aedilských kurudilů* byla odpovědností objektivní a úmysl zde oproti *praetorské* ochraně nehrál roli. Odpovědnost byla mnohem užší, neboť se vztahovala pouze na vady ve vztahu ke kvalitě věci. Tato evidentně nižší úroveň ochrany byla poskytována vzhledem k povaze tržištního prodeje v aukcích, tj. prodeje, který byl rychlejší, strany podrobně nesjednávaly podmínky smlouvy. Prodávající neměl možnost zjistit zájmy kupujícího, nebyla tedy stanovena široká informační povinnost. Povinnost se vztahovala pou-

¹⁵⁹ DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz, LONGCHAMP DE BÉRIER, Francizsek, DOSTALÍK, Petr. *Právo římské, Základy soukromého práva*. Olomouc: Iuridicum Olomucensae, 2013, s. 329.

¹⁶⁰ D. 21.1.1.7 Ulpián tvrdí, že Sabinus označoval za nemoc takovou kondici těla, při které nemohlo plnit tu funkci, ke které ho příroda vytvořila.

¹⁶¹ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 311.

¹⁶² SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl II*. 2. nezměněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 62.

¹⁶³ D. 21.1.1. Aedilové říkají: Ti, kteří prodávají otroky, by měli oznámit kupujícímu, jestliže mají nějakou chorobu nebo vadu, jestliže mají ve zvyku utíkat, toulat se, anebo jsou odpovědní za škodu, kterou spáchali. Všechny tyto skutečnosti musejí být sděleny k okamžiku, kdy je otrok prodáván. Pokud bude otrok prodán v rozporu s výše uvedeným, nebo v rozporu s tím, co bylo slíbeno anebo dohodnuto v okamžiku koupě, potom kupující a všichni na koupi zainteresovaní, budou odškodněni, a my garantujeme žalobu, pomocí které je možné donutit prodávajícího, aby si vzal otroka zpět...

¹⁶⁴ KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 252–253.

¹⁶⁵ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 311.

D. 21.1.14.10 Tam, kde existence vady nebyla výslovně zmíněna prodávajícím, ale byla takového charakteru, že byla zjevná pro každého, např. pokud byl otrok slepý, nebo měl jizvu na hlavě, anebo na jiné části těla, Caecilius říká, že prodávající nebude z tohoto důvodu odpovědný, stejně jako kdyby tuto vadu zmínil výslovně, neboť dle ediktu Aedilských kurudilů je za tyto vady odpovědný pouze, pokud je nemohl zjistit.

ze k nedostatkům v kvalitě věci, neboť ta se s ohledem na tento typ transakcí jevila jako nej důležitější položka v zájmech kupujícího.¹⁶⁶

Lze se setkat s názorem, že římské právo poskytovalo ve vztahu k informační povinnosti z hlediska pohledu *law and economics* velice zajímavou kombinaci ochrany, kterážto je při zobecnění v zásadě aplikovatelná i v dnešní době. Na jednu stranu zde existuje časově omezená ochrana *aedilských kurudilů* (pouze 6 měsíců) vztahující se pouze k vadám v kvalitě, kdy informační povinnost prodávajícího a opravné prostředky kupujícího vyhovují dynamickému obchodu v aukcích na trzích. Jinak řečeno, informační povinnost je omezena na minimum, neboť prodávající informuje pouze o podstatných okolnostech a o zbytku mlčí, neboť zpravidla nezná preference kupujícího. Na druhou stranu zde existuje ochrana *praetorská*, časově neomezená možnost domáhat se náhrady škody pro vady věci, pokud tyto byly podvodně zatajeny. Tento model naopak umožňuje lépe reflektovat specifika individuálního sjednávání kontraktů mezi kontrahendy, kdy prodávajícímu vzniká informační povinnost vzrůstajícím způsobem v závislosti na tom, jaké preference sdělí kupující prodávajícímu.¹⁶⁷ Pokud tyto myšlenky zobecníme, dojdeme k poměrně modernímu způsobu řešení problému, a sice k „plavoucí“ povaze informační povinnosti vzrůstající či klesající v závislosti na typu transakce a preferencích smluvních stran.

Již v úvodu této práce bylo zmíněno, že informační povinnost má vztah k neúměrnému zkrácení (nedostatek informací o ceně věci). I neúměrné zkrácení má svůj původ v římském právu. Nejednalo se však o obecné pravidlo smluvního práva. Pravděpodobně můžeme vznik neúměrného zkrácení připisat reskriptům Diokleciána.¹⁶⁸ Převzata byla pravidla i následnou Justinianou kodifikací (C 4.44.2.).¹⁶⁹ O interpolacích se vedou diskuze, jsou však pravděpodobné.¹⁷⁰ Můžeme spekulovat, z jakého důvodu se tato úprava týkala pouze pozemků.

¹⁶⁶ ABATINA, Barbara, DARI-MATTIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 13.

¹⁶⁷ ABATINA, Barbara, DARI-MATTIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 1–24.

¹⁶⁸ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 259.

¹⁶⁹ De rescindenda venditione. Imp. Diocletianus et Maximianus AA. Aurelio Lupo. Rem maioris pretii si {{tu vel}} pater tuus minoris pretii distraxit, humanum est ut vel pretium te restituente emptoribus fundum venditum recipias auctoritate intercedente iudicis vel si emptor elegerit quod deest iusto pretio recipies. minus autem pretium esse videtur si nec dimidia pars veri pretii soluta sit. Pokud tvůj otec koupil cennější majetek za nižší cenu, je spravedlivé, aby byl pozemek vrácen pomocí soudu, byla vrácena i kupní cena, anebo pokud kupující chce, aby mu bylo doplaceno, co chybí do spravedlivé ceny. Kupní cena je považována za příliš nízkou, pokud činí méně než polovinu kupní ceny, která by měla být zaplacená.

¹⁷⁰ HEYROVSKÝ, Leopold. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 4. opravené vydání. Praha: Knihkupec c. k. univerzity J. Otto, 1910, 688 s. SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl II*. 2. nezměněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 59.

Římské právo krajně neochotně regulovalo výši kupní ceny.¹⁷¹ Pravděpodobně se jednalo o reakci na zkupování pozemků drobných farmářů velkostatkáři a šlechtou. Uvedené ustanovení Institucí však již ve středověku budilo nejasnosti. Nebylo jasné, proč se týká jen pozemků, a nebylo jasné, proč není chráněn i kupující, který mohl koupit pozemek za dvojnásobek.¹⁷² Na druhou stranu nelze ignorovat fakt, že tato úprava regulující možná nedostatek informací o ceně, možná násilný výkup pozemků z pozice silnější strany přetrvala až do současné doby a moderní kodexy úpravu převzaly (ABGB), anebo byla dovozena judikatorně (Německo).¹⁷³

Naposledy je však třeba zmínit velmi známý případ z Rhodu, na kterém lze rovněž poměrně dobře demonstrovat dilemata vznikající při rozložení informační povinnosti. Rhodos postihla neúroda a hladomor. Ceny potravin výrazně vzrostly a jeden kupec dopravil náklad obilí z Alexandrie. Na základě jeho znalostí se do Alexandrie pro obilí vydalo vícero kupců, které on potkal cestou nazpět a viděl, že jejich lodě jsou naplněny obilím. Má po příplutí na Rhodos a při prodeji povinnost říci obyvatelům Rhodu, že za ním plují další lodě s obilím a tím automaticky cenu svého obilí, nebo si tuto informaci má uchovat a prodat je za cenu co nejvyšší?¹⁷⁴

Cicero pod tímto případem předkládá dialog Antipatra a Diogena, kdy z jejich diskuze nevyplývá konkrétní řešení tohoto problému. Z této diskuze je však zjevný rys informační povinnosti, který se objevuje i v současné době. Střetává se zde princip ve francouzské nauce označovaný jako *de esprit de solidarité*¹⁷⁵, který je zastáván Antipatrem. Antipatros říká: „*Ty se máš starat o lidi, sloužit lidské společnosti, s tím ses narodil a máš přirozený cit, jímž se máš řídit, že tvůj prospěch je prospěchem obecným a obecný prospěch tvým.*“¹⁷⁶ Na druhé straně se tento přístup střetává s principem volného trhu, možností využití informačního náskoku nad smluvní stranou, který je zastáván Diogenem. „*Prodávající má uvést chyby zboží,*

¹⁷¹ BARNARD, Jacolien. Unfairness of Price and the Doctrine of Laesio Enormis in Consumer Sales. *Journal of Contemporary Roman-Dutch Law*, 2013, č. 76, s. 523. ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 260.

¹⁷² ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 261–263.

¹⁷³ BARNARD, Jacolien. Unfairness of Price and the Doctrine of Laesio Enormis in Consumer Sales. *Journal of Contemporary Roman-Dutch Law*, 2013, č. 76, s. 523. ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 261–268.

¹⁷⁴ CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970, str. 144.

¹⁷⁵ Např. LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 330. LEGRAND, Pierre, jr. Information in Formation of Contracts: A Civilian Perspective. *Canadian Business Law Journal*, 1991, č. 19, s. 331. GILIKER, Paula. Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 630.

¹⁷⁶ CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970, str. 144.

pokud to nařizuje občanské právo, i jinak má jednat poctivě, ale i když už prodává, má právo se snažit, aby prodal co nejvýhodněji.“ Fiktivní diskuze pokračuje dále – Diogenés odpovídá následovně: *„Něco jiného je zatajovat, něco jiného je mlčet. Ani tehdy ti nic nezatajují, jestliže ti neřeknu, jaká je podstata bohů, či co je nejvyšší dobro, ačkoli by Ti poznání těchto věcí víc prospělo než láce obilí. Ale nejsem přeci povinen, abych ti řekl vždycky právě to, co by ti bylo prospěšné slyšet“* – *„Právě naopak, jsi povinen, pamatuješ-li nato, že lidé jsou mezi sebou spojeni přirozeným svazkem pospolitosti.“* – *„Pamatuj na to,“* odpoví onen, *„ale což je ten společenský svazek takový, že jednotlivec nesmí mít soukromí majetek? Kdyby tomu tak bylo, pak by se ani nesmělo nic prodávat, ale mělo by se to darovat.“*¹⁷⁷

Cicero řešení problému nepředkládá, ale na několika řádcích podává prostým způsobem morální i právní dilema při řešení informační povinnosti, její existenci a její rozsah. Snad je možné předeslat, že informační povinnost nemá jednotné kontinentální řešení. Její existenci a rozsah ovlivňuje řada faktorů. Co je však z Ciceronova textu podstatné, informační povinnost, tj. její existence a rozsah, je silně ovlivněna základními zásadami a filozofií samotného právního řádu. Zcela jiná informační povinnost bude existovat v liberálním státě s volnou ekonomikou, která je ovládána neviditelnou rukou trhu. Pak se uplatní Diogenova teze o maximalizaci zisku a minimalizaci poskytovaných informací, oproti sociálnímu státu s vysokou mírou solidarity, která se projeví v rozšiřující se informační povinnosti v intencích ideje Antipatra. Čím větší solidarita a regulace směřující k vyrovnávání pozic smluvních stran bude existovat, tím širší bude informační povinnost. Zároveň však bude platit, že čím vyšší informační povinnost bude existovat, tím bude mít prodávající nižší zisk.

3.2 Další osudy informační povinnosti

Doktrína omylu a úpravy odpovědnosti za vady tak, jak byly popsány v předchozí kapitole, doznaly v rámci recepce římského práva a následného vývoje k moderním kodifikacím jen málo změn.¹⁷⁸ Jak vývoj směřoval k moderním kodexům civilního práva, byl kladen čím dál větší důraz na aspekt poctivosti jakožto obecného pravidla pro veškeré soukromoprávní

¹⁷⁷ CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970, str. 144.

¹⁷⁸ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 46.

jednání.¹⁷⁹ Zde se odkazujeme na shora popsaný vývoj předsmulvni odpovědnosti, neboť závěry v něm uvedené se plně uplatní.

Pro vývoj doktríny omylu bylo příznačné, že došlo k posunu chápání problematiky. Stalo se tomu tak až v 18. století. Pozdější vývoj úpravy omylu nebyl ovlivněn pouze právem římským popsaným shora, nýbrž i právem kanonickým.¹⁸⁰ Zimmerman¹⁸¹ uvádí, že až do konce 18. století se v doktríně omylu v zásadě nic nového neobjevilo. Naopak závěry a výsledky právní vědy z minulých staletí byly spíše zobecněny a postaveny na pevné základy. První změna chápání přichází s rozlišením omylu na omyl podstatný a omyl nepodstatný.¹⁸² Zcela zásadní význam pro změnu chápání doktríny omylu měla škola přirozeného práva a zejména pak Potier.¹⁸³ Přirozenoprávní škola již nedodržovala římskoprávní typologii omylu, ale snažila se analyzovat vznik smlouvy.¹⁸⁴ Přirozenoprávní právníci vytvořili konstrukci dvojího právního jednání, dvou projevů vůle, při vzniku smlouvy (návrh a akceptace). Teprve tyto závěry v zásadě umožnily moderní rozlišení omylu a *dissensu*.¹⁸⁵ Omyl započal být chápán jako vada vůle založená na mylném přesvědčení o realitě. To má zcela nepochybně i vztah k informační povinnosti, neboť ta se vztahuje právě k okamžiku sjednávání smlouvy, respektive její význam je dán před samotným uzavřením smlouvy. Smlouva tvořená konsensem dvou smluvních stran potom dává prostor pro poskytování informací o vzájemných úmyslech, zájmech a představách. Níže v této práci bude vysvětlen vliv omluvitelnosti omylu na informační povinnost. Nauka o omluvitelnosti omylu byla rovněž formována v 17. a 18. století.¹⁸⁶

Výsledkem tohoto vývoje je kodifikace ustanovení o omylu v kodexech kontinentálního práva, která jsou založena na podstatnosti omylu. Jedná se např. o § 871 odst. 1 ABGB, §

¹⁷⁹ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 46.

¹⁸⁰ LITVINOFF, Saul. Vices and Consent, Error, Fraud, Duress and an Epilogue on Lesion. *Columbia Law Review*, 1989, vol. 50, č. 1, s. 7.

¹⁸¹ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 609.

¹⁸² ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 613.

¹⁸³ MACMILLAN, Cathrine. *Mistake in Contract Law*. Portland: Hard Publishing, 2010, s. 96. RICKS, Val. D. American Mutual Mistake: Half-civilian Mongrel, Consideration Reincarnate. *Louisiana Law Review*, 1998, vol. 58, č. 3, s. 685 – 686.

¹⁸⁴ Přirozenoprávní směr následně zásadně ovlivnil vývoj práva v Anglii, Německu a Farncii. MACMILLAN, Cathrine. *Mistake in Contract Law*. Portland: Hard Publishing, 2010, s. 31.

¹⁸⁵ ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990, s. 613 a 647.

¹⁸⁶ SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I.: obecné nauky*. Praha: Nákladem „Všehrdu“, 1946, s. 84.

119 odst. 2 BGB¹⁸⁷, čl. 1110 CC, čl. 23 OR, čl. 1428 it. CCI. Stejně tak byla koncepce omylu převzata i v nadnárodních akademických projektech, např. čl. 4:103 PECL, čl. II-7:201 DCFR. Ani úpravy podvodu, např. § 123 BGB, čl. 28 OR, čl. 1116 CC, čl. 3:49 BW apod., nedoznaly výraznějších změn. Každá úprava má však svébytný vývoj.

Nadále byla rozvíjena i nauka o podvodu, který se rovněž etabloval jako samostatný institut vedle omylu. Jak je pojednáno výše v této práci, omyl a podvod mají některé společné znaky, zejména existenci omylu jedné ze stran. Aplikační předpoklady se však liší, a to zejména s ohledem na podvodný úmysl jedné ze stran. Stejně tak se mohou lišit i následky. Např. podle německého práva lze při dovolání se podvodu zrušit smlouvu bez povinnosti nahradit škodu (§ 123 BGB). Pokud se však smluvní strana dovolá neplatnosti z důvodu omylu, má povinnost nahradit druhé straně vzniklé náklady (§ 121 a 119 BGB). Ve francouzském právu se může každá ze smluvních stran dovolat neplatnosti pro omyl (čl. 1110 CC), v případě podvodu (čl. 1116 CC) však může požadovat i náhradu škody (čl. 1382 CC) apod.

Stejně tak lze v moderních úpravách seznat obdobnou úpravu požadavku na poskytování informací ve vztahu k vadnému plnění. Práva z vad jsou poskytována pro případy, kdy prodávající řádně neinformuje o vadách, zejména pak vady zamlčí. Např. v § 442 odst. 1 BGB tak kupujícímu náleží práva z vad, pokud je vada prodávajícím úskočně zmlčena. Obdobnou úpravu nalezneme rovněž např. v § 923 ABGB. Je zde tedy zjevné spojení mezi závěry práva římského s moderní právní vědou.

Vývojem prošel rovněž institut neúměrného zkrácení. Jednak se jednalo o vývoj římského pravidla *laesio enormis* v průběhu středověku a jednak o vývoj v kanonickém právu, zejména pak v učení o spravedlivé ceně z hlediska morálky. Z obou uvedených koncepcí se vyvinul obecně pojímaný institut neúměrného zkrácení, který zkrácené straně umožňoval zrušit smlouvu, bylo-li slíbené plnění o více jak 100 % vyšší než protiplnění.¹⁸⁸ Pravidlo se vztahovalo jak na prodávajícího, tak na kupujícího.¹⁸⁹ Vedle uvedené nauky středověké právo rovněž rozeznávalo *dolus ex ipsa re* (podvod ve věci samotné)¹⁹⁰, tedy situaci, kdy jedna ze

¹⁸⁷ Definice omylu dle § 119 BGB má dvě části – v odst. 1 jde o omyl v odevzdaném projevu vůle. V odst. 2 jde o omyl v podstatných vlastnostech věci či osoby.

¹⁸⁸ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 53.

¹⁸⁹ GORDLEY, James. *The Philosophical Origins of Modern Contract Doctrine*. Oxford: Clarendon Press, 2011, s. 66.

¹⁹⁰ Není jistě bez významu, že na obdobné nauce dnes stojí německé právo. SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 55.

smluvních stran požadovala nepřiměřeně vysoké protiplnění.¹⁹¹ Nejednalo se o podvod v obvyklém slova smyslu (chyběl zde úmysl podvést), nýbrž o nepřiměřené plnění a protiplnění.

Oba dva přístupy směřují ke stejnému, tedy ochraňovat tu ze smluvních stran, která neměla informace o skutečné hodnotě věci. Lze namítat, že neúměrné zkrácení primárně směřuje na ochranu požadavku adekvátního plnění smluvních stran, leč tento požadavek nelze od předmluvní fáze oddělit. Neznalost skutečné ceny věci, opomineme-li situace, kdy obě strany skutečnou cenu neznají (pak se však spíše jedná o oboustranný omyl – *common mistake*), zpravidla bude znamenat nedostatek informací jedné ze smluvních stran. Nepopiratelným přínosem této nauky je tedy zejména požadavek na poctivé jednání ve smluvním právu, když za projev poctivosti bylo považováno určení spravedlivé ceny.¹⁹² Spravedlivá cena byla vztažena k tržní ceně v daném čase a místě.¹⁹³

Některé právní úpravy tak mají výslovnou úpravu neúměrného zkrácení – např. rakouská v § 923 ABGB. Jinde se hledá řešení spíše přes ustanovení o lichvě, např. v Německu v § 138 BGB¹⁹⁴ nebo ve Švýcarsku v § 21 OR.¹⁹⁵ Vždy záleží na specifickém vývoji.

¹⁹¹ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 54. ZIMMERMAN, Reinhard, WHITTAKER, Simon. *Good Faith in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 101.

¹⁹² ZIMMERMAN, Reinhard, WHITTAKER, Simon. *Good Faith in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 102.

¹⁹³ GORDLEY, James. *The Philosophical Origins of Modern Contract Doctrine*. Oxford: Clarendon Press, 2011, s. 65.

¹⁹⁴ PIHERA, Vlastimil. *Laesio enormis*. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 11, s. 319 - 325.

¹⁹⁵ ZIMA, Petr. *K pokusu o uzákonění institutu laesio enormis*. *Právní rozhledy*, 2012, č. 9, s. 329.

4 Obecná informační povinnost – komparativní náhled

Níže v této kapitole bude poskytnut náhled na soudobou informační povinnost v zahraničních právních úpravách a v právu českém před účinností zákona č. 89/2012 Sb. Ze zahraniční komparace je možné seznat dvojí přístup k diskutované problematice. Existence informační povinnosti je buď (i) opřena o výslovně formulovanou informační povinnost, anebo (ii) je tato povinnost dovozována z povinnosti jednat poctivě. První možnost je charakteristická zejména pro nové návrhy moderních kodexů, případně pro akademické srovnávací projekty. Druhý případ je charakteristický pro země, ve kterých doposud platí klasické kodexy – BGB, ABGB, CC apod. Těmto kodexům výslovná úprava chybí, a tudíž si soudce musí pomáhat pomocí obecných zásad a generálních klauzulí.

4.1 Výslovně formulovaná informační povinnost v zahraničních právních úpravách

Nejprve bude pojednáno o výslovně formulované informační povinnosti, z hlediska dějinného vývoje se jedná o úpravu mladší. Stávající kodexy soukromého kontinentálního práva výslovně formulovanou informační povinnost neobsahují. Obecně formulovanou a zakotvenou informační povinnost nalezneme zejména v návrzích moderních kodexů (např. čl. 1110 Avant-project Catala).¹⁹⁶ Dále se lze s výslovně formulovanou informační povinností setkat v mezinárodních akademických projektech soukromého práva (DCFR, PECL, European Code of Contracts, ACQP).

Důvody pro výslovnou kodifikaci informační povinnosti mohou být různé. Předně se jedná o kodifikace judikatorně vytvořených závěrů a pravidel. Může se jednat o shrnutí či zobecnění již existující roztržštěné právní úpravy (viz DCFR a níže citované články ve vztahu k existujícímu unijnímu právu).¹⁹⁷ Právě uvedené však nemůže změnit nic na tom, že zásadním důvodem pro zakotvení informační povinnosti je stále vzrůstající informační asymetrie mezi smluvními stranami (jedná se nejen o vztahy B2C, ale i B2B). Informace mají vždy eko-

¹⁹⁶ If one of the parties knows or ought to have known information which he knows is of decisive importance of the other, he has an obligation to inform him of it. CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan, WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 639.

However, this obligation to inform exists only in favour of a person who was not in a position to inform himself, or who could legitimately have relied on the other contracting party, by reason (in particular) of the nature of the contract or relative position of the parties...

¹⁹⁷ SAGAERT, Vincent, STORME, Matthias, TERRY, Evelyne. *The Common Frame of Reference: national and comparative perspectives*. Cambridge: Intersentia, 2012, s. 14.

nomickou hodnotu. Z hlediska ekonomického se jeví jako spravedlivé přenést břemeno zjišťování/zajištění dostatečných informací na tu smluvní stranu, pro kterou je to nejjednodušší/nejlevnější.¹⁹⁸ Takto pojatá informační povinnost je poté zjevná v mezinárodních akademických projektech. Informační povinnost se zpravidla týká nabízeného/zcizovaného zboží a služeb.

S výslovnou informační povinností se tak lze setkat například v čl. II – 2:201 ACQP¹⁹⁹.²⁰⁰ Ustanovení míří jak na vztahy B2C, tak na vztahy C2C, a to oboustranně. Informační povinnost týkající se nabízeného zboží a služeb neplatí pouze pro smluvní strany poskytující zboží/služby, ale i pro smluvní stranu, jež zboží kupuje, či které jsou nabízeny služby.²⁰¹ Rozsah informační povinnosti je rámován rozumným očekáváním druhé smluvní strany. Je však třeba si uvědomit, že uvedené ustanovení je svým obsahem mnohem užší než § 1728 odst. 2 OZ, neboť ustanovení českého právního předpisu hovoří o skutkových a právních okolnostech uzavírané smlouvy. Čl. II – 2:201 ACQP se však týká pouze informací o kvalitě poskytovaného plnění. V čl. 2:202 odst. 1 ACQP je následně podrobně upravena informační povinnost ve vztazích B2C. Podnikateli je uložena povinnost sdělit spotřebiteli s ohledem na všechny okolnosti takové informace, aby průměrný spotřebitel dosáhl informovaného konsensu. Čl. 2:203 ACQP dále upravuje informační povinnost ve vztahu k znevýhodněnému spotřebiteli a čl. 2:204 ACQP informační povinnost při užití prostředků komunikace na dálku v reálném čase. ACQP rovněž obsahují požadavek na jasnotnost a formu poskytovaných informací (čl. 2:206 ACQP).

Na uvedené ustanovení navazují ustanovení DCFR, konkrétně pak čl. II – 3:101 a násl. DCFR.²⁰² Informační povinnost je v DCFR upravena velmi podrobným způsobem. Obecně je formulována v čl. II – 3:101 DCFR. DCFR však obsahuje další ustanovení pamatující na zvláštní situace, tj. zvláštní informační povinnosti ve vztazích C2B jsou uvedeny v čl. II. –

¹⁹⁸ SAGAERT, Vincent, STORME, Matthias, TERRY, Evelyne. *The Common Frame of Reference: national and comparative perspectives*. Cambridge: Intersentia, 2012, s. 15.

¹⁹⁹ Before the conclusion of a contract, a party has a duty to give to the other party such information concerning the goods or services to be provided as the other party can reasonably expect, taking into account the standards of quality and performance which would be normal under the circumstances.

V podrobnostech k tomuto článku a jeho vývoji viz TWIGG-FLESNER, Christian. Pre-contractual duties – from the *acquis* to the Common Frame of Reference. In SCHULZE, Reiner (ed). *Common Frame of Reference and Existing EC Contract Law*. Munich: Sellier, 2008, s. 97–127.

²⁰⁰ *Acquis Principles* jsou výsledkem práce Research Group on the Existing EC Private Law. Vycházejí ze současné úpravy soukromého práva na úrovni EU a představují pokus o vytvoření uceleného systému.

²⁰¹ TWIGG-FLESNER, Christian. Pre-contractual duties – from the *acquis* to the Common Frame of Reference. In SCHULZE, REINER (ed). *Common Frame of Reference and Existing EC Contract Law*. Munich: Sellier, 2008, s. 105–106.

²⁰² Blíže viz např. CASTRONOVO, Carlo. Information Duties and Precontractual Good Faith. *European Review of Private Law*, 2009, č. 4, s. 559–571.

3:102 DCFR, informační povinnosti u smluv, kdy spotřebitel je v částečné nevýhodě, v čl. II. – 3:103 DCFR, informační povinnost v případě distančního jednání v reálném čase v čl. II. – 3:104 DCFR. Vyjma takto podrobně upravené informační povinnosti jsou dále stanoveny formální požadavky na splnění informační povinnosti (čl. II-3:105 a 106 DCFR). Takto formulovaná informační povinnost je obdobná informačním povinnostem uvedeným v některých směrnících. Jedná se však o zjednodušenou formu.

Citované ustanovení v čl. II – 3:101 hovoří pouze o informační povinnosti podnikatele.²⁰³ Fages proto správně upozorňuje na nedokonalost tohoto ustanovení. Informační povinnost je uložena toliko podnikateli, nikoli však spotřebiteli. Poskytnutí informací ze strany spotřebitele by umožnilo podnikateli nejen vybrat vhodnější zboží, ale v závislosti na tom by podnikatel mohl poskytnout i větší množství informací.²⁰⁴ Informační povinnost se týká pouze zboží a služeb a pouze v rozsahu, v jakém to druhá strana může rozumně očekávat.²⁰⁵ Obecně je nutné mít přitom na zřeteli obvyklé standardy kvality a plnění, ve vztazích vůči jinému podnikateli i pravidla poctivého obchodního styku.²⁰⁶

Velmi podstatným z hlediska komparačního je čl. 7 CEC. Jedná se, dle důvodové zprávy k OZ, o inspirační zdroj § 1728 odst. 2 OZ²⁰⁷. Dle čl. 7 odst. 1 CEC platí, že každá ze smluvních stran má během kontraktačního procesu povinnost sdělit informace druhé smluvní straně, tak aby druhá smluvní strana mohla posoudit platnost smlouvy, případně posoudit prospěch z jejího uzavření.²⁰⁸ Zde je však třeba upozornit na zásadní odlišnost od ustanovení § 1728 odst. 2 OZ, a sice na kritérium prospěšnosti. Dle našeho soudu klade toto kritérium na smluvní stranu břemeno mnohem větší míry odpovědnosti, neboť ta je povinna evaluovat nejen podstatnost informací, které by druhé straně měly být sděleny, tj. skutečnosti ovlivňující možnou platnost smlouvy, ale zároveň hodnotit, zda znalost určitých skutečností může/nemůže zvýšit prospěch druhé smluvní strany z uzavřené smlouvy. Z praktického pohledu je třeba k tomuto připomenout, že (i) přirozeností každé smluvní strany je minimalizace prospěchu z uzavírané smlouvy u druhé smluvní strany a (ii) za jistých okolností je nutné/výhodné uzavřít i ekonomicky neprospěšnou smlouvu. Za další, dle našeho názoru je velmi

²⁰³ ... the business has a duty to disclose to the other person such information concerning the goods, other assets or services to be supplied as the other person can reasonably expect...

²⁰⁴ FAGES, Bertrand. Pre-contractual Duties in the Draft Common Frame of Reference – What Relevance for the Negotiation of Commercial Contracts?. *European Review of Contract Law*, 2008, č. 3, s. 310.

²⁰⁵ Nesystémově jsou v některých případech upraveny obecné informační povinnosti při sjednávání určitých smluv, např. čl. VI. E. – 2: 101 (srov. znění s § 1728 odst. 2 NOZ).

²⁰⁶ Srov. BGH, 02.03.1979 - V ZR 157/77.

²⁰⁷ Sněmovní tisk 362/0 (VI. volební období) [online] [cit. 14. 9. 2015]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

²⁰⁸ V podrobnostech viz např. HULMÁK, Milan. Limity předsmělní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53– 55.

obtížné klasifikovat, co je prospěchem druhé smluvní strany. Prospěch nelze hodnotit pouze ekonomicky. Prospěch může být i v rovině právního postavení za neekonomických kroků. Není ani zřejmé, zda se jedná o dlouhodobé či krátkodobé hledisko.

4.2 Informační povinnost dovozená z povinnosti jednat poctivě v zahraničních právních úpravách

Informační povinnost nemusí být v občanských zákonících zakotvena výslovně, přesto však existuje, respektive je dovozena rozhodovací praxí soudů. Jak již bylo dovozeno v historickém úvodu, v mnoha evropských státech byla a je informační povinnost dovozována z povinnosti jednat poctivě (*bona fidei* – ve své objektivní formě, případně *Treu und Glauben*, *good faith and fair dealing*²⁰⁹). Od smluvních stran se očekává, že budou při právním jednání jednat poctivě, a to nejen při plnění smluv, ale i při jejich sjednávání (např. čl. 1134 CC, čl. 1337 CCI, čl. 6:2 BW).²¹⁰

Z povinnosti jednat poctivě, v souladu s dobrou vírou (v objektivní formě) odvozuje francouzská právní věda povinnost sdělit všechny rozhodné informace, které jsou podstatné pro to, zda bude/nebude uzavřena samotná smlouva.²¹¹ Italská nauka dovodila z čl. 1337 CCI závazek sdělit druhé smluvní straně, že se nachází v omylu. Nesplnění této povinnosti je nepoctivým jednáním.²¹² V Nizozemí je v tomto směru dokonce úprava výslovná (čl. 6:228 BW). Informační povinnost v německé právní vědě je dovozena z § 241 odst. 2 BGB ve spojení s § 311 odst. 2 BGB. Závazek vzniká již v okamžiku, kdy je zahájeno vyjednávání o uzavření smlouvy.²¹³ Tento závazek existuje nejenom mezi potenciálními smluvními stranami, ale i mezi třetí osobou, existuje-li zde zvláštní vztah důvěry a vliv této třetí osoby a obsah uzavírané smlouvy (např. znalec). Jeho obsahem je povinnost dbát práv, právních hodnot a

²⁰⁹ Blíže k objektivní víře viz např. MELZER, Filip, Tégl, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 105.

²¹⁰ Srovnej CASTRONOVO, Carlo. Information Duties and Precontractual Good Faith. *European Review of Private Law*, 2009, č. 4, s. 562.

²¹¹ FAUVARQUE-COSSON, Bénédicte. Negotiation and Renegotiation: A French Perspective. In CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan, WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 37.

²¹² SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 149.

²¹³ Zde je třeba upozornit na pojednání o charakteru před-smluvní odpovědnosti v německém právu, kdy před-smluvní odpovědnost je chápána jako kvazizávazek. Výslovná úprava však byla zanesena do BGB teprve na základě reformy v roce 2002. HRÁDEK, Jiří. *Před-smluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009, s. 40.

zájmů druhé strany, tedy i informovat druhou stranu tak, aby druhá strana nebyla uvedena v omyl, pokud jde o rozhodující okolnosti.²¹⁴

Zatímco kontinentální právo informační povinnost v zásadě zná a diskuze je spíše vedena o rozsahu této informační povinnosti, *common law* obecnou informační povinnost nezná.²¹⁵ V *common law* je možné spojovat informační povinnost s institutem *innocent misrepresentation*. Nejedná se však o ekvivalent informační povinnosti, jako spíše kontinentální doktrína o omylu. Z informační povinnosti vyplývá povinnost informovat. Z doktríny *innocent misrepresentation* žádná taková povinnost nevyplývá.²¹⁶ Jestliže však už jedna ze smluvních stran informuje, musí tak činit pravdivě.²¹⁷

Obecným pravidlem *common law* je neexistence informační povinnosti.²¹⁸ Smluvní strany nemusí informovat, ale pokud tak učiní, musí tak činit pravdivě.²¹⁹ Z tohoto obecného pravidla jsou stanoveny výjimky, a to dokonce i v případech skrytých vad předmětu smlouvy.²²⁰ Je třeba upozornit, že rozsah a míra informační povinnosti se diverzifikuje stát od státu užívajícího *common law*. Např. ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska je informační povinnost stanovena v případě změny okolností²²¹, jež nastanou před uzavřením smlouvy, ve vztazích důvěry (např. pojistné smlouvy)²²², je-li to obchodní zvyklostí.²²³ Obec-

²¹⁴ Blíže HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 151, HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost. Culpa in contrahendo*. Praha: Auditorium, 2009, s. 46.

²¹⁵ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 438.

²¹⁶ Srov. např. *Smith v. Hughes* (1871) LR 6 QB 606.

²¹⁷ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 25.

²¹⁸ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 203. GREEN-SEFTON, Ruth. *Duties to Inform versus Party Autonomy: Reversing the Paradigm (from Free Consent to Informed Consent)? – A Comparative Account of French and English Law*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 175.

²¹⁹ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 699.

²²⁰ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 390–391.

²²¹ *With v O'Flanagan* [1936] Ch 575 – „So again, if a statement has been made which is true at the time, but which during the course of negotiations becomes untrue, then the person who knows that it has become untrue is under an obligation to disclose to the other the change of circumstances.“ BIGWOOD, Rick. *Pre-contractual misrepresentation and the limits of the principle in With v. O'Flanagan*. *Cambridge Law Journal*, 2005, s. 94–125.

²²² *Rozanes v Bowen* (1928) 32 Lloyd's List Rep 98: Scrutton L. J. observed, „as the underwriter knows nothing and the man who comes to ask him to insure knows everything it is the duty of the assured, the man who desires a policy, to make a full disclosure to the underwriters without being asked of all the material circumstances, because the underwriters know nothing and the assured knows everything. This is expressed by saying that it is a contract of utmost good faith – uberrimae fides.“ *Contract uberrimae fidei : An Analysis of the Relationship between Law of Contract And Law of Insurance*. [cit. 25. 7. 2012]. Dostupné na: <<http://jurisonline.in/2010/03/contract-uberrimae-fidei-an-analysis-of-the-relationship-between-law-of-contract-and-law-of-insurance/>>.

²²³ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 700.

ně můžeme tyto kontrakty nazvat *ubberimae fidei*.²²⁴ Lze se však setkat s názorem, že neexistence vztahu důvěry vylučuje povinnost informovat obecně v *common law*.²²⁵ V USA je povinnost informovat dovozena v případech, kdy předchozí tvrzení a sdělení jedné ze smluvních stran mohly vést k uvedení v omyl²²⁶, případně pokud dojde k odhalení chyby druhé strany a s ohledem na základní skutečnosti by neinformování nebylo jednáním v dobré víře a bylo by v rozporu se standardy poctivého jednání atd.²²⁷ Stejně tak povinnost informovat může vzniknout, pokud sice byly informace na počátku správné, ale vývoj událostí je učinil nepřesnými, neúplnými a nepravdivými.²²⁸ Obdobný závěr lze dovodit i v britském právu. Podstatné však je, že mezi sdělením informací a změnou okolností uplynulo právě tolik času, aby se druhá strana mohla oprávněně spoléhat na sdělení strany první.²²⁹

Mezi kontinentálním právem a *common law* tak existuje zcela zásadní rozdíl. *Common law* stojí na principiální zásadě neinformovat. Z této zásady činí konkrétní výjimky. Kontinentální právo je v dnešní době již postaveno do roviny opačné. Dovojuje se obecná povinnost informovat a řeší se spíše omezení pro konkrétní případy.²³⁰ Na druhou stranu je třeba upozornit na stále užší sepětí a ovlivňování se v rámci kontinentálního práva a *common law*. Povinnost jednat poctivě a z toho odvozené povinnosti smluvních stran se počínají v poslední době šířit i v rámci *common law* v USA²³¹, ale i např. i v Kanadě^{232 233}.

²²⁴ LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 323. BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 699–700.

²²⁵ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1796.

²²⁶ *Mc Grath vs. Zenith Radio Corp.*, 651 F.2d 458, 468 (7th Cir. 1981) „We believe that under these circumstances it was incumbent upon Fisher to correct his earlier statements. It is without significance that at the time those statements were made Fisher believed them to be true. See *Black v. Shearson, Hammill & Co.*, 266 Cal.App.2d 362, 72 Cal.Rptr. 157, 160 (1968). The making of the original statements, the discovery of their falsehood, and the failure to correct them before plaintiff relied on them were „elements in a continuing course of conduct“ capable of establishing fraud.“ [cit. 25. 7. 2012]. Dostupné na: <<http://openjurist.org/651/f2d/458/mcgrath-v-zenith-radio-corporation-c-j>>.

²²⁷ *United States vs. Dial*, 757 F.2d 163 (7th Cir. 1985), cer. Denied, 474 U.S. 838, 106 S.Ct. 116, 88 L.Ed.2d. 95 (1985) (Posner J.) dostupný ve FULLER, Lon L., EISENBERG, Melvin Aron. *Basic Contract Law*. 8th edition. St. Paul: Thomson/West, 2006, s. 505.

²²⁸ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1807.

²²⁹ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 699.

²³⁰ GILIKER, P. Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 639.

²³¹ MUSSY, A. M. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>.

²³² BRISTOW, D., SETH, R. Good Faith In Negotiations. *Dispute Resolution Journal*, 2000/2001, str. 16–22.

²³³ To se projevuje i mimo jiné v širěji uplatňující se povinnosti informovat o vadách. ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1828.

Porušením informační povinnosti není pouze nesdělení určitých informací, nýbrž i sdělení mylných informací.²³⁴

Informační povinnost však nemusí být dovozena pouze z povinnosti jednat poctivě, byť se jedná o frekventované řešení. Případy, které byly uvedeny v úvodu této práce, mohou být v zahraničí řešeny podle úpravy o omylu, např. čl. 1110 CC, § 119 BGB, čl. 6:228 BW.²³⁵

4.3 Rozsah obecné informační povinnosti – komparativní náhled

Shora v této práci byla popsána úprava informační povinnosti, tj. její zakotvení v zahraničních právních řádech. Níže v této kapitole bude popsán její rozsah. Informační povinnost není neomezená. Má své limity. Bez ohledu na to, zda je informační povinnost upravena výslovně anebo dovozena, stále platí jako zásadní pravidlo, že znalost a získání informací o skutečnostech rozhodných pro uzavření smlouvy je vložena na tu konkrétní smluvní stranu, která tyto informace potřebuje. Primárním pravidlem by mělo vždy zůstat, že každý má hájit svá práva (*vigilantibus iura scripta sunt*). Každá smluvní strana nese odpovědnost za obsah uzavírané smlouvy. Bylo by zcela nespravedlivé a i neekonomické, aby smluvní strany byly nuceny sdělit všechny informace, které mají/znají.²³⁶ Na druhou stranu, v konkrétních situacích posaných níže v této práci nic nebrání tomu, aby informační povinnost vznikla.²³⁷

Informace, nikoli však všechny, mají svou ekonomickou cenu. Investice do získání informací může zvýšit význam smlouvy pro jednu ze smluvních stran. Zvyšuje se nejen možný zisk (pokud je informace pravdivá a druhá smluvní strana takovouto informací nedisponuje), ale i možné náklady na celou smlouvu. Tyto investice do informací však mohou znamenat i nemalou ztrátu, ukáže-li se investice zbytečná či neúčelná.²³⁸

²³⁴ GREEN-SEFTON, Ruth. *Duties to Inform versus Party Autonomy: Reversing the Paradigm (from Free Consent to Informed Consent)? – A Comparative Account of French and English Law*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 174.

²³⁵ SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 131–154.

²³⁶ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law. Vol. I: Formation, Validity, and Content of Contracts; Contract and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 1997, s. 204. BAR VON, Christian, CLIVE, Eric (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 494. PIHERA, Vlastimil. *Laesio enormis, Obchodněprávní revue*, 2011, č. 11, s. 319–325.

²³⁷ AQUIS GROUP. *Contract II: General Provisions, Delivery of Goods, Package Travel and Payment Services*. Munich: Sellier, 2009, s. 116.

²³⁸ MELATO, Eleonora, PARISI, Francesco. *A law and economics perspective on precontractual liability*. In: CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn (ed.). *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 431–432.

Představme si případ č. 1. Zjištění existence nerostného bohatství pod povrchem země znamená nemalé investice do geologického průzkumu. Pokud by tedy ustanovení o informační povinnosti mělo vést k úplné informační povinnosti, došlo by k zpochybnění obchodu ve společnosti.²³⁹ Dovedeme-li tuto úvahu *ad absurdum*, potom by v případě č. 1 bylo nezbytné, aby těžební společnost nejen odhalila prodávajícímu existenci naleziště nerostného bohatství, ale zároveň by měla i sdělit jeho předpokládaný výnos. Teprve poté by si prodávající mohl učinit přesnou představu o uzavírané smlouvě a mohla by být stanovena spravedlivá cena. Uvedeno znovu k závěru *ad absurdum*, pokud by kupující nesdělil přesný odhad ve vytěženém nerostném bohatství, vedlo by to k možnosti kupujícího namítat neplatnost smlouvy pro omyl či k možnosti domáhat se zrušení smlouvy pro neúměrné zkrácení?²⁴⁰ Stejně tak by byla jakákoli investice do sběru informací zcela zbytečná, neboť by tato investice neměla odraz v zisku jedné strany ze smlouvy.

Formální aplikace ustanovení o informační povinnosti svádí k těmto absurdním závěrům. Při zkoumání existence a rozsahu informační povinnosti je třeba v konkrétním případě postupovat individuálně a zohlednit řadu okolností. Z komparativního pohledu je zjevné, že obecná pravidla neexistují. Závěry a judikatorní praxe jednotlivých států se liší.²⁴¹ Níže proto předkládáme některá možná východiska. Jedná se o výčet příkladný, zdaleka nepokrývající veškerá teoreticky možná řešení.

Zajímavé závěry z pohledu teoretického poskytuje *Law and Economics*. Nabízeny jsou závěry, ve kterých je zohledněn nejen prvek právní, sociální a morální, ale i ekonomický, kterýžto by neměl být při závěrech právních opomíjen.²⁴²

Povinnost získat a případně předat informace by měla být uložena té straně, pro kterou je získání informací nejlevnější a nejjednodušší, a je tak nejsnáze možné zabránit omylu.²⁴³

²³⁹ Obdobně tvrdí i Ugo Matei, kdy píše, že ke správnému fungování obchodu je nutné alespoň část informací zatajit. MATEI, Ugo. Efficiency as Equity: Insights from Comparative Law and Economics. *Hastings International and Comparative Law Review*, 1994, č. 18, s. 166.

²⁴⁰ Lze se samozřejmě setkat s názorem, že těžební společnost nemá povinnost sdělit informace týkající se nerostného bohatství nacházejícího se pod povrchem. DEMOTT, Deborah A. Do you have the right to remain silent?: Duties of disclosure in bussiness transactions. *Delaware Journal of Corporate Law*, 1994, vol. 19, s. 86.

²⁴¹ Srov. GORDLEY, James. Mistake in Contract Formation. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] [cit. 1. 9. 2015]. Dostupné z <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>. ROPPO, Vincenzo. Formation of Contract and Pre-Contractual Information from an Italian Perspective (Final Remarks from the Perspective of European Contract Law). In: GRUDNMANN, Stefan, SCHAUER, Martin. (eds.) *The Architecture of European Codes and Contract Law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 296. ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1796–1799.

²⁴² SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 21.

Proti tomuto názoru je možné uvést názor Posnera.²⁴⁴ Pouze z ekonomického pohledu nemohou být smluvní strany nikdy v omylu. Smluvní strany si totiž jsou vědomy toho, že neznají absolutní pravdu a že mají pouze omezené znalosti. Jsou-li tedy smluvní strany rozumné, připraví smlouvy tak, aby bylo vhodně rozloženo riziko mezi obě smluvní strany (smluvní strany ve smlouvě upraví eventualy pro případ omylu). Může se stát, že hodnota věci se změní či závisí na řadě okolností. Např. se mohou změnit vlastnosti předmětu koupě, může dojít k pohybu cen na trhu, mohou se objevit skryté vady věci, může být zjištěna skutečná podstata věci (originál anebo kopie) apod. Striktně z ekonomického pohledu je přece nerozhodné, co změnu ceny předmětu koupě způsobilo. Rozumné smluvní strany tedy takovéto eventualy předpokládají a podle toho upraví jejich vzájemná práva a povinnosti.

Lze však přisvědčit závěru, že v případě kupní smlouvy má informační povinnost zejména prodávající. Proávající disponuje předmětem koupě, a je tak na něm, aby nejnázze zjistil vlastnosti a nedostatky věci. Proávající bude často profesionálem a může promítnout cenu informací do samotné kupní ceny.²⁴⁵ Uplatní se tak závěr *Law and Economics*, z kterého vyplývá, že nejmenší náklady na zisk informací vynaloží samotný vlastník. Informační povinnost se proto zpravidla vztahuje na vlastní potřeby a vlastní plnění.

Je však třeba si uvědomit, že závěry *Law and Economics*, jakkoli se zejména v případě informační povinnosti mohou jevit jako případné, nemohou být převzaty bez dalšího. Jsme toho názoru, že by bylo nadměrně zohledněno ekonomické kritérium. To je nepochybně v řadě případů, ve smlouvách obzvláště, kritériem platným a významným, přesto by však nemělo hypertofovat. Mohou nastat situace, kdy i ekonomické důsledky musejí ustoupit jiným kritériím (např. etickým či morálním).

Law and Economics však představuje pouze jednu alternativu pro určení rozsahu informační povinnosti. Rozsah informační povinnosti může být ovlivněn mírou a existencí sociálního státu a rozsahem a mírou solidarity uplatňované mezi občany konkrétního státu. Je tak možné se setkat s názorem, že rozsah informační povinnosti je dán tím, jak moc je společnost ovlivněna *de esprit de solidarité*.²⁴⁶ Míra solidarity poté musí ve vztahu

²⁴³ KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, č. 7, s. 4.

²⁴⁴ POSNER, Eric A. Economic Analysis of Contract Law After Three Decades: Success or Failure?. *The Yale Law Journal*, 2003, č. 112, s. 845–846.

²⁴⁵ DE GEEST, Gerrit, KOVAC, Mitja. The Formation of Contracts in Draft Common Frame of Reference. *European Review of Private Law*, 2009, č. 2, s. 115.

²⁴⁶ LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*. 1986, č. 6, s. 330. GILIKER, Paula. Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 630.

k informační povinnosti ovlivnit její rozsah. Opak představuje *common law* založené spíše na ekonomických aspektech.²⁴⁷ Čím větší je solidarita, tím větší je snaha vyrovnávat nestejně pozice smluvních stran a tím spíše je eliminován klasický liberalismus a zásada *laissez fair*. Podle této zásady by totiž měl zůstat trh volný a tím pádem by zůstaly rozdíly mezi smluvními stranami. Znovu zde upozorňujeme na Rhodský případ citovaný ve výkladu o římském právu, který právě uvedené shrnuje dosti přesvědčivě.

Zajímavý však může být i závěr Mussyho.²⁴⁸ Rozsah informační povinnosti není dán jen převládající obecnou mírou solidarity ve společnosti, ale i mírou solidarity v konkrétních případech. V případě č. 1 studenti právnických fakult posuzují případ rozdílně, pokud se jedná o chudého či bohatého farmáře, zda kupujícím je těžební společnost či geologický expert pracující na vlastní studii.

V návaznosti na Rhodský případ lze rovněž poukázat na starší teorie, které ve vztahu k informační povinnosti rozlišují, zda se jedná o informace týkající se povahy, charakteru, podmínek, užití a využití předmětu smlouvy. Naopak, za vedlejší informace je možné považovat informace, které mohou být zdrojem motivu k uzavření smlouvy.²⁴⁹ Ačkoli tyto informace mohou ovlivnit cenu věci, informační povinnost zde dána není.²⁵⁰

Vliv na existenci informační povinnosti může být dán i tím, zda jsou informace získány náhodou, nelegálně, či zda se jedná o záměrné získávání informací. Vědomě získávané informace, vynaložené úsilí a finance by měly být právem chráněny. Pokud tedy byly informace získány vědomě, měla by být zachována možnost neinformovat.²⁵¹ Naopak, je nespravedlivé, aby druhá smluvní strana za vynaložení nemalých nákladů získávala

²⁴⁷ ERP VAN, Jeroen. The Pre-Contractual Stage. papers.ssrn.com [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné na <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=266082064082027030093028097081004000101015002033002030090082121006070081106064019007029026017010047102021125109005029077109000104082030064006066091027127065100076062002033127115090029125089009103090127103090005122077066112003089092080024100001026126&EXT=pdf>>.

²⁴⁸ MUSSY, A. M. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>. Obdobně viz RICKS, Val. D. American Mutual Mistake: Half-civilian Mongrel, Consideration Reincarnate. *Louisiana Law Review*, 1998, vol. 58, č. 3, s. 742.

²⁴⁹ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1801.

²⁵⁰ Laidlaw vs. Organ, 15 U.S. 2 Wheat. 178 178 (1817). Pro úplnost se sluší doplnit, že soud se v rámci svého rozhodnutí odkazuje právě na Rhodský případ diskutovaný v Ciceronově díle.

²⁵¹ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1818–1821.

informace, kterými druhá strana již disponuje a které získala náhodou, bez vynaložení jakýkoli nákladů.²⁵²

Rozsah informační povinnosti roste v případech, kdy je mezi smluvními stranami tzv. vztah důvěry. O ten se jedná např. v případě mandátní smlouvy²⁵³, smlouvy o sdružení, pojistné smlouvy, smlouvy mezi rodinnými příslušníky²⁵⁴ nebo vztahu mezi statutárními orgány a zaměstnanci společnosti a společností²⁵⁵. Pro posouzení informační povinnosti je nerozhodné, zda vztah důvěry vyplývá z chování smluvních stran, či zda je dán blízkým vztahem smluvních stran.²⁵⁶

Existence obdobného vztahu důvěry je dovozena v případech, kdy jednou ze smluvních stran je odborník v oboru, jež se týká předmětu smlouvy.²⁵⁷ Podstatné pro rozsah informační povinnosti je tedy již pouze to, že druhá smluvní strana naznačí, že druhou stranu považuje za odborníka, a proto na ni spoléhá. Postačuje i nepřímé vyjádření.²⁵⁸ V právu kontinentálním²⁵⁹ a právu anglosaském²⁶⁰ platí závěr, že čím odbornější má jedna ze smluvních stran znalosti v daném oboru, tím je dána povinnost informovat šířeji. Francouzská právní věda dokonce dovedla povinnost informovat o nevýhodnosti uzavírané smlouvy a povinnost vyhledávat aktivně informace pro druhou smluvní stranu.²⁶¹

²⁵² KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 201.

²⁵³ Smluvní strana může být povinna informovat v případech, o kterých sice sama nemá informace, ale o nichž má informace její obchodní zástupce, pakliže tyto informace obchodní zástupce získal v rámci plnění smlouvy a měl povinnost je sdělit zastoupenému. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 392.

²⁵⁴ KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. *Culpa in contrahendo, Bargaining in Good Faith, and Freedom of Contract: A comparative study*. *Harvard Law Review*, 1964, č. 3, s. 438.

²⁵⁵ Jednatelé a ředitelé obchodující se společností jsou povinni sdělit všechny informace, které by mohly ovlivnit rozhodnutí obchodovat s nimi (viz *Kardon vs. National Gypsum Co*, 73 F. Supp. 798 (E.D. Pa. 1947)). HENSLEY, Dennis C. *Securities Regulation – Trading by Insiders – S.E.C. vs. Texas Gulf Sulphur Co.*, 401 F.2d 833 (2d Cir. 1968). *William & Mary Law Review*, vol. 15, č. 3, s. 756.

²⁵⁶ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. *Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories*. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1809. BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 699.

²⁵⁷ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 309.

²⁵⁸ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 439.

²⁵⁹ MUSSY, A. M. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>.

²⁶⁰ MUSSY, A. M. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>.

²⁶¹ GILIKER, Paula. *Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law*. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 631.

Na druhou stranu se lze setkat s názorem, že povinnost informovat není to samé co poradit, neboť tam, kde končí povinnost informovat, může začít povinnost radit. GREEN-SEFTON, Ruth. *Duties to Inform versus Party Autonomy: Reversing the Paradigm (from Free Consent to Informed Consent)? – A Comparative Account of French and English Law*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and*

Zvýšená informační povinnost je rovněž dovozena v těch případech, kdy je smluvní stranou osoba stížená chorobou, postižením, nigramotností či pokročilým věkem. Osoby nemusí být omezeny ve svéprávnosti, nicméně míra postižení, nemoci či intelektu má vliv na formu a rozsah informační povinnosti.²⁶²

Rozsah informační povinnosti roste s aktivitou smluvních stran. Táže-li se jedna ze smluvních stran na okolnosti uzavírané smlouvy, roste tím zcela samozřejmě informační povinnost. Stejný závěr platí i při vyjádření kauzy závazku.²⁶³ Soudobá právní věda i soudní praxe stojí na stanovisku, že kauza závazku je hospodářský účel, ekonomický cíl, který smluvní strany sledovaly.²⁶⁴ Možná lépe řečeno, kauza je hospodářský cíl, pro který závazek vznikl.²⁶⁵ Kauza zároveň obsahuje motiv jedné ze smluvních stran.²⁶⁶ Z hlediska právního je motiv jedné ze smluvních stran irelevantní (např. § 901 odst. 2 ABGB), ledaže by pohnutka byla učiněna součástí právního jednání.²⁶⁷ Tyto závěry i bez výslovného zakotvení bývají akceptovány i v ostatních evropských státech.²⁶⁸

Právě uvedené ukážeme na praktickém příkladu – při koupi nemovitosti není relevantní, za jakým účelem tak činím a jak chci s koupenou nemovitostí naložit, pokud tuto pohnutku kupující neučiní součástí právního jednání. Chce-li kupující v koupeném domě realizovat půdní vestavbu a po koupi se ukáže, že to není technicky možné, lze těžko namítat, že kupující o tom nebyl informován. Pokud však v průběhu uzavírané smlouvy tento záměr

Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 174.

²⁶² DEMOTT, Deborah, A. Do you have the right to remain silent?: Duties of disclosure in bussiness transactions. *Delaware Journal of Corporate Law*, 1994, vol. 19, s. 97.

²⁶³ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract. A Comparative Treatise.* 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 307.

²⁶⁴ KNAPP, Viktor. O důvodu vzniku závazků a o jejich kause. In. *Stát a právo IV.* Praha: Nakladatelství ČAV, 1957, s. 45.

Na stejném stanovisku, že kauza je hospodářský cíl závazku, stojí i judikatura, např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2012, sp. zn. 33 Cdo 3894/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 21 Cdo 26/2008. Blíže o významu kauzy v římském právu a jejím vývoji. DOSTALÍK, Petr. Pojem causy v římském právu. *Acta Iuridica Olomucensis.* Olomouc: Univerzita Palackého, č. 1, 2009, s. 277–285.

²⁶⁵ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 9.

²⁶⁶ Historicky je rozlišováno dělení kauzy na *causu finalis*, *causu proxima*, *causu pactionis*. „*Causa pactionis* je důvodem uzavření smlouvy, *causa finalis* potřeba, která má být uspokojena, *causa proxima* jednání druhé osoby, které má uspokojit potřebu.“ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu.* 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 9.

²⁶⁷ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti.* Praha: Leges, 2014, s. 764. Pro srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 1926, sp. zn. Rv I 1487/26.

²⁶⁸ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I.* Munich: Sellier, 2009, s. 471. K české úpravě blíže dále v této práci.

SEFTON-GREEN, Ruth. General Introduction. In. SEFTON-GREEN, Ruth (ed). *Mistake, Fraud and Duties to inform in European Contract law.* Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 20. GORDLEY, James. Mistake in Contract Formation. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] [cit. 3. 9. 2012]. Dostupné z <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>.

kupující vyjádří, potom může být zkoumáno, zda prodávající měl informaci poskytnout, zjistit či odkázat na odborníka.²⁶⁹

Stejně jako jsou výše uvedeny případy, kdy obvykle informační povinnost vznikne, lze sledovat případy, kdy nevzniká. Nebude tak tomu, pokud se jedná o informace, jež druhá smluvní strana má, které jí jsou dostupné, zejména z veřejného seznamu²⁷⁰. Jedná se rovněž o informace zcela zjevné (poškrábaný lak automobilu). Informační povinnost nevznikne ani za situace, kdy náklady na sdělení informace jsou vyšší než hodnota samotné informace.²⁷¹ Je však třeba vždy posoudit dostupnost informace (viz případ č. 3, změny územního plánu jsou jinak dostupné pro osoby žijící v obvodu obce).

Stejně tak nelze dovodit informační povinnost ve vztahu ke všem rysům předmětu smlouvy, a to z toho důvodu, že ty jsou smluvními stranami hodnoceny vždy rozdílným způsobem. Např. kvalita prodáváného zboží je pro kupujícího objektivní hodnota, která je zjevně charakteristickým znakem zboží a pro kupujícího je důležitá. Na druhou stranu je však řada vlastností zboží, které jsou sice důležité pro každého kupujícího, avšak rozdílným způsobem. Do doby, než bude znát prodávající preference kupujícího, informační povinnost nevzniká.²⁷²

Naposledy je třeba zmínit, že samotná existence informační povinnosti a její rozsah může být dán zvyky konkrétního obchodního odvětví.²⁷³

Informační povinnost rovněž nevznikne, pokud informace sama tvoří majetkovou hodnotu.²⁷⁴ Informace má např. hodnotu, jedná-li se o know-how jedné ze smluvních stran. Stejně tak se může jednat o výsledky nákladného geologického průzkumu apod. Informační povinnost nemá odradit od získávání informací. Vlastník informace musí mít možnost za této situace informaci nesdělil.²⁷⁵ Dále, jedna ze smluvních stran neporuší informační povinnost

²⁶⁹ Ustanovení § 49a OZ64 pojednávající o omylu nezavazuje osobu, která se omylu dovolává, povinnosti podle okolností konkrétního případu zajistit si odpovídající míru objektivních informací o okolnostech, resp. skutečnostech, které má tato osoba za rozhodující pro uskutečnění zamýšleného právního úkonu. To se týká i případů, kdy jde o skutečnost odborného charakteru, v níž jednáající osoba příslušné odborné znalosti nemá (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010).

²⁷⁰ Tento princip se nám zřetelně projevuje v odpovědnosti za vady i v dnešní právní úpravě. Viz § 1917 OZ.

²⁷¹ DE GEEST, Gerrit, KOVAC, Mitja. The Formation of Contracts in Draft Common Frame of Reference. *European Review of Private Law*, 2009, č. 2, s. 117.

²⁷² ABATINA, Barbara, DARI-MAT'TIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 9.

²⁷³ Prodávající je povinen informovat, zda byl jamajský pepř poškozen slanou vodou. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 394.

²⁷⁴ KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, č. 7, s. 9 a 13.

²⁷⁵ SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 22. Obdobně se k věci staví i Schäfer. Ten činí rozdíl mezi informacemi sociálně produktivními a

tím, že druhé smluvní straně sdělí svoji domněnku, případně svůj názor.²⁷⁶ Stejně platí, pokud je sdělena neověřitelná informace.²⁷⁷

Konkrétně např. v Německu je dovozeno, že každá ze smluvních stran má sama posuzovat rizika a výhody uzavírané smlouvy. Smluvní strany téměř vždy stojí proti sobě. Z tohoto důvodu mohou strany kupní smlouvy jen těžko očekávat, že druhá smluvní strana poskytne informace o kritériích rozhodujících pro určení ceny, případně informace o tom, zda tato cena vzroste, či nikoli.²⁷⁸ Rozhodující může být rovněž účel uzavírané smlouvy.²⁷⁹ Informační povinnost vzniká za situace, kdy jedna ze stran ví o tom, že uzavíraná smlouva nenaplní účel předpokládaný druhou smluvní stranou. Limitou této informační povinnosti je očekávání druhé smluvní strany vyplývající z poctivého obchodního styku.²⁸⁰

Konkrétní obsah a rozsah informační povinnosti je dán okolnostmi konkrétního případu. Vliv na to má např. nebezpečí, které hrozí druhé smluvní straně s ohledem na její životní a obchodní zkušenosti. Rozhodující je poctivé jednání. Vliv může mít rovněž existence dlouhotrvajícího smluvního vztahu²⁸¹, zda se jedná o vztah odborníka s laikem. Čím vyšší bude intelektuálně-ekonomická převaha jedné ze smluvních stran, tím bude zpravidla

neproduktivními. Dává dva příklady, kdy v jednom někdo kupuje práva k seriálu za 10 000 DM (Daktari Case – BGH MDR, 1979, p. 730) a ví, že je může prodat za 8 mil. USD. Jako protipól dává případ, kdy si radní koupí od farmáře pozemek, kdy ho kupuje jako pastviny a ví, že zastupitelstvo změní územní plán a z pozemků učiní stavební parcely. Zatímco v prvním případě dovozuje, že je nezbytné, aby si mohl kupující informace o možnosti dobrého výdělků ponechat, neboť by tak absolutně ztrácelo smysl vyhledávat nové a nadějně věci, v druhém případě se jedná o nežádoucí jev, kdy se sice obohacuje sám radní, ale nepřináší to žádný přínos společnosti. SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 997–998.

²⁷⁶ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1803.

²⁷⁷ SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 21.

²⁷⁸ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 284 a násl.

²⁷⁹ „I při smluvních jednáních, při nichž účastníci sledují protikladné zájmy, existuje povinnost informovat druhou smluvní stranu o okolnostech, které maří jí sledovaný účel smlouvy a jsou velmi významné pro její rozhodnutí o uzavření smlouvy, pokud mohla druhá smluvní strana poskytnutí takové informace obecně očekávat. Tak je tomu dle názoru judikatury i odborné literatury ovšem obvykle pouze za okolností, které druhá smluvní strana nezná a ani je znát nemůže nebo které nerozpozná.“ (Spolkový soudní dvůr, rozsudek z 19. 5. 2006, sp. zn. VZR 264/055)

²⁸⁰ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 199.

²⁸¹ Podnikatel uzavřel smlouvu s americkou televizí na vysílací práva k televiznímu pořadu. Strany se dohodly na tom, že podnikatel obdrží polovinu z každé podlicence, kterou televizní společnost uzavře. Později se za úplaty 10 000 USD svého práva vzdal, neboť měl za to, že televizní pořad není dostatečně populární. Zjistil však, že televizní stanice zatajila, že má nabídku na podlicenci v celkové hodnotě 8 300 000 USD. Bundesgerichtshof dovedl informační povinnost s ohledem na existenci dlouhodobého smluvního vztahu mezi smluvními stranami Kötze považovat tento závěr za nesprávný. Podnikatel byl profesionální agent v oboru a mohl si tak sám zjistit marketingovou situaci a posoudit možnou změnu v zájmu publika televize. Osobní vztah není podstatný, neboť je rozdíl mezi obchodováním a osobními vztahy.

KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, 201.

vyšší i informační povinnost. Obecně však lze uvést, že sděleny by měly být ty informace, na základě kterých je možné určit, zda nedojde ke zmaření účelu smlouvy, případně zda nedojde k odhrožení plnění ze smlouvy. Podstatné je, zda druhá smluvní strana může očekávat sdělení takovýchto informací. Např. u nemovitostí je dovozena informační povinnost ve vztahu k zastavitelnosti pozemku, výnosům a nákladům, daňovým výhodám, plánovaným veřejnoprávním omezením, platební schopnosti nájemců apod. Informační povinnost může vzniknout i ke skutečnostem týkajícím se sousedských sporů a stavebním úmyslům sousedů.²⁸²

Obdobné závěry lze dovodit i v *common law*. Obvykle je kladena vyšší informační povinnost na prodávajícího, a to ve vztahu k informacím, které mohou ovlivnit hodnotu plnění. Naopak prodávající má povinnost informovat o skutečnostech, které snižují hodnotu plnění.²⁸³

²⁸² HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2008, s. 166.

²⁸³ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1822–1823.

5 Obecná informační povinnost vůči spotřebiteli z pohledu práva EU

V předchozích kapitolách byla popsána obecná informační povinnost, která se uplatní při uzavírání jakékoli smlouvy bez ohledu na povahu smluvních stran, a tedy mimo jiné i ve spotřebitelských smlouvách. Dovodili jsme rovněž, že ve spotřebitelských smlouvách existuje širší informační povinnost. Vzniká otázka, jak je tato informační povinnost rozšířena, tj. zda je např. nezbytné informovat o samozřejmých skutečnostech (horká káva, zákaz sušení zvířat v mikrovlnné troubě), o tom, zda je uzavíraná smlouva výhodná/nevýhodná apod.

Lze konstatovat, že ochrana spotřebitele má vzrůstající tendenci v posledních desetiletích. Je tomu možná i z toho důvodu, že právo Evropské unie se v jiné oblasti soukromého práva v současné době téměř žádným jiným způsobem neangažuje. S rostoucí mírou ochrany spotřebitele roste i informační povinnost podnikatelů ve vztahu ke spotřebiteli. Důvodů může být řada. Je tomu např. kvůli velmi rychlému rozvoji společnosti, zvyšující se složitosti výrobků, nemožnosti ovlivnit obsah uzavírané smlouvy, neznalosti podnikatele v případě on-line nákupů apod.²⁸⁴

Známe řadu případů ze zahraničí, kdy byla ve vztahu ke spotřebiteli dovozena až extrémní informační povinnost. Jedná se o velmi známé případy, např. případ *Liebeck vs. McDonald's Restaurants*²⁸⁵, na základě kterého je na kelímkách McDonald's (i dalších řetězců prodávajících *take away coffee*) uvedeno, že káva je horká. Může se jednat i o případy, kdy byly tabákové korporace shledány odpovědnými za újmu na zdraví způsobenou kouřením (neinformovaly, že kouření může mít negativní vliv na zdraví).²⁸⁶ Je tedy třeba uvážit, zda obecně formulovaná informační povinnost vůči spotřebiteli je širší a obsáhlejší a zda případně může vzniknout i pro informace, pro které by v běžných případech nevznikla.

²⁸⁴ SCHOLLES NORDHAUSEN, Anette. Information requirements. In. HOWELLS, Geraint, SCHLUZE, Reiner (eds). *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*. Munich: Sellier 2009, s. 213.

²⁸⁵ Paní Liebeck si koupila kávu do auta. Horká voda se jí vylila na nohy a způsobila jí rozsáhlé popáleniny. *Liebeck vs. McDonald's Restaurants, P .T. S., Inc., No. D-202 CV-93-02419, 1995 WL 360309* (Bernalillo County, N. M. Dist. Ct. August 18, 1994).

²⁸⁶ *Philip Morris USA Inc. v. Williams - 07-1216* (2009).

5.1 Zahraníční náhled se zaměřením na právo EU

Evropské právo dlouhou dobu žádným způsobem neupravovalo soukromoprávní problematiku. Zaměřilo se toliko na specifický problém, a to ochranu spotřebitele.²⁸⁷ Důvodem, proč je informační povinnost u spotřebitelských vztahů věnována zvýšená pozornost, je fakt, že představuje nejstarší²⁸⁸, základní a nejjednodušší možnost ochrany spotřebitele bez výrazné regulace soukromoprávní oblasti ze strany státu.²⁸⁹ Informační povinnost lze bez nadsázky nazvat jednou z „vlajkových lodí“ spotřebitelského práva.²⁹⁰ V současné době lze zaznamenat řadu velmi agresivních postupů podnikatelů, které vykazují řadu společných specifik (zasílání nevyžádaného plnění, cílená marketingová kampaň, akce pořádané pro slabší jedince). Tyto postupy vytvářejí prostředí, kdy jednotlivci jsou velmi zranitelní. Tím spíše je třeba právě v těchto vztazích hledět k tomu, aby konsens týkající se smlouvy byl informovaný.²⁹¹

Nelze však pustit ze zřetele, že ačkoli se jedná o B2C vztahy, stále se jedná o soukromoprávní vztah. Ingerence státu, ačkoli požadavek na regulaci B2C vztahů je v mnoha případech legitimní, by měla být v rámci soukromoprávních vztahů co nejmenší. I B2C smlouva představuje autonomní prostor soukromoprávních osob a ten musí být jako autonomní prostor chráněn.

Informační povinnost se tak jeví jako střední cesta, která na jednu stranu spotřebitele chrání, na druhou stranu minimálně zasahuje do soukromoprávních vztahů.²⁹² Howells správně poznamenává, že zásah do autonomie obchodníka (podnikatele) je vyvažován zvýšením

²⁸⁷ Čl. 4 odst. 2 písm. f) konsolidovaného znění smlouvy o fungování Evropské unie (Úřední věstník Evropské unie C 83/47) dává pravomoc Evropské unii jednat v případech ochrany spotřebitele. V čl. 114 odst. 3 se Komise zavazuje v navrhovaných předpisech dodržovat vysokou míru ochrany spotřebitele. Ochrana spotřebitele se věnuje hlava XV., která akcentuje vysokou míru ochrany spotřebitele (čl. 169).

²⁸⁸ SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 76.

²⁸⁹ RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 736. HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*, 2005, vol. 32, no. 3, s. 350.

²⁹⁰ Evropské právo nemá za cíl se o spotřebitele paternalisticky starat, nýbrž mu poskytnout právní prostředky, které by měly vyrovnat jeho nevýhody vyplývající z jeho nerovné vyjednávací pozice. Blíže viz SALAČ, Jaroslav. K povaze evropského práva na ochranu spotřebitele, *Evropské právo*, č. 6, 2000, s. 1–3. ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 32.

²⁹¹ TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract Law*, 2006, č. 4, s. 449.

²⁹² HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 350.

Informační povinnost představuje z velmi důležitých nástrojů v politice EU.

„Ensuring that consumers, through better information, are able to make informed, environmentally and socially responsible choices on food, the most advantageous products and services, and those that correspond most to their life style objectives thus building up trust and confidence.“ COM (2005) 115 FINAL, 2005/0042 COD Healthier, safer, more confident citizens: a Health and Consumer protection Strategy. Dostupný na <http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/com_2005_0115_en.pdf>.

potenciálního růstu autonomie spotřebitele, který je pak schopen dosáhnout informovaného konsensu.²⁹³ Zvýšená informační povinnost podnikatele by měla napomoci racionálnějšímu chování spotřebitele na trhu.²⁹⁴ Informační povinnost v případě spotřebitelských smluv lze rozdělit na dvě základní kategorie – informace, které popisují vlastnosti zboží či služby, a upozornění (varování) na některé nebezpečné vlastnosti zboží či služeb.²⁹⁵ Nelze však, a to je třeba akcentovat, že ačkoli úkolem informační povinnosti je odstranit informační asymetrii smluvních stran²⁹⁶, takového cíle v plném rozsahu nikdy dosáhnout. Není možné ve všech případech požadovat, aby smluvní strana sdělila všechny informace, které má k dispozici.²⁹⁷

Evropská unie v případě spotřebitelských smluv vydala řadu směrnic, které v menší či větší šíři upravují informační povinnost podnikatele vůči spotřebiteli. Bez nadsázky lze říci, že širokou míru před smluvní informační povinnosti lze považovat za jeden z největších výdobytků *acquis communautaire*.²⁹⁸ Tyto směrnice však nepřinášejí obecnou úpravu aplikovatelnou u všech spotřebitelských smluv.²⁹⁹ Obsahově jsou směrnice zaměřeny na konkrétní typy smluv (time-sharingové smlouvy, výrobky (kosmetika) či způsoby uzavření smlouvy (distanční smlouvy a smlouvy uzavřené mimo provozovny). Výjimku v tomto směru představuje např. směrnice o právech spotřebitelů³⁰⁰. Poznatky z těchto dílčích směrnic však byly abstrahovány do Společného referenčního rámce (zde se odkazujeme na výklad provedený již v rámci popisu u obecné informační povinnosti).

5.2 Rozsah informační povinnosti v právu EU

Obecné vymezení rozsahu informační povinnosti v B2C vztazích chybí. Setkáváme se s katalogy konkrétní informační povinnosti. Ty mohou být dány jak úpravou pro určitou spe-

²⁹³ HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 355.

²⁹⁴ TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract Law*, 2006, č. 4, s. 449.

²⁹⁵ HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 353.

²⁹⁶ Tamtéž, s. 354.

²⁹⁷ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 602 a násl. HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 2. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 18, s. 644 a násl.

²⁹⁸ TWIGG-FLESNER, Christian. Pre-contractual duties – from the *acquis* to the Common Frame of Reference. In: SCHULZE, Reiner (ed). *Common Frame of Reference and Existing EC Contract Law*. Munich: Sellier, 2008, s. 104.

²⁹⁹ FAGES, Bertrand. Pre-contractual Duties in the Draft Common Frame of Reference – What Relevance for the Negotiation of Commercial Contracts?. *European Review of Contract Law*, 2008, č. 3, s. 308.

³⁰⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/83/EU ze dne 25. 10. 2011, o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

cifickou oblast, tak i úpravou obecnější. Rozsah informační povinnosti je v rámci spotřebitelských smluv ovlivněn řadou faktorů, které se běžně u klasické kontraktace nemusejí vyskytovat (může se jednat o rychlost podávaných informací u smluv uzavíraných mimo provozovny, může se jednat o jazyk, v kterém jsou informace poskytovány, případně se může jednat o technický způsob prezentace informací).

Pro posouzení rozsahu informační povinnosti ve vztahu ke spotřebiteli je třeba získat určitý referenční bod, který bude představovat výchozí kritérium pro posouzení jejího rozsahu. U obecné informační povinnosti je takovým kritériem rozumně uvažující osoba, která vyvine potřebnou míru opatrnosti. Pro spotřebitelské smlouvy je takovým kritériem v evropském právu průměrný spotřebitel, jenž je průměrně obezřetný, hledící si svých zájmů.³⁰¹ Kritérium průměrného spotřebitele je výchozím kritériem pro posouzení míry a rozsahu informační povinnosti. Rozsah informační povinnosti pak může být modifikován na základě skutkových okolností konkrétního případu.

Tuto problematiku lze demonstrovat na následujícím případě – lak na vlasy je hořlavina. Tato informace je známa průměrnému spotřebiteli. V konkrétním případě může být vzhledem ke složení laku na vlasy extrémně vznětlivý až výbušný. Samotný popis složení na obalu výrobku tuto skutečnost nemusí dostatečně osvětlit. Potom je na místě, aby takovýto obal obsahoval informaci o extrémní vznětlivosti výrobku, a to navzdory skutečnosti, že průměrný spotřebitel o hořlavosti výrobku ví. Přiměřeně se k uvedené modifikaci mohou přidružit další kritéria zmíněná u obecné informační povinnosti, a sice pokud se jedná o částečně nesvéprávného, postiženého či velmi starého člověka.

Kritérium průměrného spotřebitele nebylo od počátku kodifikováno. Jednalo se o výtvor judikatorní činnosti Soudního dvora Evropské unie. Kritérium průměrně zdatného spotřebitele lze nalézt v celé řadě rozhodnutí. V počátcích se zpravidla jednalo o rozhodnutí v situaci, kdy právní řády členských států poskytovaly v spotřebitelských vztazích různou

³⁰¹ MAK, Vanesa. Standards of Protection: In search of the „Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 27. RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 736.

míru ochrany, což vytvářelo překážky ve vnitřním trhu.³⁰² Poprvé se pojem průměrného spotřebitele³⁰³ objevil v rozhodnutí R. Tusky.³⁰⁴

V současné době se již kritérium průměrného spotřebitele v evropském právu vyskytuje.³⁰⁵ Např. v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice č. 2005/29/EC, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, hovoří o průměrném spotřebiteli, jehož chování může být ovlivněno nekalými obchodními praktikami. Nadto výše uvedená směrnice počítá v čl. 5 odst. 3 s kritériem zvláště zranitelného spotřebitele.³⁰⁶ S kritériem průměrného spotřebitele se lze setkat i např. v čl. II. – 3:102 DCFR anebo čl. 2:202 ACQP.

V rozhodnutí R. Tusky Soudní dvůr Evropské Unie dovedl, že informace jsou zavádějící, s ohledem na předpokládané očekávání, jež tyto informace v průměrném a informovaném spotřebiteli mohou vyvolat, bez toho, aniž by si spotřebitel vyžádal dobrozdání odborníka, nebo aniž by provedl výzkum veřejného mínění.³⁰⁷ Z dalších rozhodnutí lze například dovést, že při hodnocení průměrného spotřebitele je nutno vzít ohled na kulturní, jazykové a sociální faktory.³⁰⁸ Dále se berou v úvahu limitace komunikace a celkový kontext, ve kterém se informace podávají, přičemž právě z okolností a celkového kontextu jednání je nutno dovést, co je podstatnou informací a jak má být tato informace detailně podána.³⁰⁹ Všechna tato kritéria mohou v konkrétní situaci modifikovat rozsah informační povinnosti.

³⁰² MAK, Vanesa. Standards of Protection: In search of the „Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 28.

³⁰³ Řada studií uvádí, že spotřebitel není ani průměrný, ani rozumný, ale že jedná zcela iracionálně. Blíže viz HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 359.

³⁰⁴ Rozsudek ze dne 16. 7. 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des KreisesSteinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung*, C-210/96. Lze se setkat s názorem, že průměrný spotřebitel a následný test průměrného spotřebitele je idealitickou představou o racionálním spotřebiteli chovajícím se efektivně na základě poskytnutých informací vycházejícím z učení *Law and Economics*. INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 35.

³⁰⁵ Mak uvádí, že navazující rozhodovací praxe je pro spotřebitele mnohem příznivější, než by kritérium průměrného spotřebitele vůbec vyžadovalo. MAK, Vanesa. Standards of Protection: In search of the „Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 34.

³⁰⁶ Obchodní praktiky, jež mohou podstatně narušit ekonomické chování pouze určité jednoznačně vymežitelné skupiny spotřebitelů, kteří jsou z důvodu duševní nebo fyzické slabosti, věku nebo důvěřivosti zvláště zranitelní takovou praktikou nebo produktem, který propaguje, způsobem, který může obchodník rozumně očekávat, se hodnotí z pohledu průměrného člena dané skupiny. Tím nejsou dotčeny běžné a oprávněné reklamní praktiky zveličených prohlášení nebo prohlášení, která nejsou míněna doslovně.

³⁰⁷ Rozsudek ze dne 16. 7. 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des KreisesSteinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung*, C-210/96 Sb.

³⁰⁸ Rozsudek ze dne 13. 1. 2000, *Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OGH*, C-220/98.

³⁰⁹ BAR VON, Chretien, CLIVE, Eric. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference I*. Munich: Selier, 2009, s. 207.

Někteří autoři, např. Howells, správně upozorňují na to, že spotřebitel může být informacemi zahlcen.³¹⁰ Větší množství informací sice na jednu stranu zvyšuje informační vybavenost spotřebitele, na druhou stranu vzniká legitimní otázka, zda spotřebitelé nejsou již informacemi přehlceni. Paradoxně se může stát, že čím více poroste informační povinnost, tím více bude kontraproduktivní. Čím více je toho spotřebiteli sděleno, tím spíše spotřebitel nebude ochoten tyto poskytnuté informace studovat. Nelze ani odhlédnout od skutečnosti, že průměrný člověk je schopen vnímat pouze cca sedm podnětů najednou.³¹¹ Přehlcení informacemi potom může znamenat, že spotřebitel spíše udělá nějakou chybu.³¹²

Zajímavá je však i skutečnost, že samotné sdělení informací ještě nutně neznamená, že spotřebitel umí tyto informace uchopit správným způsobem. Je spotřebitel schopen docenit, že podnikatel informuje spotřebitele o vadě věci či o jejích vlastnostech? Podnikatel se tímto postupem nepochybně zbaví odpovědnosti za případnou škodu, nicméně nelze jednoznačně říci, že spotřebitel by na tom byl s těmito informacemi lépe nebo hůře než před tím, než mu byly sděleny.³¹³

Je tedy na zvážení, zda by zejména ve spotřebitelských smlouvách neměly být důslednějším způsobem informace děleny na ty, které budou poskytnuty před uzavřením smlouvy, a na ty, jež budou poskytnuty po uzavření smlouvy.³¹⁴ Vytvořit takovouto hranici je však velmi obtížné. V konkrétním případě by bylo třeba rozlišit, jaké informace jsou rozhodující pro uzavření smlouvy. K tomu je však nezbytné znát preference smluvních stran. Na druhou stranu mohou existovat případy, kdy spotřebitel informace nebude potřebovat při podpisu smlouvy, ale zcela určitě po ní, a jejichž sdělení nemá na uzavření smlouvy podstatný vliv.

Obtížnost toho posouzení můžeme demonstrovat na krajním případě *Libeck vs. McDonald's*. Je informace o tom, že voda v kelímku je horká a může člověka opařit, podstatnou informací? Chce-li si někdo koupit kávu, počítá s tím, že káva se zalévá horkou vodou, která by jej mohla opařit. O tomto závěru nebude průměrný spotřebitel pochybovat a informace o takové skutečnosti bezpochyby není podstatnou pro samotné uzavření smlouvy. Nyní však budeme tento případ modifikovat a bude se jednat o kávu do auta, k okamžité spotřebě.

³¹⁰ HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 356.

³¹¹ MILLER, George, A. The Magical Number Seven, Plus or Minus Two Some Limits on Our Capacity for Processing Information. *Psychological Review*, 1994, Vol. 101, No. 2, s. 343–352.

³¹² SCHOLLES NORDHAUSEN, Anette. Information requirements. In: HOWELLS, Geraint, SCHLUZE, Reiner (eds.). *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*. Munich: Sellier 2009, s. 214.

³¹³ TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract law*, 2006, č. 4, s. 454.

³¹⁴ TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract law*, 2006, č. 4, s. 454.

Může se jednat o informaci, kterou spotřebitel potřebuje ještě před uzavřením smlouvy, neboť kupuje-li si kávu do auta a chce-li ji okamžitě konzumovat, potom kávu, která toto neumožňuje, nekoupí. Lze však na věc nahlížet i tak, že se jedná o informaci, kterou by spotřebitel měl obdržet po uzavření smlouvy jako varování.

6 Informační povinnost v českém právu

V této kapitole bude popsána informační povinnost v českém právu před účinností platného občanského zákoníku a následně informační povinnost v platném právu. Popsán bude nejen legislativní základ, ale i rozsah a limity informační povinnosti.

6.1 Informační povinnost v českém právu před účinností zák. č. 89/2012

Sb.

Předchozí česká právní úprava (občanský zákoník, obchodní zákoník) obecnou informační povinnost neznala. Znala pouze konkrétní informační povinnost, kdy se jevilo jako nutné a nezbytné vyrovnat v konkrétních případech objektivně existující informační deficit jedné ze smluvních stran. Snaha zákonodárce vyrovnat tento objektivně existující informační deficit může být způsobena řadou důvodů – může se jednat o odbornost smluvních stran, může se jednat o možnost přístupu k informacím, může se jednat o pozici strany na trhu apod.

Obecným pravidlem je, že každá strana má jednat bedlivě a vyvinout běžnou míru obezřetnosti. To však nemůže vést ke zneužívání. V běžných B2B vztazích tento problém není patrný, respektive nemusí být tak zřejmý. Naopak ve vztazích B2C vyvstává řada problémů, které ve vztazích B2B nejsou patrné. V prvé řadě se jedná o zcela zjevnou nerovnováhu. Tato nerovnováha může mít řadu příčin. Může se jednat o velmi rychlý rozvoj společnosti, složitost některých výrobků, nemožnost ovlivnit obsah smlouvy, v případech on-line obchodů je to nemožnost osobního setkání s prodejcem apod.³¹⁵ Zcela nepochybně sem rovněž můžeme řadit propracované marketingové kampaně, podprahové reklamy a překvapení spotřebitelů v jejich domovech. Za této situace je zcela zřejmé, že ve spotřebitelských vztazích existuje silná vůle pro regulaci a vyrovnání postavení mezi smluvními stranami. Informační povinnost daná podnikateli představuje nástroj, jak shora uvedený informační deficit odstranit.³¹⁶ Z tohoto důvodu tak byla uložena podnikateli konkrétní informační povinnost např. v § 53 odst. 4 OZ64, § 54b odst. 2 OZ64, § 60 odst. 1 OZ64 apod.

Konkrétní informační povinnost bychom našli stejně jako v římském právu v úpravě vadného plnění (viz § 596 OZ64 a § 617 OZ64). Výslovně uložená informační povinnost byla

³¹⁵ SCHOLES NORDHAUSEN, Anette. Information requirements. In. HOWELLS, Geraint, SCHLUZE, Reiner (eds.). *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*. Munich: Sellier 2009, s. 213.

³¹⁶ HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 350. RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 736.

např. uložena pojistníkovi a pojištěnému (§ 14 PojS), věřiteli vůči dlužníku (§ 4 SpotÚ a násl.) apod.

Informační povinnost, respektive její nesplnění, nemělo jednotné následky. Ty mohly být ve sféře práva soukromého, stejně jako ve sféře práva veřejného. Nesplnění informační povinnosti mohlo mít za následek spáchání správního deliktu (§ 9 a § 10 ve spojení s § 24 odst. 7 OchS). Mohlo být důvodem pro odpovědnost za vady (§ 597 OZ64), důvodem pro odstoupení od smlouvy (§ 23 odst. 1 PojS), případně důvodem pro prodloužení lhůty pro odstoupení od smlouvy (§ 53 odst. 7 OZ64). Odpovědnost za škodu v těchto případech vznikala z důvodu porušení konkrétní povinnosti, např. § 617 OZ64. Ačkoli se tedy jedná o formu předsmulvních odpovědnosti, není zde vazba na § 42 OZ64. Informační povinnost ve své obecné formě nebyla odvoditelná z žádného ustanovení občanského či obchodního zákoníku, přesto byla, dalo by se říci, ve výjimečných případech dovozena.

V první řadě byla informační povinnost dovozována ve vztahu k požadavkům, které jsou kladeny na minimální obsah smlouvy. Ustanovení § 43a OZ64 stanovovalo požadavky návrhu na uzavření smlouvy.³¹⁷ Návrh na uzavření smlouvy musel obsahovat minimálně podstatné kusy uzavírané smlouvy.³¹⁸ Z návrhu na uzavření smlouvy musí být zřejmé, co má být obsahem uzavírané smlouvy, a tedy o tomto vymezení práv a povinností smluvních stran musí být akceptant oferentem informován. Smlouva vzniká jednoznačným přijetím takového návrhu (§ 44 OZ64).

Následkem nesplnění této informační povinnosti nebyla neplatnost smlouvy. Důsledkem bylo nesjednání smlouvy, případně smlouva nebyla uzavřena s předpokládaným obsahem. Vzhledem ke skutečnosti, že smlouva představuje konsens dvou smluvních stran, musí být splněny minimálně shora uvedené požadavky. Při jejich nedodržení smlouva nevznikne. Rovněž může nastat stav, kdy dojde k bezdůvodnému ukončení jednání o uzavření smlouvy, neboť jedna z kontrahujících stran neuvede všechny podstatné body pro uzavření smlouvy, a tudíž druhá strana nemůže uzavřít platnou smlouvu. V případě, že jedna ze smluvních stran má zájem uzavřít smlouvu s určitým obsahem, musí o tomto druhou stranu informovat. Nesplnění této informační povinnosti bude mít za následek, že smlouva bude uzavřena s obsahem, který je kryt konsensem smluvních stran. Je pravdou, že právě uvedené není stan-

³¹⁷ Projev vůle směřující k uzavření smlouvy, jenž je určen jedné nebo více určitým osobám, je návrhem na uzavření smlouvy (dále jen „návrh“), jestliže je dostatečně určitý a vyplývá z něj vůle navrhovatele, aby byl vázán v případě jeho přijetí.

³¹⁸ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 402.

dardně vnímáno jako informační povinnost, tj. jako předsmulvná odpovědnost. Porovnáme-li však shora uvedené s obsahem § 1728 odst. 2 OZ, potom je zřejmé, že se o informační povinnost musí jednat, neboť nebudou-li specifikovány podstatné náležitosti uzavírané smlouvy, nemohou se smluvní strany přesvědčit o tom, že bude uzavřena platná smlouva.

Tradičněji bylo však porušení informační povinnosti spojováno s omylem a relativní neplatností právních úkonů (§49a OZ64 ve spojení s § 40a OZ64). Právní úkon byl neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu vycházejícím ze skutečnosti, jež byla pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Ze zákonné dikce bylo možné dovodit, že informační povinnost nebude splněna tam, kde bude druhá strana klamavě informována, nebude informována o skutečnostech, o kterých by informována být měla, případně nebude informována o tom, že se nachází v omylu. Vyvolání omylu bude relevantní pouze, pokud se omyl týkal podstatné okolnosti rozhodující pro provedení právního úkonu. O omyl v rozhodujících okolnostech půjde, jestliže by při znalosti pravdivé informace k uzavření smlouvy nedošlo.³¹⁹

Vyvolání omylu, případně využití omylu, je objektivní odpovědností jedné ze smluvních stran.³²⁰ To mimo jiné znamená, že nesplnění povinnosti informovat o podstatných skutečnostech bylo posuzováno objektivně. Tato objektivní odpovědnost však nebyla/není bezmezná. V době uzavírání smlouvy musí být strana, která omyl vyvolá, schopná rozpoznat, že svým jednáním způsobí omyl.³²¹ Tento závěr by mohl svádět k tomu, že se přece jen jedná o subjektivní odpovědnost. Není tomu tak. Ústavní soud pouze vymezil limitu pro vyvolání omylu (lze hovořit i o liberačním důvodu). Tím byla v zásadě dána i zásadní limita pro informační povinnost. Nelze dovodit informační povinnost tam, kde jedna ze smluvních stran nemůže mít informace o určitých skutečnostech.

Ve vztahu k omylu a potažmo informační povinnosti je třeba upozornit na institut omluvitelnosti omylu. Právně relevantní omyl má za následek neplatnost smlouvy pouze za předpokladu, že se jedná o omluvitelný omyl. Nejvyšší soud judikoval, že každá osoba, která

³¹⁹ Pokud kupující ujistí prodávajícího o tom, že je schopen v dohodnuté lhůtě zaplatit kupní cenu, a toto ujištění doloží vědomě nepravdivými skutečnostmi, je smlouva v případě, že by bez tohoto ujištění k jejímu uzavření nedošlo, relativně neplatná podle § 49a ve spojení s § 40a ObčZ. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. Zn. 22 Cdo 2506/99)

³²⁰ Posuzování charakteru odpovědnosti při vyvolání omylu se v průběhu posledních 50 let měnilo. V šedesátých letech se uvádělo, že „zákon není v tomto směru dost jasný, ale zřejmě podle všeho je třeba, aby druhý účastník vyvolání omylu zavinil, a to formou nedbalosti (v případě úmyslu šlo o lest)“. KNAPP, Viktor, PLANK, Karol, a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965, s. 237. Později se tento náhled změnil na objektivní charakter vyvolání omylu. ČEŠKA, Zdeněk, KABÁT, Josef, ONDŘEJ, Josef, ŠVESTKA Jiří. *Občanský zákoník: Komentář I. Díl*. Praha: Panorama, 1987, s. 198.

³²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04.

„zanedbala pro ni ve věci objektivně existující možnost přesvědčit se o pravém stavu věci, a bez příčiny se ve svém úsudku nechala mylně ovlivnit případnými dojmy, náznaky řešení, resp. hypotézami o vlastnostech předmětu zamýšleného právního úkonu,“³²² nemůže se dovolat aplikace § 49a OZ64. Ani jedna ze smluvních stran nemůže při sjednávání smlouvy bezmezně věřit informacím poskytnutým druhou smluvní stranou. Je nutno vyvinout alespoň obvyklou pozornost.³²³ Pokud by došlo k zanedbání takové pozornosti, následkem bude, že se nebude jednat o omluvitelný omyl, tj. smluvní strana se nebude moci dovolat relativní neplatnosti. Soudní praxe tak dovodila, že postupník je povinen zjistit si informace o pohledávce, podnájemce se nemůže spolehnout na ujištění nájemce o výši nájemného atd.³²⁴

Naposledy je nutné spojit informační povinnost s § 415 OZ64, tj. s prevenční normou. Kritiku této právní normy ponecháváme v této práci stranou. V několika málo případech bylo dovozeno, že z prevenční normy vyplývá pro jednu ze smluvních stran povinnost informovat druhou smluvní stranu o informacích podstatných pro uzavření smlouvy. Bylo tak např. dovozeno, že „splnění obecné prevenční povinnosti naopak předpokládalo, že žalovaná jako stavebník a pronajímatel upozorní žalobkyni na všechny okolnosti, které by mohly být pro záměr žalobkyně podstatné a které by znamenaly riziko, že se její záměr nezdaří. Odvolací soud zde tedy posoudil povinnost žalované nesprávně, když její jednání ve fázi uzavírání smlouvy nepodřídil režimu ust. § 415 obč. zák.“³²⁵ Z citovaného rozhodnutí samozřejmě nevyplývá povinnost pro smluvní strany aktivně vyhledávat informace, či informovat druhou smluvní stranu o všech skutečnostech, jež jsou druhé straně známé. Smluvní strana má informovat druhou smluvní stranu o okolnostech, které jsou pro druhou smluvní stranu významné. Na významnost může být usuzováno z pohnutky k právnímu jednání, byla-li taková pohnutka v rámci kontraktačního procesu vyjádřena. Ani jedna ze smluvních stran není povinna zjišťovat po-

³²² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002.

³²³ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 15.

³²⁴ V podrobnostech: Nejvyšší soud neshledal jako právně relevantní takový omyl, kdy si postupník neověřil, že postupovaná pohledávka byla přihlášena v konkursu vedeném na majetek dlužníka (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002). O omyl omluvitelný se nejedná v případě, kdy se podnájemce spolehl na ústní ujištění, že výše podnájemného bude stejná jako nájemného, ačkoli si mohl vyžádat nájemní smlouvu a seznámit se s jejím obsahem (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009). Ustanovení § 49a ObčZ, pojednávající o omylu, nezbavuje osobu, která se omylu dovolává, povinnosti podle okolností konkrétního případu zajistit si odpovídající míru objektivních informací o okolnostech, resp. skutečnostech, které má tato osoba za rozhodující pro uskutečnění zamýšleného právního úkonu. To se týká i případů, kdy jde o skutečnost odborného charakteru, v níž jednající osoba příslušné odborné znalosti nemá. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010).

³²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009.

hnutku druhé smluvní strany k právnímu jednání, případně provádět šetření, zda zamýšlený cíl druhé smluvní strany je dosažitelný pomocí uzavírané smlouvy.³²⁶

Snad závěrem lze upozornit na § 226 OZ64 ve znění platném a účinném před novelou provedenou zákonem č. 509/1991 Sb. Tato úprava představovala obecnou informační povinnost o službách poskytovaných organizacemi. Ustanovení obdobného charakteru nebylo do úpravy předchozí právní úpravy po velké novele provedené zákonem č. 509/191 Sb. převzato.³²⁷

6.2 Informační povinnost v platném právu

Informační povinnost je v platném právu vymezena v § 1728 odst. 2 OZ. Informační povinnost je promítnutím obecného principu poctivého jednání (§ 6 odst. 1 OZ) do smluvního práva.³²⁸ Poctivost je obecným principem celého soukromého práva, jehož obsahem je nejen povinnost poctivého jednání vůči druhé straně, ale i možnost oprávněně spoléhat na poctivé jednání strany druhé.³²⁹ Již samotným vstupem do smluvních jednání vzniká mezi stranami vztah důvěry a kontrahující strany jsou povinny jednat vůči sobě loajálně.³³⁰ Strany jednající o uzavření smlouvy by tedy měly vzájemně kooperovat tak, aby byl naplněn účel smlouvy, a hledět na zájmy druhé strany.³³¹ Zároveň je však funkcí principu poctivosti doplňovat povinnosti, které nejsou součástí smlouvy. Tímto doplněním mohou samozřejmě být i předmluvní informační povinnosti, pokud v konkrétním případě poctivé jednání vyžaduje, s ohledem na všechny okolnosti případu, sdělení informací.³³²

³²⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96.

³²⁷ Organizace je povinna poskytnout službu tak, aby potřeba občana mohla být řádně uspokojena; vyžaduje-li to povaha služby, je organizace povinna občana o ní též správně a úplně informovat.

³²⁸ HULMÁK, Milan. Limity předmluvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 54.

³²⁹ MELZER, Filip, Tégl, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 112.

³³⁰ MELZER, Filip, Tégl, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 110–111. Obdobně CASTRÓNOVO, Carlo. Information Duties and Precontractual Good Faith. *European Review of Private Law*, 2009, č. 4, s. 565.

³³¹ NOVÝ, Zdeněk. Princip „poctivosti“ dle Draft Common Frame of Reference jako inspirace pro výklad § 6 odst. 1 návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, ročník 2012, č. 2, s. 46. TELEČEK, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, ročník 2011, č. 1, s. 2. Srov. čl. I. – 1:103 DCFR. LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 75. Nález Ústavního soudu ze dne 15. června 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09 *in fine*. Nález Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06. Srovnej § 76 NSpotÚ.

³³² LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 79.

Obě smluvní strany vstupující do vzájemných jednání a mohou legitimně očekávat³³³, že budou mít dostatek informací (skutkových a právních) k uzavření smlouvy a smlouva tak vznikne na základě informovaného konsensu.³³⁴ Nelze však ignorovat skutečnost, že základním principem veškerého obchodu je snaha maximalizovat vlastní zisk při minimalizaci nákladů na vytvoření zisku. To v zásadě znamená, že každý subjekt se snaží zboží/služby získat či vyrobit za co nejnižší cenu a za co nejvyšší cenu prodat/poskytnout. Je možné říci, že každá ze stran usiluje o co nejlepší plnění druhé strany za co nejhorší plnění své.³³⁵ Mohou samozřejmě existovat i výjimky z tohoto pravidla, např. uzavření smlouvy, která je sice nevýhodná, ale v konečném důsledku znamená zlepšení pozice konkrétní smluvní strany (většinový akcionář vykoupí akcie minoritních akcionářů za dvojnásobnou cenu, než je jejich cena tržní³³⁶). Nevýhodnost uzavírané smlouvy může být smluvním stranám známa. O konkrétní podobě nevýhodnosti však jedna ze smluvních stran vědět nemusí, a přesto s vědomím rizika, že tato nevýhodnost existuje, smlouvu uzavře (§ 1794 odst. 2 OZ). Je to totiž právě vůle smluvních stran, která dává vzniknout smlouvě, a projevem vůle může být uzavření smlouvy při nedostatku informací. Na druhou stranu nelze ignorovat fakt, že ochrana autonomie vůle může v konkrétních případech ustoupit ochranně jiných práv smluvních stran.³³⁷

Ustanovení § 1728 odst. 2 OZ výše popsané základní předpoklady smluvního práva nemůže ani při nejlepší snaze vyloučit či omezit. Ostatně by tento účel ani komentované ustanovení mít nemělo. Především by měly smluvní strany uzavřít platnou smlouvu a mělo by dojít k naplnění účelu, který smluvní strany uzavřením smlouvy sledovaly. K tomuto cíli by

³³³ Na očekávání toho, co je slibováno (a kým), je nahlíženo jako na něco, co si druhá strana představuje, že bude splněno a kým to bude splněno. WILLETT, Chris. *Autonomy and Fairness: The Case of Public Statement*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 4.

³³⁴ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 200.

³³⁵ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 607.

³³⁶ Zákon o obchodních korporacích stanovuje pouze minimální cenu pro squeeze out, když požaduje, aby hlavní akcionář doložil přiměřenost protiplnění znaleckým posudkem (§ 375 odst. 1 ZOK).

³³⁷ V obecné rovině lze souhlasit s názorem zdůrazňujícím význam autonomie vůle v oblasti závazkových vztahů. Ústavní soud k tomu doplňuje, že respekt a ochranu autonomie vůle považoval ve své předchozí judikatuře dokonce za zcela elementární podmínku fungování materiálního právního státu, za původní „matrici“ vztahu mezi jednotlivcem a veřejnou mocí ve smyslu „konstanty“ vytčené před závorkou, „v níž se ocitají jednotlivá specifikovaná základní práva pozitivněprávně formulovaná v reakci na jejich masové porušování autoritativními či totalitními režimy. Potřeba formulace dílčích základních práv byla totiž vždy historicky podmíněna reakcí na masové porušování té které oblasti svobody jednotlivce, z níž vyvstalo konkrétní základní právo.“ Přesto však ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit. (náleží Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09)

měla směřovat informační povinnost. Pokud již informační povinnost vznikne, je třeba ji plnit pravdivě a úplně.³³⁸

Je třeba si rovněž uvědomit, že § 1728 odst. 2 OZ nestojí v občanském zákoníku osamoceně. Nalezneme řadu ustanovení, které upravují informační povinnost ve zvláštních případech anebo se zvláštními následky. Může se jednat jak o ustanovení, která se týkají informační povinnosti toliko nepřímou (např. omyl, podvod, *laesio enormis*, práva z vad), ale která upravují výslovně formulovanou informační povinnost. O vztahu jiných ustanovení neupravujících výslovně formulovanou informační povinnost a o jejich vztahu k obecně formulované informační povinnosti bude pojednáno níže v této práci. Výslovně formulované informační povinnosti představují *lex specialis*, a proto se užijí přednostně před obecnou úpravou informační povinnosti. Na druhou stranu i u smluv, u kterých se uplatní konkrétní informační povinnost, není vyloučena aplikace té obecné, a to v rozsahu, v kterém se nepřekrývá s konkrétně formulovanou informační povinností (např. prodávajícímu vznikne zvláštní povinnost informovat o vadách věci, ale zároveň i např. o běžných nákladech na provoz nemovitosti).

Informační povinnost nemusí být stanovena pouze výslovně (viz § 1728 odst. 2 OZ, § 1811 odst. 2 OZ apod.). Informační povinnost může být stanovena stranám i tím, že zákon stanoví následky pro její porušení /viz § 1916 odst. 1 písm. b) OZ, § 2873 odst. 2 OZ apod./.

Je třeba si rovněž uvědomit, že informační povinnost a její plnění není poskytování rad. Zatímco poskytnutím informace je sdělení skutečnosti, kterou druhá smluvní strana nezná, radou je určité doporučení jak jednat.³³⁹ Zpravidla bude platit, že tam kde končí povinnost informovat, začíná povinnost radit.³⁴⁰

Níže v kapitolách budou popsány jednotlivé aspekty informační povinnosti, zejména její vznik, rozsah, omezení a další faktory, které na ni mohou mít vliv. Znovu však opakujeme, že níže uvedené závěry nejsou vyčerpávajícím výčtem možností a limitů informační povinnosti. Okolnosti každého případu mohou rozsah informační povinnosti měnit. Je třeba si rovněž uvědomit, že pravidla uvedená v jednotlivých kapitolách pro určení rozsahu anebo

³³⁸ Viz např. § 2788 odst. 1 OZ.

³³⁹ MELZER, Filip. Škoda způsobená informací nebo radou. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1 – 2, s. 16.

³⁴⁰ GILIKER, Paula. Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 631. GREEN-SEFTON, Ruth. *Duties to Inform versus Party Autonomy: Reversing the Paradigm (from Free Consent to Informed Consent)? – A Comparative Account of French and English Law*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 174.

vyločení informační povinnosti se mohou v mnoha případech překrývat, anebo se mohou i vzájemně vylučovat. V konkrétních okolnostech může být jedno z pravidel upřednostněno, anebo upozaděno.

6.2.1 Vznik informační povinnosti

Občanský zákoník obecně nedefinuje žádné časové rozmezí, na které by se aplikovala ustanovení o předšmluvní odpovědnosti. Na tuto okolnost upozorňuje správně Hrádek a navrhuje vyjít z německé úpravy, tj. z § 311 odst. 2 BGB. Z německé výslovné úpravy vyplývá, že aktivace předšmluvní odpovědnosti je spojena s (i) vyjednáváním o smlouvě, (ii) popudem k uzavření smlouvy a (iii) podobnými obchodními kontakty.³⁴¹ Tato úprava je nepochybně podnětným inspiračním zdrojem. Výslovná úprava by byla přínosná, není však pro praxi nezbytná. Výše uvedené závěry lze bez obtíží dovodit. Jednoznačný je pouze okamžik ukočení předšmluvní fáze, kterým je uzavření smlouvy, anebo ukončení jednání o uzavření smlouvy.³⁴²

Předšmluvní jednání mohou být zahájena návrhem na uzavření smlouvy (§ 1732 OZ), o kterém může být následně jednáno. Nejedná se však o pravidlo. V obchodních vztazích je naopak obvyklé, že návrh na uzavření smlouvy je až výsledek předšmluvních jednání. Návrh na uzavření smlouvy a jeho akceptace mohou představovat již jen formální krok. Jednání o uzavření smlouvy mohou představovat i vzájemné kontakty týkající se obchodu, sdělení představ, prohlížení zboží, zjišťování podmínek pro uzavření smlouvy apod.³⁴³ Mohli bychom zobecnit, že jednání o uzavření smlouvy jsou zahájena v okamžiku, kdy jedna strana projeví navenek vůči druhé straně zájem o uzavření smlouvy.³⁴⁴

Vznik informační povinnosti nelze pojit jen se zahájením jednání o uzavření smlouvy. Povinnost informovat může vzniknout i během procesu uzavírání smlouvy.³⁴⁵ Může se tak stát např. v situaci, kdy jedna ze smluvních stran položí otázky týkající se dojednávane

³⁴¹ HRÁDEK, Jiří. Předšmluvní odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 45.

³⁴² V podrobnostech blíže viz HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 3–4.

³⁴³ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 49.

³⁴⁴ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 2.

³⁴⁵ Ondřej trefně uvádí, že v rámci spotřebitelských smluv lze rozdělit informační povinnost na tu, která je plněna před podáním a po podání nabídky na uzavření smlouvy. ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 32.

smlouvy³⁴⁶, pokud jedna ze smluvních stran zjistí např. informace o skutečnostech ovlivňujících plnění, důvodech neplatnosti smlouvy, neexistenci veřejnoprávního povolení pro plnění ze smlouvy anebo nemožnosti jeho vydání, změně okolností³⁴⁷ apod.

Občanský zákoník a případné jiné právní předpisy (např. CestR) mohou v některých případech specifikovat časový okamžik, kdy mají být informace poskytnuty. Zpravidla se tak stane požadavkem na poskytnutí informací před uzavřením smlouvy (např. § 2524 OZ, § 2760 OZ, § 10 CestR). V některých případech stanoví požadavek na poskytnutí informací před uzavřením smlouvy anebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, a to s dostatečným časovým předstihem (§ 1811 odst. 2 OZ, § 1820 odst. 1 OZ, § 1843 odst. 1 OZ, § 1854 odst. 2 OZ). Pojem „s dostatečným předstihem“ není zákonem definován. Soudíme, že se musí jednat o takovou lhůtu, ve které bude schopna smluvní strana posoudit podmínky uzavírané smlouvy, učinit si komplexní názor na uzavíranou smlouvu, a konsens této smluvní strany bude informovaný.³⁴⁸ Bude třeba vždy vycházet z konkrétních okolností případu.³⁴⁹

Okamžik poskytnutí informací může být vázán nejen na časové určení, ale také na určitou činnost jedné ze smluvních stran. Úprava spotřebitelského úvěru tak váže poskytnutí informací na dva časové okamžiky – posouzení úvěruschopnosti a dostatečný předstih před uzavřením smlouvy anebo učinění závazného návrhu na uzavření smlouvy (§ 100 odst. 1 NSpotÚ).

V případě sjednávání smlouvy pomocí telefonu je třeba základní údaje o podnikateli sdělit na počátku telefonního hovoru (§ 1825 OZ).

³⁴⁶ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 608. Srovnej § 2788 odst. 1 OZ a § 2789 odst. 2 OZ.

³⁴⁷ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 540. Obdobně viz *With v O'Flanagan* [1936] Ch 575 Court of Appeal.

³⁴⁸ HEIDERHOFF, Bettina, ZMIJ, Grzegorz. *Law of E-Commerce in Poland and Germany*. Munchen: Sellier, s. 56. Srovnej: „Lhůta ‚s dostatečným předstihem‘ stanovená v zákoně o spotřebitelském úvěru má umožnit spotřebiteli, aby v klidu prostudoval předmluvní informace a byl sám schopen posoudit, nakolik budoucí smluvní vztah odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Tuto lhůtu bude třeba posuzovat i s ohledem na složitost produktu, který je spotřebiteli nabízen (u jednoduššího produktu s méně parametry může být lhůta kratší, u komplikovaného produktu delší).“ MINISTERSTVO FINANČÍ. *Spotřebitelský úvěr: Často kladené dotazy*. [online]. mfcz.cz, 30. 11. 2012 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.mfcz.cz/cs/soukromy-sektor/uvery-pro-spotrebitele/spotrebitelsky-uver/casto-kladene-dotazy>>. Někteří autoři vztahují pouzení dostatečného předstihu k povaze plnění. BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 215.

³⁴⁹ Je však třeba mít na paměti, že existuje řada případů, kdy informace s dostatečným časovým předstihem nebude možné poskytnout. Např. v případě cestovního pojištění pro *last minute* zájezdy nebo bezprostředního odjezdu na neplánovanou pracovní cestu do zahraničí bude jen velmi obtížné tuto lhůtu dodržet. PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Ke změně zákona č. 168/1999 Sb. a změně zákona č. 277/2009 Sb. podle zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. *Pojistné rozpravy*, 2013, č. 31, s. 24.

V obecné rovině je předsmuvní informační povinnost spojena s vyjednáváním o uzavření smlouvy. Platná právní úprava z tohoto obecného závěru činí výjimky. V některých případech zákon stanoví povinnost poskytnout informace, aniž by vůbec bylo jednáno o uzavření konkrétní smlouvy. Je tomu tak např. v případě time-sharingových smluv. Podnikatel je povinen sdělit v rámci nabídkové nebo prodejní akce³⁵⁰ účel a povahu akce (§ 1854 odst. 1 OZ) a po celou dobu trvání této akce musí podnikatel umožnit spotřebiteli přístup k specifickému katalogu informací.³⁵¹ Dalším příkladem jsou spotřebitelské úvěry. Zákon o spotřebitelském úvěru obdobně jako úprava time-sharingových smluv reguluje rozsah informací v reklamě (§ 91 NspotÚ) a informace trvale přístupné spotřebiteli (§ 92 NspotÚ).

Zatímco výše byly popsány případy, kdy podnikatel poskytuje předsmuvní informace ještě před započatím jednání o uzavření smlouvy, v jiných případech zákonodárce upravuje pravidlo opačné. Např. v případě distančních smluv a neumožňují-li prostředky komunikace³⁵² na dálku sdělení všech informací (viz § 1811 odst. 2 OZ a § 1820 odst. 1 OZ), může podnikatel sdělit pouze část informací z katalogu informací (§ 1824 odst. 2 OZ věta první) a ostatní údaje mohou být poskytnuty až do okamžiku plnění (§ 1824 odst. 2 OZ věta druhá). Obdobně je tomu v případě spotřebitelského úvěru (§ 100 odst. 3 NspotÚ). Tato úprava však v žádném případě neznamená, že by se poskytnutím informací po uzavření smlouvy měnil její obsah.

6.2.2 Rozsah informační povinnosti

Informační povinnost má za cíl odstranit v konkrétních případech informační asymetrii smluvních stran. Obecně lze říci, že se tak děje v případech, kdy se jeví jako nepoctivé, ponechat jednu ze smluvních stran v nevědomosti o skutkových anebo právních okolnostech uzavírané smlouvy. Při určení rozsahu informační povinnosti je třeba vyjít z premisy, že poskytnuty mají být zejména ty informace, které se týkají všech skutkových (např. rychlost zkázy věci, možnosti údržby, možnosti využití) a právních okolností (existence práva třetí osoby

³⁵⁰ Pro úplnost je třeba uvést, že regulaci reklamy v rámci time-sharingových smluv upravuje § 5i RegRek.

³⁵¹ Rozsah informační povinnosti je stanoven v nařízení vlády č. 364/2013 Sb., o formulářích pro smlouvy, ve kterých se sjednává dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby.

³⁵² Nejedná se o objektivní nemožnost poskytnutí informací, ale nemožnost poskytnutí pomocí prostředku komunikace na dálku, např. omezení počtu znaků na displejích určitých mobilních telefonů nebo časové omezení u televizních reklamních šotů. Bod 36 odůvňování směrnice č. 2011/83/EU.

užívat věc, nutnost souhlasu nadřízeného orgánu³⁵³), které jsou rozhodné pro uzavření smlouvy.

Rozsah informační povinnosti může být ovlivněn řadou okolností, např. typem uzavírané smlouvy (§ 2760 OZ), charakterem smluvních stran (§ 1820 OZ, § 1800 odst. 1 OZ), způsobem kontraktace (§ 1820 OZ a násl.)³⁵⁴ apod. Podstatné však je, že rozsah sdělovaných informací je možné omezit na ty, které může druhá smluvní strana legitimně očekávat³⁵⁵ tak, aby její konsens při uzavírání smlouvy byl, pokud možno, informovaný.³⁵⁶ Je třeba si uvědomit, že rozsah očekávatelných informací se může lišit (např. průměrný spotřebitel může očekávat jiný typ a rozsah informací než podnikatel). Nelze tím však dovést neomezenou informační povinnost.³⁵⁷ Stejně tak lze jen těžko předpokládat, že smluvní strany dosáhnou plně informovaného konsensu.³⁵⁸ Lze předpokládat, že vždy existují skutečnosti, o kterých smluvní strany nemají/nemusejí³⁵⁹ mít informace³⁶⁰ a které nemohou, případně mohou být jen velmi

³⁵³ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1988/2006.

³⁵⁴ Např. v rámci distančních smluv anebo smluv uzavíraných mimo prostory určené k podnikání je rozsah informačních povinností širší, než je tomu u spotřebitelských smluv, neboť např. u smluv uzavíraných mimo obchodní prostory existuje zvýšené riziko, že spotřebitel záležitost vyhodnotí bez náležité péče. WEATHERILL, Stephen. *EU Consumer Law and Policy*. 2nd edition. Massachusetts: Edward Elgar Publishing, Inc., 2013, s. 38. Zvýšená informační povinnost má substituovat fyzickou nepřítomnost osob u uzavírané smlouvy. VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013, s. 111.

³⁵⁵ Srovnej závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1975/2011: „Jestliže ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů vyplývá, že mezi žalobkyní a společností AutoHypo s. r. o. byla uzavřena 19. února 2007 smlouva o spolupráci v oblasti finančního leasingu a úvěrů, kterou si upravily vztahy vznikající při prodeji zboží v komoditě vozidel s využitím finančních produktů – finančního leasingu a úvěru, že dovolatel se dostavil do provozovny AutoHypo s. r. o. (prodávající vozidla) s úmyslem zakoupit osobní automobil, na který neměl dostatek finančních prostředků, přičemž tato situace je běžně řešena v místě prodeje vozidla poskytnutím úvěru zájemci o koupi vozidla, jak se stalo i v případě dovolatele, je nepochybné, že okolnosti uzavření smlouvy o úvěru vylučují aplikaci ustanovení § 57 odst. 1 obč. zák. zvýhodňujícího dovolatele jako spotřebitele při uzavření smlouvy, když smlouva o úvěru nebyla uzavřena mimo prostory obvyklé k podnikání žalobkyně.“ Obdobně viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. 32 Cdo 5273/2015. Srovnej BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 200. LAROUCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 76–77. BOECK DE, ANNICK. B2B Information Duties in the Feasibility Study: Analysis of Article 23. *European Review of Private Law*, 2011, č. 6, s. 792.

³⁵⁶ Očekávání kontrahujících stran může být odvozeno od toho, co právo stanovuje, že je standard plnění. LAROUCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 75–76.

³⁵⁷ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 200.

Obdobně viz KÖTZ. „Ve vztahu k lukrativním transakcím Reichsgericht v roce 1925 uvedl, že při koupi obzvláště nemůže být bezdůvodně rozšiřována. Obecným pohledem obchodování je, že kupující a prodávající jsou v konfliktu zájmů a nelze očekávat, že se budou navzájem informovat o faktorech ovlivňujících cenu, obzvláště pokud ceny porostou, či budou padat; v takých případech by měly strany konzultovat věc s nestrannou třetí stranou.“ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 200.

³⁵⁸ Craswell např. uvádí, že u každé smlouvy existuje potenciálně tolik informací, že je nemožné, aby byly všechny sděleny. CRASWELL, Richard. Taking Information seriously: Misrepresentation and Nondisclosure in Contract Law and elsewhere. *Virginia Law Review*, 2006, č. 4, s. 577.

³⁵⁹ Může se jednat o nevědomé darování cizí věci. Takové darování se potom posoudí podle ustanovení o omylu a podle obecné úpravy náhrady škody. Viz důvodová zpráva k § 2065 OZ. Sněmovní tisk 362/0 (VI. volební období) [online] [cit. 10. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

obtížně předvídaný či eliminovaný (ekonomické, politické, právní, sociální faktory atd.), a to zejména u smluv dlouhodobějšího charakteru.³⁶¹ Nutit jednu ze smluvních stran v takovém případě splnit informační povinnost by bylo nepřiměřené.

Předně má strana sdělit ty informace, které má anebo by mít měla.³⁶² Pro posouzení informací, které by smluvní strana měla mít, je nerozhodné, zda se jedná o informace běžné, či zda vyplývají z jejích odborných znalostí, případně zda byly tyto informace získány za úplatu (např. znalecký posudek, analýza trhu, právní analýza problematiky apod.).³⁶³ Existence a znalost informace může vyplývat jak z obecných nároků na rozumné jednání každé ze smluvních stran, tak i z výslovné dikce zákona. Je to primárně vlastník věci, který je schopen informace o věci získat.³⁶⁴ Tak je tomu např. v případech zjevných vad a vad zjistitelných z veřejného seznamu (§ 1917 OZ), informací týkajících se vlastností prodávané věci včetně funkčnosti a možností údržby (§ 9 OchS), existence dluhů v případě převzetí majetku (§ 1893 OZ) apod.

Rozsah informační povinnosti je tedy vymezen samotným ustanovením § 1728 odst. 2 OZ, tj. možnostmi každé ze smluvních stran uzavřít platnou smlouvu. V konkrétních okolnostech se mohou objevit požadavky na poskytnutí nezbytných, spolehlivých a přiměřených informací (§ 86 odst. 1 NSpotÚ), případně pravdivých a úplných informací (§ 2788 OZ). Občanský zákoník stanovuje, co smlouva je (§ 1724 odst. 1 OZ), jak smlouva vzniká (§§ 1731–1745 OZ), formu smlouvy (§§ 1756–1758 OZ), případně důvody neplatnosti smlouvy (§§ 574–588 OZ). Existuje-li tedy jakákoli skutečnost, na jejímž základě by mohla nastat situace, kdy smlouva bude neplatná (ať relativně či absolutně) či nevznikne, je ta smluvní strana, která informací disponuje, tuto informaci povinna druhé smluvní straně sdělit (např. zákaz

³⁶⁰ Kdo totiž koupí nepojízdný vůz, ten nese riziko, že i po prodávajícím navrhované opravě nebude vůz jezdit (asymetrie informací: kupující nemá jistotu, že mu prodávající říká vše, resp. že jej neobelhává). Toto riziko nenese, kdo koupí vůz pojezdňý: jednoduše vidí, že takový vůz jezdí. Proto bude kupující ochoten koupit nepojízdný vůz jen za cenu pojezdňého vozu sníženou o cenu opravy a navíc ještě sníženou o diskont za riziko (tento diskont, řekněme, bude činit 50 tis. Kč, a tedy cena nepojízdného vozu bude jen 250 – 50 – 50 = 150 tis. Kč). (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2008, sp. zn. 32 Odo 1754/2006, SPNS 7/2010)

³⁶¹ LAVICKÝ, Petr, a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 221.

³⁶² BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 778. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 392.

³⁶³ Treitel užívá vhodné formulaci, že se jedná o informace, které by strana měla, pokud by úmyslně před tím nezavřela oči. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 392.

³⁶⁴ Srovnej *Wood vs. Boyton*, 64 Wis. 265, 25 N.W. 42 (1885). V tomto případě prodala Mrs. Wood Mr. Boytonovi malý kámen velikosti kanárčího vejce. Kupní cena byla stanovena na 1 dolar. Později se ukázalo, že se jedná o nebroušený diamant v ceně 700 dolarů. Nejvyšší soud ve Wisconsinu uzavřel, že obě smluvní strany byly v omylu. Ani jedna ze smluvních stran nebyla odborníkem v oboru, tj. znalcem diamantů, a proto ani jedna smluvní strana zaviněně nezpůsobila a ani nevyvolala omyl. Prodávající však měl diamant v držení dost dlouhou dobu na to, aby učinil určitá zkoumání či zjištění, tj. aby odhalil pravou podstatu prodávané věci. Z tohoto důvodu neshledal soud důvod, aby smlouva byla zrušena, když kupující nevyvolal podvod ani omyl.

nakládání s věcí, vyhlášení generálního inhibitoria na majetek jedné ze smluvních stran apod.).

Zatímco u obecné informační povinnosti rozsah poskytovaných informací není exaktní a rozsah poskytovaných informací je třeba dovodit vzhledem k okolnostem případu, u spotřebitelských smluv je tomu jinak. Informační povinnost ve spotřebitelských smlouvách je upravena v katalogích informací, které by měl spotřebitel obdržet, a je neustále rozšiřována. To je vidět i např. na nové úpravě spotřebitelských smluv (§ 1810 a násl. OZ). Oproti předchozí právní úpravě byla upravena obecná informační povinnost, která se uplatní pro všechny spotřebitelské smlouvy (§ 1811 odst. 2 OZ), katalogy informační povinnosti pro distanční smlouvy a smlouvy uzavřené mimo prostory obvyklé k podnikání byly rozšířeny (§ 1820 odst. 1 OZ)³⁶⁵ apod. Podstatné změny prodělala i hojně diskutovaná³⁶⁶ úprava spotřebitelského úvěru.³⁶⁷ Úprava se netýká pouze růstu rozsahu informací, které spotřebitel musí obdržet, nýbrž i poskytování spotřebitelských úvěrů jako typu podnikání.³⁶⁸

Níže v dalších podkapitolách jsou specifikována významné okolnosti, které mohou mít vliv na rozsah informační povinnosti při uzavírání smlouvy. Znovu je však třeba upozornit, že níže uvedené limity se nemusí uplatnit ve všech případech a je třeba postupovat s ohledem na okolnosti konkrétního případu.

6.2.2.1 Informační povinnost a obsah uzavírané smlouvy

Mají-li smluvní strany uzavřít smlouvu, je nezbytné dosáhnout konsensu minimálně o podstatných náležitostech uzavírané smlouvy (§ 1725 OZ). Prvotní informační povinnost tedy vyplývá právě z minimálních nároků na obsah uzavírané smlouvy (§§ 1731–1739 OZ). Tyto náležitosti bývají obvykle označovány *essentialia negotii* a vyplývají buď ze zákonných usta-

³⁶⁵ Srovnej § 53 odst. 4 OZ64, § 57 OZ64.

³⁶⁶ Např. SLANINA, Jan. Spotřebitelské úvěry – novinka v pravomoci finančního arbitra. *Právní rozhledy*, 2011, č. 20, s. 723–727. VACEK, Lukáš. Novela zákona o spotřebitelském úvěru. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 77–79. GRYGAR, Tomáš. K vládnímu návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele. *Právní rozhledy*, 2016, č. 5, s. 177 a násl. KOTÁSEK, Josef. Některé novinky v úpravě spotřebitelských úvěrů, *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 4, s. 118 a násl. MIŠŮR, Petr. Evropský parlament se vyslovil k provádění směrnice o spotřebitelském úvěru, *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 1, s. 23 a násl. HULMÁK, Milan. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. II.

³⁶⁷ Zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, který nahradil zák. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶⁸ Předchozí právní úprava umožnila spotřebitelské úvěry poskytovat jakékoli osobě, která disponovala příslušným živnostenským oprávněním. Jednalo se o vázanou živnost uvedenou v příloze č. 2 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů. Platná právní úprava předpokládá, že poskytovatel spotřebitelského úvěru je právnická osoba, která je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, které jí udělila Česká národní banka /§ 7 písm g) a § 9 NspotÚ/.

novení, anebo mohou být založeny vůlí stran.³⁶⁹ Smluvní strana tak musí druhou stranu informovat o všech podstatných okolnostech, za kterých je ochotna smlouvu uzavřít, jakož i o úmyslu smlouvu uzavřít a být jí vázán. Dokud není dojednán obsah uzavírané smlouvy co do podstatných náležitostí, smlouva nevznikne (§ 1725 OZ)³⁷⁰. Je otázkou, zda se informační povinnost vztahuje na pravidelné (*naturalia negotii*) a vedlejší (*accidentalia negotii*) náležitosti smlouvy. Informační povinnost může a nemusí vzniknout. O pravidlo se nejedná. Je třeba postupovat obdobně, jako je tomu v případě omylu (blíže viz výklad níže).

Existence obecné informační povinnosti týkající se náležitostí uzavírané smlouvy se projevuje i ve výslovné úpravě např. v rámci spotřebitelských smluv. Katalogy informací nacházející se např. v § 1811 odst. 2 OZ, § 1820 odst. 1 OZ apod. obsahují zejména podstatné náležitosti smlouvy (identifikace stran, označení zboží anebo služby, cena apod.). Ačkoli u obecné informační povinnosti nemusí informační povinnost k pravidelným anebo nahodilým náležitostem vzniknout, je tomu ve spotřebitelských smlouvách opačně. Informační povinnost zde vzniká např. i k okolnostem týkajícím se práv z vadného plnění /§ 1811 odst. 2 písm. f) OZ/, údajů o době trvání smlouvy /§ 1811 odst. 2 písm. g) OZ/, možnosti odstoupení od smlouvy /§ 1820 odst. 1 písm. f) OZ/, údaj o mimosoudním způsobu řešení sporů a rozhodném právu /§ 1843 odst. 1 písm. k) OZ, § 1820 odst. 1 písm. j) OZ/ apod.

Požadavek informační povinnosti týkající se podstatných náležitostí smlouvy nemusí být nutně stanoven výslovně. Může vyplývat i z obecněji formulované povinnosti jedné ze stran. Např. v § 2788 odst. 1 OZ je stanovena povinnost zájemce o pojištění sdělit pojistiteli skutečnosti, které mají význam pro pojistitelovo rozhodnutí uzavřít smlouvu. Obdobně je v § 86 odst. 1 NSpotÚ upravena povinnost spotřebitele sdělit poskytovateli nezbytné, spolehlivé, dostatečné a přiměřené informace tak, aby poskytovatel mohl posoudit úvěruschopnost spotřebitele.

³⁶⁹ Nález ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 882/16.

³⁷⁰ Dokud se strany nedohodly o všech podstatných okolnostech, popřípadě o okolnosti sice nepodstatné, ale takové, která podle mínění stran anebo jedné z nich též má být předmětem dohody, smlouva nevzniká. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2007, sp. zn. 33 Odo 1520/2005. Princip priority výkladu smluvního ujednání upřednostňující ve výsledku platnost smlouvy (jako projev *maximy potius valeat actus quam pereat*) je principem, který odpovídá povaze soukromoprávních vztahů, jakož i rozumné potřebě běžného soukromoprávního styku. Nerespektují-li obecné soudy tento princip a vyžadují-li (s důsledkem neplatnosti ujednání), aby se smluvní strany dohodly o takových náležitostech, které *expressis verbis* nejsou vyžadovány zákonem, jde o požadavek odporující ústavní zásadě autonomie vůle smluvních stran (čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky), a je třeba ho proto klasifikovat jako tzv. kvalifikovanou vadu (nález ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 882/16).

6.2.2.2 Informační povinnost a strany uzavírané smlouvy

Informační povinnost zpravidla není uložena konkrétní smluvní straně, ale je rozložena na obě smluvní strany (zpravidla v různém rozsahu). Toto rozložení informační povinnosti může vyplynout z vyjednávání o uzavření smlouvy, může tak však být také stanoveno zákonem (např. povinnost pojistníka a zájemce o pojištění). V některých případech však může samotné postavení jedné ze stran ovlivnit existenci a rozsah informační povinnosti (např. odborník, podnikatel). V některých případech je informační povinnost stanovena konkrétní smluvní straně, a to včetně jejího rozsahu (cestovní kancelář, poskytovatel spotřebitelského úvěru, pojištěný apod.).

V prvé řadě lze tedy očekávat zvýšenou informační povinnost u odborníka, jedná-li se o věc jeho odbornosti. Tato povinnost vyplývá z principu poctivosti a legitimního očekávání druhé smluvní strany spoléhající se na úsudek odborníka. Je však nezbytné, aby jedna ze smluvních stran naznačila, že se na druhou stranu obrací jako na odborníka.³⁷¹ Vyjádření postačí nepřímé.³⁷²

Zvýšený rozsah informační povinnosti lze rovněž očekávat v B2C vztazích, a to ve vztahu k podnikateli. Ostatně podnikatel může být ve svém oboru považován za odborníka. Zvýšená informační povinnost však nemusí vyplývat pouze z postavení podnikatele jako odborníka, nýbrž i ze samotného nerovného postavení obou stran.³⁷³ Spotřebitel je slabší stranou. Hovoří se o omezené racionalitě spotřebitelů a racionální neznalosti spotřebitelů.³⁷⁴ Právní řád by měl ve vztazích slabší a silnější smluvní strany jejich pozice vyrovnávat, a to nejen právně, ale i fakticky (právně budou vyrovnány výchozí ekonomické, informační, odborné a jiné rozdíly, jež mezi stranami panují).³⁷⁵ Nesmí se jednat pouze o rovnost formální, ale i materiální.³⁷⁶

³⁷¹ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 309.

³⁷² MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 309. 439.

³⁷³ VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013, s. 81.

³⁷⁴ Z omezené racionality spotřebitelů vyplývá neschopnost učinit racionální rozhodnutí

³⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

³⁷⁶ „Klasické pojetí rovnosti subjektů v soukromoprávních vztazích se zakládá na rovnosti formální. Ta spočívá v tom, že zákon neposkytuje žádnému subjektu (či jejich skupině) právní výhody, jakož i v tom, že v soukromoprávní sféře není žádná ze stran vůči druhé v pozici nadřazenosti (či naopak podřízenosti). Tato formální rovnost je protějškem občanské rovnosti před zákonem v demokratických ústavách a spolu s ní vznikla k překonání stavovských rozdílů předchozí doby. Formální rovnost je ovšem rovností nerovných; jejich nerovnost vyplývá nejen z přirozených i jinak vzniklých rozdílů mezi lidmi, ale i z různé hospodářské a společenské pozice právních subjektů, která podmiňuje jejich faktické možnosti, společenský vliv, přístup k informacím apod.“ ZOULÍK, František. Soukromoprávní ochrana slabší smluvní strany, *Právní rozhledy*, 2002, č. 3, s. 109.

Limitace rozsahu informační povinnosti v B2C vztazích se odvozuje z pojetí spotřebitele. Lze se setkat s dvojitým chápáním spotřebitele – jedná se o aktivního spotřebitele, tedy takovou osobu, která je průměrně informovaná a která přiměřeně vyhledává informace. Na druhou stranu se lze setkat se spotřebitelem pasivním, který informace nevyhledává, příbalové letáky nečte a nechává se jednoduše ovlivnit reklamou.³⁷⁷

Právní úprava s pojmem průměrného spotřebitele nepracuje.³⁷⁸ Tento pojem lze vysledovat v judikatorní činnosti českých soudů.³⁷⁹ Spotřebitel je posuzován jako pozorný, inteligentní subjekt vyhledávající informace a orientující se na trhu.³⁸⁰ Ačkoli se rozhodovací praxe neváže přímo k informační povinnosti, omylu či k ustanovení obdobnému, přesto vymezuje standard očekávatelného chování spotřebitele.³⁸¹ Informační povinnost je tedy limitována tím, co průměrný spotřebitel může očekávat³⁸² a co potřebuje k tomu, aby si učinil názor na uzavíranou smlouvu a byl schopen posoudit její důsledky.³⁸³ Jinak řečeno, je nezbytné, aby bylo dosaženo informovaného konsensu.³⁸⁴

³⁷⁷ TOMANČÁKOVÁ, Blanka. *Ochrana Spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde, 2008, s. 17.

³⁷⁸ Srovnej např. § 4 odst. 1 OchS: Obchodní praktika je nekalá, je-li v rozporu s požadavky odborné péče a podstatně narušuje nebo je způsobilá podstatně narušit ekonomické chování spotřebitele, kterému je určena, nebo který je jejím působením vystaven, ve vztahu k výrobku nebo službě. Je-li obchodní praktika zaměřena na určitou skupinu spotřebitelů, posuzuje se podle průměrného člena této skupiny.

³⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2012, sp. zn. 2 As 53/2011, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2012, sp. zn. 5 As 37/2011, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 1 As 101/2010, rozsudek Vrchního soudu ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 3 Cmo 243/2011, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 9 As 38/2010 atd.

³⁸⁰ Např. „při posuzování, zda jednání soutěžitele mohlo přivodit újmu spotřebitelům, je třeba vycházet z hlediska průměrného spotřebitele, který se orientuje podle vzhledu výrobku, vzhledu etikety a též podle ceny. Hledisko průměrného spotřebitele bere v úvahu spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 5184/2009)

„Zaměnitelnost soud hodnotí z hlediska pro ten účel vytvořeného průměrného spotřebitele, jenž v sobě sjednocuje (průměruje) zkušenosti, vědomosti, pocity a dojmy v úvahu přicházejících adresátů nabídky, u nichž se předpokládá rozumná míra pozornosti a opatrnosti.“ (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 3 Cmo 121/2009)

„Při posuzování, zda by jednání žalované mohlo být v rozporu s dobrými mravy soutěži nebo přivodit újmu jinému soutěžiteli – zde žalobkyni – či spotřebitelům, vycházely soudy správně z hlediska průměrného spotřebitele (spotřebitele nakupujícího kosmetické výrobky, konkrétně ochranné tyčinky na rty), který se orientuje podle značky, kvality a dalších vlastností zboží (jako např. cena)“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010)

³⁸¹ Jedná se o obdobný standard chování, jako je upraven v § 4 OZ a § 5 OZ.

³⁸² Očekávání spotřebitele je třeba diferenciovat podle jednotlivých států. Pro posouzení očekávání spotřebitele v České republice jsou irelevantní očekávání spotřebitelů v ostatních členských státech. INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 23.

³⁸³ Willet uvádí, že očekávání spotřebitele nejsou formována toliko formálním zněním smlouvy, nýbrž i řadou okolností předcházejících učinění nabídky, tedy včetně reklamy podnikatele. WILLETT, Chris. *Autonomy and Fairness: The Case of Public Statement*. In. HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 4.

³⁸⁴ V konkrétních případech je třeba přihlídnout k sociálním, kulturním a jazykovým faktorům, které mohou ovlivnit výklad pojmu průměrného spotřebitele. MAK, Vanesa. *Standards of Protection: In search of the*

Obecné úvahy o rozsahu nezbytných informací pro spotřebitele, které umožňují dosažení informovaného konsensu, potom mohou být promítnuty do konkrétních informačních povinností spojených s konkrétní osobou, respektive osobou v určitém právním postavení. Zvláštní informační povinnosti jsou např. uloženy cestovní kanceláři (§ 9 odst. 2 písm. a) CestR, § 2521 OZ/, pojistnému zprostředkovateli (§ 21 PojZL) apod. Zpravidla se jedná o obdobné informace, jako jsou uvedeny v § 1811 odst. 2 OZ, avšak s konkretizací ve vztahu k typové smlouvě.

Legitimní otázkou rovněž je, zda se informační povinnost vztahuje na třetí osoby podílející se na uzavírání smlouvy. Dovodit informační povinnost v případech zastoupení jedné ze smluvních stran nečiní obtíže. Zde se uplatní všechna kritéria popsaná v této práci.

O obtížnější případ se však může jednat v případě např. zprostředkovatelů anebo obchodních zástupců. Informační povinnost k okolnostem uzavírané smlouvy je třeba rozlišit pro dva typy případů – informační povinnost vůči zastoupenému a informační povinnost vůči druhé smluvní straně.

Vztah mezi zprostředkovatelem (obchodním zástupcem) a zastoupeným lze podřadit pod smluvní vztahy založené na důvěře. Informační povinnost a její rozsah je tedy ovlivěn právě touto okolností. Zprostředkovateli je v obecné rovině uložena povinnost informovat o všech okolnostech majících vliv na zastoupení a uzavírání smluv (§ 2446 odst. 1 OZ, § 2489 odst. 2 OZ). Dále se odkazujeme na výklad provedený níže v této práci.

Vztah mezi zprostředkovatelem a druhou stranou je pro posouzení obtížnější. Z povahy věci je zřejmé, že zprostředkovatel nikdy nemůže disponovat stejným množstvím informací, jako zastoupený. Zprostředkovatel by měl plnit informační povinnost ve stejném rozsahu, jako sám zastoupený. Jedná ostatně na jeho účet. Nesplnění informační povinnosti jde k tíži zastoupeného (§ 2914 OZ).

Informace, kterými zprostředkovatel disponuje anebo by měl disponovat, je třeba posuzovat objektivně. Zprostředkovatel je povinen si relevantní informace od zastoupeného vyžádat. Rozsah informací, který si zprostředkovatel musí zajistit, bude vyplývat z okolností konkrétního případu. V zásadě se však uplatní veškerá kritéria stanovené v této práci.

„Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 29.

6.2.2.3 Informační povinnost a skutečnosti mající vliv na platnost smlouvy

Informační povinnost má napomoci smluvním stranám uzavřít platnou smlouvu (§ 1728 odst. 2 OZ). Informační povinnost by tedy měla odstranit příčiny případné neplatnosti, zejména pak v případech omylu (§ 583 a násl. OZ). Je proto zřejmé, že při určení rozsahu informační povinnosti si můžeme pomáhat výkladem ustanovení o omylu.

Omyl je rozpor mezi subjektivní představou jedné strany a objektivní skutečností.³⁸⁵ Rozpor je v řadě případů způsoben neznalostí, která může být způsobena sdělením mylných informací anebo nesdělením informací.³⁸⁶ Pokud je tedy vyvolání omylu o rozhodující skutečnosti (§ 583 OZ) založeného na nesdělení informací sankcionováno relativní neplatností právního jednání, je třeba pro takový případ dovést i nárok na náhradu škody pro nesplnění informační povinnosti. Není možné, aby úprava omylu určité jednání zapovídala a úprava informační povinnosti stejné jednání aprobovala. Stejně tak je třeba postupovat i v případech omylu o vedlejší okolnosti, a to zejména s ohledem na totožné následky (§ 584 odst. 1 OZ).

Vzhledem k shora uvedenému lze dovést, že informační povinnost vzniká ke všem rozhodujícím okolnostem týkajícím se uzavírané smlouvy (podstatný omyl). Lze se setkat s názorem, že omyl způsobující neplatnost právního jednání musí být podstatný, tedy takový, bez kterého by smluvní strany právně nejednaly.³⁸⁷ Zpravidla se bude jednat o skutečnosti týkající se minimálního obsahu smlouvy (věci hlavní) a o ty skutečnosti, které jsou pro druhou smluvní stranu tak podstatné, že jsou postaveny naroveň věci hlavní³⁸⁸, a to ať jsou vymíněny výslovně, anebo konkludentně.³⁸⁹ Primární je tedy příčinná souvislost mezi omylem a právním jednáním. Omyl vedlejší potom představuje vše ostatní týkající se smluvních povin-

³⁸⁵ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník: III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 755.

³⁸⁶ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Volume I., Munich: Sellier, 2009, s. 459. FEKETE, Imrich. *Občanský zákoník: Velký komentář. 1. díl (§ 1 – § 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 404.

³⁸⁷ „... omyl je ve smyslu § 583 podstatný, pokud se týká kterékoli skutečnosti rozhodné pro provedení právního jednání. O tuto situaci jde tehdy, pokud by znalost skutečného stavu věci vedla účastníka k tomu, že by dané právní jednání neprovedl vůbec, anebo by je provedl za podstatně odlišných podmínek“ LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2105.

³⁸⁸ SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Obecné nauky o právních jednáních oblihačních a o splnění závazků*. 2. přepracované vydání. Brno: Právník, 1933, s. 72.

Právní věda rozlišuje omyl *in negotio*, tj. v podstatě právního úkonu, *in persona*, tj. v osobě, *in corpore*, tj. v předmětu, *in qualitate*, tj. v podstatné vlastnosti předmětu, popř. v jiné pro právní úkon rozhodující skutečnosti. ŠVESTKA, Jiří, SPÁCIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 434. FIALA, Josef. *Občanské právo hmotné*. 3. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova Univerzita Brno, 2002, s. 19. Obdobně též KNAPP, Viktor, PLANK, Karol a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965, s. 236.

³⁸⁹ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena, a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek I (obecná část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na < http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11656/1/2#pa_583>.

ností (vše, co je obsahem konsensu a příslušných zákonných ustanovení).³⁹⁰ Melzer tvrdí, že tato koncepce vylučuje odlišení podstatného omylu od omylu v pohnutce.³⁹¹

Na druhou stranu se lze setkat s názorem, že omyl je třeba dělit na omyl hlavní a omyl vedlejší, přičemž omyl o hlavní okolnosti není vázán na prohlášení stran, ale posuzuje se objektivně. Omyl hlavní se týká hlavní okolnosti, tzn. subjektu, objektu a obsahu právního jednání. Omyl hlavní je proto vždy podstatný. Naproti tomu omyl vedlejší se týká zejména vlastností věci či osob, které nejsou vlastnostmi podstatnými, ujednání upravují přímo nebo nepřímo povinnost plnit (pohnutka apod). Omyl vedlejší může být podstatný anebo nepodstatný. Podstatný je však pouze, pokud strany vedlejší okolnost za podstatnou prohlásily (§ 584 odst. 1 OZ).³⁹²

Melzerův náhled na výklad ustanovení o omylu je logický a byl by využitelný v praxi.³⁹³ Bohužel, takovéto pojetí se odklání od soudobého pojetí omylu a lze předpokládat, že soudní praxe vyjde také ze soudobé judikatury³⁹⁴ a výše citované odborné literatury. Ostatně, v současné době používaný model odpovídá moderním trendům³⁹⁵, např. DCFR (čl. II. – 7:201 odst. 1)³⁹⁶. Soudní praxe je navíc schopna rozlišit i omyl v pohnutce.³⁹⁷

Informační povinnost tedy vzniká tam, kde by její nesplnění vyvolalo omyl o rozhodující okolnosti anebo vedlejší okolnosti. Při určení, co je rozhodující okolností, je třeba vycházet z kategorizace omylu.³⁹⁸ Pokud je tedy z okolností případu zejména zřejmé, že jedna ze stran např. má za to, že uzavírá kupní smlouvu, ale jedná se o smlouvu nájemní, mýlí se v totožnosti notebooku, výkonu motoru sportovního vozidla apod., měla by informační po-

³⁹⁰ SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Obecné nauky o právních jednáních obligacních a o splnění závazků*. 2. přepracované vydání. Brno: Právník, 1933, s. 73.

³⁹¹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 755.

³⁹² MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 758–760 a s. 763–765).

³⁹³ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 752–773.

³⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 33 Cdo 5384/2008, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 2506/99 apod.

³⁹⁵ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 524. FEKETE, Imrich. *Občiansky zákoník: Veľký komentár. 1. diel (§1–§ 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 405.

³⁹⁶ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 459, s. 465.

³⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2987/2000.

³⁹⁸ Omyl, aby způsobil neplatnost právního jednání, se musí týkat rozhodující okolnosti, přičemž právní věda rozlišuje omyl *in negotio*, tj. v podstatě právního úkonu, *in persona*, tj. v osobě, *in corpore*, tj. v předmětu, *in qualitate*, tj. v podstatné vlastnosti předmětu, popř. v jiné pro právní úkon rozhodující, skutečnosti. ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 434. Obdobně viz ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena, a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek I (obecná část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11656/1/2#pa_583>.

vinnost směřovat právě k těmto okolnostem. Stejně tak vzniká informační povinnost o vedlejších okolnostech, pokud byly pro učinění právního jednání významnými (měly vliv na rozhodnutí jednající osoby. Pokud by tomu tak nebylo, nejednalo by se o právně významný omyl.³⁹⁹ Za vedlejší okolnosti jsou zpravidla považována ujednání týkající se vlastnosti osob či věcí, které nejsou podstatné anebo ujednání týkající se splnění (např. čas, místo, sjednání podmínek vadného plnění apod.).⁴⁰⁰

6.2.2.4 Informační povinnost s vazbou na preference druhé smluvní strany

Existuje řada okolností, které jsou podstatné pro každou smluvní stranu (např. kvalita zboží, cena, doba platnosti smlouvy apod.). Nepodstatné (vedlejší) okolnosti (informace) mohou být pro některou smluvní stranu při uzavírání smlouvy podstatné a pro jinou nikoli (např. stranová orientace bytu při jeho prodeji, barva výrobku, míra oslunění, rozlišení fotografie, tvar věci, vlastnosti a zkušenosti zaměstnance apod.). V některých případech mohou podstatnost preferencí ovlivnit obchodní zvyklosti.⁴⁰¹ Preference smluvních stran tak lze dělit na ty, které lze posoudit objektivně a na ty, které jsou ryze subjektivní a měly by vyplynout z jednání o uzavírání smlouvy.

Informační povinnost by měla existovat pro vlastnosti plnění, které jsou objektivně vzato podstatné pro každou smluvní stranu (např. cena plnění, kvalita plnění⁴⁰²).⁴⁰³ V těchto případech lze po objektivní stránce dovodit, že druhá strana poskytnutí takových informací může očekávat. Pro skutečnosti vedlejší však bez dalšího informační povinnost dovodit nelze.⁴⁰⁴ Rozhodující je důvodné očekávání druhé strany vzhledem k plnění, které lze obvykle v takové situaci očekávat.⁴⁰⁵

³⁹⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2113.

⁴⁰⁰ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 763.

⁴⁰¹ Např. povinnost informovat o tom, že červená paprika byla poškozena mořskou vodou. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 394.

⁴⁰² Správně je však upozorňováno na to, že ne pro každého je kvalita podstatným kritériem, respektive některé smluvní strany nemusejí mít vůbec zájem na kvalitě anebo mají zájem na co nejnižší kvalitě plnění. ABATINA, Barbara, DARI-MATIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 9.

⁴⁰³ Srovnej čl. II. – 3:102 DCFR.

⁴⁰⁴ ABATINA, Barbara, DARI-MATIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 9.

⁴⁰⁵ Viz § 1914 odst. 1 OZ. Srovnej čl. II: – 3:101 DCFR (Before the conclusion of a contract for the supply of goods, other assets or services by a business to another person, the business has a duty to disclose to the other person such information concerning the goods, other assets or services to be supplied as the other person can

Záleží na průběhu jednání o uzavření smlouvy.⁴⁰⁶ V řadě případů uzavíraných smluv nemá jedna smluvní strana žádnou šanci preference druhé strany zjistit. Jedná se zejména o uzavírání smluv ve formě *take it or leave*⁴⁰⁷ (nákup zboží na e-shopech, tržističích apod.). Bylo by tedy nepřiměřené uložit informační povinnost v rozsahu přesahujícím objektivně vzato očekávatelné informace pro stranu druhou.⁴⁰⁸ Tyto závěry jsou zřejmé na informační povinnosti vůči spotřebitelům (např. § 1811 odst. 2 OZ, § 1820 odst. 1 OZ), která se koncentruje na identifikaci smluvních stran, přesnou identifikaci předmětu smlouvy, přesnou a konečnou cenu plnění, dobu trvání smlouvy a způsoby jejího ukončení. Vyjma podmínek pro ukončení smlouvy se zpravidla jedná o *essentialia negotii* každé smlouvy.⁴⁰⁹

V případě, že je smlouva sjednávána individuálně, mají smluvní strany mnohem větší možnost zjistit preference druhé smluvní strany.⁴¹⁰ V takových případech lze očekávat větší rozsah informační povinnosti, a to i k okolnostem, které objektivně rozhodující nejsou, ale na nichž subjektivně může mít druhá smluvní strana zájem. Je třeba zohlednit i účel uzavírané smlouvy, případně pohnutku k uzavření smlouvy.⁴¹¹ Pohnutkou je rozuměn vzdálenější motiv, který obvykle netvoří součást vůle.⁴¹² Může se např. jednat o přání bydlet na čerstvém vzduchu v přírodě, mít hezký výhled, možnost realizovat půdní vestavbu, koupit dárek pro novomanžele apod. Pohnutky obecně jsou pro právní jednání irelevantní⁴¹³, ledaže by se motiv stal součástí právního jednání.⁴¹⁴

Informační povinnost nemá sloužit toliko k odstranění důvodů pro neplatnost smlouvy, ale má sloužit k tomu, aby byl zřejmý zájem o uzavření smlouvy. Pokud tedy zájem na uzavření smlouvy existuje podmíněný určitými okolnostmi (vlastnostmi věci, kvalitou apod.) či pohnutkami, které však z hlediska objektivního podstatné nejsou, ale z hlediska sub-

reasonably expect, taking into account the standards of quality and performance which would be normal under the circumstances.

⁴⁰⁶ Legrand uvádí, že informační povinnost existuje bez ohledu na to, zda jsou vedena skutečná jednání o obsahu uzavírané smlouvy. LEGRAND, Pierre, jr. Information in Formation of Contracts: A Civilian Perspective. *Canadian Business Law Journal*, 1991, č. 19, s. 326.

⁴⁰⁷ BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek, *Právní rozhledy*, 2015, č. 18, s. 611–621. VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013, s. 82.

⁴⁰⁸ ABATINA, Barbara, DARI-MATTIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 13.

⁴⁰⁹ Srovnej čl. II. – 3:103 DCFR.

⁴¹⁰ ABATINA, Barbara, DARI-MATTIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 14.

⁴¹¹ MELZER, Filip, TĚGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 763. BOECK DE, ANNICK. B2B Information Duties in the Feasibility Study: Analysis of Article 23. *European Review of Private Law*, 2011, č. 6, s. 793.

⁴¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002.

⁴¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 2 Cdo 736/97.

⁴¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 626/2003.

jektivního pro druhou stranu podstatné jsou, potom je třeba takovou informační povinnost dovodit, a to i v případě, kdy by pohnutka nebyla součástí právního jednání.⁴¹⁵ Stejně platí pro účel smlouvy, který nemůže být naplněn. Vždy však za předpokladu, že tyto subjektivní preference budou v rámci kontraktačního procesu vyjeveny.⁴¹⁶ Pokud v průběhu jednání dojde ke změně pohnutky jedné ze stran, je povinna o tom druhou stranu informovat.⁴¹⁷

V konkrétní rovině se tyto úvahy promítají do úpravy informační povinnosti týkající se vad.⁴¹⁸ Výše bylo demonstrováno, že informační povinnosti o vadách stíhající prodávajícího jsou patrně nejstarší úpravou informační povinnosti. Kvalita plnění je totiž preference, která objektivně vzato zajímá každou smluvní stranu.⁴¹⁹ Povinnost informovat o vadách lze tedy nalézt v obecné úpravě vadného plnění /§ 1916 odst. 1 písm. b) OZ/, darování (§ 2065 OZ) anebo kupní smlouvy (§ 2084 OZ OZ, § 2164 OZ). Informační povinnost se uplatní u vad, o kterých plnící smluvní strana ví, a předmět plnění tyto vady v době plnění má (např. vady věci popsané ve znaleckém posudku, spor se zhotovitelem stavby o vady svatby).⁴²⁰ Informační povinnost rovněž vzniká i za situace, kdy sice v době plnění věc vady nemá, ale lze s vysokou mírou pravděpodobnosti jejich vznik očekávat. Za nesplnění informační povinnosti bylo proto např. považováno, pokud prodávající neinformoval kupujícího o tom, že automobil byl do výšky 56 cm zatopen při povodních.⁴²¹

Informační povinnost týkající se vad dopadá na situace, kdy takové prohlášení je učiněno obsahem smlouvy. Závěr o tom, že tato ustanovení budou dopadat i na situace, kdy ujištění o neexistenci vad bude učiněno ještě před učiněním návrhu na uzavření smlouvy⁴²², se

⁴¹⁵ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I.* Munich: Sellier, 2009, s. 201. LAROUCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR.* Munich: Sellier, 2010, s. 70.

⁴¹⁶ KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties.* Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 199.

⁴¹⁷ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract.* 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 393.

⁴¹⁸ Lze přisvědčit názoru, že pokud nebude prodávající povinen informovat o kvalitě věci, potom nebude z pohledu ceny rozdíl mezi kvalitním a méně kvalitním plněním a *in fine* z toho stavu bude těžit ten, který nabízí méně kvalitní plnění. GROSSMAN, Sanford. The Informational Role of Warranties and Private Disclosure about Product Quality. *Journal of Law and Economics*, 1981, č. 3, vol. 24, s. 461.

⁴¹⁹ Poskytované plnění bude mít buď vlastnosti vymíněné smluvními stranami, anebo obvyklé vlastnosti, které může jedna ze smluvních stran předpokládat, případně které jsou vhodné vzhledem k účelu smlouvy, který by byl ve smlouvě vymíněn (§ 1914 odst. 1 OZ).

⁴²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013.

⁴²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 770/2006.

⁴²² Soudní praxe dovodila, že ustanovení § 597 odst. 2 OZ64 nedopadá pouze na situace, kdy se ujištění o určitých vlastnostech věci stalo obsahovou součástí kupní smlouvy, nýbrž i na situace, kdy prodávající díky ujištění o určitých vlastnostech prodávané věci přisvědčí kupujícího o tom, že akceptuje nabídku prodávajícího, a smlouvu s ním uzavře, aniž by však smluvní strany učinily uvedené ujištění součástí uzavírané kupní smlouvy. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 670/2012. Obdobně viz BÁNYAIOVÁ, Alena. *Závazky v oblasti výstavby a nové civilní právo.* Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 121.

neuplatní. Předně, práva z vad se vztahují k předmětu smlouvy, a tedy před uzavřením smlouvy a konsensu o kvalitě plnění lze těžko hovořit o vadách. Pokud tedy ujištění o bezvadnosti předmětu plnění nebylo vtěleno do obsahu smlouvy, nelze se domáhat práv z vad.⁴²³

Extenzivní výklad uvedených ustanovení není nutný. Smluvním stranám je poskytnuta dostatečná ochrana právě pomocí informační povinnosti anebo ustanovením o omylu. Bude-li nepravdivé ujištění jedné ze smluvních stran představovat rozhodující okolnost pro uzavření smlouvy, je možné aplikovat ustanovení o omylu (§ 583 OZ). Poškozená strana je tak schopna dosáhnout ekvivalentního výsledku jako v případě odstoupení od smlouvy pro vadu, která je podstatným porušením smlouvy. V ostatních případech, tedy v případech, kdy ujištění jedné ze smluvních stran nepředstavuje rozhodující okolnost pro uzavření smlouvy, je možné aplikovat obecnou informační povinnost (§ 1728 odst. 2 OZ).

6.2.2.5 Aktivní vyhledávání informací

Ustanovení § 1728 odst. 2 OZ nezakládá povinnost aktivně vyhledávat informace pro druhou smluvní stranu. Citované ustanovení ukládá povinnost sdělit informace, které již jednajících smluvních stran mají⁴²⁴ nebo by mít měly. Byl tak např. posuzován případ, kdy banka poskytovala úvěr na realizaci podnikatelského záměru, přičemž bylo dovozeno, že banka není povinna zjišťovat, zda tento projekt bude úspěšný.⁴²⁵ Bylo rovněž posuzováno, zda pronajímatel (zároveň stavebník budovy) má povinnost sdělit nájemci, že jeho záměr nemůže být realizován na základě vydaného stavebního povolení.⁴²⁶ V obou těchto případech bylo dovo-

⁴²³ Ponecháváme stranou, že ujištění (ujednání) učiněné v průběhu kontraktačního procesu, které nebylo výslovně vtěleno do obsahu písemné smlouvy, nutně neznamená, že se nestalo obsahem smlouvy. Věc by bylo třeba posoudit vzhledem ke všem skutečnostem případu. K problematice vztahu skutečné vůle a formy právního jednání odkazujeme např. na MELZER, Filip. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2009, s. 76 a násl. pro případy formy právního jednání dohodnuté smluvními stranami a s. 130 a násl. pro případy zákonem stanové formy právního jednání.

⁴²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96.

⁴²⁵ Banka poskytující úvěr je povinna podle § 415 ObčZ upozornit klienta na okolnosti, které jsou jí známy a jež mohou mít vliv na výsledek jeho podnikání, k němuž se úvěr poskytuje, je-li tento účel úvěru bance znám. Není však povinna zjišťovat ani účel úvěru, ani konat šetření za účelem posouzení, zda i případný známý cíl, jehož se má prostřednictvím úvěru dosáhnout, má naději na úspěch – rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 16. září 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96.

⁴²⁶ V daném sporu se prolínají dvě právní roviny – na jedné straně stojí rozhodnutí v procesu územního řízení a povolování staveb, na straně druhé navazující soukromoprávní úkony smluvních stran, které však jsou na zmíněnou veřejnoprávní rovinu navázány a na ní závislé. Tato situace již sama o sobě vyžaduje úzkou spolupráci obou smluvních stran při přípravě smlouvy a sdělení všech skutečností, které by mohly být pro budoucí právní vztah významné, již ve stadiu předmluvních jednání. V závislosti a vzájemném propojení veřejnoprávní i soukromoprávní roviny svého vzájemného vztahu měli i účastníci řízení, smluvní strany předběžné nájemní smlouvy, rozdílné postavení. Zatímco žalovaná byla stavebníkem obchodního centra a měla k dispozici i příslušná správní rozhodnutí, žalobkyně byla v pozici zájemce o provozování služeb v rámci stavby, kterou realizovala žalovaná, a

zeno, že smluvní strana nemá povinnost informace pro druhou smluvní stranu aktivně vyhledávat, nýbrž má sdělit pouze ty informace, které k dispozici má.

Shora uvedený závěr je třeba dovodit i ve vztahu k odborným informacím, které smluvní strany v průběhu jednání nemohou/nemají mít k dispozici.⁴²⁷ Pokud však v rámci smluvních jednání vyplyne, že pro splnění účelu smlouvy těchto informací je třeba (možnost realizace půdní vestavby v kupovaném rodinném domě), je jedna ze smluvních stran nepochybně povinna informovat o tom, zda takovými informacemi disponuje, či nikoli.

V některých zahraničních právních úpravách byla dovozena povinnost podnikatele vyhledávat informace, případně sdělit, zda je uzavíraná smlouva výhodná.⁴²⁸ Takto obecně formulovanou povinnost v českém právu vysledovat nelze. V obecné rovině stále platí, ačkoli spotřebitel je zpravidla oproti podnikateli ve značné informační asymetrii, povinnost spotřebitele evaluovat poskytnuté informace. Podnikatel je povinen poskytnout spotřebiteli informace uložené mu zákonem, informovat ho o okolnostech, které mohou být pro spotřebitele podstatné (jsou-li v průběhu kontraktace vyjeveny) a odpovědět na otázky spotřebitele. Je toliko povinností spotřebitele při zachování příslušné míry obezřetnosti tyto informace vyhodnotit.⁴²⁹

Z tohoto pravidla však lze nalézt výjimečně výjimky. Je tomu tak např. u spotřebitelského úvěru. Podnikateli je uložena povinnost při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele toto posouzení provést nejen na základě informací poskytnutých spotřebitelem, ale na základě informací, které podnikatel získá vlastním aktivním vyhledáváním (§ 86 NSpotÚ). I zde však platí, že při získávání informací podnikatel vychází především z informací sdělených spotře-

účastníkem příslušným správních řízení nebyla. K provozování služeb byla nutná výstavba dalších zařízení, k nimž bylo zapotřebí získání dalších správních rozhodnutí. Těto skutečnosti si měly být obě strany vědomy a podle toho měly i postupovat při předmluvních jednáních. Oběma stranám byl znám účel, k němuž směřovalo uzavření nejprve předběžné smlouvy a posléze popř. i vlastní nájemní smlouvy – zřízení a provozování myčky automobilů, které si vyžadovalo určité prostorové změny a zasahovalo do projektovaného a v územním rozhodnutí a ve stavebním povolení schváleného počtu parkovacích míst. Při formulaci předmětu nájmu se tedy dalo očekávat, že žalovaná jako stavebník upozorní žalobkyni nejen na skutečnost, že bude nutno žádat o změnu stavby před jejím dokončením, ale i na to, že tato změna je podmíněna změnou územního rozhodnutí. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009)

⁴²⁷ Ustanovení § 49a OZ64 pojednávající o omylu nezbavuje osobu, která se omylu dovolává, povinnosti podle okolností konkrétního případu zajistit si odpovídající míru objektivních informací o okolnostech, resp. skutečnostech, které má tato osoba za rozhodující pro uskutečnění zamýšleného právního úkonu. To se týká i případů, kdy jde o skutečnost odborného charakteru, v níž jednáající osoba příslušné odborné znalosti nemá. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010)

⁴²⁸ GILIKER, Paula. *Regulating Contracting Behaviour: The Duty to Disclose in English and French Law*. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 631.

⁴²⁹ Banka není povinna sdělit, že s jiným klientem uzavřela smlouvu za jiných a výhodnějších podmínek. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 400.

bitelem. Další informace získává podnikatel nejvýše v rozsahu nezbytně nutném pro posouzení úvěruschopnosti.⁴³⁰

6.2.2.6 Ekonomický aspekt ovlivňující informační povinnost

Na poskytování informací, jak vyplývá z této práce, lze nahlížet i z hlediska ekonomické perspektivy. Při určení rozsahu informační povinnosti mohou být v konkrétních okolnostech zohledněna i ekonomická kritéria. Informace má svoji hodnotu, a to ať v pozitivním anebo negativním vlivu na cenu plnění. Např. informace o tom, že obraz je originálem, cenu předmětu smlouvy zvýší. Informace o tom, že v blízkosti rodinné zástavby povede dálnice, hodnotu stavebních pozemků sníží.

Informační povinnost nevznikne, pokud informace sama tvoří majetkovou hodnotu⁴³¹, anebo se jedná o obchodní tajemství (§ 504 OZ). Informace má hodnotu, jedná-li se např. o know-how jedné ze smluvních stran. Informační povinnost rovněž nevznikne v případech, kdy jsou na získání informací vynaloženy značné náklady⁴³² a takto získané informace nelze relevantně chránit pomocí práv duševního vlastnictví.⁴³³ Může se jednat např. o geologický průzkum, analýzy trhu apod.⁴³⁴ Informační povinnost nemá odradit od získávání informací. Opačným případem jsou situace (např. případ č. 4), kdy informace byly získány náhodou, omylem či nepoctivým jednáním. V případě, kdy by povinnost informovat v takovém případě nevznikla, byla by tato situace postavena naroveň té, kdy jsou informace vyhledávány záměrně a na jejich zisk je třeba vynaložit nemalé náklady. Dokonce by se mohlo jednat o zisk z nepoctivého jednání (§ 6 odst. 2 OZ).

⁴³⁰ Viz důvodová zpráva k § 86 NSpotÚ. Sněmovní tisk 679/0 (VII. volební období) [online] [cit. 1. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

⁴³¹ KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, č. 7, s. 9 a 13.

⁴³² BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 460. GORDLEY, James. Mistake in Contract Formation. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] [cisg.law.pace.edu](http://www.cisg.law.pace.edu) [cit. 6. 9. 2012]. Dostupné na <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>. KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, vol. 7, č. 1, s. 13.

⁴³³ LAROCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 70. Kronman v té souvislosti uvádí, že záměrně získané informace by měly být chráněny jako vlastnické právo. KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, vol. 7, č. 1, s. 14.

⁴³⁴ Schäfer např. kritizuje rozhodnutí soudu v případě č. 5. Dealer programů se značnými náklady vyhledává, komu a kde by mohly být televizní programy prodány. Pokud by měl takto získané informace sdělit, náklady na získání informační výhody by přišly vniveč. Odhalení informací by ničilo jakékoli pobídky pro vyhledávání informací. SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 997.

Pokud jsou informace získány soustavnou činností spojenou s náklady, musí mít vlastník informace možnost informaci nesdělít.⁴³⁵ Opačný postup by nepochybně vedl k tomu, že smluvní strany by nebyly žádným způsobem motivovány k vyhledávání a získávání informací. Tím by zásadně byl omezován potenciál obchodu a možnosti zisku.⁴³⁶

Shora uvedené případy možného nesdělení informací se týkají zpravidla silnější smluvní strany. Neznamenají, že by neznalost informací měla vždy nést silnější strana.⁴³⁷ Pro takové pravidlo nelze najít v opodstatnění.

Informační povinnost rovněž nevzniká v případech, kdy by náklady na poskytnutí informace byly vyšší, než hrozí škoda v případě, že informace nebude poskytnuta (znalecké zkoumání stáří rohlíku).⁴³⁸ Tento závěr lze opřít o analogickou aplikaci § 2901 OZ. I zde se poměřují náklady nezbytné na odstranění újmy.

Z hlediska ekonomického se jeví důvodným uložit informační povinnost té straně, pro kterou je získání informací nejjednodušší a nejlevnější.⁴³⁹ Disponuje-li mateřská společnost prodávajícího statickým posouzením nemovitosti, měla by k této skutečnosti informační povinnost vzniknout, neboť je levnější zajistit zaslání znaleckého posudku než provést jeho nové zpracování. Stejně tak prodávající rodinného domu je schopen sdělit, zda se tento dům užívá i

⁴³⁵ SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 22. Obdobně se k věci staví i Schäfer. Ten činí rozdíl mezi informacemi sociálně produktivní a neproduktivní. Dává dva příklady, kdy v jednom někdo kupuje práva k seriálu za 10 000 DM (Daktari Case – BGH MDR, 1979, p. 730) a ví, že je může prodat za 8 mil. USD. Jako protipól dává případ, kdy si radní koupí od farmáře pozemek, kdy ho kupuje jako pastviny, a ví, že zastupitelstvo změní územní plán a z pozemků učiní stavební parcely. Zatímco v prvním případě dovozuje, že je nezbytné, aby mohl informace o možnosti dobrého výdělku ponechat, neboť by tak absolutně ztrácelo smysl vyhledávat nové a nadějně věci, v druhém případě se jedná o nežádoucí jev, kdy se sice obohacuje sám radní, ale nepřináší to žádný přínos společnosti.

SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 997–998. HEMARLIN, Benjamin. KATZ, Avery, CRASWELL, Richard. *Chapter on the Law & Economics of Contracts*. [online]. papers.ssrn.com [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné na <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=048098119110098012074004029097106095019007064059048087112093111094126078081122084086120062044006006096062116103121094031081006007089081088009071122109016123010019064103088100114126096008086124118098093007097000120004002118114104125109071103082&EXT=pdf>>.

⁴³⁶ Srovnej SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 997.

⁴³⁷ GORDLEY, James. Mistake in Contract Formation. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] cisg.law.pace.edu [cit. 6. 9. 2012]. Dostupné na <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>.

⁴³⁸ Setkat se lze výjimečně i s názorem opačným. Např. německé soudy dovodili, že v B2C vztazích je třeba, aby podnikatel vyhledával i nákladně zjistitelné informace a tyto sdělil spotřebiteli. SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 996.

⁴³⁹ KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, č. 7, s. 4.

v zimě.⁴⁴⁰ Informační povinnost by totiž měl nést primárně vlastník věci, neboť právě vlastník věc užívá, a je schopen na zisk informací vynaložit nejmenší náklady.⁴⁴¹

Informace mají svou cenu. Kupující bude ochoten zaplatit vyšší cenu za zboží, o kterém má veškeré informace, a je tak schopen posoudit jeho bezvadnost a vhodnost pro jím zamýšlený účel. Na druhou stranu kupující bude ochoten zaplatit cenu nižší, pokud nebude mít o zboží dostatek informací pro posouzení bezvadnosti a vhodnosti pro zamýšlený účel.⁴⁴²

6.2.2.7 Smlouvy založené na důvěře

V zahraničních právních úpravách se běžně dovozuje zvýšená informační povinnost v případě smluv založených na důvěře.⁴⁴³ Jedná se o takové smlouvy, kdy skutečnosti klíčové pro uzavření smlouvy zná výhradně jedna smluvní strana a bez jejich vyjasnění je nelze zjistit jinak.⁴⁴⁴ Obvykle se za smlouvy založené na důvěře považují smlouvy pojistné⁴⁴⁵, smlouvy týkající se rodiných záležitostí⁴⁴⁶ či uzavřené mezi rodinnými příslušníky⁴⁴⁷, smlouvy o obchodním zastoupení, příkazní smlouvy⁴⁴⁸, smlouvy uzavřené mezi advokátem a klientem⁴⁴⁹ apod.⁴⁵⁰

Informační povinnost tedy vzniká právě k informacím, kterými disponuje toliko jedna ze smluvních stran (druhé je *in fine* nemá možnost zjistit) a které jsou pro druhou smluvní stranu rozhodné pro posouzení, zda smluvu uzavře/neuzavře, a případně za jakých podmínek.

⁴⁴⁰ LAROCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 69.

⁴⁴¹ LAROCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 69.

⁴⁴² ABATINA, Barbara, DARI-MATTIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 11–12.

⁴⁴³ LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 323. BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 699–700.

⁴⁴⁴ GILLIES, Petr. *Business Law*. 12th edition. Sydney: Federal Press, 2004, s. 251. BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 540. ANSON, William. *Principles of Law of Contract*. Chicago: Callaghan and Company, 1880, s. 140. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 394.

⁴⁴⁵ *Contract uberrimae fidei: An Analysis of the Relationship between Law of Contract And Law of Insurance*. [cit. 25. 7. 2012]. Dostupné na: <<http://jurisonline.in/2010/03/contract-uberrimae-fidei-an-analysis-of-the-relationship-between-law-of-contract-and-law-of-insurance/>>.

⁴⁴⁶ KOFFMAN, Laurence, MACDONALD, Elizabeth. *The Law of Contract*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 326.

⁴⁴⁷ WILLIS, Hugh, Evander. *Principles of the law of contract*. Chicago: Callaghan, 1914, s. 65.

⁴⁴⁸ Zprostředkovatel má povinnost sdělit zastoupenému, že akcie, které zastoupený přikázal zakoupit, jsou ve vlastnictví zprostředkovatele /Armstrong vs. Jackson (1917) 2 KB 822/.

⁴⁴⁹ Důvodem pro výpověď smlouvy mezi advokátem a klientem je narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem (§ 20 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).

⁴⁵⁰ WILLIS, Hugh, Evander. *Principles of the law of contract*. Chicago: Callaghan, 1914, s. 65.

Může se jednat např. o zdravotní stav⁴⁵¹, nebezpečnost sportovní aktivity, mnohost pojištění⁴⁵², rodinné poměry, solventnost apod.

Lze přisvědčit názoru, že smlouvy založené na důvěře mohou do jisté míry vytvářet výjimky z povinnosti obezřetného jednání a ověřování informací (o povinnosti jednat obezřetně viz níže v této práci).⁴⁵³ Smlouvy založené na důvěře samozřejmě nevylučují povinnost jednat s náležitou pečlivostí. V konkrétních okolnostech (zejména v rámci rodinných vztahů) však může být vzato do úvahy, že jedna ze stran měla právo se na prohlášení druhé strany spolehnout a neověřovat informace (např. pokud opatrovník dlouhodobě a spolehlivě opatroval majetek opatrovaného), ačkoli by tomu tak v běžném soukromoprávním styku nebylo.

6.2.2.8 Informační povinnost a cena plnění

Splnění anebo nesplnění informační povinnosti může mít, a bylo tak již zdůrazněno výše v této práci, vliv na cenu plnění. Lze se tedy zabývat otázkou, zda cenotvorné faktory podléhají informační povinnosti, či nikoli. Zatímco při zvažování vlivu ekonomických aspektů na informační povinnost může být *common law* cenným zdrojem závěrů a pravidel, při informační povinnosti o cenotvorných faktorech tomu tak být patrně nemůže. Zpravidla se lze setkat s názorem, že smluvní strana nemá povinnost sdělit druhé straně informace o okolnostech ovlivňujících cenu plnění.⁴⁵⁴ Výjimku představují např. okolnosti mající vliv na cenu nemovitosti.⁴⁵⁵

Shora uvedené závěry lze zdánlivě dovést i v právu kontinentálním, zejména pak v otázce omylu v ceně.⁴⁵⁶ Rozlišit je však třeba situace, kdy dojde toliko k přepsání v hodnotě

⁴⁵¹ Např. zatajení existence chronického onemocnění krční páteře (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 592/2009).

⁴⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4071/2010.

⁴⁵³ Dovojuje se, že pokud dítě po nabytí zletilosti prodalo pozemek bývalému poručníkovi a při tomto prodeji se spolehlo na prohlášení poručníka, že na pozemku vážnou dluhy ve výši 600 USD, ačkoli to ve skutečnosti bylo pouze 40 USD, jedná se o zrušitelnou smlouvu. WILLIS, Hugh, Evander. *Principles of the law of contract*. Chicago: Callaghan, 1914, s. 66.

⁴⁵⁴ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 391. Dále např. *Laidlaw v. Organ*, 15 U.S. 2 Wheat. 178 (1817).

⁴⁵⁵ Posuzován byl případ, zda informace o tom, že v domě byla spáchána vícenásobná vražda, měl být sdělen, či nikoli. Soud dovedl, že pokud bude prokázáno, že tato informace má objektivně vzato vliv na tržní hodnotu nemovitosti, potom taková informace má být sdělena. *Reed vs. King* (1983), civ. No. 21937. Court of Appeals of California, Third Appellate District. July 21, 1983. Obdobně *Lingsch v. Savage*, civ. No. 20749. First Dist., Div. One. Mar. 12, 1963.

⁴⁵⁶ SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The Internation and Comparative Law Quaterly*, 1964, vol. 13 no. 3, s. 824. SCHWENZER, Ingeborg, HACHEM, Pascal. *Global Sales and Contract Law*. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 221. MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 283 s. nál.

věci a tzv. omylu v kalkulaci. První případ by byl posuzován jako *falsa demonstratio non nocet*.⁴⁵⁷ Druhý případ je však komplikovanější. Je třeba vyjít z úpravy omylu v ceně.

V obecné rovině není omyl v ceně (kalkulaci provedené jednou ze smluvních stran) relevantní.⁴⁵⁸ V předchozí rozhodovací praxi bylo možné vysledovat i závěr jiný.⁴⁵⁹ Cena plnění je založena na konsensu obou stran. Pokud je hodnota věci jiná, je pro druhou stranu tato skutečnost objektivně zjištělná a nejedná se o omyl.⁴⁶⁰ Přesto se však v rozhodovací praxi lze setkat se snahou o regulaci nepoměru mezi plněními.⁴⁶¹ Předchozí právní úprava obsahovala rovněž možnost vznést námitku relativní neplatnosti v případě rozporu s cenovými předpisy (§ 40a OZ64).⁴⁶²

Shora uvedené závěry jsou do jisté míry uplatnitelné i v rámci nové právní úpravy. Ta však oproti té předchozí obsahuje úpravu neúměrného zkrácení (§ 1793 OZ a násl.). Neúměrné zkrácení představuje zvláštní omyl v ceně (v podrobnostech se pro výklad o neúměrném zkrácení odkazujeme na kapitolu níže v této práci). Jestliže tedy platná právní úprava postihuje hrubý nepoměr mezi plněními, je těžko představitelné, že by tak informační povinnost činit neměla. Samozřejmě za předpokladu, že se neuplatní výjimky z pravidla o neúměrném zkrácení.

Informační povinnost se tedy uplatní v tom rozsahu, ve kterém bude aplikováno ustanovení o neúměrném zkrácení. Pokud tedy jedna ze stran má informace o tom, že plnění jsou v hrubém nepoměru a zná příčinu tohoto hrubého nepoměru (např. skutečnou povahu plnění, existenci plánované stavby dálnice přes kupované pozemky, zákaz výroby v továrním objektu apod.), potom by takovou informaci měla sdělit. V úvahu tak připadá toto řešení např. pro situace případu č. 2. Je si však třeba uvědomit, že informační povinnost nepochybně nebude

⁴⁵⁷ LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2104.

⁴⁵⁸ Při prodeji akcií přichází v úvahu jedině jejich cena prodejni (kursovní), nikoliv cena jmenovitá a není omyl v této ceně na závadu platnému ujednání kupní smlouvy (rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. 6. 1926, sp. zn. Rv I 569/26),

⁴⁵⁹ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 8. 1974, 3 Cz 36/74.

⁴⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2511/2009.

⁴⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 2232/07, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1088/2008, rozsudek Nejvyššího soud ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4665/2009.

⁴⁶² V těch případech, kde je právní úkon v rozporu s obecně závazným právním předpisem o cenách (srov. zákon č. 526/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), je právní úkon v nových tržních podmínkách vždy neplatný pouze v tom rozsahu, ve kterém tomuto právnímu předpisu odporuje (srov. § 589); i to ovšem platí jen za předpokladu, že se ten, na jehož ochranu je relativní neplatnost stanovena, neplatnosti vůbec dovolá (v těchto případech jde tedy kumulativně nejen o relativní, nýbrž zároveň – a v tom spočívá zvláštnost těchto případů na rozdíl od ostatních případů zmíněných v § 40a – o částečnou neplatnost). ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 377 s.

vznikat v tom rozsahu, kdy sice budou plnění v nepoměru, nikoli však hrubém (např. vyšší marže, vyšší účtované ceny pohonných hmot apod.).

6.2.3 Závaznost poskytnutých informací

Závaznost poskytovaných informací lze chápat jako otázku, zda se poskytované informace stávají součástí smluvních ujednání, či nikoli, respektive závaznost se projevuje v tom, že následně uzavřená smlouva musí být v souladu s informacemi poskytnutými před uzavřením smlouvy.⁴⁶³

V obecně formulované informační povinnosti takto výslovně formulovaný požadavek nenalezneme. V úpravě např. obecné úpravy spotřebitelských smluv anebo cestovní smlouvy se však lze setkat s požadavkem na závaznost poskytnutých před smluvními informací setkat (např. § 1822 odst. 1 OZ, § 1844 odst. 1 OZ, 1857 OZ anebo § 10 odst. 2 CestR). Obecně je tak stanoven požadavek na soulad mezi poskytnutými údaji a obsahem smlouvy (užita je formulace, že smlouva musí obsahovat i údaje sdělené spotřebiteli před jejím uzavřením). Logickou otázkou tak zůstává, proč v některých případech požadavek závaznosti stanoven je, v některých nikoli, případně které informace závazné jsou, a které nikoli.

Obecné pravidlo o závaznosti informací poskytovaných na základě plnění informační povinnosti nelze dovodit. Výše v této práci byla dovozena kritéria pro určení existence a rozsahu informační povinnosti. Z takto vymezených informačních povinností rozhodně nebudou vždy poskytnuté informace závazné. Je třeba vždy hodnotit, zda sdělené informace, objektivně hodnoceno, představují ujednání tvořící obvykle obsah smlouvy, zejména pak ty podstatné (např. identifikace smluvních stran, vymezení předmětu smlouvy, kvality plnění apod.), anebo nikoli (např. vyjádření účelu uzavírané smlouvy). Pokud po objektivní stránce posoudíme sdělenou informaci jako informaci tvořící obvykle obsah smlouvy, potom je třeba posoudit, zda vůle smluvních stran směřovala k tomu, aby se takováto informace promítla do smluvních ujednání. Ve většině případů tomu tak bude. Je však třeba mít na paměti, že i ujednání, která obvykle netvoří ujednání smlouvy, závazná být mohou, pokud by vůle smluvních stran směřovala k tomu, aby se součástí smluvních ujednání tyto informace staly. Zde však jejich součástí smluvními ujednáními předpokládat nelze.

⁴⁶³ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 648.

Výslovná úprava závaznosti sdělovaných informací shora uvedené závěry v zásadě potvrzuje. Všimněme si, že informace zákonem označované za závazné obsahují zejména podstatné náležitosti smlouvy (identifikaci podnikatele, vymezení ceny, předmětu plnění) s přihlédnutím ke specifickým jednotlivých případů stanovené závaznosti informací (např. určení termínů zájezdu u smlouvy o zájezdu, anebo podmínek pro odstoupení u distančních smluv apod.).

Zcela výjimečnou úpravu představuje úprava spotřebitelského úvěru provedená v § 111 NSpotÚ. Prvá věta tohoto ustanovení upravuje povahu sdělovaných informací. Závazné jsou ty informace, které podnikatel sdělil spotřebiteli jako návrh smluvních podmínek, které mají být obsahem smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení. Následující věty § 111 NSpotÚ však ukládají podnikateli povinnost smlouvu v podobě předložených podmínek uzavřít. Pokud tak neučiní, § 1787 OZ se použije obdobně. Smysl takto přísného ustanovení je nejasný. Je zjevné, že snahou je zajistit, že obsah uzavřené smlouvy bude v souladu s poskytnutými informací. Není však zřejmé, proč není užito standardních prostředků, jako je tomu v celé úpravě spotřebitelských smluv, ale stejného cíle je dosaženo mnohem razantnějším způsobem v podobě povinnosti uzavřít smlouvu s určitým obsahem. Komentované ustanovení je totiž v rozporu s § 1728 odst. 1 OZ. Takovéto omezení autonomie vůle důvodné. Není totiž zřejmé, jak se spotřebitelské úvěry tak zásadním způsobem liší od jiného typu smluv.

6.2.4 Způsob poskytování informací – forma, jasnost a srozumitelnost poskytovaných informací

Obecná informační povinnost neobsahuje úpravu způsobu a ani formy poskytování informací. Je tak v zásadě na volbě jedné ze stran, jak budou pravdivé⁴⁶⁴ informace poskytnuty. Informace mohou být poskytnuty výslovně (písemně, ústně), mohou však být sděleny nepřímou vyjádřením účelu uzavírané smlouvy (informace o tom, že pozemek kupuji za účelem stavby rodinného domu), sdělením, jaký smluvní typ má být uzavřen⁴⁶⁵ či faktickým jednáním⁴⁶⁶. V zásadě však platí při existenci informační povinnosti pravidlo, že poskytované in-

⁴⁶⁴ Pravdivá nemusejí být pouze jednotlivá data, ale pravdivé by měly být informace i v kombinaci s jinými informacemi. SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 76.

⁴⁶⁵ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 608.

⁴⁶⁶ Pokud farmář vezme krávu na veřejný trh a konkludentně ostatním sděluje, že kráva není nakažena infekční chorobou. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, s. 390.

formace nesmí být zavádějící či klamavé. O takový případ se bude jednat vždy, budou-li informace vylíčeny klamně anebo budou opomenuty podstatné okolnosti.⁴⁶⁷

Informace mají být poskytnuty přímo, bez toho aniž by bylo třeba činit jakékoli složitější jednání. V rámci spotřebitelských smluv tak bylo dovozeno, že nelze plnit informační povinnost teprve na zavolání spotřebitele, při jeho osobní schůzce anebo teprve po provedení registrace na webovém rozhraní.⁴⁶⁸

V některých případech může být zákonem stanoven požadavek na poskytnutí informací v konkrétní formě, např. v písemné (§ 1828 odst. 1 OZ, § 92 NSpotÚ). V rámci úpravy finančních služeb (§ 1841 a násl. OZ) mají být poskytnuty informace v textové podobě. Textovou podobu nelze považovat za písemnou formu. Textová forma je však pojmem širším. Textová podoba může být v zásadě zachycena na jakémkoli substrátu.⁴⁶⁹ V případě time-sharingových smluv se dokonce jedná o požadavek na poskytnutí informací v textové podobě na formuláři, tak aby k nim měla druhá strana snadný přístup (§ 1854 odst. 2 OZ). Obdobně je tomu u spotřebitelského úvěru na bydlení (§ 95 odst. 2 NSpotÚ).

V obecné rovině je třeba vyžadovat poskytnutí informací jasně a srozumitelně.⁴⁷⁰ Úprava srozumitelnosti a neurčitosti právního jednání se nepoužije.⁴⁷¹ Stejně tak se neužijí pravidla výkladu právního jednání pro zjištění nejasně, neurčitě anebo nesrozumitelně poskytnutých informací.⁴⁷² Informační povinnost nelze považovat za splněnou, pokud poskytnuté informace budou nejasné, nesrozumitelné, neurčité či budou připouštět interpretaci⁴⁷³. Informační povinnost má odstranit nejasnosti a napomoci smluvním stranám v uzavření platné smlouvy. Jasnost a srozumitelnost informací je tedy třeba posuzovat k okamžiku jejich poskytnutí. Jejich obsah nelze dodatečně zjišťovat výkladem, neboť tím by informační povinnost ztratila svůj význam.

⁴⁶⁷ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I.* Munich: Sellier, 2009, s. 206.

⁴⁶⁸ SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 77.

⁴⁶⁹ Směrnice č. 2002/65/EC vyžaduje v čl. 5 odst. 1, aby informace byly poskytnuty „na papíře“ anebo na jiném trvalém nosiči umožňujícím přístup spotřebiteli. Viz § 1819 OZ.

⁴⁷⁰ Čl. II. – 3:106 užívá formulaci – Informace musejí být jasné, přesné a vyjádřeny v jednoduché a srozumitelné řeči.

⁴⁷¹ Požadavek na jasnost a srozumitelnost v tomto případě není shodný s kritérii uvedenými v 553 OZ – viz důvodová zpráva k § 1811 OZ. Sněmovní tisk 362/0 (VI. volební období) [online] [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>. Obdobně viz FERRANTE, Edoardo. *Contractual Disclosure and Remedies under the Unfair Contract Terms Directive.* In HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness.* Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 121 a násl.

⁴⁷² Viz např. závěry soudní praxe uvedené v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 494/96 anebo rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2003, sp. zn. 29 Odo 108/2003.

⁴⁷³ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I.* Munich: Sellier, 2009, s. 227.

Poskytované informace nemusejí být ve všech případech poskytnuty v absolutních detailech. Může postačit poskytnutí v hrubých rysech, např. postačuje, že prodávající seznámil kupujícího s okolností, že na pozemku jsou drenáže, aniž by bylo třeba, aby prodávající kupujícího informoval o podrobné podstatě provedených prací na pozemku. Již samotná informace o drenážích měla u kupujícího vyvolat zvýšenou pozornost a případně si kupující měl pokusit zajistit další informace.⁴⁷⁴ Na druhou stranu může z právního předpisu vyplývat požadavek na přesnou a jasnou formulaci informační povinnosti (viz § 2164 OZ).⁴⁷⁵

Pro naplnění požadavku jasnosti a srozumitelnosti poskytovaných informací⁴⁷⁶ se lze inspirovat úpravou spotřebitelských smluv (viz § 1811 odst. 1 OZ, § 77 NSpotÚ *in contrario*, § 21c odst. 1 PojZL apod.). Informace by měly být poskytnuty jednoduše srozumitelnými slovy.⁴⁷⁷ Způsob použitých formulací by neměl být víceznačný.⁴⁷⁸ Informace by měly být pokud možno všechny poskytnuty stejně výrazně (§ 99 odst. 4 NSpotÚ).⁴⁷⁹

Pravidlo jasnosti a srozumitelnosti poskytovaných informací se netýká pouze obsahu informací, ale inkorporuje v sobě požadavek na způsob poskytování informací v závislosti na použitých prostředcích. Bude rozdíl, zda budou informace poskytovány televizí⁴⁸⁰, telefonem,

⁴⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1705/2007.

⁴⁷⁵ Informační povinnost je v komentovaném ustanovení poměrně přesně specifikována. Nepostačuje sdělit, že věc má vadu. Prodávající musí přesně specifikovat, o jakou vadu se jedná. Tyto informace musí být poskytnuty před uzavřením smlouvy. Uvedení ve smlouvě nepostačuje. Tento závěr je třeba dovodit z § 10 odst. 6 Ochs, který vyžaduje poskytnutí informací předem.

⁴⁷⁶ Směrnice č. 2011/83/EU v čl. 5 odst. 1 neuzivá v anglickém znění pojem „... jasným a srozumitelným způsobem tyto informace“, ale pojem „in a clear and comprehensible manner“.

⁴⁷⁷ WEATHERILL, Stephen. *EU Consumer Law nad Policy*. 2nd edition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2013, s. 106. FERRANTE, Edoardo. *Contractual Disclosure and Remedies under the Unfair Contract Terms Directive*. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 120.

⁴⁷⁸ HOWELLS, Geraint, RAMSAY, Iain, WILHELMSSON, Thomas, KRAFT, David. *Handbook of Research on International Consumer Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2010, s. 140.

⁴⁷⁹ „Takové tvrzení je však podle názoru Nejvyššího správního soudu zavádějící. Osoba neseznámená s obsahem reklamních spotů by totiž pouze na základě výše citovaného popisu stěžovatele zřejmě dospěla k závěru, že obě varianty ceny jsou zobrazeny rovnocenně, ve stejné velikosti, podobným stylem písma a na obě je ze strany stěžovatele kladen stejný důraz. Tak tomu ovšem není. Stěžovatel reklamu zpracoval takovým způsobem, že údaje o ceně s DPH i bez DPH sice jsou současně zobrazeny, a to pod sebou v hlavním poli reklamy (tj. uprostřed obrazové plochy), v žádném případě však nejsou adresátům reklamy sděleny rovnocenným způsobem, když údaj o ceně s DPH je výrazně potlačen.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 9 As 38/2010)

⁴⁸⁰ „Dle názoru Nejvyššího správního soudu je nutno v tomto konkrétním případě zohlednit také tu zásadní skutečnost, že se v dané věci jednalo o reklamu šířenou televizním vysíláním. U tohoto technického prostředku (přenosového informačního média) adresát reklamy nemá možnost přijímat informace o nabízeném produktu po dobu, jakou by si sám zvolil, jako je tomu např. u tištěných médií. V televizním vysílání je každému reklamnímu sdělení vyhrazen pouze určitý omezený (relativně velmi krátký) časový úsek, zpravidla v řádu desítek sekund. Tím spíše vyvstává potřeba akcentovat požadavek na úplnost a jednoznačnost sdělovaných informací, aby reklama nepůsobila klamavě (resp. nenaplnila znaky nekalé obchodní praktiky).“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 9 As 38/2010)

emailem, popisem na webových stránkách apod.⁴⁸¹ Na internetových stránkách lze nepochybně uvést více informací, než je tomu v případě telefonického hovoru, kdy by naopak měl být výčet podaných informací stručnější, o to však výstižnější.⁴⁸² Množství či kvalitu informací může ovlivnit sociální či jazyková a kulturní tradice lidí.⁴⁸³ Odraz výše uvedeného nalezneme i v rozhodovací praxi Ústavního soudu, např. v nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11: „*V praxi se zásada poctivosti projevuje mimo jiné tím, že text spotřebitelské smlouvy, obzvláště jedná-li se o smlouvu formulářovou, má být pro průměrného spotřebitele dostatečně čitelný, přehledný a logicky uspořádaný. Například smluvní ujednání musí mít dostatečnou velikost písma, nesmějí být ve výrazně menší velikosti, než okolní text, nesmějí být umístěna v oddílech, které vzbuzují dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikaci všeobecných obchodních podmínek. Jak bylo uvedeno v bodě 9, i ve spotřebitelských smlouvách je možno všeobecné obchodní podmínky uplatnit, nicméně taková aplikace má nejen uvedená formální omezení, nýbrž i omezení obsahová.*“

Poskytnutím jasných a srozumitelných informací nemusí být informační povinnost vyčerpána. Např. v úpravě spotřebitelských úvěrů je stanoven požadavek nejen na poskytnutí informací, nýbrž i na jejich vysvětlení (§ 94 odst. 2 NSpotÚ).⁴⁸⁴ Vysvětlovací povinnost není splněna formálním poskytnutím informací. Nepostačuje, pokud spotřebitel pouze potvrdí, že mu byly náležitě vysvětleny předmluvní informační povinnosti.⁴⁸⁵ Rozsah vysvětlovací povinnosti bude odlišný podle žadatele o spotřebitelský úvěr. Zohlední se věk, zkušenosti, vzdě-

⁴⁸¹ EDWARDS, Lilien. *The New Legal Framework of E-Commerce in Europe*. Portland: Hart Publishing, 2005, s. 250.

⁴⁸² Dle názoru Nejvyššího správního soudu je nutno v tomto konkrétním případě zohlednit také tu zásadní skutečnost, že se v dané věci jednalo o reklamu šířenou televizním vysíláním. U tohoto technického prostředku (přenosového informačního média) adresát reklamy nemá možnost přijímat informace o nabízeném produktu po dobu, jakou by si sám zvolil, jako je tomu např. u tištěných médií (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010).

Pro srov. k výkladu čl. II.-3:102 se uvádí, že v případě telefonického hovoru je nutno podávat méně informací než při komunikaci skrze webové stránky. BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law: Draft Common Frame of Reference I*. Munich: Selier, 2009, s. 207.

⁴⁸³ Hledisko průměrného spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory (jak je vykládáno Evropským soudním dvorem), správně vzal v daném případě v úvahu soud prvního stupně i soud odvolací (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010). Rozsudek ze dne 26. listopadu 1996, *Fratelli Graffione SNC proti Ditta Fransa*, C-313/94 Sb. rozh. s. 1996 I-6039, bod 22. Dále viz bod 18 směrnice č. 2005/29/EC Evropského parlamentu a Rady z 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu.

⁴⁸⁴ Poskytovatel poskytnuté informace spotřebiteli náležitě vysvětlí, aby byl spotřebitel schopen posoudit, zda navrhovaná smlouva o spotřebitelském úvěru odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Náležité vysvětlení zahrnuje především vysvětlení předmluvních informací poskytnutých podle odstavce 1, včetně důsledků prodlení s plněním povinností spotřebitele z uzavřené smlouvy o spotřebitelském úvěru, a základních informací o jednotlivých nabízených produktech a jejich dopadech na spotřebitele, v případě doplňkových služeb s nimi svázaných též vysvětlení následků pro spotřebitele spojených se samostatným ukončením jejich čerpání.

⁴⁸⁵ Čl. 3 odst. 2 úředního sdělení České národní banky ze dne 27. 12. 2010, o aplikačním přístupu k některým ustanovením zák. č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů.

lání⁴⁸⁶, rozsah sdělených informací apod. Lze se setkat s názorem, že vysvětlení poskytnutých informací nemusí být poskytnuto, pokud je spotřebitel nepožaduje,⁴⁸⁷ stejně jako s názorem, že takovýto postup možný není.⁴⁸⁸

Jazykovým výkladem citovaného ustanovení v kontextu zákona o spotřebitelském úvěru lze dospět k závěru, že vysvětlení musí být poskytnuto vždy. Jazykový výklad je však toliko přiblížení k problematice.⁴⁸⁹ Je tedy nutno se ptát, co je smyslem komentovaného ustanovení.⁴⁹⁰ Lze se setkat s názorem, že účelem vysvětlovací povinnosti je zabránění „předluženosti či přezávazkování“ u spotřebitele.⁴⁹¹

Účelem vysvětlovací povinnosti je skutečně objasnit spotřebiteli poskytované informace a důsledky uzavírané smlouvy. Na základě takto vysvětlených informací spotřebitel dosáhne informovaného konsensu. Vysvětlovací povinnost však nelze splnit bez interakce spotřebitele. Spotřebitel sám by měl podnikateli sdělit, jaké informace jsou mu nejasné. Bez této interakce a proti vůli nelze k poskytování vysvětlovací povinnosti podnikatele povínot. V konkrétním případě však bude třeba najisto postavit, že spotřebiteli byla tato vysvětlovací povinnost nabídnuta a spotřebitel součinnost neposkytl. Je-li splnění povinnosti vázáno na součinnost druhé smluvní strany, lze nesplnění této povinnosti dávat jen těžko k tíži druhé smluvní straně.⁴⁹²

Shora uvedené aspekty poskytnutí informací mají představovat naplnění kritérií principu transparentnosti kontraktu.⁴⁹³ Transparentnost kontraktu má mimo jiné pomoci v tom, aby spotřebitel podmínky kontraktu skutečně pročetl a porozuměl jim.⁴⁹⁴ V rámci spotřebitel-

⁴⁸⁶ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 72.

⁴⁸⁷ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 58.

⁴⁸⁸ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 72.

⁴⁸⁹ Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad *e ratione legis* atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nevzdělanosti, smysl a účel právní normy činí z práva nástroj odcizení a absurdity. (náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12 1997 sp. zn. Pl. ÚS 33/97)

⁴⁹⁰ Ustanovení § 5 odst. 5 SpotÚ je transpozicí čl. 5 odst. 6 směrnice č. 2008/48/EC.

⁴⁹¹ DEVENNEY, James, KENNY, Mel. *Consumer, Credit, Debt and Investment in Europe*. Cambridge University Press, 2012, s. 71.

⁴⁹² Zde lze odkázat na analogickou aplikaci ustanovení § 1968 OZ.

⁴⁹³ NÖLKE-SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. *EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States*. Munich: Sellier, 200, s. 250.

⁴⁹⁴ FAURE, Michael, G. *Behavioural Economics in Unfair Contract Terms: Cautions and Considerations*. [online]. <http://link.springer.com> [cit. 18. 6. 2016]. Dostupné na: <<http://link.springer.com/article/10.1007/s10603-011-9162-9>>. Bliže rovněž viz FERRANTE, Edoard. *Contractual Disclosure and Remedies under the Unfair Contract Terms Directive*. In. HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 118 a násl.

ských smluv je však třeba ještě více akcentovat, že smyslem informační povinnosti je transparentnost smluvních ujednání tak, aby spotřebitel mohl učinit spolehlivou komparaci na trhu dostupných a nabízených služeb/zboží, aniž by později zjistil, že vycházel ze záměrně zkreslených informací.⁴⁹⁵

6.2.5 Absence informační povinnosti

Existuje samozřejmě řada situací, kdy informační povinnost nevznikne. Informační povinnost nevzniká tam, kde jsou určité okolnosti zjevné⁴⁹⁶ anebo obecně známé.⁴⁹⁷ Z uvedeného důvodu není nutné informovat o zjevných vadách (např. poškrábaný lak na autě), nejsou nutná upozornění⁴⁹⁸, že motorová pila se nesmí zastavovat holýma rukama apod., jako je tomu např. ve skandinávských zemích,⁴⁹⁹ není třeba na mikrovlnných troubách uvádět, že nejsou vhodné k sušení zvířat, není třeba uvádět, že káva je velmi horká⁵⁰⁰. Stejně tak není nezbytné např. u doplňků stravy uvádět, že tento výživový doplněk nemá léčebné výsledky či účinky.⁵⁰¹

Informační povinnost nevzniká, jedná-li se o okolnosti vyplývající ze souvislosti uzavírané smlouvy.⁵⁰² Dále není povinnost sdělit informace, které již druhá smluvní strana má či které mít mohla a měla (např. pokud jsou informace dostupné z veřejného seznamu). Zda jedná ze smluvních stran informace má anebo mít měla je obecně posuzováno objektivně vzhle-

⁴⁹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13.

⁴⁹⁶ Např. soud dovodil: „*Ten (znalecký posudek) sice sloužil výhradně k určení ceny převáděných nemovitostí, ale přesto z něj bylo možno seznat, že stáří části zemědělské usedlosti je minimálně 95 let, tedy na hranici její životnosti. Po dobu přibližně 1 měsíce před koupí měl dovolatel možnost sporné nemovitosti neomezeně užívat a tak se přesvědčit o jejich skutečném stavu např. tím, že by provedl odbornou prohlídku nebo věc konzultoval s odborníkem.*“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2006, sp. zn. 33 Odo 519/2006) Obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. 3 Cdo 192/2008.

⁴⁹⁷ Viz § 9 odst. 2 OchS.

⁴⁹⁸ Rozsah instruktážní povinnosti prodejce podle zákona na ochranu spotřebitele o nebezpečích vyplývajících z nesprávného použití nebo údržby výrobku se vztahuje na nebezpečí reálné a předvídatelné, nikoliv na nebezpečí spotřebiteli zřejmé a obecně známé. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2516/2009).

⁴⁹⁹ TOMANČÁKOVÁ, Blanka. *Ochrana Spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde, 2008, s. 17.

⁵⁰⁰ Kelímky McDonald's jsou označeny nápisem HOT, v restauracích se nachází nápisy coffee, tea and hot chocolate are VERY HOT! Jedná se o reakci na soudní spor Liebeck vs. McDonald's Restaurants, P. T. S., Inc., No. D-202 CV-93-02419, 1995 WL 360309 (Bernalillo County, N.M. Dist. Ct. August 18, 1994). Dostupný na <<http://www.jtexconsumerlaw.com/V11N1/Coffee.pdf>>.

⁵⁰¹ Zde je možné odkázat na rozhodnutí Soudního dvoru Evropské unie, dle kterého označení „dermatologicky testováno“ nemůže oklamat průměrného spotřebitele, neboť tento takovému výrobku nebude přisuzovat léčebné vlastnosti, jež takovýto výrobek nemá. Rozsudek ze dne 7. 3. 2000, *Criminal proceedings against Gottfried Linhart and Hans Biff*, C-99/01 Sb. Sb. rozh. s. 2002 I-09375, bod 35.

⁵⁰² HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 414. Typicky se může jednat o totožnost podnikatele, způsob platby, vlastnosti zboží apod. SELUCKÁ, Markéta, a kol. *Koupeň a prodej. Nový občanský zákoník. Společná evropská právní úprava prodeje*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 11.

dem k míře obezřetnosti, kterou lze po každém subjektu požadovat (§ 4 a § 5 OZ). Byť specifická rozhodovací praxe ve vztahu k informační povinnosti neexistuje, lze vycházet z existující nauky o omluvitelném omylu (viz judikatura již citovaná v této práci).

Dále, jedna ze smluvních stran neporuší informační povinnost tím, že druhé smluvní straně sdělí svoji domněnku, případně svůj názor.⁵⁰³ Stejně platí, pokud je sdělena neověřitelná informace.⁵⁰⁴ Příkladem může být např. sdělení, že Coca Cola je lepší než Pepsi, že moje Toyota je nejlepší automobil apod.⁵⁰⁵

Z obecné povinnosti jednat obezřetně pro každý subjekt vyplývá povinnost nejen v přiměřené míře vyhledávat informace, ale zároveň i poskytnuté informace ověřovat.⁵⁰⁶ Pokud strana nevyvine přiměřenou míru obezřetnosti a neověří si skutečný stav věci, jde tato skutečnost k její tíži.⁵⁰⁷ Je tak na postupníkovi, aby si ověřil, zda je pohledávka přihlášena v konkursu⁵⁰⁸, podnájemce se neměl spolehnout toliko na ústní ujištění, že výše podnájemného bude stejná jako nájemného⁵⁰⁹, žadatel o vydání pozemků se nemohl domnívat, že se vlastníkem stává samotným podáním žádosti⁵¹⁰, banka financující koupi nemovitosti měla ověřit pravdivost údajů v kupní smlouvě⁵¹¹ apod. Z povinnosti jednat obezřetně však nelze dovodit, že by vyvinutí přiměřené pozornosti mělo znamenat ověření každé poskytnuté informace. Je třeba zohlednit, zda je takové jednanání např. s ohledem na náročnost ověření informací anebo množství uzavíraných smluv realizovatelné.⁵¹² Melzer však správně uvádí, že při omluvi-

⁵⁰³ ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1803. BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 531.

⁵⁰⁴ SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 21.

⁵⁰⁵ LAROUCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 71.

⁵⁰⁶ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 15. 22 cdo 2506/1999. Srovnej např.

⁵⁰⁷ Nejvyšší soud judikoval, že každá osoba, která „zanedbala pro ni ve věci objektivně existující možnost přesvědčit se o pravém stavu věci, a bez příčiny se ve svém úsudku nechala mylně ovlivnit případnými dojmy, náznaky řešení, resp. hypotézami o vlastnostech předmětu zamýšleného právního úkonu“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002). Obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010.

⁵⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002.

⁵⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009.

⁵¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1126/2006.

⁵¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1826/11.

⁵¹² „Posouzení, že žalovaná splnila svou povinnost ověřit si skutečnosti rozhodné pro učinění právního úkonu, jestliže nechala pojištěnému v návrhu na uzavření pojistné smlouvy vyplnit kolonku určenou pro údaje o pojistných smlouvách uzavřených u jiných ústavů, a že není reálně možné dělat individuální šetření u každého klienta zvláště a pátrat po dalších smlouvách v momentě uzavírání konkrétní pojistné smlouvy, pak Nejvyšší soud nepsprávným neshledává. Odvolací soud se při řešení této právní otázky od dovolatelkou citované ani od další příslušné judikatury Nejvyššího soudu neodchýlil. Prohlášení pojištěného o pojistných smlouvách uzavřených u jiných pojišťoven je takové povahy, že se žalovaná při uzavření smlouvy mohla důvodně spolehnout na jeho pravdivost. Jde tu o poskytnutí jednoduché, zcela prosté informace, která jen stěží může být (a v souzené věci také nebyla) deformována omylem samotného jejího poskytovatele, jeho zanedbáním (jak tomu bylo ve věci R

telnosti omylu je třeba zohledňovat míru zavinění na straně mýlící se strany, zároveň však je třeba zohlednit míru způsobu jednání na straně vyvolávající omyl. Omylu se tedy lze dovolat pouze v případě, že tento omyl nebyl způsoben výhradně mýlící se stranou.⁵¹³

Informační povinnost samozřejmě nemůže vzniknout tam, kde by vyjádřením informací byla porušena státem uložená⁵¹⁴ nebo uznaná povinnost mlčenlivosti⁵¹⁵. Informační povinnost nebude vznikat rovněž k okolnostem, která tvoří součást obchodního tajemství.⁵¹⁶ To platí jak v případech, kdy obchodní tajemství náleží jedné ze smluvních stran, tak i v případech, kdy se jedná o obchodní tajemství strany třetí.⁵¹⁷ Nakonec je třeba odmítnout vznik informační povinnosti v případech, kdy by došlo k porušení smluvní povinnosti mlčenlivosti anebo vyjádření důvěrných informací (§ 1730 OZ *in fine*).

Informační povinnost nevzniká tam, kde by omezovala dynamičnost obchodu a kdy by plnění rozsáhlé informační povinnosti bylo vzhledem k povaze plnění nadbytečné. Výjimka je tak stanovena např. pro smlouvy uzavírané mezi podnikatelem a spotřebitelem za účelem vyřizování potřeb každodenního života, anebo pokud má dojít k bezprostřednímu plnění (§ 1811 odst. 3 OZ).

Dále informační povinnost nevzniká tam, kde by její splnění nenaplnilo účel, pro který je jedné ze stran uložena. Příkladem může být povinnost sdělovat informace dle § 1820 odst. 2 OZ (smlouvy uzavírané distančním způsobem anebo mimo prostory obvyklé k podnikání). Pokud jsou např. prostředky komunikace na dálku užity toliko k vyjednávání o uzavření smlouvy a smlouva samotná je uzavřena v písemné formě u podnikatele v provozovně, informační povinnost dle § 1820 odst. 2 OZ nevznikne.⁵¹⁸ Stejně tak nevzniká informační povinnost o právu odstoupit od smlouvy, pokud smlouva byla uzavřena za podmínek, kdy takové

55/2010) a jejíž podstatou není předpoklad, jenž se může ukázat nesprávným (jak tomu bylo ve věci rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1251/2002, které je dostupné na <http://www.nsoud.cz>). Se zřetelem na to nelze usoudit, že žalovná nepostupovala s obvyklou mírou opatrnosti (že nevyvinula obvyklou péči), jestliže před uzavřením pojistné smlouvy o životním pojištění též neprověřovala, zda výslovné prohlášení o dalších pojištěních učiněné zájemcem o pojištění není nepravdivé.“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. 32 Cdo 124/2014)

⁵¹³ MELZER, Filip, TĚGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 771–772. Obdobně FEKETE, Imrich. *Občiansky zákonník: Velký komentár. 1. diel (§1 – § 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 411 a násl.

⁵¹⁴ Zák. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹⁵ Např. § 21 zák. č. 85/1996 sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹⁶ § 504 OZ: Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastníci zajišťují ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

⁵¹⁷ Vyjádření obchodního tajemství, respektive informace náležející pod obchodní tajemství může dát vzniknout nárokům z nekalé soutěže (§ 2985 OZ), případně trestněprávní odpovědnosti (§ 248 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů).

⁵¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4977/2010.

právo spotřebiteli nenáleží.⁵¹⁹ Obdobným případem je i § 1826 odst. 2 OZ. Zde je však sledován rozsah informací v situacích, kde je možnost existuje poskytnout v uchovatelné formě.

Informační povinnost rovněž nevzniká v případech smluv odvážných. Pokud smluvní strany vstupují do jednání o uzavření smlouvy s vědomím toho, že ani jedna ze stran nezná a ani nemůže znát všechny podstatné okolnosti uzavírané smlouvy, nelze k těmto rizikovým faktorům dovést informační povinnost.⁵²⁰

⁵¹⁹ „Pokud žalobce uzavírá se spotřebitelem smlouvu, která je co do možnosti od této smlouvy odstoupit vyňata z režimu ust. § 57 občanského zákoníku, nestíhá ho povinnost písemně upozornit na právo odstoupení od takovéto smlouvy stanovená v ust. § 57 odst. 2 občanského zákoníku, neboť není možno informovat spotřebitele o právu, které mu nesvědčí.“ (rozsudek Městského soudu ze dne 11. 5. 2015, sp. zn. 7 A 74/2011)

⁵²⁰ BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I.* Munich: Sellier, 2009, s. 463.

7 Přinformovanost

V úvahách o rozsahu obecné informační povinnosti nevystává problém přebytku poskytovaných informací, a to ani v rámci komparativních úvah. Problém přebytku poskytovaných informací je doménou B2C vztahů. V této práci bylo již na mnoha místech akcentováno, že zejména ve spotřebitelských vztazích mají neustále se rozšiřující katalogy poskytovaných informací vyrovnávat informační asymetrii. Na jedné straně vystupuje profesionál disponující specialisty v oboru, kteří jsou schopni pomocí chytrých marketingových postupů ovlivnit spotřebitele a nepřímo je tak donutit učinit rozhodnutí, které by jinak neučinili. Informační povinnost tak má napomoci kvalifikovanému rozhodnutí.⁵²¹ Z tohoto důvodu je rozsah poskytovaných informací neustále navyšován.⁵²² Přesto samotná dostupnost a srozumitelnost nezajistí náležité posouzení, protože spotřebitelé nemusejí rozumět anebo správně posoudit relevantní informace.⁵²³

Snaha zákonodárce po co nejvyšší informovanosti smluvní strany je zcela logická, otázkou je, zda není *in fine* kontraproduktivní. Vezměme příkladem novou úpravu spotřebitelských úvěrů (viz § 4 SpotÚ a § 91 NSpotÚ). Předchozí právní úprava v rámci regulace obsahu reklamy spotřebitelského úvěru⁵²⁴ obsahovala celkem 7 položek informací.⁵²⁵ Platná právní úprava obsahuje 11 položek informací. Byť důvodem může být dlouhodobé zneužívání reklamy⁵²⁶, přesto je legitimní se ptát, zda právě neustále rozšiřování poskytovaných informací

⁵²¹ ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 32.

⁵²² Srovnej úpravu spotřebitelských smluv v občanském zákoníku z roku 1964 a platném občanském zákoníku. Rozdíl je rovněž patrný např. v úpravě spotřebitelských úvěrů atd. Dále NORDHAUSEN, Annette. Information Requirements in the E-Commerce Directive and Proposed Directive and the Proposed Directive on Unfair Commercial Practices. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 93.

⁵²³ INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 31.

⁵²⁴ Ke kritice blíže viz SMITS, Jan M. *Contract Law: A Comparative Introduction*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2014, s. 110.

⁵²⁵ Povinnost poskytnout informace uvedené v § 91 NSpotÚ je vázáno na to, že v reklamě je součástí jakýkoliv číselný údaj o nákladech spotřebitelského úvěru.

⁵²⁶ Obvyklou praxí je např. uvést výši poskytnutých finančních prostředků a k tomu výši měsíční splátky, případně výši úrokové sazby. Realita však může být oproti inzerovaným skutečnostem poněkud jiná. Spotřebitel se zpravidla nedozví nic o dalších parametrech úvěru, zejména pak o RPSN, přičemž je zjevné, že samotná procentní sazba anebo výše splátky nemusí sama o sobě vypovídat o finanční náročnosti úvěru. Z tohoto důvodu již samotná informační povinnost v reklamě vyžaduje, aby se spotřebitel dozvěděl např. celkovou výši spotřebitelského úvěru a úrokové sazby včetně všech poplatků apod. Tím má být zajištěna již od počátku možnost spotřebitele učinit si obrázek o poskytované službě a tuto může porovnat s jinými nabídkami a případně může zajistit, že spotřebitel nezapome ani kontrahovat. Viz např. PIRNEROVÁ, Helena. *Každá pátá reklama na spotřebitelský úvěr neuvádí povinnou sazbu*. [online]. ekonomika.idnes.cz, 11. 11. 2008 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <http://ekonomika.idnes.cz/kazda-pata-reklama-na-spotrebitelsky-uver-neuvadi-povinnou-sazbu-p97-/test.aspx?c=A081111_152335_spotrebitel_pin>. HOVORKA, Jiří. *Banky novými reklamami na úvěry riskují milionovou pokutu*. [online]. mesec.cz, 11. 5. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/clanky/banky-novymi-reklamami-na-uvery-riskuji-milionovou>>.

povede k zamýšlenému výsledku. Lidský mozek nemůže zvládat neustále se zvyšující počet sdělovaných informací.⁵²⁷ Vědecky je totiž ověřeno, že průměrná osoba je schopná vstřebat asi 7 podnětů najednou.⁵²⁸ Pokud budou v reklamě na spotřebitelský úvěr uvedeny všechny údaje, potom se jedná o množství, které již spotřebitel nebude, bez ohledu na své vzdělání, zkušenosti, věk a inteligenci, schopen vstřebat. Nehledě na to, že pro podnikatele je jednodušší v reklamě vůbec neuvádět údaje o nákladech.⁵²⁹ Opatření tak jde zcela zřejmě proti smyslu právní úpravy, tedy zvýšit od počátku informovanost spotřebitele.

Dalším příkladem mohou být stále se rozšiřující katalogy informací v spotřebitelském právu⁵³⁰, např. v rámci smluv uzavíraných distančním způsobem a mimo prostory obvyklé k podnikání (§ 1820 odst. 1 OZ), rozsáhlé informační povinnosti v rámci spotřebitelských úvěrů (§ 94 – §100 NSpotÚ), informační povinnosti uložené zprostředkovateli pojištění (§ 21a PojZL) atd.⁵³¹ Podnikatelé na rozsah informační povinnosti reagují sdělením nebývalého množství informací a činí tak i např. odkazy na katalogy informací na internetových stránkách, rozsáhlé obchodní podmínky apod. Vyhledávání informací se tak v konečném důsledku stává obtížnější⁵³², časově náročnější a vede k tomu, že spotřebitel pouze mechanicky potvrdí seznámení s veškerými informacemi.⁵³³ Nehledě na skutečnost, že z kvanta poskytnutých informací nemusí být spotřebitel schopen vytržít nejdůležitější informace.⁵³⁴

pokutu/>. ČOI: Spotřebitelské úvěry – klamavá reklama a neúplné informace. [online]. parlamentnilisty.cz, 26. 2. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/COI-Spotrebiteleske-uvery-klamava-reklama-a-neuplne-informace-423585>>.

⁵²⁷ LAROCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010, s. 75–76.

⁵²⁸ MILLER, George, A. The Magical Number Seven, Plus or Minus Two Some Limits on Our Capacity for Processing Information. *Psychological Review*, 1994, Vol. 101, No. 2, s. 343–352. Nordhausen uvádí, že spotřebitel je schopen vstřebat limitní počet informací a všechny ostatní již nevyhodnotí. NORDHAUSEN, Annette. Information Requirements in the E-Commerce Directive and Proposed Directive and the Proposed Directive on Unfair Commercial Practices. In. HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 93.

⁵²⁹ HULMÁK, Milan. Práva a povinnosti věřitele při poskytování spotřebitelského úvěru. *Jurisprudence*, 2010, č. 7, s. 4.

⁵³⁰ SMITS, Jan, M. *Contract Law: A Comparative Introduction*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2014, s. 110.

⁵³¹ Informační povinnosti ve zvláštních předpisech se mohou navíc překrývat s informačními povinnostmi stanovenými ve spotřebitelských smlouvách. Jedná se např. o povinnosti informovat o identifikačních údajích pojistitele a způsobech řešení stížností.

⁵³² Z tohoto důvodu musí být některé informace poskytnuty přímo, aniž by bylo třeba učinit jakékoli úkony směřující k jejich zjištění. Viz např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2006, čj. 11 Ca 203/2005: „Povinnost prodávajícího informovat spotřebitele o ceně výrobků podle § 12 zákona o ochraně spotřebitele je splněna jen tehdy, pokud jsou poskytované informace spotřebiteli přístupné okamžitě bez toho, že by byl nucen činit jakýkoliv úkon směřující ke zjištění ceny konkrétního výrobku.“

⁵³³ ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 32.

⁵³⁴ INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 32.

Informační povinnost sice představuje jednoduchý nástroj umožňující za co nejmenší ingerence státu chránit spotřebitele, přesto předimenzovaná informační povinnost nevede k tomu, že spotřebitel dosáhne informovaného konsensu.⁵³⁵ Množství informací může spotřebitele zahltit.⁵³⁶ Objevují se proto názory, že mnohem prospěšnější by byla méně rozsáhlá a obecnější informační povinnost, která by se týkala esenciálních náležitostí pro uzavření smlouvy.⁵³⁷ Je poukazováno rovněž na to, že spotřebitel nepotřebuje zvýšený přísun informací, neboť s pocitem, že může buď akceptovat navržený obsah smlouvy, anebo smlouvu neuzavřít, stejně podmínky uzavírané smlouvy nezkontroluje.⁵³⁸

Zcela paradoxně se spotřebitel stává „obětí“ informační povinnosti a ta ho tak postihuje, aniž by mu byla ku prospěchu. Spotřebitel je zahrnut obrovským penzem informací, které mu jsou poskytovány opakovaně (reklama, předmluvní informace, požadavek na obsah smlouvy). Lze jen těžko předpokládat, že každý spotřebitel bude jejich obsah pečlivě zkoumat a v každém jednolitvém případě provádět analýzy výhodnosti/nevýhodnosti.⁵³⁹ Naopak, s vědomím nemožnosti ovlivnit obsah uzavírané smlouvy nebude takovému rozsahu informací věnována náležitá pozornost. Evropské právo a jeho transpozicí i právo české vychází z předpokladu, že čím více informací bude spotřebiteli poskytnuto, tím spíše bude konsens spotřebitele informovaný. Samotné mechanické předání informací však tento cíl nemůže naplnit. Podstatným je prvek chtěného pochopení ze strany spotřebitele. Spotřebitel často jedná emocionálně a tento fakt nezmění předávání jakéhokoli množství informací.⁵⁴⁰

Skutečně vhodnějším postupem se proto jeví již nadále katalogy informací nerozšiřovat, spíše je zužovat (spotřebitel by měl dostat ty nejzákladnější informace⁵⁴¹) a ochranu spo-

⁵³⁵ LECZYKIEWICZ, Dorota, WEATHERILL, Stephen. *The Images of the consumer in EU Law: Legislation, Free Movement and Competition Law*. Portland: Hard Publishing, 2016, s. 145.

⁵³⁶ ŠUCHMAN, Jaroslav. *K novému zákonu o spotřebitelských úvěrech, aneb je stále ještě evropský spotřebitel „informovaný, pozorný a opatrný“?*. [online]. epravo.cz, 6. 4. 2011[cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novemu-zakonu-o-spotrebitelskych-uverech-aneb-je-stale-jeste-evropsky-spotrebitel-informovany-pozorny-a-opatrnny-72729.html>>. NÖLKE-SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. *EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States*. Munich: Sellier, 2007, s. 496.

⁵³⁷ NÖLKE-SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. *EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States*. Munich: Sellier, 2007, s. 496.

⁵³⁸ HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 358.

⁵³⁹ INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 33.

⁵⁴⁰ INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 33.

⁵⁴¹ NORDHAUSEN, Annette. Information Requirements in the E-Commerce Directive and Proposed Directive and the Proposed Directive on Unfair Commercial Practices. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and Transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 93.

třebitele poskytovat pomocí soudů aplikujících obecná pravidla závazkového práva s důrazem na okolnosti konkrétního případu. Ostatně otázka toho, zda spotřebitel měl, či neměl dostatek informací, je spíše otázkou skutkovou než právní.⁵⁴² Je to právě soud, který by měl na základě zjištěného skutkového stavu posoudit, zda byly, či nebyly poskytnuty dostatečné informace. Navíc existuje řada nástrojů, kterými lze slabší stranu dostatečným způsobem chránit – obecná informační povinnost (§ 1728 odst. 2 OZ), úprava adhezních smluv (§ 1798 a násl. OZ), překvapivá ujednání (§ 1753 OZ), omyl (§ 583 a násl. OZ), nepřiměřená ujednání (§ 1813 a 1814 OZ), korektiv poctivosti (§ 6 OZ) anebo dobrých mravů (§ 588 OZ) atd.

Relevantní otázkou může být, zda lze považovat poskytnutí nadměrného množství informací za nepoctivé jednání. Je zřejmé, že rozsáhlé poskytnutí informací samo o sobě proti právním být nemůže. Je třeba, aby přistoupily v konkrétním případě další okolnosti. Lze soudit, že bude-li např. poskytnuto nadměrné množství informací, které budou zcela nepodstatné, a v nich budou skryty informace podstatné, může být takové jednání shledáno za nepoctivé. Stejně tak lze uvažovat o tom, že by se mohlo jednat o nekalou obchodní praktiku.

⁵⁴² INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 36.

8 Vztahy mezi ustanoveními majícími vztah k informační povinnosti

V rámci shora uvedeného výkladu bylo pojednáno o informační povinnosti, jejím obsahu a rozsahu. V rámci tohoto výkladu, zejména pak při stanovení rozsahu informační povinnosti, byly činěny odkazy např. na ustanovení o omylu a neúměrném zkrácení. Již v úvodu této práce byla rovněž zmíněna ustanovení, která mají k informační povinnosti vztah. Nalezneme je v zásadě i v českém právu (podvod, omyl, práva z vad, *laesio enormis*).

Je zjevné, že informační povinnost nestojí v rámci občanského zákoníku osamoceně. Některá ustanovení mohou působit jako *lex specialis* (např. ustanovení o vadách), jiná jsou v zásadě v rovném postavení (např. ustanovení o omylu). Níže v těchto kapitolách budou uvedena jednotlivá ustanovení založená na podobném principu jako informační povinnost a budou vymezeny vztahy mezi informační povinností a těmito ustanoveními.

8.1 Omyl

Ustanovení o omylu je plně aplikovatelné na úvodem posuzovaném případě.⁵⁴³ Omyl, včetně jeho možné aplikace, byl již popsán výše v této práci. Rovněž byla zdůrazněna otázka omluvitelnosti omylu a poukázáno na rozhodovací praxi. Přestože obě úpravy mají do určité míry stejnou dispozici právní normy (povinnost poskytnout pravdivé informace), sankce se liší. Účel obou ustanovení je odlišný. Úprava omylu řeší vady konsensu. Informační povinnost asymetrii informací na trhu.

Pro úplnost je třeba uvést, že lze nalézt rozpory v platné právní úpravě omylu co do jeho vyvolání. Zatímco § 583 OZ vyžaduje pro aplikaci pouze vyvolání omylu druhou stranou, podle § 585 OZ se o omyl jedná i v případě, pokud o něm druhá strana musela vědět, tedy ho sice nevyvolala, ale již existující omyl využila.⁵⁴⁴ Aplikace omylu vyvolaného třetí osobou je tak mnohem širší, než je tomu u omylu vyvolaného jednou ze smluvních stran, neboť omyl dle § 583 OZ musí být aktivně vyvolán, ale u omylu vyvolaného třetí osobou postačuje vědomost o jeho existenci.

⁵⁴³ Srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 1226/2006, který se týkal prodeje falešných obrazů.

⁵⁴⁴ Blíže viz MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 766–767.

V úpravě omylu absentuje možnost dovolat se relativní neplatnosti ve chvíli, kdy druhá smluvní strana omyl sice nevyvolá, ale o omylu ví a využije ho ve svůj prospěch. Patrně neexistuje důvod pro tuto rozdílnost. Dle předchozí právní úpravy byl omyl vyvolán buď aktivním jednáním anebo využitím již existujícího omylu, pokud o něm druhá strana musela vědět (§ 49a OZ64). Tento přístup je obvyklý i v zahraničních právních úpravách⁵⁴⁵ (viz např. § 871 ABGB, čl. 6:228 BW) anebo srovnávacích kodexech /čl. 4:103 odst. 1 bod (ii) PECL, II-7:201 odst. 1 písm. b) DCFR/⁵⁴⁶

Zjevně tak vzniká rozpornost v právním řádu. Obecným požadavkem právního řádu je však jeho vnitřní bezrozpornost.⁵⁴⁷ Mechanická aplikace § 583 OZ a § 585 OZ založená toliko na jazykovém výkladu obou ustanovení by však k nedůvodným rozporům vedla.⁵⁴⁸ Přitom obecným požadavkem poctivosti je informovat druhou stranu o existujícím omylu.⁵⁴⁹ V odborné literatuře lze vysledovat různé přístupy k řešení problému. Jedním z možných přístupů je analogická aplikace pravidla uvedeného v § 585 OZ o využití existujícího omylu i na § 583 OZ.⁵⁵⁰ Druhý možný přístup je popsán níže v této práci, tedy dovodit informační povinnost pro případy existence omylu a při jejím nesplnění aplikovat ustanovení o omylu anebo podvodu (§ 583 OZ a § 584 odst. 2 OZ).⁵⁵¹ Z hlediska aplikačního výsledku mezi oběma přístupy není rozdíl. Lze však předpokládat, že pro aplikační praxi bude bližší analogická aplikace § 585 OZ i na § 583 OZ, neboť tak bude navázáno na předcházející a dlouhotrvající úpravu i rozhodovací praxi.

⁵⁴⁵ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 527. BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009, s. 590.

⁵⁴⁶ Rovněž se odkazujeme na výklad o obecné informační povinnosti, kde je tato problematika také zmíněna.

⁵⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11, nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 2264/13. Dále též např. MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: Úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 152 a násl.

⁵⁴⁸ Není rovněž bez významu, že rozpory by vznikaly i mezi aplikací § 583 OZ a § 1793 OZ. Neúměrné zkrácení je posuzováno objektivně bez zřetele na to, zda o hrubém nepoměru krátící strana věděla, či o něm vědět měla. Přitom neúměrné zkrácení představuje omyl v ceně. Blíže viz JANOUŠEK, Michal. Návrat *laesio enormis* do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 165–171. GROŠPIC, Pavel. Návrat *laesio enormis* do českého práva. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 182.

⁵⁴⁹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 767. MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1–117*. Praha: Leges, 2013. 720 s. MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 307. Srovnej např. starší rozhodovací praxi – rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 11. 5. 1929, Rv I 782/28.

⁵⁵⁰ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 767. LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2108.

⁵⁵¹ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 2. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 18, s. 645.

8.2 Podvod

Podvod je úmyslným uvedením v omyl.⁵⁵² Sedláček uvádí, že podvod je úmyslné uvedení druhé strany v omyl klamným předstíráním.⁵⁵³ Podvodné jednání musí směřovat k přesvědčení druhé smluvní strany o uzavření smlouvy, přičemž bez tohoto podvodného pořízení by k uzavření smlouvy nedošlo.⁵⁵⁴ Lze se dokonce setkat s názorem, že porušením transparentnosti kontraktu, tj. úmyslným uvedením zkreslených informací, které mají být poskytnuty spotřebiteli, dojde ke spáchání podvodu.⁵⁵⁵ Tento závěr nelze bez dalšího vyloučit. Rozhodné bude uvedení v omyl a podvodný úmysl.

Oproti předchozí právní úpravě (§ 49a OZ), která obsahovala úpravu jak omylu, tak i podvodu, platná právní úprava upravuje omyl v § 583 OZ a podvod, byť tak není ustanovení explicitně nazváno, v § 584 odst. 2 OZ.⁵⁵⁶ Aplikace podvodu nevyžaduje omyl o rozhodující okolnosti. Právní jednání je tudíž neplatné, pokud bylo vyvoláno lstí, lhotejno jaké okolnosti se lest týká (rozhodující či vedlejší). Lest⁵⁵⁷ je úmyslně vyvolaný omyl⁵⁵⁸, tj. klamně předstírání skutečností, které buď neexistují, případně existují, ale jsou zatajovány.⁵⁵⁹ Pojem podvodu zná i soudní praxe.⁵⁶⁰

⁵⁵² KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 196.

⁵⁵³ SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo: Obecné nauky o právních jednáních obliagačních a o splnění závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 79. SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl IV*. Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 83. Obdobně: „... deliberate misrepresentation of facts with the intention to arouse or sustain an error.“ MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract. A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 303.

⁵⁵⁴ Srov. čl. II-7:205 odst. 2 DCFR. Z české rozhodovací praxe viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 2506/99, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 826/2005. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 197.

⁵⁵⁵ FERRANTE, Edoardo. Contractual Disclosure and Remedies under the Unfair Contract Terms Directive. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 125.

⁵⁵⁶ Bylo-li právně jednáno v omylu vyvolaném lstí, je právní jednání neplatné, třebaže se omyl týká jen vedlejší okolnosti.

⁵⁵⁷ K pojmu lsti lze užít i prvorepublikovou judikaturu – např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1938, sp. zn. Rv I 1144/37, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1929, sp. zn. Rv I 782/28 apod. Obdobně viz FEKETE, Imrich. *Občiansky zákonník: Velký komentár. 1. diel (§1 – § 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 408.

⁵⁵⁸ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 767. LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2115. BEZOUŠKA, Petr. Návrh občanského zákoníku a jeho místo mezi evropskými kodexy, *Právní rozhledy*, 2008, č. 19, s. 711 a násl.

⁵⁵⁹ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 435. Obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 26 Cdo 2828/2000.

⁵⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 826/2005.

Mlčení je podvodem za situace, kdy existuje povinnost informovat a tato povinnost není úmyslně splněna.⁵⁶¹ Je nerozhodné, z jakého důvodu tato povinnost vznikne, tj. zda ze zákona nebo z povinnosti jednat poctivě.⁵⁶² Melzer uvádí, že projevem poctivého jednání je informovat o tom, že se druhá strana nachází v omylu.⁵⁶³ DCFR v rámci úpravy podvodu stanovuje, že při zhodnocení poctivosti při sdělení informací je třeba vzít v potaz okolnosti konkrétního případu, zejména odbornost jedné ze stran, náklady na získání určité informace, zda mohla druhá strana získat informace jiným rozumným způsobem a význam informace pro druhou stranu.⁵⁶⁴ Krom úmyslného vyvolání omylu a existence podvodného úmyslu zde musí být rovněž vztah příčiny a následku, tedy lest musí být kauzální vůči právnímu jednání.⁵⁶⁵

Informační povinnost slouží k tomu, aby byly před uzavřením smlouvy vyjasněny skutkové a právní nejasnosti a smluvní strany mohly uzavřít platnou smlouvu. Odstranění omylu mezi smluvními stranami by mělo být jednou z funkcí informační povinnosti. Informační povinnost by ztrácela význam, pokud bychom její existenci nedovodili jako nástroj odstraňující omyl mezi smluvními stranami. Jestliže tedy kupující ví o tom, že dojde ke změně územního plánu, a tedy i ke změně ceny pozemků a dovodíme-li pro takový případ informační povinnost, která však nebude kupujícím úmyslně splněna, potom lze v takových případech aplikovat ustanovení o podvodu (§ 584 odst. 2 OZ). Při absenci podvodného úmyslu není vyloučena aplikace ustanovení o omylu.

Nesplnění informační povinnosti tedy může mít za následek (i) možnost aplikace ustanovení o informační povinnosti (§ 1728 odst. 2 OZ), (ii) možnost aplikace ustanovení o omylu (§ 583 OZ) a (iii) při existenci podvodného úmyslu možnost aplikace ustanovení o podvodu (§ 584 odst. 2 OZ).⁵⁶⁶ Výběr z uvedených možností je plně na dotčené smluvní straně. Je pouze na vůli smluvní strany, zda se spokojí s náhradou škody a ponechá být např. nevýhodnou smlouvu v platnosti anebo se bude domáhat neplatnosti smlouvy a případně další náhrady škody (579 odst. 2 OZ).

⁵⁶¹ Srov. čl. 3:44 odst. 3 BW. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 199.

⁵⁶² MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract. A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006, s. 307, čl. II-7:205 odst. 1 DCFR.

⁵⁶³ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 767.

⁵⁶⁴ Srov. čl. II-7:205 odst. 3 DCFR.

⁵⁶⁵ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 768.

⁵⁶⁶ Např. ve Francii je prioritní aplikace ustanovení o podvodu než o náhradě škody. SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 150.

8.3 Práva z vad

Výše v této práci byly dovozeny informační povinnosti týkající se vadného plnění /viz např. § 1916 odst. 1 písm. b) OZ, § 2084 OZ/. Komentovaná ustanovení mají mnoho společného s informační povinností, neboť v případech vadného plnění se jedná o nesdělení informace o existujících vadách anebo poskytnutí mylné informace o jejich neexistenci. Je si však třeba uvědomit, že informační povinnost je ustanovením dopadajícím na jakoukoli okolnost uzavírané smlouvy. Informace o vadách se primárně týkají vlastností předmětu smlouvy, který si smluvní strany dohodly. Poskytnutí nepravdivých informací, např. o tom, zda lze realizovat půdní vestavbu, nemá za následek práva z vad, pokud tato vlastnost nebyla dohodnuta smluvní stranami anebo se nejedná o vlastnost obvyklou (§ 1915 OZ). Nakonec je třeba připomenout, že práva z vad vznikají pouze v případě úplatných smluv s výjimkou v případě darování (viz výše v této práci). Informační povinnost takto omezena není.

Základní vztah mezi informační povinností a právy z vad je rámován § 1925 OZ.⁵⁶⁷ Právo z vadného plnění nevyklučuje právo na náhradu škody; čeho však lze dosáhnout uplatněním práva z vadného plnění, toho se nelze domáhat z jiného právního důvodu. V tomto směru jsou zjevné i závěry soudní praxe. Ta např. dovodila, že náhrada nákladů nutných na odstranění vady stavby není možné uplatnit z titulu náhrady škody⁵⁶⁸, úplata za provedení díla, které je nepoužitelné, není bezdůvodným obohacením⁵⁶⁹, nelze požadovat náhradu škody v podobě rozdílu mezi cenou bezvadné bytové jednotky a vadné bytové jednotky⁵⁷⁰ anebo se nelze domáhat relativní neplatnosti pro omyl při ujištění o nesprávných vlastnostech automobilu⁵⁷¹, nelze považovat za náhradu újmy, nývrž vždy za nároky z vad.

V obecné rovině je tedy tento vztah zřejmý. Ustanovení § 1728 odst. 2 OZ se nepoužije v tom rozsahu, v jakém lze uplatnit práva z vad, tedy tam, kde existuje speciální úprava. To samé platí i pro náklady spojené s uplatněním práv z vad (§ 1924 OZ). Je však pravdou, že v námi posuzovaných případech (č. 1–4) se o práva z vadného plnění nejedná. Je to většinou ta smluvní strana, která poskytuje finanční plnění, a vadné plnění je proto u ní vyloučeno. Nelze však vyloučit situaci opačnou (např. zatajení toho, že se jedná o kopii obrazu namísto originálu).

⁵⁶⁷ Srovnej např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 30. 8. 1983, 1 Cz 15/83.

⁵⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1612/2004.

⁵⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1180/2000.

⁵⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013.

⁵⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1454/2000.

Ze stejných důvodů, jako byl posuzován souběh aplikace ustanovení o právech z vad, je třeba posoudit souběh ustanovení o omylu a práv z vad. Je tomu z toho důvodu, že úmyslné zatajení vad věci anebo neinformování o vadách bude zpravidla vyvoláním omylu. Obdobná otázka je řešena i v zahraničí, a to s různými výsledky. Např. Itálie a Německo vylučují aplikaci omylu, pokud je možné užívat práva z vad. Ve Francii je dáno smluvní straně právo volby⁵⁷². Sabbath uvádí, že v případě francouzského práva se omyl aplikuje tam, kde uplyne lhůta pro uplatnění nároků z vad.⁵⁷³ Rakouská úprava rovněž připouští souběžnou aplikaci obou úprav.⁵⁷⁴

Pro souběh práv z vad a omylu platí obdobné závěry jako pro souběh práv z vad a informační povinnosti. Omyl není vázán na smlouvenou anebo očekávatelnou kvalitu plnění. Je třeba si uvědomit, že byť předpoklady aplikace obou úprav jsou rozdílné, následky mohou být v zásadě stejné. V konečném důsledku ve většině případů není rozdíl mezi možnostmi dovolat se relativní neplatnosti (§ 583 OZ, § 580 OZ) a možnostmi odstoupit od smlouvy pro vadu, která představuje podstatné porušení smlouvy (§ 2106 OZ), anebo se jedná o neodstranitelnou vadu (§ 1923 OZ). Stejně tak je třeba vzít v úvahu, že některé typy vad neplatnost nezpůsobují, např. neplatnost není způsobena tím, že jedna ze smluvních stran nebyla oprávněna s věcí nakládat (§ 1760 OZ), anebo nezákonným určením časového, územního anebo množstevního rozsahu (§ 577 OZ).

Souběh aplikace omylu a práv z vad byl nastíněn ve shora citované rozhodovací praxi, která v zásadě stojí na stanovisku, že přednost má speciální úprava práv z vad, která vylučuje aplikaci o omylu (viz § 1925 OZ). Melzer oproti tomu zaujímá názor, že práva z vad by aplikaci ustanovení o omylu vylučovat neměla. Obě úpravy spočívají na jiném základu. Omyl řeší vadu konsensu. Práva z vad řeší narušení ekvivalence v plnění. Navíc aplikace ustanovení o omylu je možné se dovolat po uplynutí lhůty pro uplatnění práv z vad.⁵⁷⁵ Tomuto závěru lze přisvědčit. Odpovídal by nakonec i obdobnému vztahu informační povinnosti a neúměrného zkrácení (viz níže v této práci). Přesto však lze předpokládat, že ustálená rozhodovací praxe nepřekročí již vymezené a judikované hranice.

⁵⁷² KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law. Vol. I: Formation, Validity, and Content of Contracts; Contract and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 1997, s. 175–176. Obdobně viz LEYENS, Patrick, C. *CISG and Mistake: Uniform Law vs. Domestic Law. The Interpretative Challenge of Mistake and the Validity Loophole*. [cit. 18. 6. 2016]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/leyens.html>>.

⁵⁷³ SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The International and Comparative Law Quarterly*, 1964, vol. 13 no. 3, s. 826.

⁵⁷⁴ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 772.

⁵⁷⁵ MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014, s. 772.

8.4 Laesio enormis

Předchozí právní úprava neobsahovala úpravu neúměrného zkrácení. Výjimkami byl rozpor s cenovými předpisy (§ 40a OZ64) a doktrína vytvořená Nejvyšším soudem. Z té vyplývalo, že předchozí právní úprava neobsahovala právní institut neúměrného zkrácení (laesio enormis) řešící případy, kdy došlo ke sjednání příliš nízké kupní ceny, pokud taková cena nebyla v rozporu s cenovými předpisy. Nebylo však možné vyloučit, že okolnost hrubého nepoměru plnění jedné ze stran k tomu, co poskytla druhá smluvní strana, může ve spojitosti (nikoliv však sama o sobě) s dalšími okolnostmi daného případu již naplňovat znaky jednání kolidujícího s dobrými mravy (např. nezkušenost prodávajícího, tíseň či rozumová nevyspělost prodávajícího a rozrušení).⁵⁷⁶ Tím byl však zcela smazán rozdíl mezi lichvou (§ 1796 OZ) a neúměrným zkrácením (§ 1793 OZ). Lichva se oproti neúměrnému zkrácení vyznačuje právě přistoupením subjektivního prvku u jedné ze smluvních stran (rozumová nevyspělost, tíseň apod.). Znakem je využití slabosti druhé smluvní strany.⁵⁷⁷ Oproti tomu neúměrné zkrácení je toliko objektivní rozpor mezi poskytnutými plněními.⁵⁷⁸ Neúměrné zkrácení navíc přepokládá omyl strany, která je poškozená.⁵⁷⁹ Lichva nikoli.⁵⁸⁰

Platná právní úprava obsahuje úpravu neúměrného zkrácení v § 1793 OZ a násl. Neúměrné zkrácení představuje defacto omyl v ceně. K vývoji neúměrného zkrácení odkazujeme na již provedený výklad v této práci. Obecně řečeno, účelem neúměrného zkrácení je vyrovnat informační asymetrii mezi smluvními stranami týkající se hodnoty plnění.⁵⁸¹ Projevuje se zde tak zásada přiměřenosti (požadavek přiměřenosti mezi plněními).⁵⁸² Ustanovení o neúměrném zkrácení je tedy založeno na porovnání obvyklé ceny plnění a protiplnění⁵⁸³ v době uzavření smlouvy. Nelze souhlasit s názorem⁵⁸⁴, že by úprava neúměrného zkrácení vykazoval

⁵⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1088/2008. Obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4665/2009.

⁵⁷⁷ BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7–8, s. 28.

⁵⁷⁸ DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě, *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310 – 317. JANOUŠEK, Michal. Návrat laesio enormis do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 167.

⁵⁷⁹ SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo: Obecné nauky o právních jednáních obligacích a o splnění závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 47. Pro srovnání § 1793 OZ a § 1796 OZ.

⁵⁸⁰ JANOUŠEK, Michal. Návrat laesio enormis do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 167.

⁵⁸¹ BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7-8, s. 28.

⁵⁸² DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě, *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310.

⁵⁸³ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 317.

⁵⁸⁴ GROŠPIC, Pavel. Návrat laesio enormis do českého práva. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 182.

vala subjektivní rozměr (viz formulace druhé věty § 1793 OZ „*druhá strana nevěděla, ani vědět nemusela*“), neboť i tato formulace nasvědčuje objektivnímu měřítku.

Občanský zákoník nedefinuje, co je hrubým nepoměrem. Nebyla převzata rakouská úprava, tj. zkrácení o polovinu.⁵⁸⁵ Bude na soudní praxi, aby hranici vymezila a dala možnost regulovat tvrdost. Dosavadní rozhodovací praxe žádné obecné pravidlo pro kritérium hrubého poměru nevytvořila. Vždy je třeba vycházet z konkrétních okolností.⁵⁸⁶ Do jisté míry bude možné nepochybně užít předcházející rozhodovací praxi. Soudní praxe např. vyhodnotila, že zřejmým hrubým nepoměrem je např. koupě pozemků v hodnotě 500 000 Kč za 1 Kč⁵⁸⁷, smlouva o půjčce ve výši 200 000 Kč zajištěná zajišťovacím převodem práva k nemovitosti ve výši 1.800.000,- Kč⁵⁸⁸, koupě pozemků při sjednané kupní ceně ve výši 1/3 skutečné ceny věci⁵⁸⁹ apod. Starší rozhodovací praxe dovodila, že podstatné překročení je stanovení kupní ceny vyšší o 16 % než ceny stanovené v obecně závazném předpisu.⁵⁹⁰ Bohužel, jemnější hranice očekávatelné pro posouzení neúměrného zkrácení chybí.

Pro aplikovatelnost ustanovení na posuzované případy je však podstatné, že neúměrné zkrácení a lichva jsou vyloučeny u smluv uzavřených podnikatelem při jeho podnikatelské činnosti (§ 1797 OZ). Aplikační rozsah na posuzované případy je tedy zúžen. Na druhou stranu je však chybou se domnívat, že podnikatel by nebyl před nepoměrem ve vzájemném plnění vůbec chráněn. Jak shora uvedeno, neúměrné zkrácení, ale v zásadě i lichva jsou projevem zásady proporcionality. Obecným korektivem pro jednání každého subjektu, včetně podnikatele, je korektiv dobrých mravů, který se *in fine* projeví i v těch případech, kdy by se podnikatel neúměrného zkrácení anebo lichvy nemohl dovolat. Jen plnění a protiplnění, které je přiměřené, je v souladu s dobrými mravy.⁵⁹¹ V závislosti na míře nepoměru tedy může být právní jednání neplatné, a to buď relativně, anebo absolutně.⁵⁹²

⁵⁸⁵ NOZ se zde inspiroval čl. 21 OR, což je ale úprava lichvy. Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, sněmovní tisk 362/0 (VI. volební období) [online] [cit. 5. 7. 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

⁵⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 670/2013.

⁵⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1088/2008.

⁵⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 670/2013.

⁵⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1776/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009.

⁵⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 8. 1974, 3 Cz 36/74.

⁵⁹¹ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004, náleží Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. I. ÚS 523/07, v kterých se posuzuje rozpornost nepřiměřeného protiplnění a soulad s dobrými mravy pouze však co se úrokové míry týče.

⁵⁹² Nelze rovněž ignorovat generální klauzuli v § 433 odst. 1 OZ, zakazující zneužití kvality odborníka a hospodářského postavení k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmé a nedůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran. I podnikatel může být slabší stranou (§ 433 odst. 2 OZ). ŠVESTKA, Jirí, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena, a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek I (obecná část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016].

V posuzovaných případech je aplikace neúměrného zkrácení nepochybně možná. Vždy došlo ke zřejmému nepoměru mezi tím, co plněno bylo a co plněno být mělo. Na výjimky z aplikace usoudit nelze (§ 1793 odst. 2 OZ, § 1794 OZ, § 1795 OZ). Neúměrné zkrácení je tedy řešením nastíněných případů, pokud je právo z neúměrného zkrácení uplatněno do 1 roku od uzavření smlouvy (§ 1795 OZ). Zkrácená strana může požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč byla zkrácena se zřetelem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy (§ 1793 odst. 1 OZ).

Vzhledem k tomu, že neúměrné zkrácení je aplikovatelné na modelové případy, je třeba řešit vztah mezi neúměrným zkrácením a informační povinností. Neúměrné zkrácení má nepochybně blíže k ustanovení o omylu, a to jak svými následky (*in fine*), tak i předpoklady.⁵⁹³ Existuje-li hrubý nepoměr v plnění, má jedna ze smluvních stran o tom druhou smluvní stranu informovat. Porušení této povinnosti znamená možnost aplikace obou ustanovení. Občanský zákoník nestavuje pravidlo o aplikační přednosti. Ačkoli jsou lhůty pro aplikaci obou úprav odlišné (1 rok a 3 roky, respektive 10 let), je primárním nárokem zkrácené strany nárok na zrušení smlouvy. Je tedy dle našeho soudu na zkrácené straně, zda uplatní práva z neúměrného zkrácení, anebo zda se bude domáhat náhrady škody.

8.5 Odpovědnost za radu a informaci

Poslední ustanovení kolidující s obecnou informační povinností dle § 1728 odst. 2 OZ je zvláštní případ odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávnou informací (§ 2950 OZ).⁵⁹⁴ Komentované ustanovení obsahuje dvě oddělené skutkové podstaty – poskytnutí nesprávných a neúplných informací a rad odborníkem za úplatu a vědomé poskytování nepravdivých informací. Pro úplnost je však třeba uvést, že věta první § 2950 OZ představuje obecnou úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou odborníkem radou. Tato obecná úprava může být v konkrétních případech doplněna zvláštní úpravou, viz např. § 24 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů anebo § 6 odst. 8 zák. č. 523/1992 Sb., o daňovém po-

Dostupné na: <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11656/1/2#pa_433>. Ke vztahu generální klauzule a neúměrného zkrácení a lichvy blíže viz BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7-8, s. 29.

⁵⁹³ Upozornit je třeba na negativní pravidlo v poslední větě § 1793 odst. 1 OZ. Jedná se o pravidlo obdobné limitě pro vyvolání omylu, viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04.

⁵⁹⁴ Toto ustanovení je zjevně inspirováno § 1299 a § 1300 ABGB. Obdobné ustanovení lze nalézt v čl. VI. – II: 207 ve spojení s čl. VI – II: 210 DCFR. Srov. § 1127 návrhu občanského zákoníku z roku 1937 – „*Za škodu způsobenou nesprávnou informací nebo radou, které byly uděleny bezplatně, odpovídá se jen tehdy, když škoda byla způsobena vědomě. Byla-li nesprávná informace nebo rada udělena za plat nebo udělila-li je osoba jmenovaná v § 1122, větě 2, odpovídá se také za nedbalost.*“ Sněmovní tisk 844/1937 (IV. volební období) [online] [cit. 5. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

radenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů. S ohledem na vztah speciality budou mít tyto zvláštní úpravy aplikační přednost.⁵⁹⁵ Pokud specializované profese nemají takto upravenou odpovědnost za škodu, uplatní se občansko-právní úprava.⁵⁹⁶

Dle první věty § 2950 OZ se ten, kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, je povinen nahradit škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Komentované ustanovení je zdánlivě aplikovatelné např. na případ č. 1.

Aplikace však není možná. Uvedené ustanovení předpokládá poskytnutí informace za úplatu. Je tedy zřejmé, že musela být uzavřena smlouva a informace jsou poskytovány po jejím uzavření. Z hlediska platné právní úpravy se v případě komentovaného ustanovení nejedná o mimosmluvní odpovědnost, ale zvláštní případ objektivní smluvní odpovědnosti. Tento závěr je potvrzen i historicky.⁵⁹⁷ Lze se však setkat i s názorem opačným, sice že § 2950 OZ je odpovědností za škodu založenou na principu zavinění.⁵⁹⁸ Tento názor je třeba odmítnout. Bylo by totiž zcela nelogické, aby § 2950 OZ byl odpovědností mimosmluvní, když náhrada škody při porušení smluvní povinnosti je v občanském zákoníku obecně upravena jako odpovědnost objektivní. Tomu není ani na překážku, že § 2950 OZ neobsahuje žádné liberační důvody.⁵⁹⁹ Pro úplnost je třeba poznamenat, že v Rakousku je dosah ustanovení širší. Nevyžaduje se pouze úplata, ale postačuje, že rada nebyla poskytnuta nezištně.⁶⁰⁰

Rozdíl v aplikovatelnosti spočívá i v okruhu osob, na které aplikace obou ustanovení dopadá. Plnění informační povinnosti dle § 1728 odst. 2 OZ předpokládá, že informace jsou

⁵⁹⁵ Výkladové stanovisko č. 29 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 25. 6. 2014.

⁵⁹⁶ ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek VI* (relativní majetková práva 2. část). Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1479 s.

⁵⁹⁷ Nárok na odškodnění podle první věty § 1300 ABGB předpokládá, že rada byla udělena na základě smlouvy. (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. 11. 1927, sp. zn. 1145/27, Vážný č. 7474)

⁵⁹⁸ PAVLŮ, Robert, BAIER, Jaroslav. *Odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou dle § 2950 NOZ*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/47756/1/2?vtextu=.%20Odpov%C4%9Bdnost%20za%20%C5%A1ko-du%20zp%C5%AFsobenou%20informac%C3%AD%20nebo%20radou%20dle%20%C2%A7%202950%20NOZ#lema0>>. .

TELEC, Ivo. Posuzování obvyklé ceny u převodu nemovitostí. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 6, s. 19.

⁵⁹⁹ Obdobně viz HOBZA, Martin. Povinnost nahradit škodu způsobenou informací nebo radou při poskytování investičního poradenství. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 11–12, s. 314. HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1677.

⁶⁰⁰ BAR VON, Christian, DROBNIG, Ulrich. *The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe*. München: Sellier, 2004, s. 428–429.

poskytovány výhradně mezi kontrahujícími stranami, neboť právě kontrahujícími stranám mají informace sloužit k tomu, aby se přesvědčily o tom, že bude uzavřena platná smlouva. Ustanovení § 2950 OZ může však mít širší personální dosah. Může dopadat i na třetí osoby, které nejsou smluvními stranami. Jedná se např. o případy, kdy na základě uzavřené smlouvy je poskytnuta rada třetí osobě, anebo o zprostředkovatele ve vztahu k zprostředkované smlouvě.⁶⁰¹ Rakouská rozhodovací praxe dovodila nárok na náhradu škody třetí osoby dle § 1300 ABGB za předpokladu, že rada byla určena přímo této třetí osobě.⁶⁰² Tyto závěry lze aplikovat obdobně i v platné úpravě. Ustanovení § 2950 OZ přepokládá poskytnutí rady za úplatu, tedy na základě smlouvy, ale neomezuje se pouze na smluvní strany. Pokud tedy bude odborníkem poskytnuta za odměnu rada třetí osobě, lze dovodit nárok na náhradu škody této třetí osoby vůči odborníkovi. Stejně tak může tato informační povinnost dopadat na zprostředkovatele uzavíraných smluv ve vztahu k uzavírané smlouvě. Obecnou povinností je totiž povinnost zprostředkovatele sdělit vše, co má význam pro rozhodování o uzavření zprostředkované smlouvy (§ 2446 odst. 2 OZ). Smlouva o zprostředkování je rovněž úplatnou (§ 2445 odst. 1 OZ). Zprostředkovatel tedy může poskytovat rady o zprostředkované smlouvě za úplatu a z právě uvedených důvodů na tyto případy aplikace § 2950 dopadne.

Na druhou stranu je aplikační rozsah ustanovení § 2950 OZ širší, neboť se vztahuje na poskytnutí rady a informace. Zatímco poskytnutím informace je sdělení skutečnosti, kterou druhá smluvní strana nezná, radou je určité doporučení jak jednat.⁶⁰³ Informační povinnost se vztahuje toliko k poskytnutí informací.

Vzhledem k aplikačním předpokladům je souběh § 1728 odst. 2 OZ a § 2950 OZ prakticky vyloučen. Informační povinnosti jsou plněny v jiných stadiích. V prvním případě se jedná o informace vztahující se k uzavírané smlouvě. V druhém případě se jedná o plnění poskytované na základě smlouvy. Rozdíl je však i ve způsobech naplnění obou skutkových podstat. Zatímco § 1728 odst. 2 OZ lze porušit jak konáním, tak nekonáním, ustanovení § 2950 OZ předpokládá pouze jednání.

Podle druhé věty § 2950 OZ je za škodu odpovědný ten, kdo ji vědomě způsobil informací nebo radou. Zde na rozdíl od výše uvedeného se již nejedná o objektivní odpovědnost, ale o odpovědnost subjektivní. Komentované ustanovení nepřepokládá existenci smluv-

⁶⁰¹ K odpovědnosti při zprostředkování na finančních trzích blíže viz HOBZA, Martin. Povinnost nahradit škodu způsobenou informací nebo radou při poskytování investičního poradenství. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 11–12, s. 313 a násl.

⁶⁰² WINIGER, B. N. Dict, KOZIOL, Helmut, KOCH, A. Bernhard. *Digest of European Tort Law: Volume 2: Essential Cases on Damage*. Berlin: Walter de Gruyter, 2011, s. 390.

⁶⁰³ MELZER, Filip. Škoda způsobená informací nebo radou. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1 – 2, s. 16.

ního vztahu. Nepožaduje se rovněž úplatnost informací.⁶⁰⁴ Ustanovení nedopadá pouze na situace, kdy je poskytnuta nepravdivá rada, ale i na situace, kdy je poskytnuta sice pravdivá rada, ale způsobem, který způsobí újmu.⁶⁰⁵

Po obsahové stránce je komentované ustanovení mnohem širší, než je tomu u informační povinnosti. Informační povinnosti se vztahují pouze k uzavírané smlouvě. Ustanovení § 2950 však dopadá na jakékoli situace, např. pokud někdo žertem poskytne nepravdivou informaci a baví se cizím neštěstím, může se jednat i jen o výkřik na chodce a poslat ho nesprávným směrem.⁶⁰⁶ Stejně tak se může jednat o informaci poskytnutou mimo jakýkoli smluvní vztah, může se jednat o informaci poskytnutou z laskavosti. Předpokládá se opět aktivní jednání.

Rozdíl u komentovaných ustanovení je i v zavinění. Obecná informační povinnost zavinění presumuje (§ 2911 OZ). V případě § 2950 OZ věty druhé se předpokládá vědomé způsobení škody. Intenzita zavinění je tedy sporná, a to i historicky.⁶⁰⁷ Jsme toho názoru, že formulace ustanovení nasvědčuje spíše úmyslnému způsobení škody.⁶⁰⁸

Poruší-li jedna ze smluvních stran informační povinnosti v rámci předmluvních jednání, je patrně na vůli poškozeného, zda bude postupovat dle § 1728 odst. 2 OZ anebo § 2950 OZ věty druhé. Z hlediska praktického lze předpokládat spíše postup dle § 1728 odst. 2 OZ a to vzhledem k presumci zavinění. Pro souběh aplikace komentovaného ustanovení a omylu platí obdobně již shora uvedené. Ustanovení se doplňují. Je tedy na úvaze konkrétní smluvní strany, zda se bude domáhat neplatnosti smlouvy, anebo pouze náhrady újmy.

⁶⁰⁴ Srov. SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V.* Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 783.

⁶⁰⁵ SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V.* Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 783.

⁶⁰⁶ Pro srovnání komentář k § 1300 ABGB (SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V.* Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 784).

⁶⁰⁷ Krčmář uvádí, že „Zda-li vědomá vina v § 1300 ABGB náleží zlému úmyslu či k formě následující (míněna je hrubá nedbalost), je pochybno. Zeiller, § 1300 č. 3, svědčil by spíše míněni druhému.“ KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské III: Právo obligační.* Praha: Všehrad, 1929, s. 294. V judikatuře se však objevuje požadavek dolosního jednání v § 1300 ABGB. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. 1. 1933, sp. zn. I 1678/31 (Vážný č. 12257). Komentář k ABGB též hovoří o úmyslu. SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V.* Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937, s. 783.

⁶⁰⁸ MELZER, Filip. Škoda způsobená informací nebo radou. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1 – 2, s. 15.

9 Následky porušení informační povinnosti

Informační povinnost lze porušit mnoha způsoby, zejména pak jednáním v rozporu s jednotlivými aspekty informační povinnosti popsány v této práci (rozsah, způsob poskytnutí, obsah poskytovaných informací apod.). Můžete se tak stát nesdělením informací (mlčením), sdělením polopravdy,⁶⁰⁹ sdělením nepravdivých informací, zamlčením relevantních informací, poskytnutím pravdivých informací nesrozumitelným způsobem apod. Stejně jako existuje mnohost způsobů porušení informační povinnosti, nalezeneme i širokou škálu následků porušení informační povinnosti. Následky jsou oscilující od práva veřejného (odpovědnost za spáchání správního deliktu/přestupku, klamavá obchodní praktika apod.) k soukromému (náhrada újmy, právo na odstoupení od smlouvy anebo prodloužená lhůta pro odstoupení od smlouvy, neplatnost právního jednání apod.).

V teoretické rovině můžeme sledovat dva možné případy nesplnění informační povinnosti. Smlouva nebude v důsledku nesplnění informační povinnosti uzavřena, anebo sice uzavřena bude, ale s jiným obsahem než při splnění informační povinnosti. Obě tyto teoretické roviny omezují některé následky porušení informační povinnosti. Např. neuzavření smlouvy vylučuje aplikaci ustanovení o omylu, anebo aplikaci ustanovení o vadách. Nejsou však vyloučeny kombinace jednotlivých následků a jejich kumulace. Není tedy např. vyloučen nárok na náhradu škody a postih správním deliktem, neplatnost právního jednání apod.

9.1 Náhrada újmy

Základním nárokem vyplývajícím z porušení informační povinnosti bude odškodňování negativního zájmu jedné z kontrahujících stran. Nahrazována bude tedy újma vzniklá v důsledku spoléhání se na jednání strany druhé. Smyslem bude nahradit újmu v rozsahu, v kterém by poškozený byl, kdyby nedošlo k jednání s nepoctivou stranou.⁶¹⁰ Tento nárok je přítomen vždy bez ohledu na to, zda zákon normuje zvláštní právní následky porušení informační povinnosti anebo ne. Nároky však mohou být limitovány např. v případě souběhu nároku na náhradu škody a práv z vad (§ 1925 OZ).

Platná právní úprava oproti návrhu občanského zákoníku z roku 2007 neobsahuje žádnou zvláštní úpravu pro následky porušení obecné informační povinnosti. Ustanovení § 1513

⁶⁰⁹ BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 539.

⁶¹⁰ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 55. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. 1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002, s. 208.

odst. 1 návrhu z roku 2007⁶¹¹ upravovalo následek v podobě povinnosti vydat nepoctivé straně to, oč se na úkor strany druhé obohatila. Tato úprava se do platné právní úpravy nepromítla. Důvodová zpráva k této otázce mlčí. Lze předpokládat, že nakonec nebylo pro zvláštní následky porušení informační povinnosti shledáno opodstatnění.

V předchozích kapitolách jsme dovodili, že v platné právní úpravě je předsmluvní odpovědnost mimosmluvní odpovědností. Tento závěr platí i pro porušení informační povinnosti. V případě porušení obecné informační povinnosti bude v rámci náhrady újmy dle § 2910 OZ a násl. Byla-li tedy porušena informační povinnost v rámci procesu uzavírání smlouvy, má poškozená strana právo na náhradu újmy.⁶¹² Odškodnění negativního zájmu předpokládá především náhradu skutečné škody (např. náklady vynaložené na kontraktační proces). Není však vyloučena náhrada ušlého zisku a to i ze smlouvy, která nebyla uzavřena, pokud bude existovat příčinná souvislost.⁶¹³

Při úvaze o rozsahu náhrady újmy lze uvažovat o dvou situacích. V teoretické rovině může nesplnění informační povinnosti způsobit dvě situace – (i) v důsledku nesplnění informační povinnosti nebude vůbec uzavřena smlouva⁶¹⁴ a (ii) v důsledku nesplnění informační povinnosti bude smlouva uzavřena s jiným obsahem, než by tomu bylo při splnění informační povinnosti, anebo se může jednat o neplatné právní jednání.

Případ ad (i) je velmi obtížné postihnout. Problematická je otázka příčinné souvislosti. Najisto by muselo být postaveno, že při splnění informační povinnosti by smlouva byla uzavřena a s jakým obsahem. Postih by v takovém případě připadal v úvahu pouze za situace, kdy o ujednáních smlouvy vyjma té části, u které byla porušena informační povinnost, panoval konsens. V opačném případě lze jen těžko dovodit vznik újmy, neboť by nebylo jisté, že smlouva by byla bývala uzavřena. Skutečnou škodou v těchto případech budou zpravidla náklady spojené s kontraktačním procesem (cestovné, právní analýza, posudek apod.).

⁶¹¹ § 1513 návrhu občanského zákoníku z roku 2007:

(1) Při jednání o uzavření smlouvy si smluvní strany vzájemně sdělí všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž ví nebo vědět musí tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít.

(2) Kdo nesplní tuto povinnost, odpovídá druhé straně, nebude-li smlouva uzavřena. Dojde-li k uzavření smlouvy, vydá nepoctivě jednající strana druhé straně, oč se v důsledku nesplnění povinnosti obohatila. Právo na náhradu škody není dotčeno.

⁶¹² Postupováno bude dle § 2910 OZ věty druhé.

⁶¹³ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 55.

⁶¹⁴ Pro srovnání historický případ: D. 18.1. 35.8. *Si quis in vendendo praedio confinem celaverit, quem emptor si audisset, empturus non esset, teneri venditorem*. Překlad: Prodávající nese odpovědnost (může být žalován), jestliže zatajil existenci souseda, o kterém kdyby prodávající věděl, nekoupil by.

Zajímavou otázkou je pro případ ad (i) ušlý zisk z neuzavřené smlouvy. Limita § 1729 odst. 2 OZ se nepoužije.⁶¹⁵ Za jisté lze najít řadu případů, např. neuzavření pachtovní smlouvy a ztrátu následných výnosů, opožděnou rekonstrukci obchodu a ztrátu z tržeb⁶¹⁶ apod. V takových případech bude výše ušlého zisku obtížně zjistitelná. Platná právní úprava neobsahuje úpravu abstraktního ušlého zisku.⁶¹⁷ Aplikace však není vyloučena (viz § 2955 OZ a možná úvaha soudce). Je však třeba mítí napaměti, že ušlý zisk, a to ani abstraktní, nemůže představovat jen zmaření zamýšleného výdělečného záměru či příslibu možného výdělku, není-li takový majetkový přínos podložen již existujícími či reálně dosažitelnými okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že nebýt škodné události, k zamýšlenému zisku by skutečně došlo.⁶¹⁸ Na druhou stranu ve všech případech nebude možné dosáhnout pravděpodobnosti blížící se jistotě tak, jak je vyžadováno obvykle judikatorní praxí.⁶¹⁹ Právě v takových situacích bude na místě použít abstraktní ušlý zisk⁶²⁰. Abstraktní ušlý zisk však musí mít reálný základ. Pomocnými kritérii by měly být zisky/výdělky dosahované v obdobném případě. Lze např. vyjít z průměrných zisků z pozemku u neuzavřené pachtovní smlouvy anebo obvyklých obrátů obchodu dosahovaných v předchozím kvartálu apod.

Vedle ušlého zisku z neuzavřené smlouvy nelze samozřejmě v konkrétních případech vyloučit ušlý zisk v situaci, kdy v důsledku protiprávního jednání jedné ze smluvních stran nebyla uzavřena smlouva s třetí stranou.⁶²¹

Pro úplnost je třeba uvést, že v případě způsobení neplatnosti právního jednání (viz níže) bude postupováno dle § 579 OZ.

9.2 Neplatnost právního jednání

Následkem porušení informační povinnosti může být neplatnost právního jednání. Zpravidla se bude jednat o neplatnost relativní. Není však vyloučena neplatnost absolutní (§

⁶¹⁵ Ta se uplatní pouze při bezdůvodném neuzavření smlouvy za situace, kdy druhá smluvní strana mohla uzavření smlouvy legitimně očekávat.

⁶¹⁶ Ke skutkovým obdobným okolnostem (ztráta tržeb z důvodu rekonstrukce ulice a omezenému přístupu do provozovny viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2561/2009).

⁶¹⁷ Srovnej § 381 ObchZ.

⁶¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3586/2006.

⁶¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. II Odon 15/96.

⁶²⁰ Zde je možné odkázat na rozhodovací praxi věnující se tzv. fiktivnímu zisku, tj. příjmu, jakého by poškozený – nebýt jeho vyřazení z výdělečné činnosti – dosahoval v době, za níž je nárok uplatněn, a to v porovnání s jiným srovnatelným podnikatelem. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1920/99, nález Ústavního soudu ze dne 5. 5. 1999, sp. zn. II. ÚS 3214/98).

⁶²¹ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 56.

2873 odst. 2 OZ). Často tomu tak skutečně bude, neboť neposkytnutím či naopak poskytnutím mylných informací bude mít za následek vyvolání omylu. V případě úmyslného uvedení v omyl není vyloučeno vyvolání podvodu. K možnostem aplikace ustanovení o omylu a podvodu a jejich vztahem k informační povinnosti odkazujeme na výklad v ostatních kapitolách.

Úpravou omylu a podvodu není neplatnost právního jednání v důsledku porušení informační povinnosti vyčerpána. Občanský zákoník obsahuje i úpravu speciální. Je tomu např. u sázky a hry (§ 2873 odst. 2 OZ). Má-li strana, jejíž tvrzení se ukáže správným, jistotu o výsledku a zatají-li to druhé straně, je sázka neplatná.⁶²² Právní věda soudí, že se jedná o neplatnost absolutní, neboť je-li zde jistota o výsledku, není zde pojmově sázky.⁶²³ Dle našeho soudu je však třeba posoudit, stejně jako tak činí rakouská právní věda, zda zatají informace prohrávající anebo vyhrávající strana. Je nepochybné, že neplatnost právního jednání stíhá takové zatajení informací, jehož důsledkem je nepoctivý zisk. Pokud však zatají informace prohrávající strana, ponese pouze tato strana ztrátu. Neplatnost chrání stranu neznalou pravého stavu věci před ztrátou. V opačném případě tento účel komentovaného ustanovení odpadá.⁶²⁴

Dalším případem může být např. spotřebitelský úvěr a posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Podnikatel je povinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele a spotřebitelský úvěr poskytnout teprve tehdy, pokud nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet (§ 86 odst. 1 NSpotÚ). Poskytnutí spotřebitelského úvěru v rozporu s touto povinností má za následek relativní neplatnost právního jednání (§ 87 odst. 1 NSpotÚ).⁶²⁵

⁶²² Platná právní úprava však nerozlišuje situace zatajením informací u vyhrávající a prohrávající strany. Zatajení informací vyhrávající stranou je považováno za lest. Zatajení informací prohrávající stranou je považováno za dar.

⁶²³ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1468–1469.

⁶²⁴ „Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu. V soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana soukromoprávních vztahů, tedy především ochrana smluvních vztahů podle zásady ‚pacta sunt servanda‘ (smlouvy se musí dodržovat). V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody, a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně.“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4831/2010)

⁶²⁵ Viz důvodová zpráva k § 87 NSpotÚ. Sněmovní tisk 679/0 (VII. volební období) [online] [cit. 1. 1. 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz>>.

9.3 Práva z vad

Porušení informační povinnosti může mít za následek vznik práv z vad. Vadně plní ten, kdo neupozorní na vady, které předmět plnění má, ač se při takovém předmětu obvykle nevyskytují /§ 1916 odst. 1 písm. b) OZ/. Zatímco § 1916 odst. 1 písm. b) OZ se uplatní obecně pro jakékoli úplatné smluvní vztahy, lze se setkat v rámci občanského zákoníku i s úpravou speciální. Speciální úprava existuje např. pro kupní smlouvu (§ 2084 OZ). Stejně tak je zvláštní úprava např. v rámci smlouvy o zájezdu. Porušení předšmluvních povinností cestovní kanceláře /§ 10 odst. 1 a) – n) CestR/, tj. pokud cestovní kancelář informuje před uzavřením smlouvy v katalogu např. o poskytovaném ubytování, je poskytnutí ubytování jiného charakteru považováno za vadné plnění.⁶²⁶

Informační povinnost může být porušena i sdělením nepravdivé informace. Pokud jedna ze smluvních stran ujistí druhou smluvní stranu o tom, že věc vadu nemá nebo je zcela bez vad, jedná se o vadné plnění, i když je vada nápadná a zřejmá (§ 1917 OZ). Obdobně v kupní smlouvě (§ 2103 OZ).

Porušení informační povinnosti nemá v rámci práv z vad stejný následek. Podmínky pro uplatnění práv z vad (např. charakter vady, tj. vada odstranitelná/neodstranitelná, vada představující podstatné porušení smlouvy) anebo nároky z vad (např. sleva, odstoupení od smlouvy, oprava věci) se mohou lišit v závislosti na tom, zda se smluvní vztah řídí obecnou úpravou vadného plnění (§ 1916 OZ a násl.) anebo úpravou zvláštní (§ 2065 OZ, § 2099 a násl. OZ, § 2165 OZ a násl., anebo § 2537 a násl. OZ). V konečném důsledku však vždy budou směřovat k poskytnutí plnění bezvadného, snížení protiplnění na hodnotu plnění vadného anebo možnosti odstoupení od smlouvy. Výjimku představuje darování, které představuje výjimku z úpravy vadného plnění, když poškozenému svědčí pouze právo na náhradu škody.

Důsledkem porušení informační povinnosti také bude *in fine* i právo na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s uplatněním práv z vadného plnění. Právo na náhradu nákladů je třeba vytknout do jednoho měsíce po uplynutí lhůty pro uplatnění práv z vad (§ 1924 OZ).

⁶²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013.

9.4 Jednostranné ukončení smlouvy

Porušení informační povinnosti může mít za následek právo na jednostranné zrušení smlouvy, a to buď odstoupením od smlouvy (např. právo pojistitele na odstoupení od smlouvy), anebo návrhem na zrušení smlouvy (právo na zrušení smlouvy v případě neúměrného zkrácení). Oba uvedené následky však lze uplatnit v případech, kdy tak stanoví zákon. Zpravidla se bude jednat o taková pochybení, která jsou pro uzavření smlouvy anebo plnění zcela smlouvy fatální.

Prvý velký okruh případů představuje právo odstoupit od smlouvy v případě vadného plnění. Předpoklady pro odstoupení od smlouvy v případech vadného plnění mohou mít různé předpoklady, a to v závislosti na typu smlouvy. Právo odstoupit od smlouvy je zpravidla vázáno na charakter vady. Je tomu tak např. v obecné úpravě vadného plnění s požadavkem na neodstranitelnost vady (§ 1923 OZ), zatajení vlastnického práva třetí osoby k daru u darování (§ 2065 OZ) či podstatnost vady (§ 2106 odst. 1 OZ). Právo na odstoupení od smlouvy může být rovněž vázáno na mnohost vad (2169 odst. 2 OZ) či nemožnost vyhovět jiným nárokům z vadného plnění (§ 2169 odst. 1 OZ).

Možnost odstoupení od smlouvy může být dána jedné ze smluvních stran v případě, že druhá ze smluvních stran zkreslí základní předpoklady, za kterých je smlouva uzavírána, anebo je zřejmé, že nebude naplněn účel smlouvy. Je tomu např. u pojištění v povinnosti zájemce o pojištění řádně a pravdivě informovat o skutečnostech podstatných pro uzavření pojistné smlouvy (§ 2788 OZ).⁶²⁷ Poruší-li pojistník anebo pojištěný tuto povinnost úmyslně anebo z nedbalosti, má pojistitel právo od smlouvy odstoupit, prokáže-li, že při znalosti pravého stavu věci by smlouvu neuzavřel (§ 2808 odst. 1 OZ). Může se jednat např. o poskytnutí nepravdivé informace o pořizovací ceně vozidla nebo o tom, že vozidlo nebylo havarované⁶²⁸, anebo o sdělení nesprávného data narození pojištěného v případě životního pojištění (§ 2835 OZ).

Právo odstoupit od smlouvy však svědčí pojistníkovi i v případech, kdy pojistitel poruší povinnost upozornit pojistníka na rozpor mezi nabízeným pojištěním a zájemcovými po-

⁶²⁷ Zde se odkazujeme na již citovanou rozhodovací praxi, např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. 32 Cdo 124/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 592/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4071/2010.

⁶²⁸ Např. poskytnutí nepravdivé informace o tom, že vozidlo nebylo havarované a pořizovací ceně. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1735/2014)

žadavky (§ 2808 odst. 1 OZ).⁶²⁹ Tato povinnost však vzniká pouze k takovým okolnostem, které pojistitel zná, tedy k takovým, které pojistník pojistiteli sdělil. Nepostačuje, že pojistník sdělí obecně, o jaké pojištění má zájem. Je nezbytné, aby přesněji konkretizoval bližší okolnosti (pojistné plnění, pojistné nebezpečí, podrobnosti o předmětu pojištění apod.).⁶³⁰

Byť se nejedná o právo na odstoupení od smlouvy, je třeba do této kapitoly zařadit i úpravu prodloužení lhůty na odstoupení od smlouvy v rámci spotřebitelských smluv. Jedná se např. o právo odstoupit od distančně uzavřené smlouvy ve lhůtě 1 roku a 14 dnů pro případ, že není spotřebitel o právu odstoupit od smlouvy poučen /§ 1820 odst. 1 písm. f) OZ ve spojení s § 1829 odst. 2 OZ/. Obdobná úprava je uvedena v § 1846 odst. 2 OZ, kdy je spotřebiteli dáno právo odstoupit od smlouvy do 3 měsíců ode dne, kdy se spotřebitel dozvěděl anebo dozvědět měl a mohl o klamavých údajích poskytnutých podnikatelem.

Zvláštním případem jednostranného zrušení smlouvy je případ neúměrného zkrácení. Následkem aplikace ustanovení o neúměrném zkrácení je právo požadovat zrušení smlouvy, ledaže bude doplněno, oč bylo zkráceno. Otázkou je, zda pro zrušení smlouvy bude postačovat jednostranné právní jednání zkrácené strany, anebo zda bude nezbytné domáhat se zrušení smlouvy soudně.⁶³¹ Výklad právní praxe, a to i s ohledem na vývoj v Rakousku, směřuje k požadavku na soudní zrušení, neboť pokud by nastaly následky již jednostranným odstoupením, nebylo by možné doplnit, oč bylo zkráceno.⁶³²

⁶²⁹ „Odvolací dospěl k závěru, že se žalovaná porušení svých povinností podle zákona č. 38/2004 Sb. nedopustila. Tento závěr by byl správný za předpokladu, že nenastaly okolnosti tvrzené dovolatelkou v dovolání, že byla před podpisem pojistné smlouvy žalovanou ujištěna, že limit týkající se zboží ve výloze platí pouze pro dobu uzavření prodeje. Pokud totiž bylo v listině nazvané ‚Informace pro klienty podle § 21 zákona č. 38/2004 Sb.‘ výslovně uvedeno, že žalobkyně požaduje pojištění zásob ve výlohách na částku 250 000 Kč, a nebylo zjištěno, že žalovaná žalobkyni před podpisem pojistné smlouvy ujistila, že limit týkající se zboží ve výloze platí pouze pro dobu uzavření prodeje, je závěr odvolacího soudu, že žalobkyně byla srozuměna s tím, že škoda na zboží umístěném ve výlohách je kryta jen do výše 250 000 Kč, a žalovaná neporušila své povinnosti tím, že žalobkyni na tuto skutečnost zvlášť neupozornila, správný. Za takové situace by nebylo možno dovodit, že žalovaná porušila při výkonu své činnosti povinnosti vyplývající pro ni ze zákona č. 38/2004 Sb., a nebylo by možno dospět k závěru o odpovědnosti žalované za škodu podle § 21 odst. 3 zákona č. 38/2004 Sb. Pokud by však bylo zjištěno, že žalovaná žalobkyni před podpisem pojistné smlouvy v tomto smyslu ujistila, nebyl by právní závěr odvolacího soudu o tom, že žalovaná své povinnosti podle zákona č. 38/2004 Sb. neporušila, správný. Výkon činnosti pojišťovacího makléře ze strany žalované by totiž za takové situace nebylo možno hodnotit jako výkon poskytnutý s odbornou péčí a chránící zájmy spotřebitele tím, že jsou poskytovány pravdivé, úplné, přesné, jasné a nedvoj-
smyslné údaje a informace (srov. § 21 odst. 1 zákona č. 38/2004 Sb.).“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4647/2009)

⁶³⁰ HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 115.

⁶³¹ GROŠPIC, Pavel. *Návrat laesio enormis do českého práva. Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 183.

⁶³² ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena, a kol. *Občanský zákoník – Komentář – Svazek V (relativní majetková práva I. část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11409/1/2#pa_1793>. HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání.

9.5 Následky porušení povinnosti poskytování informací jasným a srozumitelným způsobem

V rámci segmentu B2C vztahů je třeba zkoumat, zda nesplnění informační povinnosti nemůže představovat z hlediska platného práva klamavé obchodní praktiky. Nordhausen totiž ve vztahu k evropskému právu uvádí, že neuvedení podstatných informací, které průměrný spotřebitel potřebuje k rozhodnutí, je klamavou obchodní praktikou.⁶³³

Klamavé obchodní praktiky mají za cíl pomocí nepravdy či zkreslené pravdy dopomoci podnikateli k prospěchu.⁶³⁴ Obchodní praktika je klamavá, pokud jednak obsahuje nesprávné informace, nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl a jednak je způsobila vést spotřebitele k přijetí rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.⁶³⁵ Klamavé jednání tedy musí mít vliv na rozhodnutí spotřebitele, zda určitou transakci provede, či nikoli.⁶³⁶ Je nerozhodné, zda bude klamavým jednáním (klamavým konáním či opomenutím) naplněna generální klauzule nekalých obchodních praktik (§4 OchS). Postačuje naplnění konkrétních skutkových podstat.⁶³⁷

Klamavá obchodní praktika může mít řadu podob. Ve vazbě na informační povinnost může být klamavé jednání způsobené nesdělením podstatných informací (§ 5a odst. 1 OchS). Za klamavou obchodní praktiku je tak považováno např. nesdělení informací spotřebiteli, že v případě zakoupení obousměrné letenky se při nenastoupení na první úsek cesty automaticky

Praha: C. H. Beck, 2014, s. 321. JANOŮŠEK, Michal. Návrat laesio enormis do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 168.

⁶³³ NORDHAUSEN, Annette. Information Requirements in the E-Commerce Directive and Proposed Directive and the Proposed Directive on Unfair Commercial Practices. In: HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and Transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005, s. 99.

⁶³⁴ ONDREJOVÁ, Dana. Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 27.

⁶³⁵ Rozsudek ze dne 19. 12. 2013, Trento Sviluppo srl proti Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, C-281/12. Srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 33 Odo 428/2003.

⁶³⁶ Vítová správně poznamenává, že zákon o ochraně spotřebitele sice používá obrat koupě, ale čl. 6 odst. 1 směrnice č. 2005/29/ES používá namísto obratu rozhodnutí pro koupi rozhodnutí o obchodní transakci, tedy pojem svým dosahem mnohem širší. Interpretace tedy musí být nutně širší. VÍTOVÁ, Blanka. Nekalé obchodní praktiky ve světle novely zákona o ochraně spotřebitele č 378/2015 Sb., *Rekodifikace & praxe*, 2016, č. 7, s. 19 a násl. Srovnej: „Např. má-li spotřebitel zájem o koupi fotoaparátu a vypraví se do obchodu, kde od svého záměru upustí, jelikož zjistí, že za uvedenou cenu je dostupný pouze v případě, že se přihlásí do fotografického kurzu, pak lze v daném případě podle Evropské komise identifikovat tři rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci: rozhodnutí o koupi, rozhodnutí o cestě do obchodu a rozhodnutí daný produkt nekoupit.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 7 As 110/2014)

⁶³⁷ K posouzení, zda se jedná o klamavé konání (§ 5 OchS) anebo klamavé opomenutí (§ 5a OchS), není třeba, aby byla naplněna generální klauzule nekalých obchodních praktik (§ 4 OchS). Viz Rozsudek ze dne 19. 9. 2013, *CHS Tour Services GmbH proti Team4 Travel GmbH*, C-435/11. V podrobnostech dále ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalých obchodních praktik. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 25 – 29.

ruší letenka na zpáteční úsek cesty.⁶³⁸ Stejně tak lze klamavosti dosáhnout uvedením nepravdivé informace (§ 5 odst. 1 OchS), např. uvedením nepravdivé informace o tom, že skutečný počet ujetých kilometrů souhlasí se stavem tachometru⁶³⁹, anebo nesprávné poučení o podmínkách spotřebitele odstoupit od smlouvy⁶⁴⁰. Klamavé je rovněž zatajení informací.

Při výkladu o způsobu poskytování informací bylo akcentováno, že pravdivé informace musejí být poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. Opačný postup je třeba považovat za klamavou praktiku (§5a odst. 2 OchS). Za klamavé je tak třeba posuzovat informování spotřebitele o právu na odstoupení od smlouvy uvedením celého obsahu nařízení vlády⁶⁴¹, případně informováním o právu odstoupit od smlouvy, ač takové právo spotřebiteli s ohledem na okolnosti uzavřené smlouvy nesvědčí⁶⁴².

I v rámci úpravy nekalých obchodních praktik rezonuje požadavek na podstatnost sdělovaných informací (§ 5a OchS). Ačkoli ustanovení § 5 OchS při úpravě klamavosti způsobené sdělením nepravdivých informací anebo informací pravdivým způsobem prvek podstatnosti nezmiňuje, přesto je zde přítomen. Tento závěr vyplývá z § 5 odst. 2 OchS, který definuje informace, kterými může být spotřebitel uveden v omyl. Ty představují v zásadě podstatné náležitosti smlouvy.

Klamavost obchodních praktik nelze posuzovat mechanicky. V každém konkrétním případě je třeba s přihlédnutím ke kontextu sdělovaných informací, použitých sdělovacích prostředků, jakož i k povaze a charakteristickým rysům produktu uvažovat, zda uvedení informací (znaků produktu) umožní spotřebiteli učinit informované rozhodnutí o obchodní transakci.⁶⁴³ Klamavá obchodní praktika má za následek postih peněžitou sankcí /viz § 24 odst. 14 písm. d) OchS/.

⁶³⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 7 Ca 168/2009.

⁶³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 9 As 93/2016.

⁶⁴⁰ „... ve svých Všeobecných obchodních podmínkách, které spotřebitel obdržel při uzavření kupní smlouvy č. XN79 000216 30, uvedl pro spotřebitele nepravdivý údaj o podmínkách odstoupení od kupní smlouvy dle § 57 odst. 1 občanského zákoníku, a to: „Prodávajícímu musí být vráceno kompletní zboží v původním stavu, v neporušeném originálním balení se všemi doklady, dokumentací, které byly spotřebiteli dodány (...) Zboží musí být v původním nepoškozeném obalu. Zboží nesmí být použité. Zboží musí být nepoškozené. Zboží musí být kompletní včetně příslušenství záručního listu a návodu k použití (...) Kupující je povinen zboží zaslat doporučeně a pojištěné (...) V případě nesplnění některé z výše uvedených podmínek nebude prodávající akceptovat odstoupení od kupní smlouvy a zboží bude vráceno na náklady kupujícího zpět.““ (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. 8 A 104/2010).

⁶⁴¹ COM (2016) 320, SWD(2016) 163/2, Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách. Dostupný na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf.

⁶⁴² Rozsudek Městského soudu ze dne 11. 5. 2015, sp. zn. 7 A 74/2011.

⁶⁴³ Rozsudek ze dne 12. 5. 2011, Konsumentombudsmannen proti Ving Sverige AB, C-122/10.

9.6 Jiné důsledky porušení informační povinnosti

V rámci soukromného práva se lze v případě spotřebitelských smluv setkat i s jinými následky porušení informační povinnosti, které však nelze systematicky zařadit do žádné z podkapitol, jež jsou uvedeny v této kapitole.

Předně se lze setkat s názorem, že důsledkem informací poskytnutých v rozporu s požadavkem transparentnosti může být výklad příznivější pro spotřebitele anebo dokonce k následkům nebude přihlíženo a budou považována za nepřiměřená ujednání.⁶⁴⁴

Prvým z těchto závěrů je zdánlivě promítnut v § 1857 odst. 2 OZ. Pokud jsou totiž spotřebiteli před uzavřením smlouvy sděleny informace a ty jsou následně změněny a nejsou-li tyto změny ve smlouvě výslovně vyznačeny, platí jako obsah smlouvy údaj pro spotřebitele příznivější. Je si třeba uvědomit, že tímto pravidlem není dotčen obecný závěr o nemožnosti výkladu poskytovaných informací. Nejedná se totiž o výklad poskytnutých informací, ale toliko o výklad již uzavřené smlouvy na základě informací poskytnutých závazným způsobem před jejím uzavřením. Je zde použita obdobná konstrukce jako v § 1822 odst. 1 OZ anebo § 1844 OZ. Součástí smlouvy budou pouze taková ujednání, která jsou pro spotřebitele výhodnější. Ustanovení má chránit spotřebitele před neočekávanými změnami ve smlouvě.⁶⁴⁵

Pro druhý závěr však nelze najít v občanském zákoníku oporu a v podstatě ani opodstatnění. Informační povinnost buď je, anebo není splněna. Pokud jsou informace sdělené druhé smluvní straně závazné, tj. stávají se obsahem smlouvy, potom je třeba zkoumat jejich platnost, přiměřenost apod., tedy lépe řečeno soulad s občanským zákoníkem. Pokud informační povinnost splněna nebyla, potom se, byť by se mělo jednat o závazné informace, součástí smlouvy nestanou. Pro takový případ není třeba konstruovat nepřiměřenost ujednání.

9.7 Veřejnoprávní sankce

Poslední a relativně běžnou sankcí za nesplnění informační povinnosti je veřejnoprávní sankce v podobě pokuty za spáchaný správní delikt/přestupek. Úprava postihu se nachází v jednotlivých zvláštních právních předpisech, které mohou upravit informační povinnosti

⁶⁴⁴ NÖLKE-SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States. Munich: Sellier, 2007, s. 250.

⁶⁴⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 648.

jedné ze smluvních stran. Může se jednat například o zákon o ochraně spotřebitele, o spotřebitelském úvěru, o cestovním ruchu apod. Výše sankce se liší, není jednotná.

Např. za porušení povinnosti upozornit výslovně spotřebitele s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy, nebo než je spotřebitel vázán svým návrhem na uzavření smlouvy, na jeho právo odstoupit od smlouvy, nebo na délku lhůty k odstoupení /§ 20 odst. 11 písm. c) OchS/, lze uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč. V případě, že spotřebiteli nebudou poskytnuty nebo vysvětleny předsmluvní informace týkající se spotřebitelského úvěru /§ 153 odst. 1 písm. t) NSpotÚ/ lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč /§ 153 odst. 2 písm. b) NSpotÚ/. Nakonec lze např. zmínit porušení povinnosti cestovní kanceláře poskytnout informace v souladu s § 10 CestR /§ 10b odst. 2 písm. j) CestR/, což může mít za následek uložení pokuty až do výše 100 000 Kč /§ 10b odst. 5 písm. a) CestR/.

Shora uvedené sankce nejsou samozřejmě úplným výčtem a v rámci úpravy správních deliktů anebo přestupků je možné v důsledku porušení informační povinnosti nalézt řadu dalších sankcionovaných jednání. Pro účely této práce je však provedení komplexního výčtu sankcí nadbytečným. Již z těch, které jsou uvedeny shora, je patrné, že jejich podmínky a rozsah jsou poměrně rozličné.

10 Závěr

Tato práce pojednává o informační povinnosti, jako o jedné ze skutkových podstat předsmulvné odpovědnosti. Navzdory tomu, že výslovná kodifikace informační povinnosti v českém právu představuje nový institut, z hlediska právního teoretika anebo praktika se nejedná o žádné novum. Otázky související s informační povinností (zejména s jejím rozsahem, obsahem apod.) si bylo třeba od nepaměti pokládat v souvislosti s jinými instituty práva bez zřetele na to, zda byla informační povinnost kodifikována výslovně či nikoli (např. omyl, podvod, práva z vad apod.).

Vzhledem k výslovné kodifikaci v § 1728 odst. 2 OZ bylo cílem této práce analyzovat informační povinnost a navrhnout řešení případů specifikovaných v úvodu této práce. Informační povinnost je problematikou výsostně kauzální, reflektující zvláštní okolnosti každého případu. Analýza informační povinnosti tedy nesměřuje k vyčerpávajícímu popisu institutu, spíše k vymezení pravidel, za jakých může informační povinnost vznikat, kdy je přenášena, kdy absentuje a jakým způsobem má být splněna. Pamatovat na všechny rozličné okolnosti je nemožné. Z provedené analýzy vycházejí pouze pravidla, která mohou, ale v konkrétních okolnostech nemusejí být, aplikována.

Analýza informační povinnosti byla zahájena na základě historických úvah týkajících se informační povinnosti. Římskoprávní náhled s ohledem na kauzálnost římského práva vyčerpávající obecné teoretické závěry nedává. V římském právu však lze vysledovat hlavní zdroje úprav soudobé informační povinnosti – omyl, podvod, povinnost informovat o vadách, *laesio enormis* a obecná nauka o povinnosti jednat poctivě při uzavírání smlouvy. Precizovat konkrétní pravidla pro informační povinnost v rámci soudobého práva je na základě římského práva obtížné, ne však nemožné. Římské právo je cenný inspirační zdroj, který v sobě ukrývá v řadě případů z dnešního pohledu aktuální a moderní závěry právní vědy (úvahy o podvodu, vadách, Rhodský případ). Na druhou stranu, v řadě případů již závěry užít nelze ani jako inspirační zdroj, např. úprava omylu anebo *laesio enormis*. Omyl v římském právu původně nepředstavoval vadu vůle, ale spíše problematiku tožnosti předmětu koupě. Určité nejasnosti budí i otázky existence *laesio enormis*. Důvody vzniku jsou sporné. Není zřejmé, zda se jedná o regulaci násilného výkupu pozemků anebo snahu o regulaci informační povinnosti k cenotvorným faktorům. V obou případech byly fragmenty navíc interpolovány.

Zdrojem úvah o informační povinnosti je v římském právu spíše nauka o vadách a podvodu. Římské právo chápalo podvod jako úmyslné uvedení v omyl, zejména však jako

nepoctivé jednání, které je pro jednání o uzavření smlouvy zapovězené. *A contrario* tedy římské právo formulovalo v konkrétních případech představu o poctivém jednání v předmluvní fázi. Na vztahu úpravy podvodu a práv z vad lze abstrahovat pravidla informační povinnosti založená na preferencích smluvních stran. Rozsah informační povinnosti byl diferenciován dle průběhu kontraktace (prodej na tržištích a v ostatních případech). Pokud je proces kontraktace rychlý bez možnosti vyjednávání o podmínkách smlouvy informační povinnost se koncentruje pouze na okolnosti, které jsou důležité objektivně vzato pro každou smluvní stranu. Probíhá-li kontraktační proces delší dobu a smluvní strany mají možnost zjistit vzájemné preference, informační povinnost může vzniknout i k těm okolnostem, které z pohledu objektivního pro každou smluvní stranu podstatné být nemusejí. Jedná se o zcela esenciální pravidlo ovlivňující rozsah a existenci informačních povinností.

V římském právu lze vysledovat rovněž dilemata filozofického rázu vznikající v souvislosti s informační povinností. Demonstruje je Cicero v Rhodském případě. Rozsah informační povinnosti je totiž ovlivněn mírou liberalismu a/nebo solidarity panující ve společnosti. Právě tyto rozdíly určují tak rozdílný rozsah informační povinnosti napříč evropskými státy. Z tohoto důvodu lze v právu francouzském vysledovat informační povinnost v mnohem větším rozsahu, než je tomu v právu rakouském a německém anebo v *common law*.

Následný historický vývoj vede k zobecňování pravidel, jejichž výsledkem je jednoznačný závěr o povinnosti jednat poctivě v rámci uzavírání smluv. Do této povinnosti poctivého jednání jsou potom inkorporovány jednotlivé aspekty předmluvních jednání včetně informační povinnosti. Přijetí těchto pravidel se může z časového hlediska v různých státech lišit. V obecné rovině je idea poctivého jednání naplněna, pokud obě strany jednají vůči sobě loajálně a s důvěrou ve vzájemné jednání.

Z komparativního náhledu na evropské úpravy informační povinnosti, jakož i z rozboru české právní úpravy, jsou potom abstrahovány závěry pro informační povinnost, respektive jednotlivé její aspekty. Z analýzy informační povinnosti vyplývá, že je třeba ji rozčlenit na několik dílčích okruhů. Ty ve svém součtu potom představují informační povinnost jako celek. Jedná se o následující dílčí problémy: vznik informační povinnosti, rozsah informační povinnosti, závaznost poskytovaných informací, způsob poskytování informací a absenci informační povinnosti.

Vznik informační povinnosti nemá žádnou obecnou úpravu. V obecné rovině nelze vznik informační povinnosti vázát na učinění nabídky k uzavření smlouvy, neboť učinění na-

bídky může být již pouze formálním krokem po dlouhodobě probíhající kontraktaci. Informační povinnost vzniká jakýmkoli projevením zájmu o uzavření smlouvy. Již pouhé projevení zájmu totiž bude znamenat, že jedna ze stran musí druhé straně sdělit alespoň v rámcové podobě své představy o uzavírané smlouvě. Z tohoto obecného pravidla právní úprava např. time-sharingových smluv a spotřebitelského úvěru činí výjimky, když informační povinnost váže ještě na stádium, kdy spolu smluvní strany nenaváží obchodní kontakt. S ohledem na průběh dalších jednání může informační povinnost vznikat průběžně až do doby uzavření samotné smlouvy (např. při položení otázky, objeví-li se okolnosti mající vliv na možnost splnění apod.). Ačkoli obecná právní úprava vznik informační povinnosti neupravuje, v konkrétních případech tomu může být jinak. Právní úprava tak většinou činí požadavkem na poskytnutí informací s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy (spotřebitelské smlouvy obecně, spotřebitelský úvěr). K tomuto požadavku se mohou připojit i jiné podmínky (posouzení úvěruschopnosti). Je tomu z toho důvodu, aby spotřebitel mohl dosáhnout informovaného konsensu. Dostatečný předstih poskytovaných informací je třeba posuzovat vzhledem k závažnosti poskytovaných informací. Výslovnou úpravou je však potvrzeno pravidlo o tom, že informační povinnost má být splněna před uzavřením smlouvy.

Patrně nejobtížnějším aspektem informační povinnosti je určení jejího rozsahu, neboť ten vymezuje, které informace budou/nebudou sděleny. Je třeba vždy postupovat s ohledem na okolnosti konkrétního případu. Právě rozsah informační povinnosti ovlivňuje možnost dosažení informovaného konsensu. Ačkoli je to právě rozsah informační povinnosti, který ovlivňuje možnost dosažení informovaného konsensu v nejvyšší míře, nejedná se o nástroj, který by měl informační postavení smluvních stran absolutně vyrovnat. Dosažení takového stavu je nejen prakticky nemožné, ale i nežádoucí. Každá ze smluvních stran musí mít možnost za určitých okolností určité informace utajit (např. know-how). Podstatou informační povinnosti není sdělit všechny informace, které jedna ze smluvních stran má, nýbrž zajistit, že bude zřejmý zájem uzavřít smlouvu za konkrétních podmínek a následně, že bude platná smlouva uzavřena.

Existuje samozřejmě řada způsobů (úhlů pohledu), jak na rozsah informační povinnost nahlížet. Některé možné náhledy jsou předloženy v této práci. Je samozřejmé, že všechna tato pravidla se v konkrétním případě nemusí uplatnit. Aplikace některých pravidel se může dokonce vzájemně vylučovat. Volit je třeba s ohledem na okolnosti daného případu (např. informace získané náhodou a též informace získané na základě úsilí a vynaložených finančních prostředků, anebo rozsah informací sdělovaných v případech různých typů kontraktace). Za-

tímco obecná informační povinnost rozsah výslovně neupravuje, v konkrétních případech tomu tak je. Konkrétní úprava však nevylučuje použití úpravy obecné v tom rozsahu, ve kterém se nekryjí.

Z informační povinnosti až na výjimky (např. v úpravě spotřebitelských úvěrů) vyplývá, že by smluvní strana, která je informační povinností zatížena, měla informace vyhledávat. Informační povinnost se totiž primárně týká informací, které jedna ze stran má anebo by mít měla při zachování řádné péče. Je nerozhodné, zda se jedná o skutkové anebo právní okolnosti. Rozsah informační povinnosti není ovlivněn pouze toliko objektivní znalostí informací jedné ze stran, nýbrž i legitimním očekáváním a potřebou druhé smluvní strany. Sděleny proto musí být ty informace, které druhá smluvní strana (i) potřebuje znát k uzavření smlouvy, a které (ii) může očekávat, že obdrží při uzavření smlouvy.

Očekávatelnost pro sdělení určitých okolností je zohledňována především v různých typech kontraktace. Jiný rozsah informací je třeba dovodit v případech nákupu na tržištích, individuálně sjednávaných smluv anebo při nákupu na e-shopech. V případě uzavírání smluv, u kterých není o obsahu v zásadě jednáno, je třeba při určení rozsahu informační povinnosti vycházet z očekávání průměrné osoby (objektivně známých preferencí), které lze předpokládat u jakékoli smluvní strany bez ohledu na znalost konkrétních okolností (např. kvalita plnění). U individuálně sjednávaných smluv je třeba posuzovat rozsah informační povinnosti nejen vzhledem k objektivně předpokládaným zájmům druhé smluvní strany, nýbrž i vzhledem k preferencím, které bylo možné v rámci jednání o uzavření smlouvy získat (např. zájem na možné stavební úpravě domu).

Rozsah informační povinnosti může být ovlivněn postavením smluvních stran. V obecné rovině informační povinnost vyrovnává informační asymetrii smluvních stran (zpravidla silnější a slabší, spotřebitele a podnikatele). Nicméně i odborník, obrací-li se na něho druhá smluvní strana v oboru odbornosti, bude mít zvýšenou informační povinnost. K těmto obecným závěrům je třeba zohlednit i zákonnou úpravu, která může informační povinnost uložit konkrétní smluvní straně (např. pojištěnému a pojistiteli).

Minimální informační povinnost vyplývá z požadavků na obsah uzavírané smlouvy. Informační povinnost zcela nepochybně vzniká k podstatným náležitostem uzavírané smlouvy. Pokud jde o pravidelné náležitosti uzavírané smlouvy anebo nahodilé náležitosti uzavírané smlouvy, není pravidlem vznik informační povinnosti, vyloučit ho však nelze. Pokud by nesdělení informací o pravidelné anebo nahodilé náležitosti smlouvy bylo důvodem

např. vyvolání omylu anebo by se jednalo o zjištěnou preferenci druhé smluvní strany, informační povinnost vznikne.

Podstatou informační povinnosti je zajistit uzavření platné smlouvy. Jednou z jejích funkcí je odstranění omylu jedné ze smluvních stran. Pokud se tedy jedna ze smluvních stran nachází v omylu, je povinností druhé smluvní strany tento omyl odstranit. Není podstatné, zda se jedná o omyl o rozhodující okolnosti anebo vedlejší omyl. Právo sankcionuje vyvolání obou těchto omylů. Bylo by zcela nelogické, pokud by úprava omylu jednání zapovídala, a informační povinnost umožňovala. Ačkoli pohnutka není z pohledu úpravy omylu relevantní, i v takovém případě může informační povinnost vzniknout, neboť vyjevená pohnutka ozřejmí zájem na uzavření smlouvy.

V rámci komparativního náhledu byly prezentovány názory *Law and Economics*, které při rozložení informační povinnosti zohledňují ekonomická kritéria. V řadě případů se jedná o pravidla, která je možná převzít. Především se jedná o pravidlo, že je to primárně vlastník věci, pro kterého je nejjednodušší a nejlevnější splnit informační povinnost. Stejně tak je plně uplatnitelné pravidlo, podle kterého má právo zatajit informace ta smluvní strana, která na jejich vznik vynaložila úsilí a prostředky. Opačný závěr by vedl k tomu, že by informace získávány nebyly. Stejně tak je třeba s ohledem na úpravu prevence způsobení újmy dovodit pravidlo, že informační povinnost nemá být plněna, byly-li by náklady na její splnění vyšší, než možná újma vzniklá její nesplněním.

Ekonomické argumenty mohou mít blízko k plnění informační povinnosti týkající se cenotvorných faktorů. V obecné rovině nelze nutit jednu ze smluvních stran informovat druhou smluvní stranu o cenotvorných faktorech, neboť to by vylučovalo možný zisk jedné ze stran. Ačkoli není omyl v ceně právně relevantním, přesto informační povinnost vzniká v rozsahu, ve kterém by sjednané plnění bylo v hrubém nepoměru. Je tomu ze stejných důvodů jako v případě omylu o vedlejší okolnosti. Pokud zákon obsahuje úpravu neúměrného zkrácení, potom není možné, aby ve stejném rozsahu informační povinnost nevznikla.

Při plnění informační povinnosti není rozhodující pouze penzum poskytovaných informací, nýbrž i způsob, jakým jsou tyto informace poskytovány. Problematika je demonstrována na spotřebitelských smlouvách. Obecným pravidlem je poskytování jasných a srozumitelných informací. Úprava právního jednání (srozumitelnost a jasnost) se při posouzení této otázky neuplatní, stejně jako pravidla o interpretaci. Informační povinnost je splněna pouze, pokud informace mají kvalitu v okamžiku jejich poskytnutí. Informační povinnost ovlivňuje i

prostředek sloužící přenosu informací. Je nepochybné, že informace sdělené v textové podobě mohou být rozsáhlejší, než je tomu v případě telefonu anebo reklamy.

Samozřejmě existuje řada případů, kdy informační povinnost nevznikne. V obecné rovině lze na tyto případy vztáhnout pravidla omluvitelnosti omylu. V první řadě se jedná o případy, kdy informacemi druhá smluvní strana disponuje anebo kdy se jedná o informace veřejně dostupné. Informační povinnost nebude plněna tam, kde by splnění informační povinnosti neplnilo účel existence informační povinnosti. Stejně tak nevzniká informační povinnost k informacím chráněným právem duševního vlastnictví anebo povinností mlčenlivosti.

Pro obecnou informační povinnost je charakteristické, že je řešena otázka rozsahu poskytovaných informací. Pro spotřebitelské smlouvy a katalogové úpravy informační povinnosti je naopak zcela relevantní otázkou, zda spotřebitel již není množstvím informací zahlcen. Analýza platné právní úpravy spotřebitelských smluv a zejména úprava spotřebitelského úvěru jasně ukazuje, že spotřebiteli je poskytováno enormní množství informací, což je spíše kontraproduktivní. Lze důvodně předpokládat, že v množství poskytovaných informací lze spotřebitele „utopit“ a informační povinnost tak v zásadě přestává plnit svůj účel. Pravidlem se potom stává mechanické převzetí informací bez bližšího pochopení. Vhodnějším se jeví rozsah informační povinnosti spíše omezit rámcovějšími pravidly, užít obecnou úpravu závazkového práva (omyl, nepřiměřená ujednání, překvapivá ujednání apod.) a určení rozsahu informační povinnosti ponechat na aplikaci soudů v konkrétních případech.

Z analýzy informační povinnosti vyplývá, že řadu závěrů je možné převzít z jiné právní úpravy. Např. povinnost obezřetného jednání při získávání informací lze dovozovat z nauky o omluvitelném omylu. Povinnost informovat o cenotvorných okolnostech z nauky o neúměrném zkrácení apod. Z toho vyplývá, že v právní úpravě existuje řada ustanovení, která jsou rovněž založena na poskytování informací. Z tohoto důvodu byly vybrány nejdůležitější z nich a vymezeny vzájemné aplikační předpoklady.

Z provedeného srovnání vyplývá, že v případě omylu, podvodu a neúměrného zkrácení je na volbě smluvní strany, který nástroj použije. Zda se bude domáhat náhrady újmy pomocí ustanovení o informační povinnosti anebo se bude domáhat neplatnosti z důvodu vyvolaného omylu anebo zrušení smlouvy z důvodu neúměrného zkrácení. Vzhledem k tomu, že občanský zákoník pravidla o prioritě neupravuje, není patrně žádný důvod strany omezit v jejich volbě řešení.

Oproti předchozím institutům úprava práv z vad pravidlo o aplikační přednosti upravuje v § 1925 OZ. Čeho se lze domáhat pomocí práv z vad, nelze se domáhat pomocí náhrady škody. Toto pravidlo se plně uplatní i ve vztahu mezi právy z vad a informační povinností. Tedy jinak řečeno, tam kde lze aplikovat ustanovení o vadách, nelze aplikovat ustanovení o informační povinnosti.

Posledním institutem je zvláštní skutková podstata odpovědnosti za radu a informaci. Vztah k informační povinnosti je zřejmý. Ustanovení § 2950 OZ upravuje dvě skutkové podstaty, přičemž prvá z nich se vztahuje na poskytování informací za úplatu, tj. předpokladem je uzavření smlouvy. Druhá z nich potom sankcionuje poskytnutí rady bez vazby na existující smluvní vztah. Aplikační předpoklady této zvláštní skutkové podstaty odpovědnosti jsou zcela rozdílné od ustanovení o informační povinnosti.

Pokud tedy budeme shora uvedené poznatky aplikovat na případy č. 1 – 4 citované v úvodu této práce, lze dosáhnout následujících závěrů. Příklad č. 1 – z platné právní úpravy vyplývá, že vlastník pozemku, na kterém by byl prováděn geologický průzkum, je účastníkem řízení (§ 17 a § 18 HorČ), při kterém je povolována hornická činnost (§ 2 písm. a) HorČ). Vlastník pozemku disponuje informacemi, že na pozemku je/bude prováděna hornická činnost, respektive geologický průzkum. Při následném prodeji tedy nemůže být strana prodávající v omylu, i kdyby strana kupující neinformovala o tom, zda geologický průzkum nerostné bohatství zjistil/nezjistil. Běžně obezřetný člověk za znalosti provádění průzkumu vznese dotaz. Nelze však pominout, že zásoby nerostného bohatství zvyšují cenu pozemku. Aplikováno tedy může být ustanovení o neúměrném zkrácení. Informační povinnost by tedy měla směřovat právě k odstranění v rozporu mezi objektivními hodnotami plnění.

V případě č. 2 informační povinnost dovodit lze. Prodávající, pokud by znal skutečnou hodnotu prodávané věci, neprodával by ji za takto nízkou cenu. Je zjevné, že kupující si v okamžiku koupě musí být vědom omylu prodávajícího a tento omyl má být odstraněn splněním informační povinnosti. V případě č. 3 je otázka, o kolik informace o skončení války ovlivní cenu tabáku. Informační povinnost by bylo možné dovodit pouze v případě, pokud by zvýšení ceny přesáhlo hranici hrubého nepoměru a byla by možná aplikace neúměrného zkrácení. Na rozdíl od případu č. 2 se nejedná o situaci, kdy by smlouva při znalosti ceny nebyla uzavřena. Příklad č. 4 je poměrně složitý a umožňuje řadu závěrů v závislosti na základě skutkových okolností. Pokud by se jednalo o informace získané náhodou (např. zastupitel projednávající změnu územního plánu) potom informační povinnost nepochybně vznikne. Rozhodující pro posouzení může např. být i to, zda se věc veřejně projednávala, zda byl na úřední des-

ce vyvěšen záměr změny územního plánu, žádost o vydání územního rozhodnutí apod. V takových případech by informační povinnost vzniknout nemusela.

V případě č. 5 informační povinnost vznikne, neboť prodávající se nachází v omylu o sledovanosti pořadu. Informační povinnost by tento omyl měla odstranit. Situaci by bylo možné řešit přes neúměrné zkrácení, kdy by informační povinnost odstranila neznalost hodnoty plnění. Nelze však vyloučit aplikaci ustanovení o omylu.

Závěrem se sluší poznamenat, že stejně jako jsou rozličné náhledy na okolnosti ovlivňující informační povinnost, stejně tak jsou rozmanité následky jejího porušení. Nejběžnějším následkem porušení informační je nárok na náhradu újmy. Ten je přítomen vždy. Není však vyloučena neplatnost právního jednání, práva z vad, právo na odstoupení od smlouvy anebo veřejnoprávní sankce. Jednotlivé následky porušení informační povinnosti se mohou kumulovat.

11 Literatura

11.1 Zahraniční monografie

- ALPA, Guido. 12. Italy. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 195 – 204.
- ANSON, William. *Principles of Law of Contract*. Chicago: Callaghan and Company, 1880. 877 s.
- AQUIS GROUP. *Contract II: General Provisions, Delivery of Goods, Package Travel and Payment Services*. Munich: Sellier, 2009. 518 s.
- BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009. 1010 s.
- BAR VON, Christian, DROBNIG, Ulrich. *The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe*. München: Sellier, 2004. 541 s.
- BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007. 1848 s.
- BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013. 1664 s.
- CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 509 s.
- CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan. WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009. 952 s.
- DANNEMANN, Gerhard, VOGENAUER, Stefan. *The Common European Sales Law in Context: Interactions with English and German Law*. 1st edition. Oxford: Oxford European press, 2013. 856 s.
- DEVENNEY, James, KENNY, Mel. *Consumer, Credit, Debt and Investment in Europe*. Cambridge University Press, 2012. 336 s.
- EDWARDS, Lilien. *The New Legal Framework of E-Commerce in Europe*. Portland: Hart Publishing, 2005. 546 s.
- FAUVARQUE-COSSON, Bénédicte, MAZEAUD, Denis. *European Contract Law: Materials for a Common Frame of Reference: Terminology, Guiding Principles, Model Rules*. Munich: Sellier, 2008. 614 s.
- FEKETE, Imrich. *Občiansky zákonník: Veľký komentár. 1. diel (§1 - § 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011. 1254 s.
- FRIER, Bruce W., WHITE, James J. *The modern law of contracts*. 2th edition. Michigan: Thompson West, 2008. 796 s.
- GILLIES, Petr. *Business Law*. 12th edition. Sydney: Federal Press, 2004. 987 s.
- GODERRE, Angelo D .M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999. 240 s.
- GORDLEY, James. *The Philosophical Origins of Modern Contract Doctrine*. Oxford: Clarendon Press, 2011. 272 s.
- GRUDNMANN, Stefan, SCHAUER, Martin. (eds.) *The Architecture of European Codes and Contract Law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. 392 s.
- HEIDERHOFF, Bettina, ZMIJ, Grzegorz. *Law of E-Commerce in Poland and Germany*. Munchen: Sellier. 117 s.
- HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005. 231 s.

- HOWELLS, Geraint, RAMSAY, Iain, WILHELMSSON, Thoams, KRAFT, David. *Handbook of Research on International Consumer Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2010. 608 s.
- HOWELLS, Geraint, SCHLUZE, Reiner (ed). *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*. Munich: Sellier 2009. 322 s.
- KACPRZAK, Agnieszka, KRZYNÓWEK, Jerzy. *Prawo rzymskie*. 2. wydanie. Warszawa: C.H. BECK, 2008. 352 s.
- KOFFMAN, Laurence, MACDONALD, Elizabeth. *The Law of Contract*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press, 2010. 710 s.
- KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol.1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002. 286 s.
- LAROUCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010. 344 s.
- LECZYKIEWICZ, Dorota, WEATHERILL, Stephen. *The Images of the consumer in EU Law: Legislation, Free Movement and Competition Law*. Portland: Hard Publishing, 2016. 488 s.
- M. VAN DUNNÉ, Jan. 14. Netherlands. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 223 – 237.
- MAGNAN – FABRE, Muriel, SEFTON-GREEN, Ruth. Defects on Consent in Contract law. In HARTKAMP, Arthur S. et all (ed). *Towards a European Civil Code*. 3th revised and expanded edition. Alphen ann den Rijn: Kluwer Law Internationals, 2004. 847 s.
- MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006. 979 s.
- MCFINN, Thomas, A.J. *Obligations in Roman Law: Past, present, and future*. Michigan: University of Michigan Press, 2012. 384 s.
- NÖLKE_SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. *EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States*. Munich: Sellier, 2007. 529 s.
- NOVOTNÁ, Marianna. Culpa in contrahendo z perspektívy európskych dimenzií medzinárodného práva súkromného. In *Súkromné právo v európskej perspektíve*. Trnava: Univerzita Trnava, 2011, s. 117 – 130.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. 6. Czechoslovakia. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 103 – 110.
- SAGAERT, Vincent, STORME, Matthias, TERRY, Evelyne. *The Common Frame of Reference: national and comparative perspectives*. Cambridge: Intersentia, 2012. 505 s.
- SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 414 s.
- SHERBA, Girard, Michael. *Canon 1096 on Ignorance: Application to Tribunal and Pastoral Practice*. Ottawa: Saint Paul University, 2000. 192 s.
- SHERMAN, Charles, Phineas. *Roman law in the Modern world*. 2. volume. Littleton: Fred B. Rothman & Co., 1993. 496 s.
- SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 145 – 157.
- SCHULZE, Reiner (ed). *Common Frame of Reference and Existing EC Contract Law*. Munich: Sellier, 2008, s. 356 s.

- SCHWENZER, Ingeborg, HACHEM, Pascal. *Global Sales and Contract Law*. Oxford: Oxford University Press, 2012. 1072 s.
- SMITS, Jan, M. *Contract Law: A Comparative Introduction*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2014. 288 s.
- TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003. 1117 s.
- WEATHERILL, Stephen. *EU Consumer Law and Policy*. 2nd edition. Massachusettes: Edward Elgar Publishing, Inc., 2013. 352 s.
- WILLIS, Hugh, Evander. *Principles of the law of contract*. Chicago: Callaghan, 1914. 306 s.
- WINIGER, B. N. Dict, KOZIOL, Helmut, KOCH, A. Bernhard. *Digest of European Tort Law: Volume 2: Essential Cases on Damage*. Berlin: Walter de Gruyter, 2011, 1176 s.
- ZIMMERMAN, Reinhard, WHITTAKER, Simon. *Good Faith in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 756 s.
- ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990. 1241 s.

11.2 České monografie

- BÁNYAIOVÁ, Alena. *Závazky v oblasti výstavby a nové civilní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 256 s.
- CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970. 193 s.
- ČEŠKA, Zdeněk, KABÁT, Josef, ONDŘEJ, Josef, ŠVESTKA Jiří. *Občanský zákoník: Komentář I. Díl*. Praha: Panorama, 1987. 746 s.
- DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz, LONGCHAMP DE BÉRIER, Francizsek, DOSTALÍK, Petr. *Právo římské, Základy soukromého práva*. Olomouc: Iuridicum Olomucensae, 2013. 424 s.
- FIALA, Josef. *Občanské právo hmotné*. 3. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova Univerzita Brno, 2002. 436 s.
- HEYROVSKÝ, Leopold. *Instituce římského práva*. 2. opravené a rozmnožené vydání. Praha: Nakladatelství J. OTTO knihtiskárna, 1894. 560 s.
- HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost*. 1 vydání. Praha: Auditorium, 2009. 214 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s.
- HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1335 s.
- HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2008. 203 s.
- JANDOVÁ, Lucie, ŠLAUF, Petr, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. *Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář. I*. Praha: C. H. Beck, 2014. 353 s.
- KINCL, Jaromír. *Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 326 s.
- KNAPP, Viktor, PLANK, Karol a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965. 458 s.
- KNAPP, Viktor, PLANK, Karol a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965. 520 s.
- KRČMÁŘ, Jan, ANDRES, Bedřich. *Právo občanské III. Právo obligační*. IV. doplněné vydání. Praha: Knihovny sborníku věd právních a státních, 1947. 413 s.
- KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské III: Právo obligační*. Praha: Všehrd, 1929. 340 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.

- MATULA, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s.
- MELZER, Filip, Tégel, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1 - 117*. Praha: Leges, 2013. 720 s.
- MELZER, Filip, TĚGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419-654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014. 1264 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: Úvod do právní argumentace*. Praha: C.H. Beck, 2010. 276 s.
- MELZER, Filip. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2009. 218 s.
- ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 381 s.
- ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele. Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 381 s.
- Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I. 2. nezměněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 220 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V*. Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937. 1011 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl IV*. Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1936. 866 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Obecné nauky o právních jednáních oblihačních a o splnění závazků*. 2. přepracované vydání. Brno: Právník, 1933. 323 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo: Obecné nauky o právních jednáních oblihačních a o splnění závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 323 s.
- SELUCKÁ, Markéta a kol. *Koupě a prodej. Nový občanský zákoník. Společná evropská právní úprava prodeje*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 265 s.
- SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008. 149 s.
- SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. 900 s.
- SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I.:obecné nauky*. Praha: Nakladem „Všehrdu“, 1946. 220 s.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek V (relativní majetková práva I. část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1700 s.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II. 2. Vydání*. Praha: C.H. BECK, 2009. 2321 s.
- TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Petra, BALARIN, Jan. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku*. 1 vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. 504 s.
- TOMANČÁKOVÁ, Blanka. *Ochrana Spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde, 2008. 224 s.
- URFUS, Valentin. *Historické základy novodobého práva soukromého*. Praha: C. H. Beck, 2002. 131 s.
- VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 448 s.
- VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013. 266 s.
- WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 346 s.

11.3 Zahranční články

- ABATINA, Barbara, DARI-MAT'TIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 1 – 24.
- BARNARD, Jacolien. Unfairness of Price and the Doctrine of Laesio Enormis in Consumer Sales. *Journal of Contemporary Roman-Dutch Law*, 2013, č. 76, s. 521-536.
- BARZEL, Yoram, JOHNESEN, Bruce, HABIB, Michel. Prevention Is Better than Cure: The Role of IPO Syndicates in Precluding Information Acquisition. *Journal of Business*, 2006, č. 6, s. 2911-2923.
- BIGWOOD, Rick. Pre-contractual misrepresentation and the limits of the principle in *With v. O'Flanagan*. *Cambridge Law Journal*, 2005, s. 94-125.
- BOECK DE, ANNICK. B2B Information Duties in the Feasibility Study: Analysis of Article 23. *European Review of Private Law*, 2011, č. 6, s. 787- 797.
- CASTRONOVO, Carlo. Information Duties and Precontractual Good Faith. *European Review of Private Law*, 2009, č. 4, s. 559 – 571.
- COLOMBO, Sylviane. The Present Differences between the Civil Law and Common Law Worlds with regard to Culpa in Contrahendo. *Tilburg Foreign Law Review*, 1993, vol. 2, s. 341 - 375.
- CRASWELL, Richard. Taking Information seriously: Misrepresentation and Nondisclosure in Contract Law and elsewhere. *Virginia Law Review*, 2006, č. 4, s. 565 – 632.
- DE GEEST, Gerrit, KOVAC, Mitja. The Formation of Contracts in Draft Common Frame of Reference. *European Review of Private Law*, 2009, č. 2, s. 113 – 132.
- DEMOTT, Deborah, A. Do you have the right to remain silent?: Duties of disclosure in business transactions. *Delaware Journal of Corporate Law*, 1994, vol. 19, s. 64 – 102.
- FAGES, Bertrand. Pre-contractual Duties in the Draft Common Frame of Reference – What Relevance for the Negotiation of Commercial Contracts?. *European Review of Contract Law*, 2008, č. 3, s. 304 – 316.
- GILIKER, Paula. A Role for Tort in Pre-Contractual Negotiations: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 621 – 640.
- GROSSMAN, Sanford. The Informational Role of Warranties and Private Disclosure about Product Quality. *Journal of Law and Economics*, 1981, č. 3, vol. 24, s. 461 – 483.
- HAGE-CHAHINE, Najib. Culpa in Contrahendo in European Private International Law: Another Look at Article 12 of the Rome II Regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 2012, vol. 22, č. 3, s. 451 – 540.
- HENSLEY, Dennis C. Securities Regulation - Trading by Insiders - *S.E.C. v. Texas Gulf Sulphur Co.*, 401 F.2d 833 (2d Cir. 1968). *William & Mary Law Review*, vol. 15, č. 3, s. 755 – 760.
- HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 349 – 370.
- HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 349 – 370.
- INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 21-38.
- KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 401 – 449.
- KIRŠIENIE, Julija. Qualification of pre-contractula liability and the value of lost opportunity as a form of losses. *Jurisprudencija*, 2009, č. 1, s. 221 – 246.
- KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts. *The Journal of Legal Studies*, 1978, vol. 7, č. 1, s. 1-34.

- LEGRAND, Pierre, jr. Information in Formation of Contracts: A Civilian Perspective. *Canadian Business Law Journal*, 1991, č. 19, s. 318 – 350.
- LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 323.
- LITVINOFF, Saul. Vices and Consent, Error, Fraud, Duress and an Epilogue on Lesion. *Columbia Law Review*, 1989, vol. 50, č. 1, s. 1 – 115.
- MAK, Vanesa. Standards of Protection: In search of the „Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 25 – 42.
- MATEI, Ugo. Efficiency as Equity: Insights from Comparative Law and Economics. *Hastings International and Comparative Law Review*, 1994, č. 18, s. 157 – 173.
- MILLER, George, A. The Magical Number Seven, Plus or Minus Two Some Limits on Our Capacity for Processing Information. *Psychological Review*, 1994, Vol. 101, No. 2, s. 343-352.
- MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 77-107.
- NOVOA, Rodrigo. Culpa in Contrahendo: A Comparative Law Study: Chilean Law and the United Nations convention on Contracts for the International sale of goods (CISG). *Arizona Journal of International & Comparative Law*, 2005, vol. 22, č. 3, s. 583 – 612.
- POSNER, Eric A. Economic Analysis of Contract Law After Three Decades: Success or Failure?. *The Yale Law Journal*, 2003, č. 112, s. 829-880.
- RASMUSEN, Eric, AYRES, Ian. Mutual and Unilateral Mistake in Contract Law. *The Journal of legal studies*, vol. 22, č. 2, 1993, s. 309-343.
- REIMANN, Mathias. Nineteenth Century German Legal Science. *Boston College Law Review*, 1990, vol. 31, č. 4, s. 837 – 897.
- RICKS, Val. D. American Mutual Mistake: Half-civilian Mongrel, Consideration Reincarnate. *Louisiana Law Review*, 1998, vol. 58, č. 3, s. 663-747.
- RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 729 – 756.
- RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 729-756.
- SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The International and Comparative Law Quarterly*, 1964, vol. 13 no. 3, s. 798-829.
- SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 20 – 36.
- SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 989–998.
- SCHWENK, Heinze. Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 87 – 99.
- SMITH, Janet, SMITH, Richard. Contract Law, Mutual mistake, and Incentives to produce and Disclose information. *The Journal of Legal Studies*, 1990, vol. 19, č. 2, s. 467 – 488.
- STADDEN, Corry Montague. Error of Law. *Columbia Law Review*, 1907, vol. 7, č. 7, s. 476-519.
- TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract law*, 2006, č. 4, s. 441 – 470.
- WACKE, Andreas. Unfälle bei Sport und Spiel nach römischem und geltendem Recht. Sta-

dion. *Zeitschrift für Geschichte des Sports und der Körperkultur*, 1977, č. 3, s. 4-43.
ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1795-1882.
ZIMMERMANN, Reinherd, JANSEN, Nielsen. Contract Formation and Mistake in European Contract law: A Genetic Comparison of Transnational Model Rules. *Oxford Journal of Legal Studies*, 2011, č. 31, s. 625-662.

11.4 České články

BEJČEK, Josef. Jistota v předsmulvním jednání. *Právní rádce*, 1994, č. 1, s. 1 – 2.
BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek, *Právní rozhledy*, 2015, č. 18, s. 611- 621.
BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7-8, s. 24 – 37.
DOBEŠ, Petr. K odpovědnosti za škodu v předsmulvním stadiu de lege lata. *Právní rozhledy*, 2009, č. 20, s. 715 – 722.
DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě, *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310 – 317.
GROŠPIC, Pavel. Návrat laesio enormis do českého práva. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 181 – 184.
GRYGAR, Tomáš. K vládnímu návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele. *Právní rozhledy*, 2016, č. 5, s. 177 – 182.
HOBZA, Martin. Povinnost nahradit škodu způsobenou informací nebo radou při poskytování investičního poradenství. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 11-12, s. 313 – 319.
HRÁDEK, Jiří. Předsmulvní odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 44 – 53.
HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 602 – 609.
HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 2. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 18, s. 644 – 650.
HULMÁK, Milan. Limity předsmulvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53 – 55.
HULMÁK, Milan. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. II.
HULMÁK, Milan. Práva a povinnosti věřitele při poskytování spotřebitelského úvěru. *Jurisprudence*, 2010, č. 7, s. 3 – 11.
HULMÁK, Milan. Předsmulvní odpovědnost. *Právní praxe*, 2001, č. 1 – 2, s. 121-126.
JANOŮSEK, Michal. Návrat laesio enormis do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 165 – 171.
KNAPP, Viktor. O důvodu vzniku závazků a o jejich kause. *In Stát a právo IV*. Praha: Nakladatelství ČAV, 1957, s. 44 – 62.
KOTÁSEK, Josef. Některé novinky v úpravě spotřebitelských úvěrů, *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 4. S. 118 – 121.
MAREŠOVÁ, Marcela. Předsmulvní odpovědnost v případě prohlášení o záměru (Letter of Intent). *Bulletin advokacie*, 2012, č. 12, s. 37 – 38.
MELZER, Filip. Škoda způsobená informací nebo radou. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1 – 2, s. 15 – 24.
MIŠŮR, Petr. Evropský parlament se vyslovil k provádění směrnice o spotřebitelském úvěru, *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 1, s. 23- 26.
NOVÝ, Zdeněk. Princip „pochtivosti“ dle Draft Common Frame of Reference jako inspirace pro výklad § 6 odst. 1 návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, ročník 2012, č. 2, s. 46 - 54.

- ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalých obchodních praktik. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 25 – 29.
- ONDREJOVÁ, Dana. Hledisko tzv. průměrného spotřebitele v nekalé soutěži. *Obchodně-právní revue*, 2009, č. 8, s. 222 – 228.
- ONDREJOVÁ, Dana. Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 27 – 34.
- PIHERA, Vlastimil. Laesio enormis, *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 11, s. 319 - 325.
- PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Ke změně zákona č. 168/1999 Sb. a změně zákona č. 277/2009 Sb. podle zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. *Pojistné rozpravy*, 2013, č. 31, s. 11 – 26.
- SALÁČ, Jaroslav. Culpa in contrahendo v českém právu? *Právní rozhledy*, 2002, č. 9, s. 413 – 417.
- SALÁČ, Jaroslav. K povaze evropského práva na ochranu spotřebitele, *Evropské právo*, č. 6, 2000, s. 1 – 3.
- SLANINA, Jan. Spotřebitelské úvěry – novinka v pravomoci finančního arbitra. *Právní rozhledy*, 2011, č. 20, s. 723-727.
- TÉGL, Petr. K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 1-2, s. 35-42.
- TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, ročník 2011, č. 1, s. 1 - 6.
- TELEC, Ivo. Posuzování obvyklé ceny u převodu nemovitostí. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 6, s. 15 – 19.
- TOBEŠ, Zdeněk. Culpa in contrahendo. *Právní rádce*, 2007, č. 1, s. 16 – 23.
- VACEK, Lukáš. Novela zákona o spotřebitelském úvěru. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 77-79.
- VÍTOVÁ, Blanka. Nekalé obchodní praktiky ve světle novely zákona o ochraně spotřebitele č. 378/2015 Sb., *Rekodifikace & praxe*, 2016, č. 7, s. 19 – 22.
- VLČEK, Karel, Co všechno musí vědět spotřebitel dnes a po 1. 1. 2014?. *Rekodifikace a právní praxe*, 2013, č. 8. 7-13.
- VLČEK, Karel. Přístupy k řešení oboustranného omylu při uzavírání smlouvy, *Právník*, 2013, č. 11, s. 1113 – 1131.
- ZIMA, Petr. K pokusu o uzákonění institutu laesio enormis. *Právní rozhledy*, 2012, č. 9, s. 328 – 332.
- ZOULÍK, František. Soukromoprávní ochrana slabší smluvní strany, *Právní rozhledy*, 2002, č. 3, s. 109 – 116.

11.5 Zahraniční rozhodnutí soudu

Armstrong v. Jackson (1917) 2 KB 822

BGH, 2. 3. 1979 - V ZR 157/77

Hill v. Waxberg, 237 F.2d 936 (9th Cir. 1956)

Kardon v. National Gypsum Co, 73 F. Supp. 798 (E.D. Pa. 1947)

Laidlaw v. Organ, 15 U.S. 2 Wheat. 178 (1817)

Liebeck v. McDonald's Restaurants, P.T.S., Inc., No. D-202 CV-93-02419, 1995 WL 360309 (Bernalillo County, N.M. Dist. Ct. August 18, 1994)

Lingsch v. Savage, civ. No. 20749. First Dist., Div. One. Mar. 12, 1963

Philip Morris USA Inc. v. Williams - 07-1216 (2009)

Reed v. King (1983), civ. No. 21937. Court of Appeals of California, Third Appellate District. July 21, 1983

rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. 3 Cdo 192/2008

rozsudek ze dne 12. 5. 2011, *Konsumentombudsmannen proti Ving Sverige AB*, C-122/10
rozsudek ze dne 13. 1. 2000, *Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OGH*, C-220/98
rozsudek ze dne 16. července 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des KreisesSteinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung*, C-210/96
rozsudek ze dne 17. září 2002, *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA versus Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH*, C-334/00
rozsudek ze dne 18. 12. 2014, *CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkaus, Charline Bonato, rozené Savary, Florianu Bonatovi*, C- 449/13
rozsudek ze dne 19. 12. 2013, *Trento Sviluppo srl proti Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, C-281/12
rozsudek ze dne 19. 9. 2013, *CHS Tour Services GmbH proti Team4 Travel GmbH*, C-435/11
rozsudek ze dne 26. 11. 1996, *Fratelli Graffione SNC proti Ditta Fransa*, C-313/94
rozsudek ze dne 7. 3. 2000, *Criminal proceedings against Gottfried Linhart and Hans Biff*, C-99/01
Smith v. Hughes (1871) LR 6 QB 606
Spolkový soudní dvůr, rozsudek z 19. 5. 2006 – VZR 264/055
Walford v Miles [1992] 2 A.C. 128
With v O'Flanagan [1936] Ch 575
Wood v. Boyton, 64 Wis. 265, 25 N.W. 42 (1885)

11.6 Česká rozhodnutí soudu

nález Ústavního soudu 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04
nález Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13
nález ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 882/16
nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11
nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06
nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09
nález Ústavního soudu ze dne 15. června 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09
nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 33/97
nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 2232/07
nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 2264/13
nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04
nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04
nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11
nález Ústavního soudu ze dne 5. 5. 1999, sp. zn. II. ÚS 3214/98
nález Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06
nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1826/11
nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. I. ÚS 523/07
rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. 11. 1927, sp. zn. Rv I 1145/27 (Vážný 7474)
rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2006, čj. 11 Ca 203/2005
rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 7 Ca 168/2009
rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. 8 A 104/2010
rozsudek Městského soudu ze dne 11. 5. 2015, sp. zn. 7 A 74/2011
rozsudek Nejvyššího soud ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009
rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 11. 5. 1929, Rv I 782/28
rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. 6. 1926, sp. zn. Rv I 569/26
rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2516/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 30. 8. 1983, 1 Cz 15/83
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. ledna 1933, sp. zn. I 1678/31 (Vážný č. 12257)
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 8. 1974, 3 Cz 36/74
rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 8. 12. 1964, 2 Cz 118/64
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 26 Cdo 2828/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1929, sp. zn. Rv I 782/28
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1938, sp. zn. Rv I 1144/37
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 592/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 1926, sp. zn. Rv I 1487/26
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2304/2011
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. 32 Cdo 124/2014
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 826/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 2506/99
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 1923, sp. zn. R. II. 464/23
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1705/2007
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 670/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4071/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2007, sp. zn. 33 Odo 1520/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4665/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4647/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1454/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 2 Cdon 736/97
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4977/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2987/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1126/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 670/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 25 Cdo 453/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3586/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1920/99
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 626/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 770/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 33 Odo 428/2003

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 33 Cdo 5384/2008
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1180/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 22 Cdo 929/2001
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1612/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2561/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4831/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. II Odon 15/96
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 1226/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2003, sp. zn. 29 Odo 108/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1735/2014
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 1 As 101/2010
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2012, sp. zn. 2 As 53/2011
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 9 As 93/2016
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, sp. zn. 6 As 75/2015
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 9 As 38/2010
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 7 As 110/2014
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 4 As 1/2008
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 1 Afš 94/2009
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 25. 5. 2012, sp. zn. 5 As 37/2011
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 494/96
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96
rozsudek Vrchního soudu ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 3 Cmo 243/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. 32 Cdo 5273/2015
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1776/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1988/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1088/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2006, sp. zn. 33 Odo 519/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 283/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1975/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, 32 Odo 1726/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2863/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2511/2009
usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2015, sp. zn. I. ÚS 1742/15

11.7 Webové stránky a zdroje

ANDERSON, Kieran. *Pre-contractual Negotiations: A Good, Clean Fight or No-Holds-Barred? A Comparison of English, French and German Law*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <<http://www.sjol.co.uk/issue-4/pre-contractual-negotiations-a-good-clean-fight-or-no-holds-barred-a-comparison-of-english-french-and-german-law>>.

BEJČEK, Josef. *Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 14. 9. 2015 [cit. 23. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/soukromopravni-ochrana-slabsiho-obchodniho-partnera?browser=mobi>>.

COM (2005) 115 FINAL, 2005/0042 COD Healthier, safer, more confident citizens: a Health and Consumer protection Strategy. Dostupný na http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/com_2005_0115_en.pdf>.

COM (2016) 320, SWD(2016) 163/2, Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES

o nekalých obchodních praktikách. Dostupný na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf.

Contract uberrimae fidei : An Analysis of the Relationship between Law of Contract And Law of Insurance. [cit. 25. 7. 2012]. Dostupné na: <http://jurisonline.in/2010/03/contract-uberrimae-fidei-an-analysis-of-the-relationship-between-law-of-contract-and-law-of-insurance/>.

ČOI: *Spotřebitelské úvěry – klamavá reklama a neúplné informace*. [online]. parlamentnilisty.cz, 26. 2. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/COI-Spotrebitelske-uvery-klamava-reklama-a-neuplne-informace-423585>.

ERP VAN, Jeroen. *The Pre-Contractual Stage*. papers.ssrn.com [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné na

<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=266082064082027030093028097081004000101015002033002030090082121006070081106064019007029026017010047102021125109005029077109000104082030064006066091027127065100076062002033127115090029125089009103090127103090005122077066112003089092080024100001026126&EXT=pdf>.

GODERRE, Diane, Madeline. *International Negotiations Gone Sour - Precontractual Liability under the United Nations Sales Convention*. [cit. 11. 7. 2015]. Dostupné na: http://www.jus.uio.no/pace/international_negotiations_gone_sour_precontractual_liability_under_the_cisg.diane_madeline_goderre/_1.html#_*.

GORDLEY, James. *Mistake in Contract Formation*. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] [cit. 1. 9. 2015]. Dostupné z <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>.

GORDLEY, James. *Mistake in Contract Formation*. *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] cisg.law.pace.edu [cit. 6. 9. 2012]. Dostupné na <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>.

HEMARLIN, Benjamin. KATZ, Avery, CRASWELL, Richard. *Chapter on the Law & Economics of Contracts*. [online]. papers.ssrn.com [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné na <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=048098119110098012074004029097106095019007064059048087112093111094126078081122084086120062044006006096062116103121094031081006007089081088009071122109016123010019064103088100114126096008086124118098093007097000120004002118114104125109071103082&EXT=pdf>.

HOVORKA, Jiří. *Banky novými reklamami na úvěry riskují milionovou pokutu*. [online]. mesec.cz, 11. 5. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <http://www.mesec.cz/clanky/banky-novymi-reklamami-na-uvery-riskuji-milionovou-pokutu/>.

KÜHNE, Günther. *Reliance, Promissory Estoppel and Culpa in Contrahendo: A comparative analysis*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: http://www.trans-lex.org/114700#toc_0.

LEYENS, P. C. *CISG and Mistake: Uniform Law vs. Domestic Law. The Interpretative Challenge of Mistake and the Validity Loophole*. [cit. 18. 6. 2016]. Dostupné na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/leyens.html>.

MUSSY, Alberto. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis*. [cit. 1. 7. 2015]. Dostupné na: <http://www.jus.unitn.it/cardozo/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>.

PAVLŮ, Robert, BAIER, Jaroslav. *Odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou dle § 2950 NOZ*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/47756/1/2?vtextu=.%20Odpov%C4%9Bdnost%20za%20%C5%A1kodu%20zp%C5%AFsobenou%20informac%C3%AD%20nebo%20radou%20dle%20%C2%A7%202950%20NOZ#lema0>.

PIRNEROVÁ, Helena. *Každá pátá reklama na spotřebitelský úvěr neuvádí povinnou sazbu*. [online]. ekonomika.idnes.cz, 11. 11. 2008 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na

<http://ekonomika.idnes.cz/kazda-pata-reklama-na-spotrebitelsky-uver-neuvadi-povinnou-sazbu-p97-/test.aspx?c=A081111_152335_spotrebitel_pin>.

RITA, Simon. *Implementační chyby v zákoně o spotřebitelském úvěru – nejistá definice, problémy s předčasným splácením, nejistá definice vázaného zástupce*. [online]. epravo.cz, 6. 4. 2011 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/implementacni-chyby-v-zakone-o-spotrebitelskem-uveru-nejista-definice-problemy-s-predcasnym-splacenim-nejista-definice-vazaneho-zastupce-100890.html>>.

RUŽIČKA, Roman, VILHELMOVÁ, Lucie. *Model tzv. průměrného spotřebitele*. [online]. epravo.cz, 12. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/model-tzv-prumerneho-spotrebitele-92188.html>>.

SCHWARTZ, Alan, SCOTT, Robert. *Contract Theory and the Limits of Contract Law*. [online]. digitalcommons.law.yale.edu [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné na <http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=lepp_papers>.

ŠUCHMAN, Jaroslav. *K novému zákonu o spotřebitelských úvěrech, aneb je stále ještě evropský spotřebitel „informovaný, pozorný a opatrný“?*. [online]. epravo.cz, 6. 4. 2011 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novemu-zakonu-o-spotrebitelskych-uverech-aneb-je-stale-jeste-evropsky-spotrebitel-informovany-pozorny-a-opatrnny-72729.html>>.

ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek V (relativní majetková práva I. část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11409/1/2#pa_1793>.

ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I (obecná část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11656/1/2#pa_433>.

VYBRAL, Vladimír. *1926: Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.

12 Abstrakt a klíčová slova

12.1 Abstrakt

Tato disertační práce pojednává o informační povinnosti jako o jedné ze skutkových podstat předsmulvné odpovědnosti. Jedná se o téma v české právní vědě dosud komplexně nezpracované. Práce je rozdělena do několika dílčích okruhů. Nejprve je pojednáno o historickém vývoji předsmulvné odpovědnosti jako celku a o historickém vývoji institutů založených na poskytování informací (omyl, podvod, práva z vad apod.). Na tomto historickém vývoji je demonstrováno prolínání těchto doktrín navzdory jejich rozdílnému stáří. Následuje komparativní pasáž shrnující poznatky a závěry zahraničních právních úprav. Poslední část práce se věnuje úpravě informační povinnosti v českém právu. V této části práce jsou vymezeny stěžejní aspekty informační povinnosti, a sice její vznik, rozsah a způsob splnění informační povinnosti. Krátká pasáž je věnována otázce přeinformovanosti.

Informační povinnost představuje poměrně komplexní problém, který nelze zúžit na ustanovení § 1728 odst. 2 OZ. Sdělování informací je základním předpokladem funkčnosti obchodu a možnosti uzavřít smlouvu. Otázky spojené s plněním informační povinnosti mají proto nutně přesah do řady dalších ustanovení občanského zákoníku (úprava nabídky a akceptace, omyl, podvod, práv z vad apod.). Izolované řešení problému je vyloučeno.

Informační povinnost není v občanském zákoníku upravena pouze obecným způsobem v § 1728 odst. 2 OZ, nýbrž v konkrétní podobě se lze s informační povinností setkat jak v obecné části závazkového práva (např. práva z vad), tak u konkrétních smluvních typů (kupní smlouva, pojištění, sázka a hra). Mnohem významnější pozici má konkrétní informační povinnost v úpravě spotřebitelských smluv, a to včetně úpravy nacházející se ve zvláštních zákonech (např. zákon o spotřebitelském úvěru). Pro tuto úpravu jsou charakteristické rozsáhlé katalogy informací.

S obecnou informační povinností se pojí řada sporných otázek, zejména co se vzniku a rozsahu této informační povinnosti týče (např. případy citované v úvodu této práce). Zatímco v zahraničí se jedná o živé a dlouhodobě diskutované téma, česká právní věda prakticky mlčí a to navzdory tomu, že se nejedná o teoretický koncept, ale navýsost praktické téma. Z tohoto důvodu je rozsáhlá část práce věnována zahraničním poznatkům, které mohou být v mnoha případech aplikovány i v českém právu. Zohledněny jsou i názory Law and Economics.

Ve stěžejní části práce je analyzována informační povinnost v českém právu. Popsán je vznik informační povinnosti, rozsah informační povinnosti, závaznost poskytovaných informací, způsob poskytovaných informací (jasnost a srozumitelnost), absence informační po-

vinnosti a poslední kapitola je s ohledem na úpravu spotřebitelských smluv věnována přeinformovanosti spotřebitelů. Závěry zahraničních úprav nelze bez dalšího převzít. Mechanické opakování by bylo kontraproduktivní. Informační povinnost má svůj filozofický základ a její rozsah ovlivňuje míra solidarity panující ve společnosti. Čím liberálnější je společnost, tím klesá rozsah informační povinnosti. Naopak, čím panuje větší solidarita mezi členy společnosti, tím poroste informační povinnost. Z těchto důvodů nelze všechny zahraniční závěry převzít. Je třeba vyjít z konkrétních okolností právního řádu.

Dozajista lze převzít řadu závěrů ze zahraničí, neboť jsou pravdě univerzálně aplikovatelné. Cenným zdrojem poznání jsou závěry Law and Economics. Právo nemůže být posuzováno pouze z pohledu formálních pravidel, případně korigováno principy mravními, ale musí reflektovat i ekonomickou situaci. Je zřejmé, že ekonomická hlediska musejí být někdy upozaděny, nicméně je nelze pustit ze zřetele. V konkrétní rovině se to promítá např. v případě, kdy by informační povinnost měla být formálně plněna, ačkoli její splnění by si vyžádalo mnohonásobně vyšší náklady než možná vznikající škoda.

Vzhledem k přesahu informační povinnosti i do jiných právních institutů je v této práci samostatně pojednáno o omylu, podvodu, neúměrném zkrácení a právech z vad. Všechny tyto instituty jsou založeny ve větší či menší míře na poskytování informací. Z tohoto důvodu je třeba vymezit vztah mezi informační povinností a těmito zvláštními úpravami a to včetně aplikační předpokladů.

Nakonec je pojednáno o následcích porušení informační povinnosti. V první řadě se jedná primárně o náhradu újmy. Může se však jednat o neplatnost právního jednání, veřejnoprávní sankce, právo odstoupit od smlouvy, klamavé obchodní praktiky apod.

12.2 Klíčová smlouva

smlouva, předsmuvní odpovědnost, informační povinnost, omyl, podvod, neúměrné zkrácení (laesio enormis), spotřebitel, podnikatel, jasnost a srozumitelnost, nabídka, akceptace, poctivost

12.3 Abstract

This dissertation thesis is about pre-contractual information duties of contracting parties (duty to disclose information) which is one part of pre-contractual liability. This theme has not been yet described in complex by Czech jurisprudence. Thesis is divided to several parts. First of all historic development and connection between pre-contractual liability and

institutes based on disclosure of information is described. Following part of thesis describes findings and conclusions of foreign jurisprudence and court decisions. The last part of thesis describes information duties in Czech civil law. There are defined fundamental aspects of information duties such as creation, extent and performing of information duties. Shortly is described over-information of consumers.

Disclosure of information presents relatively complex problem, which cannot be restricted only to one specific provision in Civil code (sec. 1728 par. 2 of the Civil Code). Disclosure of information is basic assumption for existence of commerce and conclusion of contract. Problems connected with disclosure of information exceed to other provisions in the Civil Code (regulation of offer and acceptance, mistake, fraud, defect performance). Isolated solution is excluded.

Information duty is not regulated only in sec. 1728 para. 2 of Civil Code. There are other provisions which regulate disclosure of information in concrete manner. These provisions can be found in general regulation of obligations of the Civil code (regulation of defect performance) but also in regulation of specific contracts (e.g. sales contract, insurance, bet, play a lot). Concrete information duties are much more important in consumer contracts which contain regulation in special acts (e.g. credit consumer act). It is typical that information duties are regulated by large catalogues of information.

A lot of disputable questions and problems arise around disclosure of information (e.g. cases cited in prologue of this thesis). Contrary to Czech jurisprudence, foreign jurisprudence has been trying to solve this issue for decades, as the disclosure of information is not theoretical concept but really practical theme. For this reason, significant part of this thesis describes foreign civil law (conclusions and solutions) which can be in many cases applied in Czech civil law. Conclusions of 'Law and Economics' have also been Taken into consideration.

The most important part of this thesis analyses information duties in Czech civil law. is the thesis describes formation of information duties, extent of information duties, obligatory effect of disclosed information (clarity and intelligibility), absence of duty to disclose and over-information caused by information duties in consumer contracts. All conclusions of foreign jurisprudence cannot be transformed into Czech civil law. Mechanical transposition would be counter-productive. Information duty has philosophical foundation and its extent is influenced by solidarity between people in society. The more liberal society is the extent of information duty is decreased. On the other hand, the more solidarity between members of society is, the information duty grows. For this reason, all foreign conclusions cannot be taken over. It is necessary to take into consideration all particularity of legal order.

A lot of rules created by foreign lawyers could be used also in Czech civil law because these rules are universally applicable. Valuable source of knowledge is 'Law and Economics'. The legal rules cannot be definitely applied just formally or adjusted by moral principles. Economic aspects have to be taken into consideration despite of the fact that in some cases economic aspects would not prevail. Economic aspect will be taken into consideration in situation in which cost of disclose of information is higher than possible damages.

Information duty exceeds to other legal institutes. For this reason, this thesis deals with mistake, fraud, *laesio enormis* and defect performance. All these institutes are based more or less on providing of information. This means the relation between disclose of information on one side and above mentioned institutes on other side has to be established, especially requirements for application.

The last part of the thesis described consequences of nondisclosure of information. Primarily defendant would be awarded by compensation of damages. Nondisclosure of information may cause invalidity of contract, sanctions imposed by public law, misleading commercial practices etc.

12.4 Key words

contract, pre-contractual information, information duty, mistake, fraud, *laesio enormis*, consumer, entrepreneur, clarity and intelligibility, offer, acceptance, *bona fidei*

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

JUDr. Karel Vlček

Odpovědnost stran v kontraktačním procesu

Disertační práce

Olomouc 2017

Obsah

1. Bibliografický záznam.....	161
2. Přehled aktuálního stavu problematiky	162
4. Osnova a obsah disertační práce:	167
5. Výsledky disertační práce, přínos pro rozvoj teorie a pro praxi.....	175
6. Abstract	177
7. Publikační činnost autora:	178
8. Vybrané údaje o zapojení do vědecké komunity.....	178
9. Literatura	180

1. Bibliografický záznam

Autor: JUDr. Karel Vlček
Právnická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra soukromého práva a civilního procesu

Název práce: Odpovědnost stran v kontraktačním procesu
Liability of the contracting parties during the negotiation process

Studijní program: Teoretické právní vědy

Studijní obor: Občanské právo

Vedoucí práce: JUDr. Milan Hulmák Ph.D.
Právnická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra soukromého práva a civilního procesu

Akademický rok: 2016/2017

2. Přehled aktuálního stavu problematiky

Předsmluvní odpovědnost se dočkala v průběhu posledních cca 15 let řady publikací (např. monografie J. Hrádka, články P. Dobeše, M. Hulmáka, Z. Matuly)⁶⁴⁶, stranou nezůstala ani rozhodovací praxe (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2863/2012). Tyto publikace anebo rozhodovací praxe se však zaměřovaly na vcelku populární bezdůvodné ukončení vyjednávání o uzavření smlouvy, případně pojednávaly o předsmluvní odpovědnosti jako celku (zevrubně o všech skutkových podstatách). Systematické a podrobné vědecké zpracování jednotlivých skutkových podstat předsmluvní odpovědnosti, ať časopisecky anebo monograficky, chybí. Výjimkou může být článek K. Vlčka a M. Hulmáka pojednávající právě o informační povinnosti.⁶⁴⁷

Vědecké práce na téma informační povinnosti absentují za situace, kdy se praxe musela v době před účinností platného občanského zákoníku potýkat se stejnými problémy při uzavírání smluv (viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96), jako je tomu v případě kodifikované informační povinnosti. Otázky týkající se rozsahu sdělovaných informací, způsobu jejich sdělení apod. jsou pevně spjaty s existencí kontraktačního procesu.

Východisky vědeckého zkoumání tedy musí být vědecké práce a rozhodovací praxe týkající se institutů založených na poskytování informací, tj. zejména omyl⁶⁴⁸ a nauka o omluvitelném omylu⁶⁴⁹, práva z vad (povinnost informovat o vadách věci před uzavřením

⁶⁴⁶ HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2009. 214 s. HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 203 s. MATULA, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s. TOBEŠ, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. *Právní rádce*, 2007, č. 1, s. 16–23. MAREŠOVÁ, Marcela. Předsmluvní odpovědnost v případě prohlášení o záměru (Letter of Intent). *Bulletin advokacie*, 2012, č. 12, s. 37–38. DOBEŠ, Petr. K odpovědnosti za škodu v předsmluvním stadiu de lege lata. *Právní rozhledy*, 2009, č. 20, s. 715–722. HULMÁK, Milan. Předsmluvní odpovědnost. *Právní praxe*, 2001, č. 1–2, s. 121–126. HULMÁK, Milan. Limity předsmluvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53 – 55. PELIKÁNOVÁ, Irena. 6. Czechoslovakia. In: HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18–24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 103–110.

⁶⁴⁷ HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 644–650. VLČEK, Karel. Co všechno musí vědět spotřebitel dnes a po 1. 1. 2014?. *Rekodifikace a právní praxe*, 2013, č. 8, s. 7–13.

⁶⁴⁸ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. Vydání. Praha: C.H. BECK, 2009. 2321 s. SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo: Obecné nauky o právních jednáních obligacích a o splnění závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 323 s. MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419–654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014. 1264 s. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.

⁶⁴⁹ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 30 Cdo

smlouvy)⁶⁵⁰, podvod, a prevenční povinnost. V těchto oblastech se lze setkat s publikacemi, žádná z nich však specificky o poskytování informací nepojednává (výjimku představují publikace věnující se právům z vad). Neexistuje ani žádná komplexní práce pojednávající o omylu.

Při vědeckém zkoumání informační povinnosti nelze pominout úpravu spotřebitelských smluv, spotřebitelského úvěru a dále některých typových smluv (např. zájezd a pojištění). Tyto právní úpravy obsahují obsáhlé katalogy informací, které mají být sděleny před uzavřením smlouvy. Stejně tak zpravidla obsahují úpravu kvality poskytovaných informací a okamžik, kdy mají být informace poskytnuty. Zároveň k této právní úpravě existuje poměrně rozsáhlá publikační činnost (komentářová literatura⁶⁵¹, monograficky⁶⁵² /např. publikace B. Vítové/ a časopisecká⁶⁵³ /např. M. Hulmák, D. Ondřejová, P. Mišúr/). Ačkoli nelze spotřebitelskou úpravu zobecňovat na informační povinnost jako celek, neboť vychází v řadě případů ze specifických předpokladů, přesto lze některá pravidla převzít jako obecně platná.

Je třeba konstatovat, že jedinými ucelenými publikacemi věnujícími se informační povinnosti jako samostatnému institutu jsou zahraniční monografické a časopisecké zdroje.⁶⁵⁴

1251/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1126/2006.

⁶⁵⁰ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s. SELUCKÁ, Markéta a kol. *Koupě a prodej. Nový občanský zákoník. Společná evropská právní úprava prodeje*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 265 s. ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. Vydání. Praha: C.H. BECK, 2009. 2321 s. TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Petra, BALARIN, Jan. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku*. 1 vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. 504 s. BĀNYAIOVÁ, Alena. *Závazky v oblasti výstavby a nové civilní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 256 s. Dále pak z rozhodovací praxe - rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 770/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 670/2012.

⁶⁵¹ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 448 s. WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 346 s.

⁶⁵² TOMANČÁKOVÁ, Blanka. *Ochrana Spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde, 2008. 224 s. VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013. 266 s.

⁶⁵³ HULMÁK, Milan. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. II. KOTÁSEK, Josef. Některé novinky v úpravě spotřebitelských úvěrů, *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 4. S. 118 – 121. MIŠŮR, Petr. Evropský parlament se vyslovil k provádění směrnice o spotřebitelském úvěru, *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 1, s. 23- 26. ONDŘEJOVÁ, Dana. Hledisko tzv. průměrného spotřebitele v nekalé soutěži. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 8, s. 222 – 228. SLANINA, Jan. Spotřebitelské úvěry – novinka v pravomoci finančního arbitra. *Právní rozhledy*, 2011, č. 20, s. 723-727.

⁶⁵⁴ LEGRAND, Pierre, jr. Information in Formation of Contracts: A Civilian Perspective. *Canadian Business Law Journal*, 1991, č. 19, s. 318 – 350. LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 323. POSNER, Eric A. Economic Analysis of Contract Law After Three Decades: Success or Failure?. *The Yale Law Journal*, 2003, č. 112, s. 829-880. RASMUSEN, Eric, AYRES, Ian. Mutual and Unilateral Mistake in Contract Law. *The Journal of legal studies*, vol. 22, č. 2, 1993, s. 309-343. SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The Internation and Comparative Law Quaterly*, 1964, vol. 13 no. 3, s. 798-829. SMITH, Janet, SMITH, Richard. Contract Law, Mutual mistake, ance Incentives to produce and Disclose information. *The Journal of*

3. Cíl a metody disertační práce

3.1. Cíl disertační práce

Cílem disertační práce je podrobná analýza informační povinnosti smluvních stran v před smluvním stádiu (určení rozsahu sdělovaných informací) a zodpovězení dílčích otázek, zejména:

- (i) zda informační povinnost v § 1728 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), představuje úplnou informační povinnost smluvních stran;
- (ii) zda představuje § 1728 odst. 2 OZ povinnost aktivně vyhledávat informace pro druhou smluvní stranu;
- (iii) jaký vliv má investice do získání informačního náskoku jedné ze smluvních stran (má smluvní strana ztratit tento informační náskok splněním informační povinnosti);
- (iv) jaká je alokace rizika neznalosti informací mezi smluvními stranami;
- (v) jaký je vztah mezi obecně formulovanou informační povinností uvedenou v § 1728 odst. 2 OZ a informační povinností podnikatelů vůči spotřebitelům;
- (vi) jaký je vztah mezi informační povinností a jinými ustanoveními občanského zákoníku, např. omylem, úpravou vadného plnění, neúměrného zkrácení atd.

Problematika informační povinnosti je demonstrována na poměrně nestandardních příkladech uvedených níže v tomto autoreferátu a cílem práce je rovněž posoudit možnost aplikace informační povinnosti na tyto případy.

V rámci předložené disertační práce bylo užito několik níže uvedených vědeckých metod, které se vzájemně doplňují. Za užití těchto metod jako celku byla analyzována a popsána informační povinnost jako celek a bylo možno zodpovědět shora nastíněné otázky.

3.2. Komparace

Legal Studies, 1990, vol. 19, č. 2, s. 467 – 488. HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 349 – 370. GILIKER, Paula. A Role for Tort in Pre-Contractual Negotiations: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 621 – 640. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003. 1117 s. SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 414 s. MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006. 979 s. KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol. I Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002. 286 s.

Významnou metodou výzkumu užitou v této práci je metoda právní komparatistiky. Ta byla užitá v zásadě ve dvou formách – komparace historická a komparace zahraničních právních úprav.

Právní komparatistika pojednává a vědecké poznání zakládá na srovnávání. V první části disertační práce byla užitá historická komparace (kapitola č. 2 a 3). Pojednání o historickém vývoji informační povinnosti nastínilo historická dilemata vznikající v souvislosti s informační povinností a dále demonstrovalo vývoj tohoto institutu v proměnách času. Nastínění vývoje informační povinnosti v proměnách času rovněž ukazuje, jaký je vývojový směr a jaký vývoj lze patrně v budoucnu očekávat i v České republice.

Podstatnou část práce představuje komparativní náhled na zahraniční a komunitární úpravu informační povinnosti. Je to z toho důvodu, že zahraniční praxe se otázkou informační povinnosti zabývá. Pokud jde o zahraniční právní úpravy, náhled je poskytován zejména na právo německé, rakouské, francouzské, italské, holandské a na *common law*. Na tomto komparativním náhledu je patrné, v jakých rysech se liší právo kontinentální od *common law*, a dále, jak se mohou lišit i jednotlivé přístupy v rámci kontinentálního práva. Shora uvedené právní řády byly vybrány s ohledem na jejich význam z pohledu nejen evropského práva, ale i s ohledem na to, že otázka informační povinnosti je v nich tradičně řešena.

Z pohledu komparativního je poskytnut i náhled v rámci komunitárního práva, neboť je to právě komunitární právo, které formuje informační povinnosti v rámci spotřebitelského práva.

3.3. Analýza

Další vědeckou metodou je metoda analýzy. Ta je založena na analýze stávající právní úpravy, předchozí právní úpravy, vědeckých pracích a rozhodovací praxe. Těžištěm analýzy je občanský zákoník a v něm nacházející se pravidla pro poskytování informací před uzavřením smlouvy. V rámci analýzy byla informační povinnost rozdělena na jednotlivé její aspekty (např. vznik, rozsah, kvalita poskytovaných informací), přičemž k těmto jednotlivým aspektům byla přiřazována pravidla vyplývající z analýzy dalších zákonných ustanovení (např. pojištění, sázka a hra, podvod, spotřebitelské smlouvy apod.) a rozhodovací praxe navazující na tato ustanovení.

3.4. Abstrakce

Další použitou vědeckou metodou byla metoda abstrakce. Při abstrakci vyčleňujeme podstatné znaky od méně podstatných, tak aby v rámci disertační práce byly ponechány pouze znaky podstatné pro zkoumanou materii. Za použití abstrakce je dosaženo toho, že disertační práce nebude přehlcena nepodstatnými daty bez významu pro samotné vědecké zkoumání.

Např. z nauky o omylu jsou abstrahována pravidla o omluvitelném omylu, respektive o povinnosti obezřetného jednání při posuzování ověřitelnosti a očekávatelnosti informací, z práv z vad vyčleňujeme pouze pravidla týkající se informací o vadách apod.

3.5.Indukce

Pomocí indukce jsou z konkrétních pravidel vytvářena pravidla obecná, neboť v obecné rovině jde o postup od méně obecného k více obecnému, od konkrétních premis a faktů k obecnějším úsudkům. Např. úprava spotřebitelských smluv a navazující rozhodovací praxe formuluje požadavky na způsob poskytování informací pro různé typy kontraktace. Některá takto formulovaná pravidla lze zobecnit (např. pravidla o jasnosti a srozumitelnosti poskytovaných informací) pro obecnou informační povinnost.

3.6.Syntéza

Nakonec je rovněž použita metoda syntézy, které jednotlivá dílčí pravidla zjištěná pomocí ostatních vědeckých metod spojuje v jeden celek – pojednání o informační povinnosti, a to ve své komplexnosti (souhrn jednotlivých aspektů informační povinnosti, bez kterých nelze považovat splnění informační povinnosti za řádné).

4. Osnova a obsah disertační práce:

1. Úvod
2. Obecně k informační povinnosti
3. Obecně k předsmulvni odpovědnosti
4. Informační povinnost jako aspekt předsmulvni odpovědnosti
5. Obecná informační povinnost vůči spotřebiteli z pohledu práva EU
6. Informační povinnost v českém právu
7. Přeinformovanost
8. Vztahy mezi ustanoveními majícími vztah k informační povinnosti
9. Následky porušení informační povinnosti
10. Závěr
11. Literatura
12. Abstrakt a klíčová slova

Disertační práce pojednává o informační povinnosti upravené v § 1728 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**OZ**“). Informační povinnost je v občanském zákoníku systematicky vložena do ustanovení regulujících předsmulvni odpovědnost. Ustanovení § 1728 odst. 2 OZ stanovuje, že při jednání o uzavření smlouvy si smluvní strany vzájemně sdělí všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž ví nebo vědět musí, tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít. Ustanovení § 1728 odst. 2 OZ žádné bližší podmínky nestanovuje. Není tedy zřejmé, jaké jsou konkrétní požadavky na rozsah sdělovaných informací. Informační povinnost, respektive její sdělení, nelze omezit pouze na rozsah sdělovaných informací. Nezbytné je rovněž položit si otázku, kdy vzniká povinnost informovat a v jaké kvalitě je třeba informace poskytnout.

Problematiku rozsahu sdělovaných informací lze demonstrovat na řadě zahraničních případů. Je ropná společnost povinna sdělit farmáři při koupi jeho pozemku, že se pod tímto pozemkem nachází ropné naleziště (případ č. 1)? Na bleším trhu byly expertem koupeny knihy a zápisky, ve kterých byl vlastnoruční podpis Mozarta. Měl kupující povinnost o této sku-

tečnosti informovat (případ č. 2)? Má smluvní strana druhé smluvní straně odhalit informaci o podpisu mírové smlouvy ukončující válku a ukončující blokádu přístavu, čímž se zvýší hodnota vyváženého tabáku (případ č. 3)? Prodávající prodává pozemky, které jsou vedeny jako pastvina v katastru nemovitostí. Kupující ale ví, že má dojít ke změně územního plánu a z těchto pastvin se mají stát stavební parcely, jejichž cena bude mnohonásobně vyšší než cena pastvin, za kterou je on kupuje (případ č. 4). Obchodník prodal americké televizní stanici práva k pořadu s tím, že z každé udělené sublicence měl získat určitou částku. Později se těchto práv vzdal za souhrnnou částku 10 000 USD, aniž by televizní stanice sdělila, že dostala nabídku na odkup licence k pořadu za 8,3 mil. DM (případ č. 5).

Způsoby řešení shora uvedených případů se mohou v zahraničních úpravách lišit. Rozsah informační povinnosti může být ovlivněn řadou okolností, např. právními (úpravou ustanovení o omylu, neúměrného zkrácení, vadného plnění) ale i ekonomickými anebo sociálními. Všechny tyto aspekty se prolínají a mohou vznikat dilemata v řešení problému, které mohou ze stejných důvodů vznikat i v české právní úpravě. Cílem této práce bylo analyzovat informační povinnost a navrhnout řešení případů specifikovaných shora.

Výklad o informační povinnosti byl zahájen obecným pojednáním o vývoji před-smluvní odpovědnosti jako celku. Po tomto výkladu byl proveden historický výklad o informační povinnosti, respektive institutech, které jsou spjaty s informační povinností (omyl, vady, podvod, *laesio enormis*). Na obou těchto výkladech, byť každý se ubírá svébytným směrem, je patrné společné vodítko, a sice snaha o zobecnění pravidla o poctivém jednání smluvních stran v negociačním procesu. Zatímco v rámci úvah o před-smluvní odpovědnosti se toto pravidlo objevuje počátkem 20. století, v římském právu se s tímto požadavkem lze setkat u případů podvodu. Římské právo precizovalo co je podvodným jednáním (úmyslné uvedení v omyl). *A contrario* tedy římské právo formulovalo v konkrétních případech představu o poctivém jednání v před-smluvní fázi.

Zdrojem úvah o informační povinnosti, které mohou *in fine* být aplikovány i v platném právu, je nauka o vadách při spojení nauky o podvodu. Na římskoprávní úpravě je možné provést abstrakci uplatnitelnou i v současné úpravě, kdy rozsah sdělovaných informací je založen na preferencích smluvních stran a typu kontraktačního procesu. Informační povinnost byla rozlišena v případech rychlého typu kontraktace (obdoba *take it or leave* smluv – nákup na tržišti) a v ostatních případech (typicky individuálně sjednávaných smlouvách). Pokud je proces kontraktace rychlý bez možnosti vyjednávání o podmínkách smlouvy a bez znalostí preferencí druhé smluvní strany, informační povinnost se koncentruje pouze na okolnosti,

kteře jsou důležitě objektivně vzato pro kařskou smluvní stranu (typicky kvalita plnění). Probíhá-li kontraktační proces delší dobu a smluvní strany mají možnost zjistit vzájemné preference, informační povinnost může vzniknout i k těm okolnostem, které z pohledu objektivního pro kařskou smluvní stranu podstatné být nemusejí.

Z římského práva lze rovněž vysledovat nauku o neúměrném zkrácení, byť vztahující se pouze na pozemky. Ta by v obecné rovině měla odstraňovat objektivní nepoměr v plnění (nedostatek informací o hodnotě plnění). Původ neúměrného zkrácení je v římském právu nejasný. Římské právo se obecně k regulaci ceny neuchylovalo. Jednalo se možná o reakci na násilný výkup pozemků. Vedou se rovněž diskuze o interpolaci fragmentů. Nauka o spravedlivé ceně je spíše spojena s kanonickým právem.

V římském právu lze vysledovat rovněž dilemata filozofického rázu vznikající v souvislosti s informační povinností, která jsou patrná i v dnešní době. Naprosto jasně je demonstruje Cicero v Rhodském případě. Pokládá otázku, zda kupec dovážející obilí na Rhodos zmítaný hladomorem má či nemá sdělit informaci o tom, že po něm doplují další loď s obilím. Řešení problému má zřejmý morální a filozofický podtext. Poukazuje to na to, že kařský právní řád je odrazem stavu fungování společnosti, vyznávanými hodnotami a filozofickými úvahami, na kterých je vybudován. Jedno od druhého nelze jednoduše oddělit.

V obecné rovině tedy můžeme říci, že informační povinnost je ovlivněna mírou liberalismu a/nebo solidarity panující ve společnosti. Čím vyšší bude míra solidarity, tím více bude vyrovnávána pozice smluvních stran a tím poroste rozsah informační povinnosti. Čím vyšší míra liberalismu bude ve společnosti panovat, tím nižší bude rozsah informační povinnosti, neboť nebude zájem na vyrovnávání pozic slabší a silnější strany.

Následný vývoj všech institutů vede v konečném důsledku k zobecnění pravidel v obecnou nauku o povinnosti jednat poctivě, loajálně a s ohledem na zájmy druhé smluvní strany v rámci předmluvních vztahů. Přijetí těchto pravidel se může z časového hlediska v různých státech lišit. Záleží vždy na svébytném vývoji.

Ve spektru právních řádů zejména Evropy lze vysledovat různé přístupy k informační povinnosti. V kontinentálním právu se již neřeší otázka, zda informační povinnost existuje, ale jaký je její rozsah. *Common law* je postaveno na principu opačném.

Zahraniční právní úpravy mají různý náhled na rozsah poskytovaných informací. Jednotlivá pravidla se mohou lišit. V obecných rysech se však shodují. Na tomto místě je nadby-

tečně popisovat různé zahraniční přístupy. Aplikovatelná pravidla jsou zohledněna ve výkladu o českém právu.

Z podrobné analýzy informační povinnosti v českém právu vyplývá, že pro splnění informační povinnosti je třeba posoudit několik aspektů informační povinnosti – (i) vznik, (ii) rozsah, (iii) způsob poskytnutí informací a (iv) případnou výjimku z povinnosti poskytnout informace. Poněkud stranou zůstává pojednání o závaznosti informací, neboť to má vliv na obsah uzavírané smlouvy, nikoli však na to, zda byla informační povinnost splněna řádně.

Obecná informační povinnost nemá žádnou explicitní úpravu svého vzniku. Informační povinnost nelze formálně spojit s podáním nabídky na uzavření smlouvy. Učinění nabídky může být již pouze formálním krokem po dlouhodobě probíhající kontraktaci. Prvotní vznik informační povinnosti je třeba dovozovat již z projeveného individuálního zájmu o uzavření smlouvy. Ten totiž bude znamenat, že jedna ze stran musí druhé straně sdělit alespoň v rámcové podobě své představy o uzavírané smlouvě. V konkrétních případech lze najít výjimky. Např. u time-sharingových smluv a spotřebitelského úvěru, kdy se právní úprava informační povinnosti váže ještě na stádium, než spolu smluvní strany naváží obchodní kontakt.

Informační povinnost není pevně uložena té které smluvní straně. Informační povinnost může vznikat v průběhu negociačního procesu, a to až do doby uzavření samotné smlouvy. Okolnosti, za kterých může vznikat informační povinnost, jsou poměrně rozmanité, např. při položení otázky, objeví-li se okolnosti mající vliv na možnost splnění, důvody neplatnosti apod.

Jak bylo shora uvedeno, obecná úprava vzniku informační povinnosti neexistuje. V konkrétních případech je tomu jinak. Zpravidla se lze setkat s požadavkem na poskytnutí informací s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy (spotřebitelské smlouvy obecně, spotřebitelský úvěr). K tomuto požadavku se mohou připojit i jiné podmínky (např. posouzení úvěruschopnosti). Dostatečný předstih poskytovaných informací je třeba posuzovat vzhledem k závažnosti poskytovaných informací.

Patrně nejobtížnějším aspektem informační povinnosti je určení jejího rozsahu, neboť ten vymezuje, které informace budou/nebudou sděleny. Je třeba vždy postupovat s ohledem na okolnosti konkrétního případu. Právě rozsah informační povinnosti ovlivňuje možnost dosažení informovaného konsensu a vyrovnává nestejně postavení stran. Nelze však ignorovat skutečnost, že informační povinnost není nástroj na absolutní vyrovnání pozic smluvních stran. Nerovnosti zde budou vždy. Jedná se o přirozený stav. Dosažení absolutní rovnosti je

nejen prakticky nemožné, ale i nežádoucí. Každá ze smluvních stran musí mít možnost za určitých okolností určité informace utajit (např. know-how). Podstatou informační povinnosti není sdělit všechny informace, které jedna ze smluvních stran má, nýbrž zajistit, že bude zřejmý zájem uzavřít smlouvu za konkrétních podmínek a následně, že bude platná smlouva uzavřena.

Existuje řada způsobů (aspektů), které je možné zohlednit, a které mají vliv na rozsah informační povinnosti. Předkládaná disertační práce pojednává jen o některých z nich, a sice o těch, které považujeme za nejvýznamnější. Je třeba si uvědomit, že problematika informační povinnosti je výsostně kauzální. Každý případ je jedinečný. Aplikace řady pravidel se může vzájemně podporovat a aplikovat vedle sebe. Není však vyloučeno, aby se vzájemně aplikacně vylučovala (např. informace získané náhodou a tytéž informace získané na základě úsilí a vynaložení finančních prostředků, anebo rozsah informací sdělovaných v případech různých typů kontraktace). Zatímco obecná informační povinnost rozsah výslovně neupravuje, v konkrétních případech tomu tak je. Konkrétní úprava však nevylučuje použití úpravy obecné v tom rozsahu, ve kterém se nekryjí.

Z informační povinnosti až na výjimky (např. v úpravě spotřebitelských úvěrů) nevyplývá, že by smluvní strana, která je informační povinností zatížena, měla informace vyhledávat (tento závěr je podpořen předchozí rozhodovací praxí). Informační povinnost se totiž primárně týká informací, které jedna ze stran má anebo by mít měla při zachování řádné péče. Je nerozhodné, zda se jedná o skutkové anebo právní okolnosti. Rozsah informační povinnosti není ovlivněn pouze toliko objektivní znalostí informací jedné ze stran, nýbrž i legitimním očekáváním a potřebou druhé smluvní strany. Sděleny proto musí být ty informace, které druhá smluvní strana (i) potřebuje znát k uzavření smlouvy, a které (ii) může očekávat, že obdrží při uzavření smlouvy.

Očekávání se může vzhledem ke sdělovaným informacím lišit např. v různých typech kontraktace. Jiný rozsah informací je třeba dovodit v případech nákupu na tržističích, individuálně sjednáváných smluv anebo při nákupu na e-shopech. V případě uzavírání smluv, u kterých není o obsahu v zásadě jednáno, je třeba při určení rozsahu informační povinnosti vycházet z očekávání průměrné osoby (objektivně známých preferencí), které lze předpokládat u jakékoli smluvní strany bez ohledu na znalost konkrétních okolností (např. kvalita plnění). U individuálně sjednáváných smluv je třeba posuzovat rozsah informační povinnosti nejen vzhledem k objektivně předpokládaným zájmům druhé smluvní strany, nýbrž i vzhledem

k preferencím, které bylo možné v rámci jednání o uzavření smlouvy získat (např. zájem na možné stavební úpravě domu).

Rozsah informační povinnosti může být ovlivněn postavením smluvních stran. V obecné rovině informační povinnost vyrovnává informační asymetrii smluvních stran (silnější a slabší, spotřebitele a podnikatele apod.). Zpravidla tak bude mít širší informační povinnost odborník ve svém oboru, podnikatel vůči spotřebiteli apod. K těmto obecným závěrům je třeba zohlednit i zákonnou úpravu, která může informační povinnost uložit konkrétní smluvní straně (např. pojištěnému a pojistiteli).

Minimální rozsah informační povinnosti vyplývá z požadavků na obsah uzavírané smlouvy, tzn. k podstatným kusům každé smlouvy. O informační povinnosti zde není pochyb. U pravidelných anebo nahodilých náležitostí smlouvy není pravidlem, že by informační povinnost vznikla. Nelze to však vyloučit. Pokud by nesdělení informací o pravidelné anebo nahodilé náležitosti smlouvy bylo důvodem např. vyvolání omylu anebo by se jednalo o zjištěnou preferenci druhé smluvní strany, informační povinnost vznikne.

Podstatou informační povinnosti je zajistit uzavření platné smlouvy. Jednou z jejích funkcí je odstranění omylu jedné ze smluvních stran. Nachází-li se jedna ze smluvních stran v omylu, je povinností druhé smluvní strany tento omyl odstranit. Není podstatné, zda se jedná o omyl o rozhodující okolnosti anebo vedlejší omyl. Právní úprava obsahuje úpravu negativních následků v případě vyvolání obou omylů. Právo má být vnitřně bezrozporné. Pokud bychom informační povinnost nedovodili, vytvořili bychom nedůvodné vnitřní rozpory.

Pohnutka není z pohledu úpravy omylu právně relevantní. Informační povinnost však má napomoci ozřejmit záměr stran uzavřít smlouvu. Z tohoto důvodu bychom měli dovodit informační povinnost tam, kde pohnutka ozřejmí zájem na uzavření smlouvy.

V rámci zahraničního komparativního náhledu byly prezentovány názory *Law and Economics*. V řadě případů se jedná o pravidla, která je možné převzít. Především se jedná o pravidlo, že je to primárně vlastník věci, pro kterého je nejjednodušší a nejlevnější splnit informační povinnost, neboť má informace o předmětu plnění. Stejně tak je plně uplatnitelné pravidlo, podle kterého má právo zatajit informace ta smluvní strana, která na jejich vznik vynaložila úsilí a prostředky. Opačný závěr by vedl k tomu, že by informace získávány nebyly. Stejně tak je třeba s ohledem na úpravu prevence způsobení újmy dovodit pravidlo, že informační povinnost nemá být plněna, byly-li by náklady na její splnění vyšší než případná újma vzniklá jejím nesplněním.

Ekonomické argumenty mohou mít zdánlivě blízko k plnění informační povinnosti týkající se cenotvorných faktorů. Není tomu tak. Ekonomické argumenty se týkají ceny (hodnoty) informace. Cenotvorné argumenty naproti tomu ovlivňují cenu plnění bez ohledu na to, jakou má informace sama o sobě hodnotu. V obecné rovině nelze nutit jednu ze smluvních stran informovat druhou smluvní stranu o cenotvorných faktorech, neboť to by vylučovalo možný zisk jedné ze stran. Přestože není omyl v ceně právně relevantním, informační povinnost vzniká v rozsahu, ve kterém by sjednané plnění bylo v hrubém nepoměru. Je tomu ze stejných důvodů jako v případě omylu o vedlejší okolnosti. Pokud zákon obsahuje úpravu neúměrného zkrácení, potom není možné, aby ve stejném rozsahu informační povinnost nevznikla.

Pro splnění informační povinnosti není rozhodující pouze rozsah poskytnutých informací. Podstatná je rovněž i forma a způsob, jakým jsou informace poskytovány. Informace musejí být poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. Při posouzení jasnosti a srozumitelnosti se však nepoužije úprava právního jednání, stejně jako pravidla o interpretaci právního jednání. Informační povinnost je splněna pouze tehdy, pokud informace mají kvalitu v okamžiku jejich poskytnutí. Následný výklad není přípustný. Pokud by poskytnuté informace měly být vykládány, vytrácel by se význam informační povinnosti. Nejasné informace totiž mohou vyvolat omyl, přičemž právě k jeho odstranění má informační povinnost sloužit.

Při posouzení splnění informační povinnosti je třeba posoudit i prostředek použitý k jejímu splnění. Informace sdělené v textové podobě mohou být rozsáhlejší, než je tomu v případě telefonu anebo reklamy. Posuzovat je třeba každý konkrétní případ.

Samozřejmě existuje řada případů, kdy informační povinnost nevznikne. V obecné rovině lze na tyto případy přiměřeně vztáhnout pravidla omluvitelnosti omylu. Dále se jedná o případy, kdy informacemi druhá smluvní strana disponuje anebo kdy se jedná o informace veřejně dostupné. Informační povinnost nevznikne tam, kde by splnění informační povinnosti neplnilo účel existence informační povinnosti. Stejně tak nevzniká informační povinnost k informacím chráněným právem duševního vlastnictví anebo povinností mlčenlivosti.

Zatímco u obecné informační povinnosti si pokládáme otázky, jaké informace mají být sděleny, tedy jaký rozsah informační povinnosti má, v rámci úpravy typicky spotřebitelských smluv je řešen problém zcela opačný. Relevantní je otázka, zda spotřebitel již není množstvím informací zahlcen. Analýza platné právní úpravy spotřebitelských smluv a zejména úprava spotřebitelského úvěru jasně ukazuje, že spotřebiteli je poskytováno enormní množství infor-

mací. To je v konečném důsledku spíše kontraproduktivní, neboť spotřebitele množství informací zahlcuje. Skutečně podstatné informace se mohou v množství sdělených informací ztratit. Informační povinnost tak v zásadě přestává plnit svůj účel. Pravidlem se potom stává mechanické převzetí informací bez bližšího pochopení sdělovaných informací.

Jako vhodné se jeví rozsah informační povinnosti spíše omezit rámcovějšími pravidly, užít obecnou úpravu závazkového práva (omyl, nepřiměřená ujednání, překvapivá ujednání apod.) a určení rozsahu informační povinnosti ponechat na aplikaci soudů v konkrétních případech. Toto řešení však předpokládá značnou samostatnost každého jednotlivého soudce.

Analýza informační povinnosti ukazuje, že řadu závěrů vztahujících se k informační povinnosti lze dovodit z jiných ustanovení občanského zákoníku. Např. povinnost obezřetného jednání při získávání informací lze dovozovat z nauky o omluvitelném omylu. Povinnost informovat o cenotvorných okolnostech z nauky o neúměrném zkrácení apod. Je tedy zřejmé, že existuje řada dalších ustanovení, která předpokládají, že jedna ze smluvních stran druhé smluvní straně informace poskytne. Z tohoto důvodu je třeba vymezit vztah mezi informační povinností na straně jedné a dalšími ustanoveními založenými na poskytování informací na straně druhé.

Z provedeného srovnání vyplývá, že v případě omylu, podvodu a neúměrného zkrácení je na volbě smluvní strany, který nástroj použije, tj. zda se bude domáhat náhrady újmy pomocí ustanovení o informační povinnosti anebo se bude domáhat neplatnosti z důvodu vyvolaného omylu anebo zrušení smlouvy z důvodu neúměrného zkrácení. Vzhledem k tomu, že občanský zákoník pravidla o prioritě neupravuje, není patrně žádný důvod strany omezit v jejich volbě řešení.

Jiná situace je v případě úpravy práv z vad, kdy prioritě práv z vad je upravena v § 1925 OZ. Uvedené ustanovení totiž stanovuje, že čeho se lze domáhat pomocí práv z vad, nelze se domáhat pomocí náhrady škody. Toto pravidlo se plně uplatní i ve vztahu mezi právy z vad a právy vyplývajícími z informační povinnosti. Tedy jinak řečeno, tam kde lze aplikovat ustanovení o vadách, nelze aplikovat ustanovení o informační povinnosti.

Posledním institutem je zvláštní skutková podstata odpovědnosti za radu a informaci. Vztah k informační povinnosti je zřejmý. Ustanovení § 2950 OZ upravuje dvě skutkové podstaty, přičemž první z nich se vztahuje na poskytování informací za úplatu, tj. předpokladem je uzavření smlouvy. Druhá z nich potom sankcionuje poskytnutí rady bez vazby na existující

smluvní vztah. Aplikační předpoklady této zvláštní skutkové podstaty odpovědnosti jsou rozdílné od ustanovení o informační povinnosti.

Aplikací popsaných pravidel na v úvodu vymezené případy lze dojít k následujícím závěrům. V případě č. 1 informační povinnost vznikne pouze v rozsahu ovlivňujícím hodnotu pozemku, neboť nerostné bohatství cenu pozemku zvyšuje. Nevzniká povinnost informovat o existenci ložiska, neboť o povolení průzkumu nerostného bohatství je vedeno správní řízení, jehož je vlastník účastníkem.

V případě č. 2 lze dovodit informační povinnost. Prodávající znajíc cenu věci, obchod by neuskutečnil. Informační povinnost bude sloužit k odstranění omylu.

V případě č. 3 by informační povinnost vznikla, pokud by informace o skončení války zapříčinila hrubý nepoměr mezi plněními. Omyl by v této situaci dovoditelný nebyl.

Případ č. 4 je velice závislý na skutkových okolnostech. Bude záviset např. na tom, zda se jedná o informace získané náhodou (např. zastupitel projednávající změnu územního plánu). V takovém případě informační povinnost vznikne. Rozhodující může být např. i to, zda byl záměr o změně územního plánu vyvěšen na úřední desce apod. V takovém případě by informační povinnost naopak nevznikla.

V případě č. 5 informační povinnost vznikne, neboť prodávající se nachází v omylu o sledovanosti pořadu. Informační povinnost by tento omyl měla odstranit. Případ je možné posoudit i pomocí neúměrného zkrácení a dovození informační povinnosti pro odstranění hrubého nepoměru mezi plněními.

Pokud jde o následky porušení informační povinnosti, jsou velmi rozmanité. Nejběžnějším následkem porušení informační povinnosti je nárok na náhradu újmy. Ten je přítomen vždy. Není však vyloučena neplatnost právního jednání, práva z vad, právo na odstoupení od smlouvy anebo veřejnoprávní sankce. Jednotlivé následky porušení informační povinnosti se mohou kumulovat.

5. Výsledky disertační práce, přínos pro rozvoj teorie a pro praxi

Výsledkem disertační práce je komplexní zpracování informační povinnosti jako jedné z podstat předsmulvné odpovědnosti, přičemž v rámci tohoto zpracování byly vymezeny základní aspekty informační povinnosti, které musejí být v každém konkrétním případě posuzovány, aby bylo možné učinit závěr o tom, zda zde informační povinnost existuje a pokud ano, zda byla řádně splněna. Pokud jde o konkrétní cíle disertační práce a výsledky disertační práce, odkazujeme se zde na výše uvedený stručný obsah disertační práce.

Přínos této práce pro teorii je třeba shledávat zejména v podrobném rozčlenění informační povinnosti na jednotlivé aspekty a vymezení pravidel aplikovatelných v každém jednotlivém aspektu informační povinnosti. Je třeba si uvědomit, že informační povinnost je navýsost kauzální problematika, kterou nelze řešit podle jednoduchých šablon. Vždy je třeba posuzovat veškeré okolnosti konkrétního případu.

Navzdory tomu, že práce komplexně a podrobně pojednává o informační povinnosti, přesto právě pro kauzálnost informační povinnosti nelze pojednání považovat za úplné. V rámci disertační práce byly vymezeny zásadní pravidla pro jednotlivé aspekty informační povinnosti, která mohou, ale v konkrétním případě nemusejí být aplikována, stejně jako se mohou i vzájemně vylučovat při aplikaci.

Pro rozvoj praxe má tato práce význam z toho důvodu, že práce vymezuje jednoduchá aplikační pravidla, která umožňují v konkrétním případě rozhodnout, zda jedna ze smluvních stran informace měla/neměla poskytnout, respektive zda informační povinnost splněna byla a pokud ne, jaké z toho plynou následky.

Je rovněž třeba upozornit na to, že práce se zaměřila na souběhy s jinými ustanoveními založenými na poskytování informací a vymezila pravidla o vzájemné prioritě, když tyto pravidla mohou být problematická (např. práva z vad a omyl). Nastíněná pravidla tedy mají předejít aplikačním sporům a umožnit soudní praxi efektivní funkčnost.

6. Abstract

This dissertation thesis is about pre-contractual information duties of contracting parties (duty to disclose information) which is one part of pre-contractual liability. This theme has not been yet described in complex by Czech jurisprudence.

Disclosure of information presents relatively complex problem, which cannot be restricted only to one specific provision in Civil code (sec. 1728 par. 2 of the Civil Code). Problems connected with disclosure of information exceed to other provisions in the Civil Code (regulation of offer and acceptance, mistake, fraud, defect performance). Isolated solution is excluded.

Information duty is not regulated only in sec. 1728 para. 2 of Civil Code. There are other provisions which regulate disclosure of information in concrete manner (defect performance, mistake, and fraud). We have also concrete information duties which are typical for consumer contracts. It is typical that information duties are regulated by large catalogues of information.

A lot of disputable questions and problems arise around disclosure of information (e.g. cases cited in prologue of this thesis). Contrary to Czech jurisprudence, foreign jurisprudence has been trying to solve this issue for decades. For this reason, significant part of this thesis describes foreign civil law (conclusions and solutions) which can be in many cases applied in Czech civil law.

The most important part of this thesis analyses information duties in Czech civil law. The thesis describes formation of information duties, extent of information duties, obligatory effect of disclosed information (clarity and intelligibility), absence of duty to disclose and over-information caused by information duties in consumer contracts. It has to emphasize that information duty has philosophical foundation and its extent is influenced by solidarity between people in society.

Information duty exceeds to other legal institutes. For this reason, this thesis deals with mistake, fraud, *laesio enormis* and defect performance. All these institutes are based more or less on providing of information. This means the relation between disclose of information on one side and above mentioned institutes on other side has to be established. The last part of the thesis described consequences of nondisclosure of information (compensation of damages, invalidity of contract, sanctions imposed by public law, misleading commercial practices).

7. Publikační činnost autora:

HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Informační povinnost, *Právní rozhledy*, č. 17, 2012, 602-608 s.

HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Informační povinnost, *Právní rozhledy*, č. 18, 2012, 644-650 s.

VLČEK, Karel. Několik poznámek k zajištění závazku převodem práva. *Právní fórum*, č. 8, 2012, s. 350 – 355.

VLČEK, Karel. Vliv římského práva na současný občanský zákoník – přechod rizik ve smluvním právu, *Bulletin advokacie online*, 18. 1. 2013.

VLČEK, Karel, Co všechno musí vědět spotřebitel dnes a po 1. 1. 2014?. *Rekodifikace a právní praxe*, 2013, č. 8. 7-13.

VLČEK, Karel. Přístupy k řešení oboustranného omylu při uzavírání smlouvy. *Právník*, 2013, č. 11, s. 1113 – 1131.

VLČEK, Karel. Jaká je cena cti? *Acta Iuridica Olomucensia*, 2013, roč. 8, *Supplementum (Ochrana cti – aspekty teoretické, praktické a historické)*, s. 153–163.

8. Vybrané údaje o zapojení do vědecké komunity

Účast na konferencích a seminářích:

Mediace 2011, Olomouc, 14 – 15. 10 2011

Odpovědnost státu za legislativní újmu, Brno, 9. 12. 2011

Závazky a jejich zajištění a nesporná řízení, Olomouc, 10. 2. 2012 (Příspěvek: Několik poznámek k zajištění závazku převodem práva)

Olomoucké právní dny 2012, Olomouc, 24 - 25. 5. 2012 (Příspěvek: Přechod rizik ve smluvním právu)

Olomoucké právní dny 2013, Olomouc, 9-10. 5. 2013 (Příspěvek: Jaká je cena cti)

Právní jednání, opravné prostředky, rodičovství, Olomouc, 8. 2. 2013 (Příspěvek: Oboustranný omyl)

Jiné:

Výuka seminářů v předmětech NOSP 1, NZÁV1 a NZÁV2.

Účast na přednášce Dr. Krzysztofa Golebiowského (University of Wrocław): Rekodifikace soukromého práva v Polsku. 30.5.2013

Účast ve Studentské grantové soutěži UP v Olomouci v projektu IGA č. SPP 917 100 151/31. Spolupráce na grantu týkajícím se využitelnosti stávající judikatury v novém občanském zákoníku.

Spolupráce s Muzeem umění Olomouc týkající se autorských práv při vytváření databáze CEAD

9. Literatura

9.1. Zahraniční monografie

- ALPA, Guido. 12. Italy. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 195 – 204.
- ANSON, William. *Principles of Law of Contract*. Chicago: Callaghan and Company, 1880. 877 s.
- AQUIS GROUP. *Contract II: General Provisions, Delivery of Goods, Package Travel and Payment Services*. Munich: Sellier, 2009. 518 s.
- BAR VON, Christian, CLIVE, Eric. (eds.) *Principles, Definitions and Model Rule of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Volume I*. Munich: Sellier, 2009. 1010 s.
- BAR VON, Christian, DROBNIG, Ulrich. *The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe*. München: Sellier, 2004. 541 s.
- BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2007. 1848 s.
- BURROWS, Andrew. *English Private Law*. 3rd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013. 1664 s.
- CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 509 s.
- CARTWRIGHT, John, VOGENAUER, Stefan. WHITTAKER, Simon. *Reforming the French Law of Obligations: Comparative Reflections on the Avant-Projet de Reforme Du Droit Des Obligations Et de La Prescription*. Portland: Hart Publishing, 2009. 952 s.
- DANNEMANN, Gerhard, VOGENAUER, Stefan. *The Common European Sales Law in Context: Interactions with English and German Law*. 1st edition. Oxford: Oxford European press, 2013. 856 s.
- DEVENNEY, James, KENNY, Mel. *Consumer, Credit, Debt and Investment in Europe*. Cambridge University Press, 2012. 336 s.
- EDWARDS, Lilien. *The New Legal Framework of E-Commerce in Europe*. Portland: Hart Publishing, 2005. 546 s.
- FAUVARQUE-COSSON, Bénédicte, MAZEAUD, Denis. *European Contract Law: Materials for a Common Frame of Reference: Terminology, Guiding Principles, Model Rules*. Munich: Sellier, 2008. 614 s.
- FEKETE, Imrich. *Občiansky zákonník: Veľký komentár. 1. diel (§1 - § 459)*. Bratislava: Eurokódex, 2011. 1254 s.
- FRIER, Bruce W., WHITE, James J. *The modern law of contracts*. 2th edition. Michigan: Thompson West, 2008. 796 s.
- GILLIES, Petr. *Business Law*. 12th edition. Sydney: Federal Press, 2004. 987 s.
- GODERRE, Angelo D .M. *Good Faith in Contract and Property Law*. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 1999. 240 s.
- GORDLEY, James. *The Philosophical Origins of Modern Contract Doctrine*. Oxford: Clarendon Press, 2011. 272 s.
- GRUDNMANN, Stefan, SCHAUER, Martin. (eds.) *The Architecture of European Codes and Contract Law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. 392 s.
- HEIDERHOFF, Bettina, ZMIJ, Grzegorz. *Law of E-Commerce in Poland and Germany*. Munchen: Sellier. 117 s.
- HOWELLS, Geraint, JANSSEN, André, SCHULZE, Reiner (eds.). *Information Rights and Obligations: A Challenge for Party Autonomy and transactional Fairness*. Aldershot: Ashgate Publishing company, 2005. 231 s.

- HOWELLS, Geraint, RAMSAY, Iain, WILHELMSSON, Thoams, KRAFT, David. *Handbook of Research on International Consumer Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2010. 608 s.
- HOWELLS, Geraint, SCHLUZE, Reiner (ed). *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*. Munich: Sellier 2009. 322 s.
- KACPRZAK, Agnieszka, KRZYNÓWEK, Jerzy. *Prawo rzymskie*. 2. wydanie. Warszawa: C.H. BECK, 2008. 352 s.
- KOFFMAN, Laurence, MACDONALD, Elizabeth. *The Law of Contract*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press, 2010. 710 s.
- KÖTZ, Hein, FLESSNER, Axel. *European Contract Law: Vol.1 Formation, Validity, and Content of Contracts; Contracts and Third Parties*. Oxford: Clarendon Press, 2002. 286 s.
- LAROCHE, Pierre, CHIRICO, Filomena. *Economic Analysis of the DCFR*. Munich: Sellier, 2010. 344 s.
- LECZYKIEWICZ, Dorota, WEATHERILL, Stephen. *The Images of the consumer in EU Law: Legislation, Free Movement and Competition Law*. Portland: Hard Publishing, 2016. 488 s.
- M. VAN DUNNÉ, Jan. 14. Netherlands. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 223 – 237.
- MAGNAN – FABRE, Muriel, SEFTON-GREEN, Ruth. Defects on Consent in Contract law. In HARTKAMP, Arthur S. et all (ed). *Towards a European Civil Code*. 3th revised and expanded edition. Alphen ann den Rijn: Kluwer Law Internationals, 2004. 847 s.
- MARKESINIS, Basil, UNBERATH, Hannes, JOHNSTON, Angus. *The German Law of Contract A Comparative Treatise*. 2nd edition. Portland: Hart Publishing Oxford and Portland, 2006. 979 s.
- MCFINN, Thomas, A.J. *Obligations in Roman Law: Past, present, and future*. Michigan: University of Michigan Press, 2012. 384 s.
- NÖLKE_SCHULTE, Hans, TWIGG-FLESSNER, Christian, EBERS, Martin. *EC Consumer Law Compendium: The Consumer Acquis and its transposition in the Member States*. Munich: Sellier, 2007. 529 s.
- NOVOTNÁ, Marianna. Culpa in contrahendo z perspektívy európskych dimenzií medzinárodného práva súkromného. In *Súkromné právo v európskej perspektíve*. Trnava: Univerzita Trnava, 2011, s. 117 – 130.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. 6. Czechoslovakia. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 103 – 110.
- SAGAERT, Vincent, STORME, Matthias, TERRYN, Evelyne. *The Common Frame of Reference: national and comparative perspectives*. Cambridge: Intersentia, 2012. 505 s.
- SEFTON-GREEN, Ruth. *Mistake, Fraud and Duties to Inform in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 414 s.
- SHERBA, Girard, Michael. *Canon 1096 on Ignorance: Application to Tribunal and Pastoral Practise*. Ottawa: Saint Paul University, 2000. 192 s.
- SHERMAN, Charles, Phineas. *Roman law in the Modern world*. 2. volume. Littleton: Fred B. Rothman & Co., 1993. 496 s.
- SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna. 9. France. In. HONDIOUS, Ewoud H. (ed). *Precontractual liability: reports to the XIIIth Congress, International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990*. Boston: Kluwer Law and Taxation, 1991, s. 145 – 157.
- SCHULZE, Reiner (ed). *Common Frame of Reference and Existing EC Contract Law*. Munich: Sellier, 2008, s. 356 s.

- SCHWENZER, Ingeborg, HACHEM, Pascal. *Global Sales and Contract Law*. Oxford: Oxford University Press, 2012. 1072 s.
- SMITS, Jan, M. *Contract Law: A Comparative Introduction*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2014. 288 s.
- TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th edition. London: Sweet & Maxwell, 2003. 1117 s.
- WEATHERILL, Stephen. *EU Consumer Law and Policy*. 2nd edition. Massachusettes: Edward Elgar Publishing, Inc., 2013. 352 s.
- WILLIS, Hugh, Evander. *Principles of the law of contract*. Chicago: Callaghan, 1914. 306 s.
- WINIGER, B. N. Dict, KOZIOL, Helmut, KOCH, A. Bernhard. *Digest of European Tort Law: Volume 2: Essential Cases on Damage*. Berlin: Walter de Gruyter, 2011, 1176 s.
- ZIMMERMAN, Reinhard, WHITTAKER, Simon. *Good Faith in European Contract Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 756 s.
- ZIMMERMAN, Reinhardt. *The law of obligation: Roman Foundation of the civilian Tradition*. 1. vydání. Kenwyn: Juta Legal and Academic Publishers, 1990. 1241 s.

9.2. České monografie

- BÁNYAIOVÁ, Alena. *Závazky v oblasti výstavby a nové civilní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 256 s.
- CICERO. *O povinnostech: rozprava o třech knihách věnovaná synu Markovi*. Přel. LUDVÍKOVSKÝ, Jaroslav. Praha: Svoboda, 1970. 193 s.
- ČEŠKA, Zdeněk, KABÁT, Josef, ONDŘEJ, Josef, ŠVESTKA Jiří. *Občanský zákoník: Komentář I. Díl*. Praha: Panorama, 1987. 746 s.
- DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz, LONGCHAMP DE BÉRIER, Francizsek, DOSTALÍK, Petr. *Právo římské, Základy soukromého práva*. Olomouc: Iuridicum Olomucensae, 2013. 424 s.
- FIALA, Josef. *Občanské právo hmotné*. 3. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova Univerzita Brno, 2002. 436 s.
- HEYROVSKÝ, Leopold. *Instituce římského práva*. 2. opravené a rozmnožené vydání. Praha: Nakladatelství J. OTTO knihtiskárna, 1894. 560 s.
- HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost*. 1 vydání. Praha: Auditorium, 2009. 214 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s.
- HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1335 s.
- HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2008. 203 s.
- JANDOVÁ, Lucie, ŠLAUF, Petr, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. *Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář. I*. Praha: C. H. Beck, 2014. 353 s.
- KINCL, Jaromír. *Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 326 s.
- KNAPP, Viktor, PLANK, Karol a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965. 458 s.
- KNAPP, Viktor, PLANK, Karol a kol. *Učebnice československého občanského práva: Svazek I – obecná část*. Praha: Orbis, 1965. 520 s.
- KRČMÁŘ, Jan, ANDRES, Bedřich. *Právo občanské III. Právo obligační*. IV. doplněné vydání. Praha: Knihovny sborníku věd právních a státních, 1947. 413 s.
- KRČMÁŘ, Jan. *Právo občanské III: Právo obligační*. Praha: Všehrd, 1929. 340 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.

- MATULA, Zdeněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s.
- MELZER, Filip, Tégel, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Svazek: § 1 - 117*. Praha: Leges, 2013. 720 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr, a kol. *Občanský zákoník III. Svazek: § 419-654 Věci a právní skutečnosti*. Praha: Leges, 2014. 1264 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: Úvod do právní argumentace*. Praha: C.H. Beck, 2010. 276 s.
- MELZER, Filip. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2009. 218 s.
- ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 381 s.
- ONDŘEJ, Jan, a kol. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele. Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 381 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl V*. Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1937. 1011 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František, a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl IV*. Praha: Nakladatelství V. Linhart, 1936. 866 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo. Obecné nauky o právních jednáních oblihačních a o splnění závazků*. 2. přepracované vydání. Brno: Právnický, 1933. 323 s.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo: Obecné nauky o právních jednáních oblihačních a o splnění závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 323 s.
- SELUCKÁ, Markéta a kol. *Koupě a prodej. Nový občanský zákoník. Společná evropská právní úprava prodeje*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 265 s.
- SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008. 149 s.
- SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. 900 s.
- SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I. 2. nezměněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 220 s.
- SOMMER, Otakar. *Učebnice soukromého práva římského, Díl I.:obecné nauky*. Praha: Nakladem „Všehrdu“, 1946. 220 s.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek V (relativní majetková práva I. část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1700 s.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. Vydání. Praha: C.H. BECK, 2009. 2321 s.
- TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Petra, BALARIN, Jan. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku*. 1 vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. 504 s.
- TOMANČÁKOVÁ, Blanka. *Ochrana Spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde, 2008. 224 s.
- URFUS, Valentin. *Historické základy novodobého práva soukromého*. Praha: C. H. Beck, 2002. 131 s.
- VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 448 s.
- VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013. 266 s.
- WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 346 s.

9.3. Zahraníční články

- ABATINA, Barbara, DARI-MAT'TIACCI, Giuseppe. The Dual Origin of the Duty to Disclosure in Roman Law. *Amsterdam Center for Law & Economics*, 2013, č. 13, s. 1 – 24.
- BARNARD, Jacolien. Unfairness of Price and the Doctrine of Laesio Enormis in Consumer Sales. *Journal of Contemporary Roman-Dutch Law*, 2013, č. 76, s. 521-536.
- BARZEL, Yoram, JOHNESEN, Bruce, HABIB, Michel. Prevention Is Better than Cure: The Role of IPO Syndicates in Precluding Information Acquisition. *Journal of Business*, 2006, č. 6, s. 2911-2923.
- BIGWOOD, Rick. Pre-contractual misrepresentation and the limits of the principle in *With v. O'Flanagan*. *Cambridge Law Journal*, 2005, s. 94-125.
- BOECK DE, ANNICK. B2B Information Duties in the Feasibility Study: Analysis of Article 23. *European Review of Private Law*, 2011, č. 6, s. 787- 797.
- CASTRONOVO, Carlo. Information Duties and Precontractual Good Faith. *European Review of Private Law*, 2009, č. 4, s. 559 – 571.
- COLOMBO, Sylviane. The Present Differences between the Civil Law and Common Law Worlds with regard to Culpa in Contrahendo. *Tilburg Foreign Law Review*, 1993, vol. 2, s. 341 - 375.
- CRASWELL, Richard. Taking Information seriously: Misrepresentation and Nondisclosure in Contract Law and elsewhere. *Virginia Law Review*, 2006, č. 4, s. 565 – 632.
- DE GEEST, Gerrit, KOVAC, Mitja. The Formation of Contracts in Draft Common Frame of Reference. *European Review of Private Law*, 2009, č. 2, s. 113 – 132.
- DEMOTT, Deborah, A. Do you have the right to remain silent?: Duties of disclosure in business transactions. *Delaware Journal of Corporate Law*, 1994, vol. 19, s. 64 – 102.
- FAGES, Bertrand. Pre-contractual Duties in the Draft Common Frame of Reference – What Relevance for the Negotiation of Commercial Contracts?. *European Review of Contract Law*, 2008, č. 3, s. 304 – 316.
- GILIKER, Paula. A Role for Tort in Pre-Contractual Negotiations: The Duty to Disclose in English and French Law. *European Review of Private Law*, 2005, č. 5, s. 621 – 640.
- GROSSMAN, Sanford. The Informational Role of Warranties and Private Disclosure about Product Quality. *Journal of Law and Economics*, 1981, č. 3, vol. 24, s. 461 – 483.
- HAGE-CHAHINE, Najib. Culpa in Contrahendo in European Private International Law: Another Look at Article 12 of the Rome II Regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 2012, vol. 22, č. 3, s. 451 – 540.
- HENSLEY, Dennis C. Securities Regulation - Trading by Insiders - *S.E.C. v. Texas Gulf Sulphur Co.*, 401 F.2d 833 (2d Cir. 1968). *William & Mary Law Review*, vol. 15, č. 3, s. 755 – 760.
- HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 349 – 370.
- HOWELLS, Geraint. The Potential Limits of Consumer Empowerment by Information. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 349 – 370.
- INCARDONA, Rosella, PONCIBO, Cristina. The average consumer, the unfair commercial practices directive, and the cognitive revolution. *Journal of Consumer Policy Issue*, 2007, vol. 30, č. 1, s. 21-38.
- KESSLER, Friedrich, FINE, Edith. Culpa in contrahendo, bargaining in good faith, and freedom of contract: A comparative study. *Harvard law review*, 1964, č. 3, vol. 77, s. 401 – 449.
- KIRŠIENIE, Julija. Qualification of pre-contractula liability and the value of lost opportunity as a form of losses. *Jurisprudencija*, 2009, č. 1, s. 221 – 246.
- KRONMAN, Anthony T. Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts. *The*

- Journal of Legal Studies*, 1978, vol. 7, č. 1, s. 1-34.
- LEGRAND, Pierre, jr. Information in Formation of Contracts: A Civilian Perspective. *Canadian Business Law Journal*, 1991, č. 19, s. 318 – 350.
- LEGRAND, Pierre. Pre-contractual Disclosure and Information: English and French Law Compared. *Oxford Journal of Legal Studies*, 1986, č. 6, s. 323.
- LITVINOFF, Saul. Vices and Consent, Error, Fraud, Duress and an Epilogue on Lesion. *Columbia Law Review*, 1989, vol. 50, č. 1, s. 1 – 115.
- MAK, Vanesa. Standards of Protection: In search of the „Average Consumer“ of EU Law in the Proposal for a Consumer Right Directives. *European Review of Private Law*, 2011, č. 1, s. 25 – 42.
- MATEI, Ugo. Efficiency as Equity: Insights from Comparative Law and Economics. *Hastings International and Comparative Law Review*, 1994, č. 18, s. 157 – 173.
- MILLER, George, A. The Magical Number Seven, Plus or Minus Two Some Limits on Our Capacity for Processing Information. *Psychological Review*, 1994, Vol. 101, No. 2, s. 343-352.
- MIRMIA, A. Steven. A Comparative survey of Culpa in Contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as its application in American Law. *Connecticut Journal of International Law*, 1992, č. 8, s. 77-107.
- NOVOA, Rodrigo. Culpa in Contrahendo: A Comparative Law Study: Chilean Law and the United Nations convention on Contracts for the International sale of goods (CISG). *Arizona Journal of International & Comparative Law*, 2005, vol. 22, č. 3, s. 583 – 612.
- POSNER, Eric A. Economic Analysis of Contract Law After Three Decades: Success or Failure?. *The Yale Law Journal*, 2003, č. 112, s. 829-880.
- RASMUSEN, Eric, AYRES, Ian. Mutual and Unilateral Mistake in Contract Law. *The Journal of legal studies*, vol. 22, č. 2, 1993, s. 309-343.
- REIMANN, Mathias. Nineteenth Century German Legal Science. *Boston College Law Review*, 1990, vol. 31, č. 4, s. 837 – 897.
- RICKS, Val. D. American Mutual Mistake: Half-civilian Mongrel, Consideration Reincarnate. *Louisiana Law Review*, 1998, vol. 58, č. 3, s. 663-747.
- RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 729 – 756.
- RÖSLER, Hannes. Protection of the Weaker Party in European Contract Law: Standardized and Individual Inferiority in Multi-level. *European Review of Private Law*, 2010, č. 4, s. 729-756.
- SABBATH, E. Effects of Mistake in Contracts: A study in Comparative Law. *The International and Comparative Law Quarterly*, 1964, vol. 13 no. 3, s. 798-829.
- SHAVELL, Steven. Acquisition and disclosure of information prior to sale. *Rand Journal of Economic*, 1994, vol. 25, č. 1, s. 20 – 36.
- SCHÄFER, Hans-Bernd. The relevance of law and economics for the development of judge made rules: Examples from German case-law. *European Economic Review*, 1996, č. 40, s. 989–998.
- SCHWENK, Heinze. Culpa in Contrahendo in German, French and Louisiana Law. *Tulane Law Review*, 1940, č. 15, s. 87 – 99.
- SMITH, Janet, SMITH, Richard. Contract Law, Mutual mistake, and Incentives to produce and Disclose information. *The Journal of Legal Studies*, 1990, vol. 19, č. 2, s. 467 – 488.
- STADDEN, Corry Montague. Error of Law. *Columbia Law Review*, 1907, vol. 7, č. 7, s. 476-519.
- TWIGG-FLESNER, Christian, WILHELMSON, Thomas. Pre-contractual information duties in the *acquis communautaire*. *European Review of Contract law*, 2006, č. 4, s. 441 – 470.

WACKE, Andreas. Unfälle bei Sport und Spiel nach römischem und geltendem Recht. Stadion. *Zeitschrift für Geschichte des Sports und der Körperkultur*, 1977, č. 3, s. 4-43.
ZEILER, Kathryn, KRAWIEC, Kimberly D. Common-Law Disclosure Duties and the Sin of Omission: Testing the Meta-Theories. *Virginia Law Review*, 2005, vol. 91, s. 1795-1882.
ZIMMERMANN, Reinherd, JANSEN, Nielsen. Contract Formation and Mistake in European Contract law: A Genetic Comparison of Transnational Model Rules. *Oxford Journal of Legal Studies*, 2011, č. 31, s. 625-662.

9.4. České články

BEJČEK, Josef. Jistota v předsmulvním jednání. *Právní rádce*, 1994, č. 1, s. 1 – 2.
BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek, *Právní rozhledy*, 2015, č. 18, s. 611- 621.
BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7-8, s. 24 – 37.
DOBEŠ, Petr. K odpovědnosti za škodu v předsmulvním stadiu de lege lata. *Právní rozhledy*, 2009, č. 20, s. 715 – 722.
DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě, *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310 – 317.
GROŠPIC, Pavel. Návrat laesio enormis do českého práva. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, s. 181 – 184.
GRYGAR, Tomáš. K vládnímu návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele. *Právní rozhledy*, 2016, č. 5, s. 177 – 182.
HOBZA, Martin. Povinnost nahradit škodu způsobenou informací nebo radou při poskytování investičního poradenství. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 11-12, s. 313 – 319.
HRÁDEK, Jiří. Předsmulvní odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 44 – 53.
HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 17, s. 602 – 609.
HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 2. část. *Právní rozhledy*, 2012, č. 18, s. 644 – 650.
HULMÁK, Milan. Limity předsmulvní odpovědnosti. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 3, s. 53 – 55.
HULMÁK, Milan. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. II.
HULMÁK, Milan. Práva a povinnosti věřitele při poskytování spotřebitelského úvěru. *Jurisprudence*, 2010, č. 7, s. 3 – 11.
HULMÁK, Milan. Předsmulvní odpovědnost. *Právní praxe*, 2001, č. 1 – 2, s. 121-126.
JANOUSEK, Michal. Návrat laesio enormis do občanského práva, *Právní rozhledy*, 2014, č. 5, s. 165 – 171.
KNAPP, Viktor. O důvodu vzniku závazků a o jejich kause. *In Stát a právo IV*. Praha: Nakladatelství ČAV, 1957, s. 44 – 62.
KOTÁSEK, Josef. Některé novinky v úpravě spotřebitelských úvěrů, *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 4. S. 118 – 121.
MAREŠOVÁ, Marcela. Předsmulvní odpovědnost v případě prohlášení o záměru (Letter of Intent). *Bulletin advokacie*, 2012, č. 12, s. 37 – 38.
MELZER, Filip. Škoda způsobená informací nebo radou. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1 – 2, s. 15 – 24.
MIŠŮR, Petr. Evropský parlament se vyslovil k provádění směrnice o spotřebitelském úvěru, *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 1, s. 23- 26.
NOVÝ, Zdeněk. Princip „pochtivosti“ dle Draft Common Frame of Reference jako inspirace pro výklad § 6 odst. 1 návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, ročník 2012, č. 2, s. 46

- 54.

ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalých obchodních praktik. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 25 – 29.

ONDREJOVÁ, Dana. Hledisko tzv. průměrného spotřebitele v nekalé soutěži. *Obchodně-právní revue*, 2009, č. 8, s. 222 – 228.

ONDREJOVÁ, Dana. Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 11, s. 27 – 34.

PIHERA, Vlastimil. Laesio enormis. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 11, s. 319 - 325.

PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Ke změně zákona č. 168/1999 Sb. a změně zákona č. 277/2009 Sb. podle zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. *Pojistné rozpravy*, 2013, č. 31, s. 11 – 26.

SALAČ, Jaroslav. Culpa in contrahendo v českém právu? *Právní rozhledy*, 2002, č. 9, s. 413 – 417.

SALAČ, Jaroslav. K povaze evropského práva na ochranu spotřebitele. *Evropské právo*, č. 6, 2000, s. 1 – 3.

SLANINA, Jan. Spotřebitelské úvěry – novinka v pravomoci finančního arbitra. *Právní rozhledy*, 2011, č. 20, s. 723-727.

TÉGL, Petr. K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 1-2, s. 35-42.

TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, ročník 2011, č. 1, s. 1 - 6.

TELEC, Ivo. Posuzování obvyklé ceny u převodu nemovitostí. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 6, s. 15 – 19.

TOBEŠ, Zdeněk. Culpa in contrahendo. *Právní rádce*, 2007, č. 1, s. 16 – 23.

VACEK, Lukáš. Novela zákona o spotřebitelském úvěru. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 77-79.

VÍTOVÁ, Blanka. Nekalé obchodní praktiky ve světle novely zákona o ochraně spotřebitele č. 378/2015 Sb., *Rekodifikace & praxe*, 2016, č. 7, s. 19 – 22.

VLČEK, Karel. Co všechno musí vědět spotřebitel dnes a po 1. 1. 2014?. *Rekodifikace a právní praxe*, 2013, č. 8. 7-13.

VLČEK, Karel. Přístupy k řešení oboustranného omylu při uzavírání smlouvy. *Právník*, 2013, č. 11, s. 1113 – 1131.

ZIMA, Petr. K pokusu o uzákonění institutu laesio enormis. *Právní rozhledy*, 2012, č. 9, s. 328 – 332.

ZOULÍK, František. Soukromoprávní ochrana slabší smluvní strany. *Právní rozhledy*, 2002, č. 3, s. 109 – 116.

9.5. Zahraniční rozhodnutí soudu

Armstrong v. Jackson (1917) 2 KB 822

BGH, 2. 3. 1979 - V ZR 157/77

Hill v. Waxberg, 237 F.2d 936 (9th Cir. 1956)

Kardon v. National Gypsum Co, 73 F. Supp. 798 (E.D. Pa. 1947)

Laidlaw v. Organ, 15 U.S. 2 Wheat. 178 (1817)

Liebeck v. McDonald's Restaurants, P.T.S., Inc., No. D-202 CV-93-02419, 1995 WL 360309 (Bernalillo County, N.M. Dist. Ct. August 18, 1994)

Lingsch v. Savage, civ. No. 20749. First Dist., Div. One. Mar. 12, 1963

Philip Morris USA Inc. v. Williams - 07-1216 (2009)

Reed v. King (1983), civ. No. 21937. Court of Appeals of California, Third Appellate District. July 21, 1983

rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. 3 Cdo 192/2008
 rozsudek ze dne 12. 5. 2011, *Konsumentombudsmannen proti Ving Sverige AB*, C-122/10
 rozsudek ze dne 13. 1. 2000, *Estée Lauder Cosmetics GmbH & Co. OGH*, C-220/98
 rozsudek ze dne 16. července 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des KreisesSteinfurt – Amt für Lebensmittelüberwachung*, C-210/96
 rozsudek ze dne 17. září 2002, *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA versus Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH*, C-334/00
 rozsudek ze dne 18. 12. 2014, *CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkaus, Charline Bonato, rozené Savary, Florianu Bonatovi*, C- 449/13
 rozsudek ze dne 19. 12. 2013, *Trento Sviluppo srl proti Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, C-281/12
 rozsudek ze dne 19. 9. 2013, *CHS Tour Services GmbH proti Team4 Travel GmbH*, C-435/11
 rozsudek ze dne 26. 11. 1996, *Fratelli Graffione SNC proti Ditta Fransa*, C-313/94
 rozsudek ze dne 7. 3. 2000, *Criminal proceedings against Gottfried Linhart and Hans Biff*, C-99/01
Smith v. Hughes (1871) LR 6 QB 606
 Spolkový soudní dvůr, rozsudek z 19. 5. 2006 – VZR 264/055
Walford v Miles [1992] 2 A.C. 128
With v O'Flanagan [1936] Ch 575
Wood v. Boyton, 64 Wis. 265, 25 N.W. 42 (1885)

9.6. Česká rozhodnutí soudu

nález Ústavního soudu 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04
 nález Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13
 nález ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 882/16
 nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11
 nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06
 nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09
 nález Ústavního soudu ze dne 15. června 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09
 nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97
 nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 2232/07
 nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 2264/13
 nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04
 nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 722/04
 nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11
 nález Ústavního soudu ze dne 5. 5. 1999, sp. zn. II. ÚS 3214/98
 nález Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06
 nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1826/11
 nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. I. ÚS 523/07
 rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. 11. 1927, sp. zn. Rv I 1145/27 (Vážný 7474)
 rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2006, čj. 11 Ca 203/2005
 rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 7 Ca 168/2009
 rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. 8 A 104/2010
 rozsudek Městského soudu ze dne 11. 5. 2015, sp. zn. 7 A 74/2011
 rozsudek Nejvyššího soud ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009
 rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 11. 5. 1929, Rv I 782/28
 rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. 6. 1926, sp. zn. Rv I 569/26
 rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2325/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2516/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 30. 8. 1983, 1 Cz 15/83
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. ledna 1933, sp. zn. I 1678/31 (Vážný č. 12257)
rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 8. 1974, 3 Cz 36/74
rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 8. 12. 1964, 2 Cz 118/64
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 26 Cdo 2828/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1929, sp. zn. Rv I 782/28
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 1938, sp. zn. Rv I 1144/37
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 592/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 1926, sp. zn. Rv I 1487/26
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2304/2011
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. 32 Cdo 124/2014
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 826/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 29/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 2506/99
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 1923, sp. zn. R. II. 464/23
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1705/2007
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 670/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4071/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2007, sp. zn. 33 Odo 1520/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4665/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4647/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1454/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 2 Cdon 736/97
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4977/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2987/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1126/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 670/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1071/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 25 Cdo 453/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3586/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1920/99
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 626/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 30 Cdo 1467/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 770/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 33 Odo 428/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 33 Cdo 5384/2008
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1180/2000
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 22 Cdo 929/2001
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1612/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2561/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4831/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. II Odon 15/96
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 33 Odo 1226/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2003, sp. zn. 29 Odo 108/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1735/2014
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 1 As 101/2010
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2012, sp. zn. 2 As 53/2011
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 9 As 93/2016
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, sp. zn. 6 As 75/2015
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 9 As 38/2010
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 7 As 110/2014
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 4 As 1/2008
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 1 Afs 94/2009
rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 25. 5. 2012, sp. zn. 5 As 37/2011
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 494/96
rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 1997, sp. zn. 5 Cmo 347/96
rozsudek Vrchního soudu ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 3 Cmo 243/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. 32 Cdo 5273/2015
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1776/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1988/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1088/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2006, sp. zn. 33 Odo 519/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 283/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1975/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, 32 Odo 1726/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2863/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2511/2009
usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2015, sp. zn. I. ÚS 1742/15

9.7. Webové stránky a zdroje

ANDERSON, Kieran. *Pre-contractual Negotiations: A Good, Clean Fight or No-Holds-Barred? A Comparison of English, French and German Law*. [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <<http://www.sjoi.co.uk/issue-4/pre-contractual-negotiations-a-good-clean-fight-or-no-holds-barred-a-comparison-of-english-french-and-german-law>>.

BEJČEK, Josef. *Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 14. 9. 2015 [cit. 23. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/soukromopravni-ochrana-slabsiho-obchodniho-partnera?browser=mobi>>.

COM (2005) 115 FINAL, 2005/0042 COD Healthier, safer, more confident citizens: a Health and Consumer protection Strategy. Dostupný na http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/com_2005_0115_en.pdf>.

COM (2016) 320, SWD(2016) 163/2, Pokyny k provedení/uplatňování směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách. Dostupný na http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_cs.pdf.

Contract uberrimae fidei : An Analysis of the Relationship between Law of Contract And Law of Insurance. [cit. 25. 7. 2012]. Dostupné na: <<http://jurisonline.in/2010/03/contract-uberrimae-fidei-an-analysis-of-the-relationship-between-law-of-contract-and-law-of-insurance/>>.

ČOI: *Spotřebitelské úvěry – klamavá reklama a neúplné informace.* [online]. parlamentnilisty.cz, 26. 2. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/COI-Spotrebitelske-uvery-klamava-reklama-a-neuplne-informace-423585>>.

ERP VAN, Jeroen. *The Pre-Contractual Stage.* papers.ssrn.com [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné na

<<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=266082064082027030093028097081004000101015002033002030090082121006070081106064019007029026017010047102021125109005029077109000104082030064006066091027127065100076062002033127115090029125089009103090127103090005122077066112003089092080024100001026126&EXT=pdf>>.

GODERRE, Diane, Madeline. *International Negotiations Gone Sour - Precontractual Liability under the United Nations Sales Convention.* [cit. 11. 7. 2015]. Dostupné na: <http://www.jus.uio.no/pace/international_negotiations_gone_sour_precontractual_liability_under_the_cisg.diane_madeline_goderre/_1.html#_*>.

GORDLEY, James. *Mistake in Contract Formation.* *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] [cit. 1. 9. 2015]. Dostupné z <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>.

GORDLEY, James. *Mistake in Contract Formation.* *American Journal of Comparative Law*, 2004, č. 2 [online] cisg.law.pace.edu [cit. 6. 9. 2012]. Dostupné na <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/gordley.html>>.

HEMARLIN, Benjamin. KATZ, Avery, CRASWELL, Richard. *Chapter on the Law & Economics of Contracts.* [online]. papers.ssrn.com [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné na <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=048098119110098012074004029097106095019007064059048087112093111094126078081122084086120062044006006096062116103121094031081006007089081088009071122109016123010019064103088100114126096008086124118098093007097000120004002118114104125109071103082&EXT=pdf>>.

HOVORKA, Jiří. *Banky novými reklamami na úvěry riskují milionovou pokutu.* [online]. mesec.cz, 11. 5. 2016 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/clanky/banky-novymi-reklamami-na-uvery-riskuji-milionovou-pokutu/>>.

KÜHNE, Günther. *Reliance, Promissory Estoppel and Culpa in Contrahendo: A comparative analysis.* [cit. 7. 4. 2015]. Dostupné na: <http://www.trans-lex.org/114700#toc_0>.

LEYENS, P. C. *CISG and Mistake: Uniform Law vs. Domestic Law. The Interpretative Challenge of Mistake and the Validity Loophole.* [cit. 18. 6. 2016]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/leyens.html>>.

MUSSY, Alberto. *Disclosure of information in the pre-contractual bargaining: A comparative analysis.* [cit. 1. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://www.jus.unitn.it/cardoza/review/contract/Musy-1995/musy1.htm>>.

PAVLŮ, Robert, BAIER, Jaroslav. *Odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou dle § 2950 NOZ.* [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/47756/1/2?vtextu=.%20Odpov%C4%9Bdnost%20za%20%C5%A1kodu%20zp%C5%AFsobenou%20informac%C3%AD%20nebo%20radou%20dle%20%C2%A7%202950%20NOZ#lema0>>.

PIRNEROVÁ, Helena. *Každá pátá reklama na spotřebitelský úvěr neuvádí povinnou sazbu.*

[online]. ekonomika.idnes.cz, 11. 11. 2008 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <http://ekonomika.idnes.cz/kazda-pata-reklama-na-spotrebitelsky-uver-neuvadi-povinnou-sazbu-p97-/test.aspx?c=A081111_152335_spotrebitel_pin>.

RITA, Simon. *Implementační chyby v zákoně o spotřebitelském úvěru – nejistá definice, problémy s předčasným splácením, nejistá definice vázaného zástupce*. [online]. epravo.cz, 6. 4. 2011 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/implementacni-chyby-v-zakone-o-spotrebitelskem-uveru-nejista-definice-problemy-s-predcasnym-splacenim-nejista-definice-vazaneho-zastupce-100890.html>>.

RŮŽIČKA, Roman, VILHELMOVÁ, Lucie. *Model tzv. průměrného spotřebitele*. [online]. epravo.cz, 12. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/model-tzv-prumerneho-spotrebitele-92188.html>>.

SCHWARTZ, Alan, SCOTT, Robert. *Contract Theory and the Limits of Contract Law*. [online]. digitalcommons.law.yale.edu [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné na <http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=lepp_papers>.

ŠUCHMAN, Jaroslav. *K novému zákonu o spotřebitelských úvěrech, aneb je stále ještě evropský spotřebitel „informovaný, pozorný a opatrný“?*. [online]. epravo.cz, 6. 4. 2011 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novemu-zakonu-o-spotrebitelskych-uverech-aneb-je-stale-jeste-evropsky-spotrebitel-informovany-pozorny-a-opatrnny-72729.html>>.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek V (relativní majetková práva I. část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11409/1/2#pa_1793>.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert, BÁNYAIOVÁ, Alena a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I (obecná část)*. [online]. noveaspi.cz [cit. 30. 12. 2016]. Dostupné na <http://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/11656/1/2#pa_433>.

VYBRAL, Vladimír. *1926: Culpa in contrahendo*. [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné na: <<http://casopis.vsehrd.cz/2013/12/1926-culpa-in-contrahendo/>>.